

ОБЩИНА ДОЛНИ ЧИФЛИК

пл. Тича №1
гр. Долни чифлик 9120

тел.: 05142 2008
факс: 05142 3444

ПРОГРАМА

за управление на отпадъците
на община Долни чифлик

Период на действие: 2015-2020 г.

Консултираща организация:

КЦУР Геопонт-Интерком ООД

Декември, 2015

ОБЩИНА ДОЛНИ ЧИФЛИК

пл. Тича №1
гр. Долни чифлик 9120

тел.: 05142 2008
факс: 05142 3444

Приета от Общински съвет на2016 г.

ПРОГРАМА

**за управление на отпадъците
на община Долни чифлик**

Период на действие: 2015-2020 г.

Консултираща организация:
КЦУР ГЕОПОНТ-ИНТЕРКОМ
Управител:

/инж. Л.Икономов/

Декември, 2015

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ.....	1
1. Въведение	12
1.1. Нормативно основание за изработване на програмата и времеви хоризонт.....	12
1.2. Кратка информация за географските, демографските и социално - икономическите характеристики на Общината	12
1.2.1. Природо-географски и териториално-административни фактори на Община Долни чифлик	12
1.2.1.1. Географско положение.....	12
1.2.1.2. Топографска характеристика.....	12
1.2.1.3. Климат	13
1.2.1.4. Поземлени и горски ресурси	14
1.2.1.5. Подземни природни богатства	16
1.2.1.6. Кметства и населени места в общината.....	16
1.2.2. Население	17
1.3. Кратко представяне на съдържанието на програмата за управление на отпадъците	19
1.4. Резултати от обществените консултации, проведени при разработване на програмата	19
2. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещото развитие в управлението на отпадъците.....	20
3. SWOT анализ	20
4. Цели и приоритети	26
4.1. Стратегически и оперативни цели	26
4.2. Алтернативи за постигане на целите.....	27
4.2.1. Алтернативи за постигане на целите на Националната програма за управление на отпадъците 2014-2020 г.	28
4.2.2. Цели на Националната програма за управление на отпадъците 2014-2020.....	32
4.2.3. Алтернативи за постигане на целите на Програмата за управление на отпадъците 2014-2020 г. на Община Долни чифлик.....	36
4.2.4. Цели и подпрограми на Общинската програма за управление на отпадъците 2014-2020 г.	37
5. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им	38
5.1. Подпрограма с мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци	40
5.1.1. Законодателна рамка за предотвратяване образуването на отпадъци	40

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.1.1.1.	Основни нормативни и стратегически документи.....	40
5.1.1.2.	Основни понятия	41
5.1.2.	Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за предотвратяване образуването на отпадъци	44
5.1.2.1.	Съобразяване с целите за предотвратяване на отпадъците, приети на национално ниво	44
5.1.2.1.1.	Основа за формулиране целите на национално ниво	44
5.1.2.1.2.	Цели на национално ниво	45
5.1.2.2.	Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС	45
5.1.2.3.	Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента и с възможностите за прилагане на някои от примерните мерки, посочени в Приложение № 4 на ЗУО	46
5.1.3.	Определяне на мястото на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията на подходите по управление на отпадъците	46
5.1.4.	Цел на подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци.....	47
5.1.5.	Мерки и практики, прилагани в общината до момента и възможности за прилагане на някои от примерните мерки, посочени в Приложение № 4 на ЗУО. Индикатори за оценка на изпълнението на мерките.	48
5.1.5.1.	Мерки, които влияят непосредствено върху възникването на отпадъци	48
5.1.5.2.	Мерки, които не влияят непосредствено на възникването на отпадъци.....	49
5.1.6.	План за действие към Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци	51
5.1.6.1.	Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на включването на изисквания за предотвратяване на образуването на отпадъци	51
5.1.6.2.	Използване на разяснителни кампании или оказване на подкрепа на бизнеса за предотвратяване образуването на отпадъци	51
5.1.6.3.	Използване на експертни групи на потребители/производители, секторни преговори и доброволни споразумения за предотвратяване образуването на отпадъци	52
5.1.6.4.	Използване на икономически инструменти като стимули за „чисти покупки“	53
5.1.6.4.	Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост и към специфични групи от потребители.....	54
5.1.6.5.	Включване на критерии за защита на околната среда и за предотвратяване образуването на отпадъци в обществените поръчки и в договорите на общината.....	55

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.1.6.6.	Насърчаване повторната употреба на изхвърлени продукти/вещи и на техни части, чрез създаване на център за ремонт и подготовка за повторна употреба	57
5.1.7.	Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци	61
5.1.7.1.	Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци	61
5.1.7.2.	Разходи за населението	61
5.1.7.3.	Икономически инструменти	61
5.2.	Подпрограма за разделно събиране и достигане целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	63
5.2.1.	Въведение: Законодателни изисквания, свързани с предотвратяване образуването на отпадъци	63
5.2.1.1.	Законодателни изисквания	63
5.2.1.2.	Основни понятия	64
5.2.2.	Основни принципи при изготвяне на подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	65
5.2.2.1.	Съобразяване с целите на национално ниво	65
5.2.2.2.	Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС	65
5.2.3.	Определяне на мястото на разделното събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, в йерархията на подходите по управление на отпадъците	65
5.2.4.	Цел на подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	66
5.2.5.	Мерки и практики, прилагани в общината до момента.....	66
5.2.6.	План за действие към Програмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	67
5.2.6.1.	Определяне от общината на изискванията към пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло	67
5.2.6.2.	Определяне на един пункт в града и обявяване на график в населените места с над 1000 жители за приемане в подвижен пункт на разделно събрани едрогабаритни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата	67
5.2.6.3.	Публикуване на интернет страницата на общината и оповестяване по други подходящи начини на точните местонахождения на площадките за	

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

	безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, какви отпадъци и в какви количества могат да се оставят на тези площадки	68
5.2.6.4.	Актуализиране на схемата за разполагане на цветни контейнери за метали, хартия, стъкло и пластмаси в населените места на територията на общината, съвместно от общината и организациите по оползотворяване	68
5.2.6.5.	Актуализиране на договорите с организациите по оползотворяване	68
5.2.6.6.	Провеждане на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост и към специфични групи по въпросите на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло.....	69
5.2.6.7.	Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	69
5.2.6.8.	Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	70
5.2.7.	Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	74
5.2.7.1.	Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	74
5.2.7.2.	Разходи за населението	74
5.2.7.3.	Икономически инструменти	74
5.3.	Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и за биологичните отпадъци	76
5.3.1.	Въведение: Законодателни изисквания и основни понятия.....	76
5.3.1.1.	Законодателни изисквания	76
5.3.1.2.	Основни понятия	77
5.3.2.	Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за биоразградимите и за биологичните отпадъци	77
5.3.2.1.	Съобразяване с целите за биоразградимите и за биологичните отпадъци, приети на национално ниво.....	77
5.3.2.2.	Съобразяване с добрите практики, прилагани от други страни в ЕС.....	78
5.3.2.3.	Съобразяване с прилаганите мерки и практики в страната до момента	79
5.3.3.	Определяне на мястото на разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биологичните отпадъци в йерархията на подходите по управление на отпадъците	80
5.3.4.	Цел на подпрограмата за разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биологичните отпадъци	80

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.3.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента за разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биологичните отпадъци	81
5.3.6. Основни елементи и изисквания към процеса на компостиране и към пласирането на компоста, като търговски продукт	82
5.3.6.1. Разделно събиране на биоразградимите отпадъци от домакинствата и от заведенията и фирмите за производство на храни	83
5.3.6.2. Рециклиране на биоразградимите битови отпадъци.....	83
5.3.6.3. Компостиране на биоразградимите битови отпадъци	84
5.3.6.4. Домашно компостиране.....	85
5.3.6.5. Създаване на пазар за компост	85
5.3.6.6. Възможности за използване на компоста	86
5.3.6.7. Анаеробно разграждане на биоразградимите битови отпадъци	87
5.3.6.8. Механично-биологично третиране на биоразградимите битови отпадъци ..	88
5.3.6.9. Изгаряне.....	89
5.3.6.10. Информационни кампании.....	90
5.3.6.11. Регионална система за третиране на битовите биоразградими отпадъци...	90
5.3.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата.....	91
5.3.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и за биологичните отпадъци.....	92
5.3.7.2. Разходи за населението	94
5.3.7.3. Икономически инструменти	94
5.3.8. План за действие към подпрограмата за разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биологичните отпадъци	95
5.3.8.1. Допълване на общинската наредба за управление на отпадъците съдържаща изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците	95
5.3.8.2. Разработване и внедряване на модул от общинската информационна система за битовите отпадъци, отчитащ количествата формирани, събрани и оползотворени биоразградими и биоотпадъци.....	95
5.3.8.3. Подготовка на система за разделно събиране на хранителни биоотпадъци от обекти – генератори на такива (основно, заведения за обществено хранене).....	95
5.3.8.4. Информационни кампании за предоставяне на информация за битовите отпадъци и насърчаване на населението да събира разделно биоразградимите такива	95
5.3.8.5. Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението на биоразградимите отпадъци.....	96

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.3.8.6.	Актуализиране на договорите за оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, в съответствие с настоящата програма	96
5.3.8.7.	Изграждане на открита инсталация за компостиране на биоотпадъците с капацитет 2000 т/год. в съседство с бъдещата претоварна станция на общината.....	96
5.3.8.8.	Разполагане на 80 кафяви контейнера за биоотпадъци до жълтите контейнери за събиране на опаковки.....	96
5.3.8.9.	Въвеждане и прилагане на система за разделно събиране и компостиране на всички видове биоразградими отпадъци на изградената площадка за открито компостиране в съседство с бъдещата претоварна станция.....	97
5.3.8.10.	Въвеждане на система за домашно компостиране на зелените отпадъци в селата и в еднофамилните къщи в града.....	97
5.4.	Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради (ОСР)	103
5.4.1.	Въведение: Законодателни изисквания, свързани с прилагането на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	103
5.4.1.1.	Законодателни изисквания	103
5.4.1.2.	Основни понятия	106
5.4.2.	Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	107
5.4.2.1.	Съобразяване с целите за строителните отпадъци, приети на национално ниво	107
5.4.2.2.	Съобразяване с добри практики, прилагани у нас и в други страни от ЕС	108
5.4.2.2.1.	Събиране и транспортиране на отпадъците от строителство и разрушаване от домакинствата	108
5.4.2.2.2.	Строителни отпадъци от ново строителство и ремонт, поддръжка на сгради и от индустриални предприятия	109
5.4.2.2.3.	Строителни отпадъци от разрушаване на сгради	109
5.4.2.2.4.	Строителни отпадъци от пътища	110
5.4.2.2.5.	Строителни отпадъци от строителство и ремонт на железопътни линии	111
5.4.2.2.6.	Съществуваща система за третиране на отпадъци от строителство и разрушаване в Р България.....	112
5.4.2.2.7.	Съществуващи практики по третиране на опасни отпадъци от строителство и разрушаване и препоръки за подобряването им.....	114
5.4.2.3.	Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента и с прогнозите, посочени в Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.	116
5.4.3.	Прогноза за количеството отпадъци от строителство и разрушаване, образувани на територията на Община Долни чифлик	118

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.4.4.	Определяне на мястото на изискванията за строителни отпадъци в йерархията на подходите по управление на отпадъците	119
5.4.5.	Цел на подпрограмата за прилагането на изискванията за строителни отпадъци	120
5.4.6.	Мерки и практики, прилагани в общината до момента и възможности за прилагане на някои от мерките, посочени в Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.	121
5.4.6.1.	Административни и нормативни мерки	121
5.4.6.2.	Технически мерки	122
5.4.6.3.	Икономически условия	123
5.4.6.4.	Партньорство със заинтересованите лица	123
5.4.7.	План за действие към Програмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	124
5.4.8.	Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	128
5.4.8.1.	Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	128
5.4.8.2.	Разходи за населението	130
5.4.8.3.	Икономически инструменти	130
5.5.	Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци (МРО)	132
5.5.1.	Въведение: Законодателни изисквания, свързани с рециклиране и оползотворяване на МРО	132
5.5.1.1.	Законодателни изисквания	132
5.5.1.2.	Основни понятия	133
5.5.2.	Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на МРО	133
5.5.2.1.	Съобразяване с целите за рециклиране и оползотворяване на МРО, приети на национално ниво.....	133
5.5.2.2.	Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС	134
5.5.2.3.	Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента ..	135
5.5.3.	Определяне на мястото на рециклиране и оползотворяване на МРО в йерархията на подходите по управление на отпадъците	135
5.5.4.	Цел на подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на МРО	135
5.5.5.	Мерки и практики, прилагани в общината до момента.....	137
5.5.6.	План за действие към Програмата за рециклиране и оползотворяване на МРО.....	137

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.5.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци	141
5.5.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци	141
5.5.7.2. Разходи за населението	141
5.6. Подпрограма за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	143
5.6.1. Въведение: Законодателни изисквания, свързани със закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация	143
5.6.1.1. Законодателни изисквания	143
5.6.1.2. Основни понятия	143
5.6.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	144
5.6.2.1. Съобразяване с целите на национално ниво за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	144
5.6.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС	145
5.6.2.3. Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента ..	145
5.6.3. Определяне на мястото на закриването и рекултивацията на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци, в йерархията на подходите по управление на отпадъците	145
5.6.4. Цел на подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	146
5.6.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента	146
5.6.6. План за действие към подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	146
5.6.6.1. Изисквания към проектите за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация	146
5.6.6.2. Депа с преустановена експлоатация на територията на общината, подлежащи на закриване и рекултивация	148
5.6.6.3. Мерки, включени в подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	150
5.6.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	155

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.6.7.1.	Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	155
5.6.7.2.	Разходи за населението	155
5.6.7.3.	Икономически инструменти	155
5.7.	Подпрограма за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ	157
5.7.1.	Въведение: Законодателни изисквания, свързани с управлението на утайките от ПСОВ.....	157
5.7.1.1.	Законодателни изисквания	157
5.7.1.2.	Основни понятия	157
5.7.2.	Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за предотвратяване образуването на отпадъци.....	158
5.7.2.1.	Съобразяване с целите за предотвратяване на отпадъците, приети на национално ниво	158
5.7.2.2.	Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС	160
5.7.2.3.	Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента ..	161
5.7.3.	Определяне на мястото на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията на подходите по управление на отпадъците	164
5.7.4.	Цел на подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци.....	164
5.7.5.	Мерки и практики, прилагани в общината до момента и възможности за прилагане на някои от примерните мерки, посочени в Приложение № 4 на ЗУО	164
5.7.6.	План за действие към подпрограмата за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ.....	165
5.7.7.	Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ	170
5.7.7.1.	Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ	170
5.7.7.2.	Разходи за населението	170
5.7.7.3.	Икономически инструменти	170
5.8.	Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на Общината по управление на отпадъците	172
5.8.1.	Въведение: Законодателни изисквания, свързани с информационното осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците.....	172
5.8.1.1.	Законодателни изисквания	172
5.8.1.2.	Основни понятия	172

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.8.2.	Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците	173
5.8.2.1.	Съобразяване с целите за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците, приети на национално ниво.....	173
5.8.2.2.	Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС	173
5.8.3.	Определяне на мястото на информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината в йерархията на подходите по управление на отпадъците	174
5.8.4.	Цел на подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците	174
5.8.5.	Мерки и практики, прилагани в общината до момента.....	174
5.8.6.	План за действие към Програмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците.....	174
5.8.6.1.	Дейности на общината за информационно осигуряване съгласно действащото законодателство.....	174
5.8.6.2.	Дейности за запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците.....	177
5.8.7.	Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците.....	183
5.8.7.1.	Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците.....	183
5.8.7.2.	Разходи за населението	183
5.8.7.3.	Икономически инструменти	183
5.9.	Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	185
5.9.1.	Въведение: Законодателни изисквания, свързани с разяснителните кампании и с информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	185
5.9.2.	Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за разяснителните кампании и информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	185
5.9.2.1.	Съобразяване с целите на управление на отпадъците, приети на национално ниво	185
5.9.2.2.	Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини	185

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.9.3.	Определяне на мястото на разяснителните кампании и на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	185
5.9.4.	Цел на подпрограмата за разяснителните кампании и за информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	186
5.9.5.	План за действие към подпрограмата за разяснителните кампании и за информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	186
5.9.7.	Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	191
5.9.7.1.	Индикативни разходи за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	191
5.9.7.2.	Разходи за населението	191
5.9.7.3.	Икономически инструменти за управление на биоразградимите отпадъци	191
5.10.	Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на смесено събраните отпадъци	193
5.10.1.	Законодателни изисквания, свързани с третирането на смесено събраните отпадъци	193
5.10.2.	Основни съображения и принципи при изготвяне на подпрограмата за управление на смесено събраните отпадъци	194
5.10.3.	План за действие към Програмата за управление на смесено събраните отпадъци	195
5.10.4.	Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за управление на смесено събраните отпадъци	198
5.10.4.1.	Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за управление на смесено събраните отпадъци	198
5.10.4.2.	Разходи за населението	200
5.10.4.3.	Икономически инструменти	201
5.11.	Оценка на финансовите средства, необходими за осъществяване на плана	203
6.	Координация с други общински и регионални планове и програми	205
7.	Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците	206

1. Въведение

Настоящият раздел на Програмата за управление на отпадъците представя основанието за нейното разработване, целите, очакваните резултати от изпълнението ѝ, както кратко описание на природните и социално-икономическите характеристики на Община Долни чифлик.

1.1. Нормативно основание за изработване на програмата и времеви хоризонт

Законът за управление на отпадъците (ЗУО) предявява следните ключови изисквания към общинската програма за управление на отпадъците:

- Да бъде разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на *Националния план за управление на отпадъците (НПУО)*.
- Да бъде разработена и приета за период, който следва да съвпада с периода на действие на НПУО. Периодът на приетия от Министерски съвет НПУО е 2014-2020 г. Следователно общинските програми за управление на отпадъците следва да се разработят за периода до 2020 г.
- Общинската програма трябва да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.
- Програмата трябва да е достъпна за обществеността най-малко чрез публикуването ѝ на интернет страницата на общината.

Органите, разработващи и одобряващи програмата са съответно, общинската администрация и общинския съвет. При разработването е ползвана и външна консултантска помощ.

1.2. Кратка информация за географските, демографските и социално - икономическите характеристики на Общината

1.2.1. Природо-географски и териториално-административни фактори на община Долни чифлик

1.2.1.1. Географско положение

Община Долни чифлик е разположена в югоизточната част на област Варна на 36 км от град Варна. Територията на общината е 487 км². Граничи с общините Аврен, Дългопол, Бяла, Провадия, Поморие, Несебър и Руен. Източна граница е Черно море. Общината се състои от 17 населени места. Административен център на общината е град Долни чифлик.

1.2.1.2. Топографска характеристика

Общината заема по-голямата част от Долнокамчийското понижение, Камчийската планина, северния склон на Еминска планина и южния склон на Авренското плато. Територията на общината е разположена между 0 и 561 м надморска височина. Надморската височина се понижава от запад на изток и от юг на север. Релефът е преобладаващо равнинен и равнинно-хълмист. При устието на р. Камчия и р. Фъндъклийска се е формирала най-дългата

по българското Черноморие пясъчна ивица и успоредно на нея - дюнен вал. Общината включва Камчийската долина, Лонгоза, северните склонове на Камчийския балкан и черноморската брегова линия с прилежащия ѝ шелф.

1.2.1.3. Климат

Направена е оценка за микроклиматичните особености на крайбрежната територия с оглед рекреационните ѝ качества. Анализът въз основа на данни от климатични станции по северното черноморско крайбрежие и по-вътрешно разположените показва, че съществуват разлики в климатичните условия между крайбрежния район и вътрешността на района и общината – в крайбрежната зона климатът е по-мек, а във вътрешността на общината е относително по-континентален:

Средномесечна и годишна температура на въздуха

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Балчик	0.6	2.0	4.5	9.8	15.3	19.7	22.2	22.3	18.6	13.2	8.8	4.2	11.8
Горен чифлик	0.1	2.3	5.4	10.7	15.8	19.4	21.6	21.1	17.3	12.5	8.0	3.0	11.4
Обзор	1.7	3.1	5.6	10.3	15.9	20.1	22.6	22.4	19.2	14.4	9.4	4.6	12.4

Средномесечна максимална температура на въздуха

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Балчик	3.7	5.6	8.4	14	19.5	24	27	27.3	23.4	17.6	12.6	7.2	15.8
Горен чифлик	4.1	7.1	11.1	17.4	22.5	26.3	29.1	28.9	25.1	19.5	13.2	7.2	17.6
Обзор	5.3	6.9	9.4	14.6	19.8	24.6	27.5	27.5	23.9	19.2	13.7	8.6	16.8

Средномесечна минимална температура на въздуха

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Балчик	-2.5	-1.3	1.2	6.2	11.4	15.8	17.8	18	14.5	9.6	5.7	1.3	8.1
Г. чифлик	-4.1	-2.3	0.5	4.6	9.3	12.5	14.3	13.9	10.3	6.8	3.5	-1.2	5.7
Обзор	-1.9	-0.7	1.4	5.9	10.5	14.2	16	15.9	13	9	6	1.3	7.6

Месечна и годишна максимална температура на въздуха

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Балчик	17.6	20.3	25.1	28.8	32.5	33	37.8	35.5	31	28	26.6	19.5	37.8
Г. чифлик	19.8	21.7	29.5	33.1	36.5	36	39.2	39.3	38	33.8	27.9	21.5	39.3
Обзор	20.8	23.5	26	31.7	34.9	35.5	37.2	36.9	35.2	30.3	27.7	22.5	37.2

Климатът в Община Долни чифлик е умереноконтинентален с изразено черноморско влияние. Продължителността на периодите със средни денонощни температури над 5, 10 и 15⁰С и продължителността на безмразовия период са високи, което дава възможност за отглеждането на много селскостопански култури и развитието на голям брой стопански

дейности на открито. Периодът с устойчиво задържане на температурите над 5°C (когато започва вегетацията) е от начало на март до началото на декември, като по-дълъг е той за крайбрежната ивица. Продължителността му варира от 266 до 278 дни, а набраните температурни суми са между 4260°C и 3965°C . В сравнение с територията на страната продължителността на периода е сравнително дълга, а набраните температурни суми са около средните. Периодът със средни температури над 10°C започва по-късно в общината в сравнение с териториите извън крайбрежието и завършва по-късно. Набраните температурни суми обаче не са сред най-високите в страната. Периодът с устойчиво задържане на температурите над 15°C се доближава до периода с благоприятни условия за рекреация. Неговата продължителност е 141-153 дни, като настъпва началото на май и привършва в края на септември и началото на октомври. Това съставлява около 4-5 месеца в годината. Периодите със средни денонощни температури 5, 10 и 15°C са по-дълги в крайбрежната част на общината, като и набраните температурни суми там са с по-големи стойности.

Облачността има ясно изразен годишен ход - най-голяма е през зимните месеци и най-малка през летните и особено през месеците юли и август, когато е и пикът на активния курортен сезон (табл. 5). За приморската част на общината средната годишна облачност е по-малка. Общината попада в тази част от страната, която е с най-висока относителна влажност. Годишният ход на относителната влажност показва повишаване през зимните месеци и понижаване през летните.

Средномесечна и годишна облачност

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Балчик	7	6.8	6.8	5.8	5.3	4.2	2.8	2.6	3.5	5.1	6.9	7	5.3
Г. чифлик	6.5	6.5	6	5.4	4.8	3.7	2.5	2.2	3.2	4.9	6.4	6.7	4.9

Годишните валежи за общината са под средните за страната (550-600 мм). Слабо се увеличават от крайбрежните части към вътрешността. Годишната сума на валежите, както и тяхното сезонно и месечно разпределение очертават като по-благоприятни за вегетацията на растенията условията в западните части на общината. За общината е характерен малък брой на дните с мъгла и снежна покривка.

Ветровият режим показва преобладаване на западните на първо място и източните ветрове на второ място. Западните ветрове са с най-голяма честота през зимните месеци, а източните ветрове са с най-голям дял през топлото полугодие, поради бризовата атмосферна циркулация [5].

От описаните характеристики на климата на територията на община Долни чифлик може да се направи извода, че климатичните условия са благоприятни за развитие на рекреационна дейност и земеделие.

1.2.1.4. Поземлени и горски ресурси

Общата площ на община Долни чифлик е $487\,193\text{ км}^2$. От нея 170 000 дка са селскостопански фонд и 285 000 дка горски фонд.

Земеделските територии заемат площ от 175 036 дка, или 36,1% от територията на общината. Обработваемата земя в земеделските територии е с обща площ 135 642 дка –

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

27,8% от територията на общината и 81,9% от земеделските територии. Обработваемата земя включва в себе си площта на нивите, трайните насаждения и ливадите с относителен дял съответно 86,7%; 12,7% и 0,6%. Относителният дял на земеделските територии и на обработваемата земя има една от най-ниските стойности в цяла Варненска област.

Мерите и пасищата заемат площ от 23 058 дка, или 13,1% от земеделските територии. Заедно с обработваемата земя мерите и пасищата формират т.н. стопанисвана земя – общо 158 700 дка, или 32,6% от територията на общината. Най-голяма е площта им в землищата на селата Голица – 4 780 дка и Бърдарево – 3 543 дка. Останалата част от земеделските територии се заема от др. необработваеми земи с обща площ 17 136 дка. От тях 5 552 дка са заети от гори, създадени върху земеделски земи, 3 554 дка полски пътища и 8 030 дка – непригодни земи /скали, пясъци и др./.

Преобладаващи категории земи в общината са от III до V категория по поречието на р. Камчия и от VI до IX категория в балканските села.

По данни на ОСЗГ, изоставените земеделски земи на територията на общината са 53 473 дка, което е тревожен факт за развитието на земеделието и изисква специално внимание. Причините за наличието на пустеещи земи са от различен характер и могат да се обобщят в следните групи:

- като резултат от процеса на възстановяване собствеността върху земята – изключително удребнена и разпокъсана собственост, голям брой собственици върху един имот, при това преобладаваща част от собствениците живеят извън населеното място, в което се намират възстановените им имоти и се занимават с дейности различни от земеделие, нисък размер на рентата, изплащана от кооперации и арендатори, ниска цена на земеделската земя, липса на финансови средства у земеделските производители за използване на съвременни технологии и техника;
- икономически;
- демографски – обезлюдяване на населените места от полупланинските райони – селата Кривини, Бърдарево, Голица, Булаир.

Горските територии заемат най-голяма част от територията на общината – 28 5331 дка, или 50,6 %. Най-голяма част от горските територии на общината са разположени в землищата на с. Голица, Горен чифлик, Гроздъво.

Населените места и другите урбанизирани територии са с обща площ 17 979 дка /3,7% от общата площ на общината/. Най-голяма е селищната територия на гр. Долни чифлик. – 2 787 дка.

Територията на водните течения и водните площи заема 5881 дка.

Поливните площи представляват 32% от обработваемата земя. Напояването се осъществява от язовири, реки. По начин на напояване съществуват следните видове: гравитачно /което преобладава/, стационарно дъждуване, полустационарно дъждуване и др.[5].

Изводът, който може да се направи е, че в общината трябва да се предприемат действия по оползотворяване на почвения потенциал и предотвратяване изоставянето на земеделските земи. Това може да бъде постигнато чрез въвеждане и развитие на биологично земеделие – алтернативна форма на земеделието, чрез която може да бъде постигнат баланс между производството на хранителни продукти, превенция на околната среда и увеличаване на заетостта в общината. Биологичното земеделие позволява да бъде запазен и възстановен

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

почвения профил, да бъдат стабилизираны почвените екосистеми и да бъде постигнато устойчиво развитие на селските райони.

1.2.1.5. Подземни природни богатства

Долнокамчийската газонефтенa област се оценява като шокоперспективна по отношение на запаси от нефт и газ. През последните години са правени изследвания в акваторията на шелфа за разкриване на нефт и газ от български и чуждестранни фирми. На места на сушата около с.Ново Оряхово и с.Шкорпиловци са установени газопроявления.

Няма наличие на рудни изкопаеми, освен мангановите руди при с. Рудник, които не се експлоатират поради ниското съдържание на манган.

Геоложките особености са обусловили наличието на находища на строителни материали на територията и: пясъци, чакъли за бетон, глини и мергели за тухли. С промишлено значение са находищата на:

- глини за тухли и керемиди при с. Гроздьово /на запад и юг от селото/ с 2 128 хил. м³ запаси, които са основна суровина за производство на керемиди и тухли;
- мергели за тухли и керемиди в землището на с. Гроздьово, находище Тютюн с 1 965 хил. м³ запаси;
- пясъци при с. Старо оряхово с 5 580 хил. м³ запаси.

Край много от населените места има разработени малки кариери за пясък, чакъл и глина, предимно за задоволяване строителните нужди на населението. Кариери за баластрени материали има разкрити по коритото на р. Елешница, р. Армера, р. Луда Камчия, над с. Горен чифлик. Кариери за камък има в селата Голица, Булаир, Бърдарево, южно от гр. Долни чифлик. Кариери за глини има по терасата на р. Камчия, до с. Горен чифлик в участък "Лонгоза", край с. Гроздьово и в с. Пчелник – местността "Балтата". По-малки находища на пясък има край селата Нова шипка по долината на р. Камчия, с. Шкорпиловци и с. Детелина.

Находищата са отдалечени от морето и главните пътни магистрали. За недопускане нарушения на околната среда тези находища трябва да се управляват съгласно Закона за подземните богатства. Съгласно неговите разпоредби подземните богатства са изключителна държавна собственост. Компетентни органи по предоставянето на разрешения за търсене и/или проучване на подземни природни богатства и за предоставяне на концесии за добив на подземни богатства са Министерски съвет, Министерът по околната среда и водите, Министерът на икономиката и енергетиката и Министерът на регионалното развитие и благоустройството. След приемането на последната поправка на Закона (изм. ДВ. бр.70 от 8 Август 2008г.) сключването на договори за концесия за добив на подземни богатства не в компетенциите на общинския съвет и кмета на общината. Функциите им се прехвърлят съответно на Министерски съвет и на Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

1.2.1.6. Кметства и населени места в общината

Общината включва един град, шестнадесет села и един курортен комплекс. Административен център на общината е град Долни чифлик. Селата са следните:

- Кметства: Долни чифлик, Шкорпиловци, Рудник, Старо Оряхово, Детелина, Солник, Голица, Пчелник, Венелин, Горен чифлик, Гроздьово, Нова шипка;

- Населени места с кметски наместници: Кривини, Бърдарево, Юнец .
- Курортен комплекс „Шкорпиловци“ е разположен близо до с. Шкорпиловци.

1.2.2. Население

В следващата таблица е представена демографска прогноза за община Долни чифлик, заедно с останалите общини, които в момента са включени в РСУО – регион Провадия:

Прогноза за населението 2013-2044 година към 31.12 на съответната календарна година

Община	2013	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2044
Аврен	8591	8501	8417	8052	7779	7531	7289	7053	6855
Бяла	3227	3213	3200	3151	3094	3059	3027	2973	2965
в т.ч. гр. Бяла	1983	1965	1956	1900	1839	1789	1732	1670	1638
Ветрино	5173	5053	4958	4533	4185	3892	3615	3409	3243
Вълчи дол	9839	9739	9656	9227	8878	8580	8296	8045	7835
в т.ч. гр. Вълчи дол	3135	3116	3111	3066	3022	2980	2911	2840	2781
Девня	8714	8694	8683	8580	8486	8403	8312	8214	8145
в т.ч. гр. Девня	8023	8016	8017	7979	7934	7890	7838	7774	7733
Долни чифлик	19339	19280	19245	19063	18921	18805	18616	18453	18323
в т.ч. гр. Д. Чифлик	6657	6654	6650	6647	6607	6544	6459	6355	6259
Дългопол	14145	14036	13905	13362	12898	12458	12067	11673	11367
в т.ч. гр. Дългопол	4718	4656	4600	4362	4145	3950	3773	3589	3446
Провадия	22320	22064	21839	20770	19841	18986	18172	17371	16759
в т.ч. гр. Провадия	12801	12679	12568	12019	11520	11024	10509	9984	9555
Суворово	7143	7084	7029	6765	6553	6335	6154	5991	5878
в т.ч. гр. Суворово	4563	4547	4535	4489	4450	4389	4343	4303	4269
Общо за региона	98 491	97 664	96 932	93 503	90 635	88 049	85 548	83 182	81 370
в т.ч. на градовете	41880	41633	41437	40462	39517	38566	37565	36515	35681

Видно то таблицата, очакваната промяна на населението за периода на действие на настоящата програма е нищожна. По тази причина има резон да се работи с постоянно население за периода на действие на Програмата, тъй като очакваните промени са далеч под границата на статистическата грешка.

В следващата таблица е представено населението на общината по населени места, по възраст и по пол. Данните са от 2011 година:

Население на Община Долни чифлик към 2011 г. по населени места и възраст

Населени места	Общо	Възрастови групи (в навършени години)																	
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
ГР. ДОЛНИ ЧИФЛИК	6644	424	431	372	423	509	533	470	479	496	467	489	428	350	239	240	169	89	36
С. БУЛАИР	142	10	7	14	9	6	5	14	14	14	10	9	10	6	7	6	1	-	-
С. БЪРДАРЕВО	71	-	-	-	-	-	-	1	1	1	3	5	8	6	9	16	10	7	5
С. ВЕНЕЛИН	903	96	73	63	61	32	63	70	55	61	61	45	30	31	40	22	17	19	9
С. ГОЛИЦА	577	7	15	17	27	21	27	23	29	32	46	37	43	54	43	53	50	24	14
С. ГОРЕН ЧИФЛИК	1527	103	71	93	100	123	103	32	120	116	95	91	80	109	70	64	56	25	16
С. ГРОЗДЬОВО	2427	169	169	133	143	182	134	140	152	141	151	160	133	166	111	80	37	45	26
С. ДЕТЕЛИНА	726	73	57	54	53	54	61	54	53	41	39	41	48	23	19	12	14	11	4
С. КРИВИНИ	95	1	-	1	-	1	-	4	3	1	4	4	9	5	19	12	15	10	6
С. НОВА ШИПКА	253	10	4	6	17	12	11	7	17	13	17	15	13	31	23	13	19	14	6
С. НОВО ОРЯХОВО	199	4	3	5	9	11	3	10	10	12	14	12	14	20	15	22	16	7	2
С. ПЧЕЛНИК	1673	122	103	111	116	130	117	103	113	113	117	111	76	102	71	53	60	35	20
С. РУДНИК	497	18	22	27	30	24	21	23	21	31	23	27	46	49	33	23	35	23	6
С. СОЛНИК	222	1	1	3	3	11	3	6	6	12	3	16	25	34	25	31	20	17	-
С. СТАРО ОРЯХОВО	2600	174	139	170	139	180	169	197	183	173	157	166	151	149	129	36	73	44	16
С. ШКОРПИЛОВЦИ	737	41	47	33	41	33	41	61	48	47	54	53	54	60	44	23	22	12	8
С. ЮНЕЦ	52	-	1	1	-	-	-	1	2	-	4	3	3	8	5	6	3	5	5
Община Долни чифлик	19360	1263	1203	1118	1231	1384	1346	1265	1306	1309	1275	1284	1231	1208	917	787	667	387	179

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

1.3. Кратко представяне на съдържанието на програмата за управление на отпадъците

Основната цел на настоящата програма е да позволи на Община Долни чифлик да управлява отпадъците, генерирани на нейна територия, по начин, позволяващ на държавата да постигне залите заложи на Националния план по управление на отпадъците 2014-2020 г.

В резултат от изпълнението на програмата ще се модернизира екологичната инфраструктура на общината и ще се осигури възможност за максимално намаляване на генерираните количества отпадъци по потоци.

В обхвата на програмата попадат всички видове отпадъци, генерирани от бита, без промишлените.

1.4. Резултати от обществените консултации, проведени при разработване на програмата

В зависимост от спецификата на общината е възможно да се представи и друга информация, която има отношение към предмета на програмата или към развитието на общината.

Кратка информация и резултати от процедурата за екологична оценка на програмата.

2. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещото развитие в управлението на отпадъците

3. SWOT анализ

Въз основа на изводите от направените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците в общината и прогнозите за бъдещото развитие е изготвен SWOT анализ. SWOT анализът е използван по-нататък за определяне на насоките за развитие и за дефиниране на целите и приоритетите в общинската програма за управление на отпадъците. Той е един от най-често практикуваните методи за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика и оценява следните елементи, съпровождащи всеки един управленски процес:

- Силни страни (strengths)
- Слаби страни (weaknesses)
- Възможности (opportunities)
- Заплахи (threads)

SWOT анализът е разработен за целите на стратегическото планиране на бизнес организациите, но след известно адаптиране, той започва успешно да се прилага и за разработване на стратегически документи в административното планиране.

Матрица на SWOT анализа

Тя представлява таблица, която се състои от четири квадранта, в които се подреждат и визуално представят основните характеристики на управлението на отпадъците (вж. схемата по-долу). Обикновено попълването на четирите квадранта обобщава резултатите от аналитичната част на стратегическия документ и изводите и препоръките, направени в края на всеки анализ. При извършване на SWOT анализа могат да се разкрият множество силни и слаби страни, възможности и заплахи. За предпочитане е обаче да се подберат само най-важните 8-10 от тях, които да попаднат в съответните квадранти на матрицата.

Методът цели да установи:

- Кои са най-важните силни и слаби страни в дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на вътрешната структура.
- Кой са най-важните възможности и най-сериозните заплахи пред развитието на дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на външната среда,
- Какво е съотношението между силните и слабите страни, от една страна, и възможностите и заплахите, от друга страна.
- Кой са лостовете на развитие и каква е основата на стратегиите за бъдещо развитие.

При извършване на SWOT анализа се анализират във взаимовръзка поставените в четирите квадранта характеристики:

- Как да се използват силните страни, за да не се пропуснат наличните възможности;
- Как да се използват силните страни за намаляване на заплахите;
- Как да се използват възможностите за неутрализиране на слабите страни;
- Кои слаби страни трябва да се премахнат, за да се намалят заплахите.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

В хода на работата са идентифицирани следните характеристики и основни страни на процеса на управление на отпадъците:

Силни страни:

Силните страни са ресурс, умение или друго предимство, което притежава общината, в сравнение с други сходни общини, средното за страната, други общини в съседни нам страни или в Европа. Силната страна е отличително качество, което показва кои са сравнителните предимства на изследваната област. Някои елементи, които на пръв поглед имат негативен оттенък, могат да се окажат силна страна. Например, наличието на голям брой площадки за вторични суровини може да предизвиква негативна обществена реакция, но в същото време да предоставя добра основа за изпълнение на целите за разделно събиране на отпадъците в общината.

Постижения и силни страни на национално ниво:

- Достиженията на правото на ЕС са транспонирани в българското законодателство и нормативната база.
- Разработени са планове и стратегии, които се фокусират върху бъдещи действия с цел решаване на съществуващите проблеми в различни сектори на управление на отпадъците.
- Изграден е значителен административен капацитет на различните нива на управление на отпадъците – национален, регионален и местен.
- Установена е практика за налагане на законодателството, чрез ефективен контрол в сектора.
- Изградени са предпоставки, които позволяват участието на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците – процедури по ОВОС, публични обсъждания на нормативни промени и програми, предоставяне на информация чрез различни медии и интернет.
- България е една от страните с много ниско ниво на генерирани отпадъци на 1 жител в ЕС.
- Достигнато е високо ниво на рециклиране и оползотворяване на МРО.
- Въведен регионален принцип за управление на битовите отпадъци в страната.

Слаби страни:

Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието. Те характеризират изоставането на разглежданата област в общината спрямо други общности, с които се правят сравнения, или спрямо поставени изисквания. Като пример на слаба страна при анализа на възможността за плащане на услугите за отпадъци са ниските доходи на населението, което силно ограничава възможността за инвестиции в модерни и екологосъобразни съоръжения.

Проблеми и слаби страни на национално ниво:

- Налице е изоставане от сроковете по изпълнение на ангажиментите на страната, свързани със закриване на общинските депа, неотговарящи на изискванията.
- Не са въведени социални механизми, които да защитават социално слабите слоеве от населението, което ограничава увеличаването на таксите и осигуряване на собствен финансов ресурс за инвестиции в сектора на управление на отпадъците.
- Недостатъчно стратегическо управление и координация между институциите с функции при управление на отпадъците.

- Недостатъчна активност на гражданите и неправителствените организации в началните фази на планиране и проектиране на съоръжения и дейности по управление на отпадъците и засилена активност в по-късните фази на процеса.
- Изградената инфраструктура няма достатъчен капацитет за достигане целите за рециклиране и оползотворяване на прогнозните количества битови отпадъци.
- Недостатъчен капацитет за обезвреждане на опасни отпадъци.
- Високо ниво на депониране на различните видове отпадъци.
- Недостатъчно добро ниво на информационно обезпечаване на процесите, свързани с вземането на информирани управленски решения и изготвяне на стратегически документи.
- Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци.
- Липса на цялостна политика за провеждане на информационни кампании за информиране на обществеността.
- Няма изградена мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността и заинтересованите лица от резултатите, свързани с дейности по управление на отпадъците.

Възможности:

Те представляват най-благоприятните елементи на външната среда на проблемната сфера или организацията. Важно правило, което не бива да се забравя, е, че възможностите са неизползвани ресурси на средата. В противен случай те би трябвало да се отнесат към силните страни. Пример за възможности са средствата от оперативните програми, които позволяват изграждането на съоръжения за управление на отпадъците.

Възможности на национално ниво

- Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците.
- Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците.
- Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци както в рамките на ЕС, така и в региона.
- Създаден капацитет и наличие на нормативна основа за изграждането на единна интегрирана информационна система за управление на отпадъците.
- Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците.
- Подобряване на ефективността на системите за управление на масово разпространени отпадъци с цел осигуряване на висококачествено рециклиране и прилагане на принципа за разширена отговорност на производителя.
- Осигуряване на прозрачност при определяне на такса битови отпадъци за гражданите и бизнеса и въвеждане на принципа „заплащане според количеството на образуваните отпадъци“.

Заплахи:

Това са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за изследваната област- Те поставят най-големите бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние. По принцип заплахите са елементи на средата, върху които трудно се влияе. Много често за

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

общините централизация на управлението и промени в законодателната рамка се явяват заплаха за реализация на техните виждания за управление на отпадъците.

Заплахи на национално ниво

- Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на ниско-доходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.
- Необходимите публични инвестиции за управление на отпадъците съобразно нормативните изисквания и достигане на набелязаните цели са значителни.
- Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимостта за повишаване на такса битови отпадъци за населението.
- Налагане на санкции от ЕС за неспазване сроковете по закриване на старите депа, неотговарящи на изискванията.

Всички изводи от SWOT анализа са взети под внимание при следващите стъпки в изготвянето на общинската програма за управление на отпадъците и по-конкретно, при определяне на стратегическите и оперативните цели.

Анализ на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите на общинско ниво

Извършеният анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите, съпровождащи работата на Община Долни чифлик, доведе до следните резултати, изложени по-долу в таблицата:

Силни страни	Слаби страни
- доброто географско положение - добро качество на въздуха на територията на общината - липсват големи промишлени замърсители на въздуха, почвите и водите - добро качество на питейната вода - добро качество на подземните води - находище на минерални води със специфични балнео-профилактични свойства, като предпоставка за развитие на балнеотуризма - висок относителен дял на горски ресурси, като предпоставка за развитие на ловен туризъм и дърводобивна и дървопреработваща промишленост - наличие на защитени територии, като предпоставка за развитие на екологичен и познавателен туризъм - наличие на чисти и плодородни обработваеми земи, като предпоставка за развитие на органично земеделие - богато биологично разнообразие - съхранена природна среда - наличие на ценни растителни и животински видове - липса на шумни производства и нормална акустична обстановка - липса на радиационно замърсяване - въведено организирано събиране и извозване на ТБО от населените места - наличие на подземни природни богатства – нефт, газ, находища на строителни материали (пясъци, чакъли, глинени, мергели)	- недостатъчна изграденост на канализационната мрежа в селищата, водеща до замърсяване на реките, подпочвените води и почвата от непречистени битови отпадъчни води - липса на пречиствателни станции за отпадъчни води в населените места с над 2000 е.ж. (гр. Долни чифлик, с. Старо оряхово, с. Гроздьово) - липса на съоръжения за пречистване на водите в селата с население под 2000 е.ж. - лошо екологично състояние на водите на река Камчия, в участъка й преминаващ през общината - липса на депа за битови, строителни и селскостопански отпадъци отговарящи на нормативните изисквания - наличие на множество нерегламентирани сметища и стари замърсявания от отпадъци - неприлагане на разделно събиране на отпадъците, в т.ч. и на опасните битови отпадъци - лошо състояние на напоителните системи, водещо до проблеми с осигуряването на вода за напояване в земеделието - неизползван потенциал на наличните минерални води за развитие на балнеотуризм - неизползване на природните дадежности за развитие на туризъм и биологично земеделие - наличие на свлачища - наличие на изоставени земеделски земи - ограничени бюджетни възможности за решаване на екологичните проблеми

Възможности	Заплахи
- използване на средствата на национални и европейски фондове за финансиране на проекти, насочени към подобряване на качеството на околната среда в общината /ПУДООС, Оперативна програма „Околна среда 2007-2013“, Програма за развитие на селските райони 2007-2013, Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013“ и др./ - създаване на административен капацитет за разработване на проекти за финансиране от републиканския бюджет, национални и международни фондове - осъществяване на дългосрочно планиране и постигане на приемственост между администрациите - обединяване със съседни общини за решаване на екологични проблеми /напр. изграждането на регионална система за управление на отпадъците/ - развиване на устойчиви икономически дейности като селски, ловен, екологичен туризъм, балнеолечение, биологично земеделие - засилване на превантивната и разяснителната работа сред населението, насочена към повишаване на екологичната му култура и съзнание	- влошаване качествата на водите на р. Камчия и на състоянието на биосферния резерват “Камчия” - влошаване качествата на крайбрежните морски води - опасност от неконтролирано и неправилно използване на природните ресурси – плажната ивица, горите, лечебните растения, почвите и минералните води - недостатъчен финансов ресурс за решаване на екологичните проблеми - липса на екологично съзнание и култура у обществото /свързано е с разделното събиране на отпадъците, с безразборното изхвърляне на отпадъци в покрайнините на селищата, в реките и в други водни басейни и др./ - неизпълнение на нормативните задължения от страна на гражданите и бизнеса - поява на нови свлачища поради неизграденост на канализациите - нарастване броя на нерегламентираните сметища - природни стихии и бедствия - изчезване на редки видове от дивата флора и фауна поради намален контрол от страна на държавата - намаляване на ловните видове и количества ловни животни - влошаване състоянието на горския фонд

4. Цели и приоритети

Определянето на целите и приоритетите е ключов етап при разработване на Програмата за управление на отпадъците. В него въз основа на заключенията от предходните действия са определени стратегическите и оперативните цели. Разгледани са различни алтернативи за постигане на целите и въз основа на анализа на алтернативите е избрана най-подходящата. Всички изводи от SWOT анализа са взети предвид при определяне на стратегическите и на оперативните цели на Програмата.

4.1. Стратегически и оперативни цели

Стратегическите цели отразяват резултата от провежданата политика и крайния ефект за обществото. Целите дават отговора на въпроса: „Какво трябва да постигне общината?“. По тази причина, стратегическите цели имат ясна формулировка, която е разбираема и от неспециалисти. Те са основа за идентифициране на оперативните цели. Стратегическите цели са малко на брой и се поставят в дългосрочен план.

При определянето на стратегическите цели се следват няколко общи принципа:

- Релевантност - целите са поставени в контекста на главната мисия на общината и обслужват нейното изпълнение;
- Реалистичност - целите са реалистични (изпълними) и отчитат резултатите от SWOT анализа;
- Мотивираност - целите стимулират дейностите в рамките на съответната област на политиката по управление на отпадъци;
- Прозрачност/разбираемост - целите са определени просто и ясно;
- Ангажираност/задължителност - целите предопределят задълженията на тези, които трябва да ги постигнат (т.е., на администрацията и общинския съвет);
- Хармонизираност - съществува обвързаност между целите в областта на общинската политика и функционалните задължения на звената в самата община.

При формулиране на стратегическите цели на общинските програми за управление на отпадъците се изхожда от стратегическите цели, поставени в *Националния план за управление на отпадъците* за същия период, т.е. целесъобразно е, стратегическите цели в общинските програми да са същите като тези в НПУО.

Подобно на стратегическите цели, оперативните също следва да бъдат кратки и ясни. За разлика от стратегическите, те могат да бъдат краткосрочни и средносрочни. При формулиране на оперативните цели също се следват горните принципи, т.е. и тук целите са:

- Специфични – т.е., възможно най-точни и конкретни;
- Измерими – формулирани са по начин, който дава възможност да се оцени, дали са постигнати;
- Реалистични – т.е., изпълними;
- Времево обвързани – имат определен срок за изпълнение.

Някои от оперативните цели са предварително зададени в националното законодателство и в националните програмни документи – например целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло; целите за биоразградимите отпадъци и т.н. За онези потоци отпадъци или компоненти на системата за управление на

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

отпадъците, за които няма зададени национални цели, общината е свободна да си определи оперативни такива. Те следва да отразяват избраните от общината подходи за съблюдаване на йерархията за управление на отпадъци. Резултатите от оценката на съществуващата ситуация и изводите в SWOT анализа са базата, въз основа на която се дефинират общинските оперативни цели.

Изборът на конкретни целенасочени мерки и тяхната комбинация във времето оформят различните алтернативи за достигане на набелязаните цели.

Генералната стратегическа цел на Р. България в сферата на управление на отпадъците, заявена на Националния план за управление на отпадъците е: **Изграждане на общество и бизнес, които не депонират отпадъци.**

Етирите национални стратегическите цели, формулирани в НПУО 2014-2020, насочени към постигането на тази генерална стратегическа цел са следните:

- Цел 1: **Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;**
- Цел 2: **Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;**
- Цел 3: **Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;**
- Цел 4: **Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.**

НПУО 2014-2020 съдържа девет Програми от мерки, които осигуряват изпълнението, както на своите конкретни програмни цели, така и на четирите стратегически цели на националния план.

Оценката на текущото състояние на управлението на отпадъците в Община Долни чифлик и резултатите от SWOT анализа показват, че на този етап няма основание общината да формулира стратегически цели, различни от националните. Тя ги възприема като свои и ще се постарее да осигури тяхното изпълнение чрез собствените си оперативни под-програми от мерки в рамките на настоящия план за управление на отпадъците.

4.2. Алтернативи за постигане на целите

За да се идентифицират конкретните мерки, общината трябва да разработи и оцени най-малко две алтернативи за постигане на целите. Пример за такива възможни алтернативи биха могли да бъдат постигане на целите чрез 1) децентрализиран подход в управлението на отпадъците и 2) централизиран подход в управлението на отпадъците.

За всяка алтернатива са направени изчисления на инвестиционните и оперативните разходи, както и на икономическите и екологичните ползи. Въз основа на резултатите е направен избор на алтернативата, която ще се приложи, след което се пристъпва към разработване на подпрограмите с мерки.

Изборът на конкретни мерки и тяхната комбинация във времето представляват различни алтернативи за достигане на набелязаните цели.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

4.2.1. Алтернативи за постигане на целите на Националната програма за управление на отпадъците 2014-2020 г.

За избора на алтернативите, залегнали в основата на *НПУО 2014-2020 г.*, са използвани различни подходи:

- Предложените в програмите **неинвестиционни мерки** са оценени по отношение на тяхната адекватност за постигане на преследвания резултат с най-малко разходи и за най-кратко време, като се отчита и на технологията, чрез която ще се реализират техническите задачи, свързани с изпълнението на мерките. Формулирането и подреждането във времето на различните неинвестиционни мерки е съобразено с редица бъдещи фактори, като например, стартирането на оперативните програми за следващия планов период и тяхната насоченост.
- Предложените **инвестиционни мерки** са оценени чрез финансово-икономически анализи. Обекти на анализите са разработените три сценария, от които нулевият служи, като база за съпоставка с другите два.

По-долу са представени основните параметри на сценариите за изпълнение на заложените инвестиционни мерки в НПУО 2014-2020.

Сценарий 1. "Нулев сценарий"

При този сценарий е прието, че:

- (1) За 20-те регионални сдружения на общините за управление на отпадъците (PCO), които имат вече сключени договори по ОПОС 2007-2013 за изграждане на инфраструктура за управление на отпадъците, ще бъдат изпълнени тези проекти, независимо до каква степен ще се достигнат целите за оползотворяване на различните потоци битови отпадъци;
- (2) За останалите PCO без проекти по ОПОС 2007-2013 ще се запази текущата ситуация за управление на отпадъците, без да се правят допълнителни инвестиции в изграждането на инфраструктура за управлението на отпадъците.

Сценарий 2. "Централизирано компостиране на разделно събрани биоотпадъци"

Този сценарий гарантира достигане на целите свързани с:

- Рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, чрез прилагане на разделно събиране на отпадъци от домакинствата при източника, организирано от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините, разделно събиране на отпадъци от други източници и допълнително изграждане на инсталации за сепариране и/или предварително третиране на смесени отпадъци в регионите, където това е необходимо;
- Закриване на общинските депа неотговарящи на изискванията;
- Откриване на площадки на териториите на общините и др. инвестиции, които при липса на желание от частни инвеститори следва да се осъществят от държавата и/или общините.
- Оползотворяване на биоотпадъците.

В сценария са включени всички инвестиции, които при липса на желание и възможности от страна на частни инвеститори, следва да се осъществят от държавата и/или общините.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Този сценарий се характеризира с достигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците за всяко РСО според чл. 8, ал. 1 от *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците* (обн. ДВ 107, 13.12.2013 г.), като количествата биоотпадъци, третирани чрез **домашно компостиране**, за което също са предвидени инвестиции, **не се считат за оползотворени** биоотпадъци, **а се третират като предотвратени** отпадъци по смисъла на ЗУО. Разликата със Сценарий 3 е в това, че целите свързани с компостиране/анаеробно разграждане се постигат чрез изграждането на една централна инсталация на територията на общината, която е център на РСО.

Сценарий 3. "Децентрализирано компостиране на разделно събрани биоотпадъци"

Този сценарий, както и Сценарий 2, се характеризира с достигане на целите описани по-горе. По същия начин се третират и количествата биоотпадъци третирани чрез домашно компостиране. Този сценарий се различава от Сценарий 2 по избора на инсталации за компостиране/анаеробно разграждане, като тук е възприет подхода освен основна инсталация на територията на общината център на РСО да се изградят и няколко по-малки децентрализирани инсталации в отделните общини, влизащи в състава на РСО. Общият капацитет на централната инсталация и децентрализираните инсталации в този сценарий е равен на капацитета на инсталацията, оценявана в Сценарий 2.

При оценката на сценариите са взети предвид и оперативните разходи за реализацията на съответния сценарий. Изготвеният финансово-икономически анализ показва че:

Сценарий 1 има най-ниска настояща стойност. При него обаче не се постигат целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, заложи в европейското и в националното законодателство и това го прави неприемлив.

На второ място по този показател е Сценарий 3 (това се оказва валидно за Община Долни чифлик), който въпреки по-високите си инвестиционни разходи, се характеризира с по-ниски оперативни разходи поради компостирането на биоотпадъците в близост до местата на разделното им събиране и съответно минимизиране на транспортните разходи.

На трето място по този показател е Сценарий 2.

Отчитайки резултатите от горните анализи, при тази ситуация в НПУО 2014-2020 г. е прието да бъдат включени инвестиционни мерки от Сценарий 3. В оценката на Сценарий 3 са включени инвестиции за:

- Изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове в РСО, с капацитет достатъчен за постигане на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и осигуряване депонирането на максимум 50 % от входящия поток на отпадъците.
- Изграждане на инсталации за компостиране и анаеробно разграждане на разделно събрани биоотпадъци с капацитет достатъчен за достигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците за всяко РСО според чл. 8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците, като количествата биоотпадъци третирани чрез домашно компостиране се считат като предотвратени, а не като оползотворени отпадъци.

- Закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране с брой и капацитет, достатъчни за обхващане на прогнозните количества зелени отпадъци за домашно компостиране.
- Изграждане на допълнителни клетки за депа за битови отпадъци и претоварни станции с капацитет, достатъчен за поемане на количествата отпадъци за депониране в районите, в които няма изградени и понастоящем не се изграждат депа, отговарящи на всички изисквания.
- Други инсталации за оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове.
- Инвестиции за закриване и рекултивация на старите депа.
- Инвестиции в съдове за разделно събиране на биоотпадъци и транспортни средства за превоз на разделно събрани биоотпадъци.
- Инвестиции за изграждане на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата и др. отпадъци във всички населени места в общините с население по-голямо от 10 000 жители.

Разходите свързани с:

- Текуща подмяна на остарели и амортизирани съдове за събиране на общи битови отпадъци във всички общини в страната;
- Подмяна на голямогабаритните контейнери (главно с обем от 4 м³) поради оптимизиране на общинските системи за събиране и транспортиране на битови отпадъци;
- Текуща подмяна на амортизираните транспортни средства за събиране и транспортиране на общи битови отпадъци;
- Подмяна на контейнеровозите със специализирани машини, поради преминаване от голямогабаритни (4 м³) контейнери към по-малки по обем съдове;

които са идентифицирани като наложителни при анализа на състоянието отпадъците, са включени в оперативните разходи на общините и не се разглеждат като инвестиции в рамките на сценариите.

Формулираните сценарии представляват основа за вземането на оптимално решение за бъдещата техническа инфраструктура за третиране на отпадъците и оценка на разходите за изпълнение на плана. Изборът на решение за прилагане на децентрализирано или централизирано компостиране/анаеробно разграждане на ниво регион за управление на отпадъците, следва да бъде направен въз основа на анализ на възможните алтернативи и сравнението им по различни екологични, икономически и технически критерии в рамките на съответните прединвестиционни проучвания.

Необходимите инвестиции за системата за управление на битовите отпадъци за достигане на амбициозните цели за рециклиране и оползотворяване, които страната си поставя за периода 2014-2020 г. могат да бъдат обобщени в следващата таблица:

Необходимите инвестиции за системата за управление на битовите отпадъци за достигане на амбициозните цели за рециклиране и оползотворяване, които страната си поставя за периода 2014-2020 г. могат да бъдат обобщени в следващата таблица:

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Вид инвестиции	Инвестиции (лв.)
Инсталации за компостиране и анаеробно разграждане	287 760 000
Съдове за разделно събиране на биоотпадъци	53 080 000
Транспортни средства за превоз на разделно събрани биоотпадъци	49 800 000
Компостери за домашно компостиране	29 970 696
Изграждане на общински площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци	53 500 000
Инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове	241 210 000
Инсталация за изгаряне на RDF гориво за Столична община	254 257 900
Депа и претоварни станции	165 444 000
Закриване и рекултивация на стари депа за битови отпадъци с оползотворяване на депонираните отпадъци, където е възможно	176 600 000
Всичко	1 311 622 596

Изготвени са прогнозни разчети на възможните източниците за финансиране на тази инвестиционна програма. Следва изрично да се подчертае, че съществува реална възможност, част от инвестициите да се осъществят чрез частни инвестиции или по линията на публично-частното партньорство т.е. предложените инвестиционни мерки да не изискват публичен ресурс, а да повишат оперативните разходи в един продължителен период от време, през което ще се възстановят разходите за направената инвестиция.

За изчисляване на възможностите за финансиране на инвестициите от събраните средства от населението и бизнеса, са изготвени финансови анализи, които отчитат „възможността за плащане от населението“. За целта на базата на прогнозираните средни годишни доходи на домакинство е изчислена възможността за плащане спрямо средния доход на домакинство, който може да бъде отделен за услуги по управлението на отпадъците. За горна граница на поносимост са тествани 2 възможности: (1) поносимост на разходите за управление на отпадъците при дял 1% от средните годишни доходи на домакинството; (2) поносимост на разходите за управление на отпадъците при дял 1,2% от средните годишни доходи на домакинството. Това съответства на изискванията за поносимост, прилагани от ОПОС 2007-2013 г. при оценка на проекти. В изключителни случаи, ОПОС 2007-2013 допуска за отделни години горната граница на поносимост да бъде повишена на 1,5% от средните годишни доходи на домакинствата. Въз основа на средния брой членове на 1 домакинство в страната е изчислен максимално поносимият размер на такса битови отпадъци, който 1 лице може да заплаща за услуги по управлението на отпадъците. Произведението на този максимално поносим размер на такса битови отпадъци на 1 лице и прогнозния брой на населението представляват максималния годишен размер на средствата, които могат да се акумулират годишно от такса битови отпадъци от населението. На базата на сумата, която в този случай населението ще заплаща на тон отпадък е направен прогнозен разчет на сумата от такса битови отпадъци, която може да се събира от бизнеса при съблюдаване на последните нормативни промени при определянето на такса битови отпадъци, а именно таксата да бъде определяна на базата на количеството генерирани отпадъци.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Разчетите показват, че при общоприетото ниво на поносимост от 1%, приходите от такса битови отпадъци практически не могат да осигурят никакъв инвестиционен ресурс за изпълнение на избрания сценарий.

При праг на поносимост от 1,2% (само в изключителни случаи се допуска повишаването на разходите за управление на отпадъците в диапазона 1-1,5% от средните годишни доходи на домакинствата) и при 100% събираемост на такса битови отпадъци за периода до 2020 г., постъпленията от такса битови отпадъци покриват оперативните разходи за всяка една година от прогнозния период, като остават определен размер средства, които могат да се използват за инвестиционни цели. При това допускане сумарно за целия програмен период 2014-2020 г. постъпленията от такса битови отпадъци ще покрият 27% от прогнозните инвестиции (т.е. 354,5 млн.лв).

Поради очакваният нисък прогнозен бюджет от ОПОС 2014-2020 г. за приоритетната ос, свързана с управлението на отпадъци, се налага разработването на различни възможности за осигуряване на финансиране на инвестиционната програма.

Възможни решения могат да се търсят и по линията на ПЧП, като например възможността да се насочат частни инвестиции в изграждането на сепариращи инсталации и инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове.

Инвестиционната програма на НПУО 2014-2020 не предвижда публично финансиране за изграждане на МБТ инсталации. В същото време част от сепариращите инсталации биха могли да се заменят с МБТ където механизмите на публично-частното партньорство предлагат добри възможности на общините да изградят подобни инсталации чрез привличане на частни инвестиции. Успешен пример за това е изградената и функционираща МБТ инсталация във Варна.

4.2.2. Цели на Националната програма за управление на отпадъците 2014-2020

С оглед на резултатите от проведения инвестиционен анализ, целите, избраната алтернатива за тяхното постигане и програмите от мерки са систематизирани в НПУО 2014-2020 по следния начин:

Цел	Програма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Национална Програма за предотвратяване образуването на отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда	- Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло - Програма за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци в т.ч. за биоотпадъците - Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради - Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО - Програма за подобряване на йерархията на управление на другите потоци отпадъци и намаляване на риска за околната от депата за битови отпадъци
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	- Програма за подобряване капацитета на институциите за управление на отпадъците - Програма за подобряване качеството на информацията, подпомагаща вземането на информирани управленски решения
Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците	Програма за подобряване информираността и участието на населението и бизнеса относно дейностите по управление на отпадъците

Тази структура до голяма степен обвързва целите с най-близките до тяхната същност програми. В същото време част от мерките в програми като:

- Програмата за подобряване качеството на информацията, подпомагаща вземането на информирани управленски решения;
- Програмата за подобряване информираността и участието на населението и бизнеса относно дейностите по управление на отпадъците,

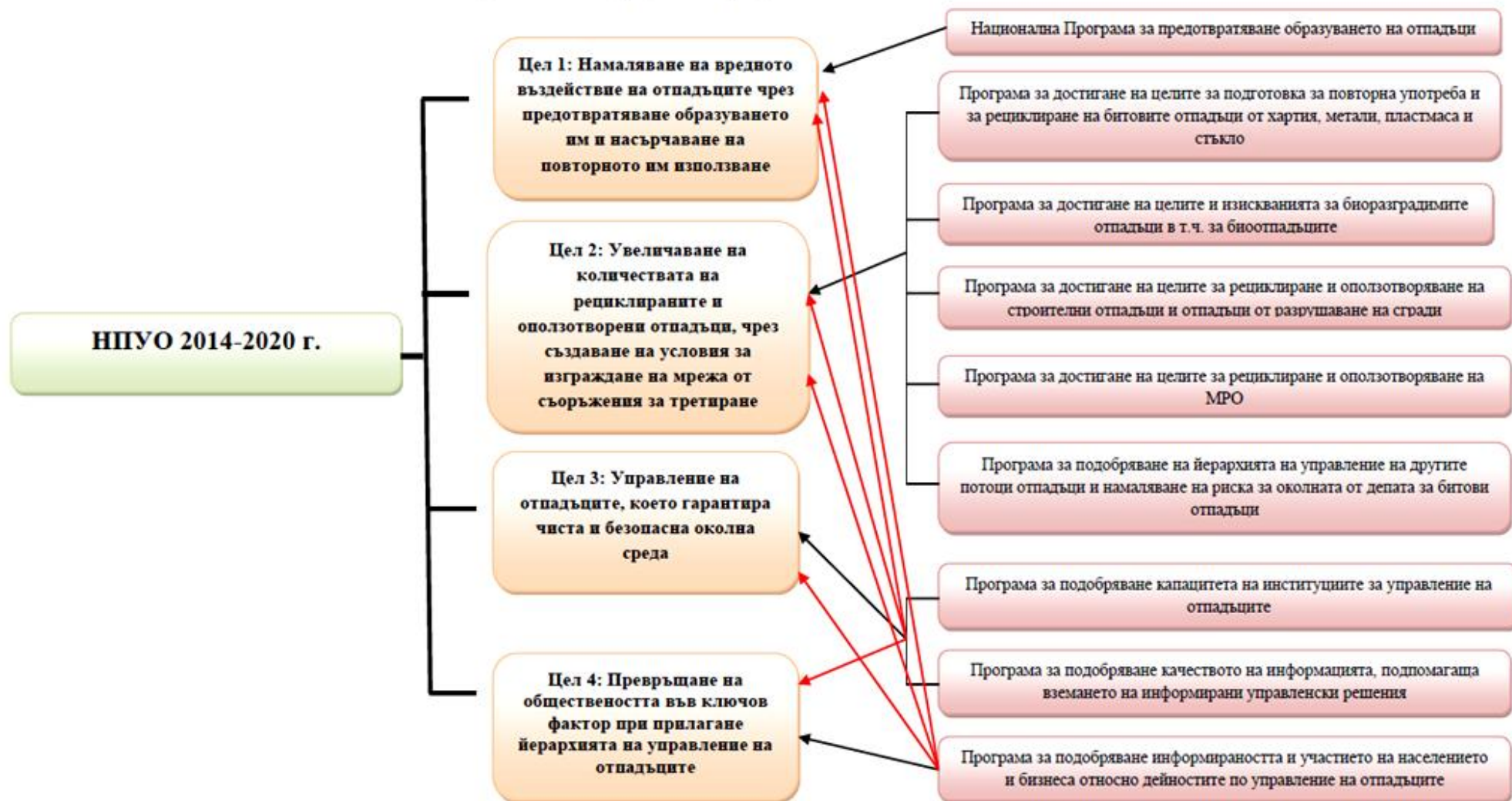
имат т.нар. "хоризонтален" характер т.е. допринасят за постигането не само на целите, към които те са пряко свързани, а и на други цели на НПУО. Примери за такива мерки са:

- Разработването на общински наредби за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на ЗУО;
- Разработването на общински програми за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на ЗУО и НПУО,

които са включени в Програмата за подобряване капацитета на институциите за управление на отпадъците и не се повтарят в останалите програми въпреки че имат отношение към постигане на зададените цели.

Обвързката между целите и програмите на НПУО е представена на следващата диаграма:

Обвързаност между цели и програми на НПУО 2014-2020 г.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Програмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.:

- Инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове;
- Инсталации за компостиране/анаеробно разграждане;
- Инсталация за изгаряне на RDF гориво за Столична община;
- Клетки за депониране; рекултивация на излезли от експлоатация депа за отпадъци;
- Закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране;
- Закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др.

Инвестиционните мерки за различните видове инсталации са остойностени на базата на капацитета на инсталациите в съответствие с изчисления от МОСВ сценарий за бъдещото развитие на политиката по управление на отпадъците в следващия програмен период и средните инвестиции на тон/капацитет от сключените договори по ОПОС 2014-2020 г. за изграждане на регионални системи за управление на отпадъците. Инвестиционните мерки за съдове, транспортни средства, компостери и др. са остойностени на базата на съответния брой съдове/транспортни средства и др., идентифициран в резултат на анализите и прогнозите и съответните средни цени в резултат на пазарно проучване.

Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.:

- Нормативни промени;
- Създаване на нови институции;
- Назначаване на служители;
- Обучение на служители;
- Подготовка на покани за подаване на проекти;
- Подготовка на проекти;
- Разработване на методики, инструкции и др. административни актове;
- Изпълнение на контролни дейности;
- Провеждане на информационни кампании;
- Разработване и внедряване на информационни системи и др.

Част от тях са остойностени на базата на информация за изпълнението на сходни дейности и експертни допускания. Друга част от "меките" мерки не са остойностени. Такива са мерките, влизащи в обхвата на дейностите, изпълнявани от съответните институции, отговарящи за изпълнението на съответната мярка напр. МОСВ, РИОСВ, общините и др. и са финансирани от бюджета на дейността на съответната институция.

Приблизителната стойност на остойностените по този подход програми е представена в следващата таблица:

	ПРОГРАМИ	СТОЙНОСТ [млн. лв.]
1.	Национална Програма за предотвратяване образуването на отпадъци	98,27
2.	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	242,71
3.	Програма за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци в т.ч. за биоотпадъците	678,04
4.	Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	22,8
5.	Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО	1,0
6.	Програма за подобряване на йерархията на управление на другите потоци отпадъци и намаляване на риска за околната от депата за битови отпадъци	575,66
7.	Програма за подобряване капацитета на институциите за управление на отпадъците	19,8
8.	Програма за подобряване качеството на информацията, подпомагаща вземането на информирани управленски решения	7,17
9.	Програма за подобряване информираността и участието на населението и бизнеса за дейностите по управление на отпадъците	52,53
	ВСИЧКО	1 697,98

Всяка една програма е представена в текстов и табличен вид. Текстовата част съдържа кратко описание на съответната програма, а таблицата представя всички мерки към програмата във формат съгласно Методологичните указания за разработване на план за действие на Методологията за стратегическо планиране в Република България, разработена от Съвета за административна реформа към Министерски съвет, като е включена още една допълнителна колона (източник на финансиране).

4.2.3. Алтернативи за постигане на целите на Програмата за управление на отпадъците 2014-2020 г. на Община Долни чифлик

В общинската система за управление на отпадъците няма особено голям избор на алтернативи за постигането на нейните цели. За децентрализиран подход в управлението общината не разполага с достатъчно средства, а още по-малко, такива биха могли да си

осигурят отделните населени места. Централизираният подход се свежда до реализацията на мерки в състава на РСО, което е далеч по-реалистична задача, както се има пред вид наличието на външно финансиране.

Следвайки указанията на Методиката за разработване на програми за управление на отпадъците, а и резултатите от анализа на състоянието на този процес в общината, общинските цели не биха могли да се различават особено от националните.

4.2.4. Цели и подпрограми на Общинската програма за управление на отпадъците 2014-2020 г.

С оглед на резултатите от проведения анализ на състоянието на управление на отпадъците в общината, целите и избраната алтернатива за тяхното постигане, подпрограмите от мерки изглеждат по следния начин:

Цел	Подпрограма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за населението и околната среда	- Подпрограма за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло - Подпрограма за разделно събиране и достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци в т.ч. за биоотпадъците - Подпрограма за изпълнение на изискванията и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и такива от разрушаване - Подпрограма за намаляване на риска за околната от депониране на отпадъци в депа - Подпрограма за подобряване управлението на утайките от ПСОВ - Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците
Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на приоритетите в управлението на отпадъците	Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управлението на отпадъците

Подпрограмите за постигане на горните цели съдържат две групи мерки: инвестиционни и неинвестиционни (организационни), които са представени в следващите раздели.

5. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им

Подпрограмите включват мерките и действията за постигане на целите, въз основа на работата, извършена през предходните етапи, изложени по-горе. Едновременно с избора на конкретни мерки са определени и индикатори за измерване на напредъка по реализация на включените в подпрограмите мерки.

Съгласно чл. 52, ал. (3) от ЗУО, Програмата за управление на отпадъците за територията на съответната община се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците. В случая, този период е 2014-2020 година. Съгласно ал. (4) на същия член, Програмата се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на *Националния план за управление на отпадъците*. Следвайки това изискване, разработените по-долу подпрограми съответстват на подпрограмите, включени в *Националния план*.

Подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци

5.1. Подпрограма с мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

Благосъстояние при по-слабо използване на ресурси и по-малко отпадъци е не само възможно, а задължително. Ресурсите на земята са ограничени, а това ограничава и възможностите за развитие на постоянно нарастващото световно население. Отпадъците от една страна се образуват от използването на ресурси или продукти, а от друга - те имат негативни ефекти върху околната среда в резултат от тяхното преработване или обезвреждане.

Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата, е основна цел в областта на политиката по околната среда. Този ръководен принцип за устойчиво развитие представлява не само ориентир за държавни действия, но е и мерило за решенията на икономиката и обществото.

Особено важно е да се подчертае, че предотвратяването на отпадъци (ПО) има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-големите натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт и именно поради това тези натоварвания се намаляват чрез мерки за ПО. Освен това, по този начин се намаляват и вредните влияния вследствие на изгаряне, транспортиране и складиране. В крайна сметка предотвратяване на образуването на отпадъци означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и с натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество или като енергия. Например при изгарянето, дори и чрез най-съвременни технологии, възникват емисии и/или остатъчни вещества, които трябва някъде да се складират. Всяко депониране представлява намеса в природата, като при това не могат да се изключат напълно вредни въздействия за околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и тогава те товарят природата, поради употребата на енергия и вода. Поради това най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, т.е. тяхното предотвратяване.

Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци се изготвя съобразно нормативните изисквания и направените в предходните етапи анализи и прогнози за отпадъците. Тази подпрограма съдържа мерки за насърчаване прилагането на варианти за управление на отпадъците, предотвратяващи тяхното образуване. В съответствие с йерархията за управление на отпадъците, посочена в ЗУО, като цяло предотвратяването на образуването на отпадъци обезпечава най-благоприятните резултати за околната среда. Подпрограмата съдържа цели, етапи и сроковете за тяхното постигане, както и индикатори за измерване на напредъка по реализация на включените мерки.

5.1.1. Законодателна рамка за предотвратяване образуването на отпадъци

5.1.1.1. Основни нормативни и стратегически документи

Рамковата директива за отпадъците (РДО) задължава страните членки на ЕС да разработят програми за предотвратяване на образуването на отпадъци. Това изискване е транспонирано в българския Закон за управление на отпадъците, приет през 2012 г.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Съгласно чл. 50 на ЗУО, министърът на околната среда и водите разработва и внася в Министерския съвет програма за предотвратяване образуването на отпадъци, като неразделна част от *Националния план за управление на отпадъците*. За първи път в България такава програма е разработена в рамките на изготвения *НПУО 2014-2020 г.* Мотото на Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 2014-2020 г. е *„Най-полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал“*.

В съответствие с указанията в ЗУО, структурата и съдържанието на *Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 2014-2020* включва:

- Въведение и основни положения
- Определяне на мястото на предотвратяването на отпадъците в йерархията на управление на отпадъците
- Цел на Програмата
- Възможни групи индикатори за оценка на изпълнение на мерките за предотвратяване образуването на отпадъци
- Анализ и описание на съществуващи мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и оценка на възможностите за прилагане на посочените в приложение 4 на ЗУО и на *Рамковата директива 2008/98/ЕС за отпадъците* мерки за предотвратяване или от прилагане на други подходящи мерки и предложение за индикатори за мерките
- Примери за добри практики за предотвратяване на отпадъците
- План за действие, в който по всяка от примерните типови мерки за ПОО от *Приложение №4 на ЗУО*, съответстващи на примерните мерки от *Приложение № 4 на РДО*, са разработени национални мерки/дейности за постигане на целите на програмата

Както бе указано по-горе, съдържанието и структурата на общинската *Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (ПОО)* са съобразени със структурата и съдържанието на *Националната програма*. Наред с това, общинската програма интегрира интересите на заинтересованите страни на местно ниво и отразява специфичните възможности, компетенции и условия на съответната община с цел ангажимент за изпълнение на включените в програмата мерки.

5.1.1.2. Основни понятия

"Повторна употреба":

Член 3 (13) от РДО, респ. в § 1, точка 23 от ДР на ЗУО дава следното определение за „повторна употреба“: „Всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени“. Повторната употреба е средство за предотвратяване на отпадъците; тя не е дейност по управление на отпадъка. Например, ако едно лице получава един материал, парче плат, директно от настоящия му собственик с намерението да го използва повторно (дори ако са необходими някои ремонтни дейности) за същите цели, това е доказателство, че материалът не е отпадък.

"Подготовка за повторна употреба":

Определението за "подготовка за повторна употреба" (член 3 (16) РДО, респ. в § 1, точка 25 от ДР на ЗУО) е: "проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване,

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

посредством които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, така че да могат да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка". По дефиниция, подготовка за повторна употреба е специфичен случай на оползотворяване (вж. по-долу). Основната разлика между "повторна употреба" и "подготовка за повторна употреба" е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на "подготовка за повторна употреба", въпросният материал е станал отпадък по смисъла на определението за отпадъци. *Примери за подготовка за повторна употреба включват ремонт на велосипеди, мебели или електрическо или електронно оборудване, от които притежателите им са се освободили..*

„Оползотворяване“:

Определението на термина „оползотворяване“ е една от ключовите концепции на РДО (чл. 3, (15) РДО, респ. § 1, точка 13 от ДР на ЗУО). „Оползотворяване“ от една страна и противоположният термин „обезвреждане“, заедно съставляват „третиране на отпадъците“ (вж. Член 3 (14) от РДО, респ. в § 1, точка 44 от ДР на ЗУО). Всяко третиране на отпадъците може да е или дейност по оползотворяване, или дейност по обезвреждане. СЕС изрично е постановил, че нито една дейност не може да се определи едновременно като дейност по оползотворяване и обезвреждане. Накратко казано, операциите по обезвреждане са предимно операции по управление на отпадъците, които целят освобождаване от отпадъците, докато основният резултат на операция по оползотворяване е "отпадъка да се използва за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло (вж. чл. 3 (15) РДО). Оползотворяването, което е нововъведено в РДО, е разделено на три под-категории: подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване.

„Рециклиране“:

Определението за „рециклиране" съгласно Член 3 (17) от РДО, респ. в § 1, точка 37 от ДР на ЗУО е: "всяка дейност по оползотворяване, посредством която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества, за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности."

Общата идея при рециклирането е, че един материал бива преработван с цел да се променят неговите физикохимични свойства и това да позволи той да се употребява повторно за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс (вж. съображение 28 в преамбюла на РДО).

Конкретните дейности по управление на отпадъка, които се класифицират като рециклиране съгласно РДО включват (но не само):

- Рециклиране на материали: напр. на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали, стопяване на отпадъчно стъкло за стъклени продукти, употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

- Производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите. Рециклирането включва физическо, химическо или биологично третиране, което води до материал, който вече не е отпадък. Член 3 (17) на РДО не изисква никакво специално характеризирание на дейността по обработка или преработка, докато същата генерира материал, който се използва като оригиналния или за други цели и така затваря икономическия кръг на материала. Съгласно РДО изключение от това правило има при преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности, като те се изключват от рециклирането и представляват „друго оползотворяване“ по смисъла на РДО
- От определението за рециклиране на РДО следва, че единствено преработката на отпадъци в продукти, материали или вещества може да се приеме като рециклиране. Преработката на отпадъци, при която се получава отпадък, който претърпява други последващи стъпки за оползотворяване не се приема за рециклиране, а за предварително третиране преди оползотворяване. Такава дейност следва да се категоризира като „подготовка преди оползотворяване или обезвреждане“ или „предварителна обработка“ преди оползотворяване. Последното включва дейности като разглобяване, сортиране, натрошаване, намаляване на обема, палетизиране, изсушаване, преупаковане, сепариране, смесване и пр. Тези дейности не подхождат на никое от нивата на йерархия на отпадъците и поради това може да се разглеждат като "предшествващи" специфични типове оползотворяване. Например, биологичната преработка на отпадъци, с цел стабилизиране на отпадъците преди насипни операции трябва да се класифицира като предварително третиране преди "друго" оползотворяване, а не като процес на рециклиране.

„Друго оползотворяване“ и „обезвреждане“:

Другите форми на оползотворяване не са споменати в частта с определенията, но са очертани в чл. 4 (1) от РДО, където след рециклиране се нареждат други форми на оползотворяване. „Друго оползотворяване“ е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване“ съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране. Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО респективно R1 в приложение 2 към § 1, т. 13 на ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци, без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО, респективно D10 в приложение 1 към § 1, т. 11 на ЗУО. За определяне дали изгарянето в инсинератори, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци трябва да бъде класифицирано като R1 или D10, в съответствие с критериите за енергийна ефективност, трябва да се използва като ориентир Ръководството на Комисията.
- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване вж. § 1, т. 10 от ДР на ЗУО.

Съгласно Член 3 (19) от РДО, респ. в § 1, точка 11 от ДР на ЗУО, определението за „обезвреждане“ е: **„всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато**

дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия. От това определение следва, че всяка дейност по третиране на отпадъци, която не отговаря на критериите на определението за оползотворяване по подразбиране се счита за обезвреждане. Определението „дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия“отразява обратно идеята, че всяка дейност по оползотворяване трябва да отговаря на критерия, че „основен резултат“ е „използването на отпадъка за полезна цел“ чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на тази цел.

5.1.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за предотвратяване образуването на отпадъци

Подходът за изготвяне на общинска програма за предотвратяване на образуването на отпадъци е целесъобразно да включва няколко последователни стъпки, които могат да се обобщят до следните:

5.1.2.1. Съобразяване с целите за предотвратяване на отпадъците, приети на национално ниво

5.1.2.1.1. Основа за формулиране целите на национално ниво

Данните на EUROSTAT по-долу показват, че България е страна със сравнително добри тенденции през последните години за намаляване на генерираните битови отпадъци на жител, но отстъпва сериозно в показателя депонирани битови отпадъци:

Генерирани битови отпадъци кг/жител/година	2008 г.	2010 г.	2012 г.
Средно за ЕС-27	520	506	492
България	599	554	460

Депонирани битови отпадъци кг/жител/година	2008 г.	2010 г.	2012 г.
Средно за ЕС-27	199	186	162
България	-	411	318

От тези данни може да се направи изводът, че при бъдещо икономическо развитие и повишаване на жизнения стандарт в България, **трябва да се запази тенденцията на намаляване на количество на генерираните битови отпадъци**, като безспорно най-ефективният метод за това е предотвратяването на тяхното създаване.

Количеството на образуваните строителни отпадъци и отпадъци от опаковки е много по-ниско от средноевропейското ниво (вж. следващите таблици с данни на EUROSTAT):

Генерирани строителни отпадъци кг/жител/година	2004 г.	2006 г.	2008 г.	2010 г.
Средно за ЕС-27	1563	1692	1717	1713
България	385	133	240	10

Генерирани отпадъци от опакровки кг/жител/година	2005 г.	2007 г.	2009 г.	2011 г.
Средно за ЕС-27	160,4	163,8	153,1	159,4
България	67,2	41,6	40,1	42,8

Генерирани производствени отпадъци кг/жител/година	2004 г.	2006 г.	2008 г.	2010 г.
Средно за ЕС-27	746	693	685	584
България	721	561	452	439

Благоприятна спрямо средните стойности за ЕС е и статистиката за количеството производствени отпадъци. Това обаче, подобно на случая с битовите отпадъци, е свързано с по-ниския жизнен стандарт, респективно с по-малкия обем производство и с кризата в строителния бранш в последните няколко години, а не в резултат на целенасочени политики за предотвратяване на образуването на отпадъци. Независимо от причините, е важно и при промяна на тези фактори да не се увеличава количеството на генерираните отпадъци на единица БВП. Отново трябва да се подчертае, че най-подходящият начин за това е предприемането на своевременни и ефективни мерки за предотвратяване на тяхното образуване.

5.1.2.1.2. Цели на национално ниво

Общинската подпрограма е съобразена със стратегическата и с оперативните цели за предотвратяване на образуването на отпадъци, приети на национално ниво, които са формулирани ясно в РДО и в ЗУО. Целите са следните:

Национална стратегическа цел (чл. 29, т. 2 последно изречение на РДО): Прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда в резултат на образуването на отпадъци.

Национални оперативни цели (§ 1, точка 28 ЗУО):

- Намаляване на количеството на отпадъци
- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците
- Намаляване на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите

На този етап не е налице никаква основателна причина, общината да си постави цели в сферата на предотвратяване образуването на отпадъци, които да се различават съществено от тези, приети на национално ниво.

Стратегическата цел е подпомагана от оперативни цели, чието изпълнение от своя страна се постига чрез пакет от мерки.

5.1.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС

Европейската комисия е публикувала доста документи, материали и добри практики за подпомагане на страните членки за разработване и изпълнение на планове и програми за предотвратяване образуването на отпадъци, вкл. на регионално и общинско равнище. В

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

интернет пространството също е налице голям ресурс за добри практики и препоръки, включително и общински планове за предотвратяване на образуването на отпадъци, прилагани от общините както в държавите членки на ЕС, така и в световен мащаб.

5.1.2.3. Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента и с възможностите за прилагане на някои от примерните мерки, посочени в Приложение № 4 на ЗУО

В Приложение № 4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за ПОО. Тези мерки са подробно описани и анализирани в Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 2014-2020 г., която е неразделна част от НПУО 2014-2020 г. За всяка мярка в Програмата са посочени същността на мярката, досегашно прилагане и бъдещо съдържание, както и възможни индикатори.

В съответствие с възложените им компетенции, общините оценяват, кои мерки от представените в Приложение № 4 вече прилагат на практика и кои мерки биха могли да включат в своите програми.

Не всички мерки, посочени в Приложение № 4, са съотносими към компетенциите и възможностите на местните власти. Има обаче и такива, в рамките на които общините могат да планират действия за намаляване на образуването на отпадъци. Един пример е мярката „Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите“. В рамките на тази мярка възможна дейност е „развитие на електронно управление в общината“, в резултат на което общинската администрация и общинските структури могат да спестят големи количества хартия. Или в рамките на мярка „Насърчаване на надеждни системи за екологично управление“ възможни дейности могат да бъдат „повишаване на капацитета на общината за възлагане на зелени обществени поръчки“ или „разширяване на обхвата на зелени обществени поръчки“, като чрез прилагане на екологични критерии при избор на изпълнители общините могат да въздействат косвено върху образуването на отпадъци. Още повече, че насърчаването на зелените обществени поръчки е национална политика и общините могат да намерят публикации по темата на интернет страниците на МОСВ и на АОП, където има указания и наръчник по тази тема, както и критериите на ЕС за зелени обществени поръчки в различни сектори.

5.1.3. Определяне на мястото на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията на подходите по управление на отпадъците

Според ЗУО (§1, т. 17 от ДР), "Отпадък" е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи". Съгласно Директива 2008/98/ЕО, под „предотвратяване на образуването на отпадъци“ се подразбира:

"Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с които се намаляват:

- *Количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;*
- *Вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или*
- *Съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите".*

Предотвратяването на образуването на отпадъци е с **най-висок приоритет в йерархията на подходите за управление на отпадъците**. Най-общо казано, предотвратяване на образуването на отпадъци означава да се вземат мерки да не възникват отпадъци, тъй като веднъж възникнал, отпадъкът не изчезва, а само се променя като вещество или енергия, чрез депониране, изгаряне, рециклиране. Различните начини за третиране на отпадъците винаги са свързани с натоварвания за околната среда. Дори и чрез най-съвременните технологии при изгарянето възникват емисии и/или остатъчни вещества, които трябва да се складират. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат изцяло да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на тяхното образуване.

5.1.4. Цел на подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

Както стратегическата, така и оперативните цели на общинската подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци съвпадат с тези, формулирани в РДО и в ЗУО (вж. т. 5.1.2.1), а именно:

Стратегическа цел: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда в резултат на образуването на отпадъци.

Оперативни цели:

- Намаляване на количеството на отпадъци;
- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците;
- Намаляване на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите.

Количествено и качествено предотвратяване:

Намаляването на количествата отпадъци се нарича **количествено предотвратяване** на отпадъци, а намаляването на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите се нарича **качествено предотвратяване** на отпадъците. Двата аспекта са тясно свързани и не трябва да се разглеждат като независими, а по-скоро като взаимно допълващи се. Неправилно е да се смята, че ако отпадъкът или неговото третиране само по себе си няма вредно въздействие, то този отпадък не трябва да се предотвратява. По време на самото третиране се изразходва енергия, вода, заема се пространство. Само в случай, че даден продукт не бъде произведен, то той не би се превърнал в отпадък, т.е. в случая на 100% количествено предотвратяване няма да има нужда и от качествено предотвратяване. Тъй като обаче такива случаи са нереалистични или твърде малко, е ясно, че за всеки продукт трябва да се прилагат и двата аспекта. Когато няма количествено предотвратяване, това не означава, че не трябва да има качествено и обратно.

Предотвратяване във фазата на проектиране

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока на материали – добив, производство, разпространение и потребление. Предотвратяването на отпадъка не е само в една от тези фази. Колкото по-рано се реализират мерките по предотвратяване, толкова по-ефективни ще бъдат. В този смисъл мерки, предприети във фазата на проектирането и пред-проектна фаза, биха имали по-голям положителен ефект.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Предотвратяване по време на дизайна означава да се предприемат мерки още във фазата на вземане на техническите решения. Това включва не само еко-проектиране на продуктите, но и стратегическо развитие от гледна точка на икономически показатели, позиция на пазара, планиране на разходи и пр., както и използване на технологии, изискващи по-малко материал, влагане на по-малко опасни субстанции, по-малко опаковки, по-рядко преместване и по-малко съхраняване.

Предотвратяването на отпадъци внася съществен принос и в ефективното използване на природните ресурси. Увеличаването на времето на ползването на продуктите, както и многократната употреба на продукти, които обичайно се изхвърлят след еднократна такава, води и до намалено използване на ресурсите на планетата, а не само до предотвратяване на вредното въздействие върху околната среда от изхвърлени повече отпадъци в резултат на по-кратката употребата на тези продукти. Иначе казано, мерките за предотвратяване на отпадъци допринасят и за постигане на целите за ефективно използване на природните ресурси.

5.1.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента и възможности за прилагане на някои от примерните мерки, посочени в Приложение № 4 на ЗУО. Индикатори за оценка на изпълнението на мерките.

В съответствие с поставените цели са идентифицирани и мерките за тяхното постигане. Дефинирането на мерките, включени в програмата за ПОО на общината, е извършено въз основа на направените анализи и преглед на:

- Възможностите за прилагане на някои от примерните мерки в Приложение № 4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО;
- Прилаганите до момента в общината мерки;
- Добрите български и чуждестранни практики.

Обичайно прилаганите мерки за ПОО условно могат да се разделят в две групи - такива, които влияят непосредствено на възникването на отпадъци, и такива, които не влияят непосредствено на възникването на отпадъци.

5.1.5.1. Мерки, които влияят непосредствено върху възникването на отпадъци

Следните мерки влияят непосредствено върху възникването на отпадъци:

- Повторна употреба на следните типове вещи, повредени и/или с изчерпан срок на годност, които иначе биха се превърнали в отпадъци: електроуреди; опаковки (по видове); домакински и лични предмети и др.;
- Забрана на определени вещества: недопускане използването на продукти, съдържащи вещества, за които е приложена забраната;
- Използване на разрешителния режим: допускане в експлоатация на съоръжения, които съгласно разрешението целят предотвратяване и/или намаляване на отпадъците (количествено или качествено);
- Въвеждане на системи за управление по околна среда, целящи количествено или качествено предотвратяване или намаляване на отпадъците и чието постигане на целите се контролира (180 14000, ЕМА5).

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те

са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително на ППО. В общинските програми и наредби за управление на отпадъците могат да се включат и съвсем конкретни мерки за предотвратяване на генерирането на отпадъци, като например ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия.

Във връзка с предотвратяването на отпадъци непрекъснато се изисква въвеждането на забрана за един или друг продукт. Пред реализирането на забрани на определени продукти или на консумацията на определени стоки често, обаче, има европейско - правни пречки, поради ограничителното им влияние върху действията на индивида. Има случаи, при които съществуват и икономически и социални причини за невъвеждането на дадена забрана.

Проблеми възникват и поради факта, че много често не може точно да се определи облекчаващото влияние върху околната среда на дадена продуктова забрана, а оттам и липсата на основа за оценка между действието и ползата от него. Обвързващите мерки за предотвратяването на отпадъците се нуждаят от ясна правна рамка. Прилагането на мерките може да бъде проблематично в дадени случаи поради комплексния характер на различните производствени процеси и поради правната необходимост, мерките да са така направени, че да са икономически приемливи и технически възможни.

Споменатите по-горе съображения водят до извода, че е необходимо да има и доброволни, самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата. Този „по-мек” инструмент на ПО дава възможност за широк кръг от мерки и постигане на положителни резултати.

5.1.5.2. Мерки, които не влияят непосредствено на възникването на отпадъци

Сред тези мерки са повишаване на обществената осведоменост относно отпадъците, провеждане на различни обучения, подпомагане на научни проекти и др. В зависимост от нивото на включване на обществеността, в планове за предотвратяване на образуване на отпадъци са включени мерки, които най-общо могат да се обединят в три категории - информационни, насърчаващи и регулиращи.

Информационните мерки имат за цел да променят поведението и да подпомогнат информирания избор. Към тези мерки спадат:

- Образователни кампании;
- Разяснителна информация, насоки и съвети за прилагане на инструменти за ПОО, основно чрез уеб-сайтове;
- Обучителни програми за компетентните органи;
- Еко-етикетиране.

Насърчителните мерки предоставят стимули и финансова и логистична подкрепа за промени в поведението. Към тези мерки спадат:

- Подкрепа за сключване на доброволни споразумения с цел ограничаване образуването на отпадъци;
- Подкрепа за въвеждане на системи за управление на околната среда, включващи ограничения за генерирането на определени видове отпадъци;

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

- Инициативи за екологично потребление - за ограничаване на ненужната употреба на продукти (продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите;
- Подкрепа за изследвания и проучвания.

Регулиращите мерки са насочени към прилагане на нормативни изисквания за генериране на отпадъци, разширяващи екологичните отговорности и включващи екологични критерии:

- Зелени обществени поръчки;
- Такси и стимули – заплащане на мястото на изхвърляне, намалена такса за прилагащите домашно компостиране и др.
- Политика за разширена отговорност на производителя.

Изборът на мерки и нивото на детайлност на общинската програма за предотвратяване на образуване на отпадъци зависи от избрания подход. Мерките могат да бъдат по-общи или да са много подробни, като включват и съвсем конкретни мерки за ПОО, като например домашно компостиране, ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия и т.н.

Посочени са и количествени или качествени индикатори за измерване на напредъка по изпълнение на мерките. Измерването на изпълнението на целите за предотвратяване образуването на отпадъци е трудна задача, тъй като на практика трябва да се измери нещо, което не съществува (в случая липса на отпадък). Не съществуват методология и универсални индикатори нито на европейско, нито на национално равнище. Начална база за анализ са количествата генерирани, рециклирани и депонирани отпадъци на човек на година. Намалването на количествата отпадъци, обаче, може да се дължи и на други фактори (напр. намаляване на броя население, промени в БВП и др.) и в този смисъл не може да се обвърже само с мерките за ПОО. Водещият принцип е да се избират мерки за ПОО, които са с най-голям потенциал за предотвратяване на вредното въздействие на отпадъците върху човека и околната среда. Използването на „бенчмарки“ е полезно за установяване на базови и целеви стойности, позволявайки да се оцени изпълнението в сравнение с еталони, постигнати в резултат на прилагане на добри практики. Друг подход е количественото измерване на дейностите, прилагани за ПОО – например брой проведени кампании, брой обучени служители и т.н. В допълнение, в Националната програма за предотвратяване образуването на отпадъци към НПУО са посочени примерни индикатори за мерките от Приложение № 4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО, които могат да се ползват и от общините.

Мерки, насочени към домакинствата

Въпреки, че основните количества отпадъци не се генерират от домакинствата, т.е., от крайните купувачи, мерките за предотвратяване на отпадъци са насочени в голямата си част към тях. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. На сегашния етап това означава потребителят да има такава информираност и обществена отговорност, че да е готов да понесе ограничения в своите „удобства“, респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква, когато на пазара се предлагат достатъчно стоки и услуги, които са ефективни от екологична гледна точка.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.1.6. План за действие към Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

Планът за действие описва мерките и дейностите за постигане на целите на програмата и е изготвен в табличен вид, който е универсален за всички подпрограми и съответства на препоръките в *Методологията за стратегическо планиране в Република България*.

5.1.6.1. Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на включването на изисквания за предотвратяване на образуването на отпадъци

Същност на мярката:

Тази мярка представлява мероприятия за обучение на служители от общинската администрация, ангажирани с управлението на отпадъците. Целта на тези обучения е служителите да бъдат в състояние да вземат информирани решения за предотвратяване на образуването на отпадъци и да ги прилагат при изпълнение на ежедневните си задължения в общината. Обучението може да се провежда от външни организации и да бъде организирано за няколко общини едновременно, както и за всички членове на РСО. Възможно е, организатор да бъде самото РСО.

Досегашно прилагане и бъдещи възможности:

В България се провеждат многобройни обучения на общински администрации по управление на отпадъци, но липсват специфични такива, насочени към предотвратяване на образуването им. Възможност за подпомагане на такива обучения има по приоритетна ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., включително и за изработване на Планове за програмите за обучение. Особено важно е програмите за обучение на общинската администрация следва да обхващат широк кръг от генератори на отпадъци и тяхното въздействие върху всички компоненти на околната среда, и да се провеждат регулярно, а не еднократно.

Индикатори:

- Брой проведени обучения;
- Относителен дял на обхванатите служители на общинската администрация, от тези, които са ангажирани с управлението на отпадъците.

5.1.6.2. Използване на разяснителни кампании или оказване на подкрепа на бизнеса за предотвратяване образуването на отпадъци

Същност на мярката:

Не всички предприятия имат потенциал да идентифицират адекватни мерки за предотвратяване образуването на отпадъци. Това важи особено силно за малките и средни предприятия. Именно поради това е полезно и за тях да се предвидят разяснителни кампании за ползите от прилагане на мерки по предотвратяване на отпадъци, което може да бъде съчетано и с внедряването на НДНТ. Тази мярка е по-ефективна, когато е насочена и пригодена към МСП, каквито са повечето фирми на територията на общината.

Подходящи изпълнители на тези обучения могат да бъдат от една страна регионалните органи, отговарящи за управление на отпадъците и/или организации на бизнеса като браншови камери, търговско-промишлени палати, а също и консултантски фирми. Повишаването на информираността сред тези представители на бизнеса дава повече

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

възможности за предотвратяване образуването на отпадъци от по-широк кръг лица, увеличава ефективността на общинската политика по опазване на околната среда.

Досегашно прилагане и бъдещи възможности:

Досега в България са се провеждали многобройни разяснителни и обучителни кампании в областта на управлението на отпадъците, но не и конкретно за предотвратяване на тяхното образуване. Ще е целесъобразно разяснителните кампании да се ориентират предимно към тези МСП, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти (например ремонт на обувки, мебели, дрехи и пр.), с цел генерираните отпадъци да бъдат сведени до минималните допустими нива.

Индикатори:

- Брой проведени обучения;
- Брой участници от малки и средни предприятия, спрямо общия брой МСП.

5.1.6.3. Използване на експертни групи на потребители/производители, секторни преговори и доброволни споразумения за предотвратяване образуването на отпадъци

Същност на мярката:

Доброволните споразумения могат да се разделят условно в две групи – 1) между общината от една страна и представители на бизнеса от друга, и 2) между фирмите в даден сектор помежду им. Задачата на тези споразумения е, съответните предприятия или стопански сектори да приемат свои цели и/или да съставят свои собствени планове за предотвратяване образуването на отпадъци или ако е необходимо и приложимо, да внесат корекции в конкретни продукти или опаковки, от които се получава голямо количество отпадъци.

Предимството на доброволните споразумения, както при всеки договор е, че резултатът по идея би следвало да е желан и от двете страни. Тези споразумения са подходящи за дейности, които е трудно или нецелесъобразно да се регулират нормативно. Едно такова споразумение може да бъде между общината и браншова организация на даден бизнес, напр. на хотелиерите и ресторантьорите с предмет, намаляване на количеството изхвърляни хранителни отпадъци. Подобно споразумение може да се сключи и с представители на търговските вериги на хранителни стоки, които генерират храни с изтекъл срок на годност или за продават продукцията в насипно състояние.

Сключването на доброволни споразумения с представители на бизнеса е по-лесно за организиране, ако общината подкрепи инициативата чрез предоставяне на подходяща информация. В редица фирми в резултат от производствения им процес се получават странични продукти, които ако не се реализират, стават отпадък, а в същото време, биха могли да бъдат суровина за други производства. Добрата информираност за свойствата на отпадъците, които имат характер и на странични продукти, би подпомогнало тяхната продажба. По този начин печели и продавачът, защото спестява разходи за депониране или преработване на своя страничен продукт, който той смята за отпадък, печели и купувачът, защото придобива суровина за производството си на по-ниска цена.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Досегашно прилагане и бъдещи възможности:

Въпреки че тази мярка е позната, тя у нас почти не се прилага. Това, естествено, важи и за общината. В програмите за обучение за бизнеса и за администрацията следва да се обхване и тази тема, включително да се представи опитът и на други страни. Подходяща мярка е въвеждане в асортимента на ресторантите на намалени порции, с цел предотвратяване изхвърлянето на неизядени храни, но трябва, разбира се, да се запазят и предлаганите „нормални“ порции. Използването на храни с почти изтекъл срок на годност от търговските вериги също може да е предмет на доброволно споразумение, например да се създаде организация, такива храни де се предлагат на социално слаби слоеве. Възможно е, членуващите в такова споразумение фирми и организации да получават допълнителна реклама чрез публикуване на имената им в сайта на общината и/или чрез медийно отразяване при връчването на някакви годишни награди.

Индикатори:

- Брой сключени споразумения;
- Брой предприятия, включени в споразуменията;
- Брой изпълнени мерки от доброволното споразумение.

5.1.6.4. Използване на икономически инструменти като стимули за „чисти покупки“

Същност на мярката:

Същността на тази мярка се състои във въвеждане на задължително заплащане от потребителите за определен продукт или елемент за опаковка, които иначе биха се предоставяли безплатно.

Един от вариантите за прилагане на тази мярка е въвеждане на допълнителни продуктови еко-такси за определени стоки напр. за „сврх“ опаковки и/или найлонови торбички и/или прибори за хранене за еднократна употреба. Този вариант практически не е приложим за община.

Втори вариант за прилагане на мярката е, въвеждане на изчисляването на такса ТБО, максимално близко до принципа „замърсителят плаща“. Това означава да се намерят подходящи идентификатори за количество отпадъци, генерирани от домакинствата и от бизнеса, които са по-близко до реално изхвърляните количества битови отпадъци, при технически проблеми за точното измерване. За по-малки градове и селища с предимно едно- и двуфамилни къщи, където контейнерите за отпадъци ясно могат да бъдат отредени/зачислени на всяко конкретно домакинство, е подходящо ТБО да се изчислява на база действително изхвърлено количество. Подобно е и положението и за фирмите, които трябва безпроблемно да могат да заявяват определено количество съдове за събиране и честотата на транспортиране.

Трети вариант за прилагане на мярката е чрез подпомагането на сайтове за продажби на стоки за повторна употреба, например чрез създаване на линк от официалния сайт на общината към такива търговски сайтове. В този случай следва да бъдат поканени всички притежатели на сайтове, които желаят да се включат в инициативата, за да не стигне до фаворизиране на фирми, нелоялна конкуренция и конфликти.

Вторият и третият вариант са приложими за условията в общината.

Досегашно прилагане и бъдещи възможности:

В България има въведена допълнителна продуктова такса за найлоновите торбички с дебелина до 25 микрона. Предприетата стъпка е положителна още повече, че в ЕК има предложение за изменение на Директива 94/62/ЕС, в която се предвижда ограничаване на употребата на найлонови торбички с дебелина до 50 микрона. Подобна продуктова такса може да се въведе и за продукти за еднократна употреба (напр., за пластмасови прибори за хранене). Въвеждането на продуктова такса, обаче, не е приложимо за общини.

Съгласно действащото българско законодателство таксата за ТБО се изчислява на база стойност на недвижимия имот. Очевидно е, че този начин на изчисляване е лесен за администриране от данъчните подразделения на общините, но той няма нищо общо с принципа „замърсителят плаща“, а се явява по-скоро един допълнителен данък върху имуществото. В момента съществува възможност за бизнеса да заплаща ТБО, като предварително всяка година заявява количеството на необходимите му контейнери за транспортиране на отпадъците и честотата на транспортиране. За битовите потребители такава възможност съществува само в ограничени случаи. Въвеждането на справедлива такса за ТБО, близка до принципа „замърсителят плаща“ ще доведе до намаляване на количеството изхвърляни отпадъци, тъй като потребителите ще бъдат стимулирани да купуват стоки, които генерират по-малко отпадъци, поради това че размерът на заплащаната от тях такса ще зависи пряко от количеството изхвърлени отпадъци. Въвеждането на справедлива ТБО за бизнеса ще има освен екологичен и икономически ефект, защото ще се премахне сегашното положение на допълнително облагане на тези инвеститори, които са вложили средства в повишаване на стойността на техния имот. След измененията в ЗМДТ от декември 2013 г. е прието, че такса ТБО не може да се изчислява на база данъчна оценка или балансова стойност на имота, в който се генерират отпадъците. В горната мярка е посочено, как може да се определя такса ТБО, с отчитане на правилото „замърсителят плаща“.

Индикатори:

- Количество изхвърлени отпадъци от домакинствата и бизнеса преди и след въвеждане на промяната на начина на изчисляване на ТБО.

5.1.6.4. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост и към специфични групи от потребители

Същност на мярката:

Тази мярка може условно да бъде разделена на информационни кампании и на мероприятия за обучение. Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъци, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение за предотвратяване и да го прилага при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството. Обучението на възпитатели от детските градини и на учители от 1 до 12 клас е друг аспект на тази мярка. Целта на обучението е, преподавателите да са в състояние да преподават на децата нужните знания и умения за предотвратяване образуването на отпадъци.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Досегашно прилагане и бъдещи възможности:

В България има добри примери за проведени подобни информационни кампании, например кампанията „Зелена идея“, провеждана чрез различни радио-медии и финансирана по ОПОС 2007-2013 г.

През текущия програмен период финансирането на такива дейности е възможно или по ОП „Добро управление 2014 – 2020 г.“ или по шеста ос на ОПОС, както и със средства от ПУДООС. Обучението на учители и на възпитатели в детски градини може да бъде организирано от общината, като конкретен обучителен проект с финансиране от указаните източници. Възможно е, подобен проект да се организира и съвместно с други общини или чрез РСО.

Основният резултат на тази мярка е повишаване на осведомеността на широк кръг от населението по въпросите на ефективното използване на природните ресурси и на предотвратяването на излишни отпадъци.

Непосредствените резултати от тази мярка не могат да се измерят количествено, но тя има много голямо значение за формиране на съзнание в потребителското общество, което се стреми да избягва образуването на отпадъци.

Индикатори:

- Брой проведени информационни кампании и обучения.

5.1.6.5. Включване на критерии за защита на околната среда и за предотвратяване образуването на отпадъци в обществените поръчки и в договорите на общината

Същност на мярката:

Тази мярка има за цел да направи предотвратяването на образуването на отпадъци елемент от критериите за добро изпълнение на задачите, финансирани с общински средства. При обявяването на търгове за обществени поръчки, общината следва да включва в тях и критерии за защита на околната среда и предотвратяване образуването на отпадъци. Същите изисквания трябва да стават елемент и от договорите, които общината сключва с различни фирми за изпълнение на общински задачи.

Тази мярка съответства на приоритетите на Европейския съюз. В своето съобщение „Обществени поръчки, за по-добра околна среда“ (СОМ (2008) 400) Европейската комисия определя „зелените обществени“ поръчки като процедура, чрез която публичните органи се стремят да получат продукти, услуги и строителни работи с намалено въздействие върху околната среда през целия им жизнен цикъл. В документа се препоръчва определяне на общи критерии за „зелените“ обществени поръчки, за да се прилага единен подход от страните-членки и да не се нарушава конкуренцията на пазара на Общността. Комисията е разработила и критерии за различни стоки и услуги, които тя счита за най-подходящи при възлагане на обществени поръчки.

Според българското и европейското законодателство, при възлагане на обществените поръчки има две възможности: офертите да се сравняват или на база най-ниска цена, или на база „икономически най-изгодна“ оферта, като второто означава, че освен цената, ще бъдат взети предвид и други критерии. Критерият „икономически най-изгодна оферта“ винаги се състои от два или повече под-критерия, като единият от тях най-често е

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

екологичен. Както се подчертава в *Наръчника за екологичните обществени поръчки, публикуван от Комисията на 29 октомври 2004 г.*, критериите за възлагането на поръчки трябва да отговарят на следните условия:

- 1) Да са свързани с предмета на договора;
- 2) Да бъдат конкретни и обективно количествено измерими;
- 3) Да са обявени предварително;
- 4) Да са подчинени на правото на Общността.

Ако при избора на изпълнител се приеме като база за сравнение „икономически най-изгодна оферта“, трябва да се има предвид, че е целесъобразно изчисленията на изгодата да се правят въз основа на „стойността на целия жизнен цикъл“. Това означава, че остойностяването включва целия срок на експлоатация на съоръжението/продукта и обхваща следните видове разходи:

- Разходи за закупуване и всички свързани разходи (доставка, монтаж, пускане в експлоатация и т.н.);
- Оперативни разходи включващи енергия, резервни части, поддръжка, третиране на образувани отпадъци и т.н.;
- Разходи в края на жизнения цикъл за спиране от експлоатация и отстраняване.

При обявяване на поръчката за всеки един от тези разходи се определя коефициент на тежест, за да могат те да бъдат отчетени при определяне на икономически най-изгодната оферта. Така ще бъде поръчан продукт/съоръжение, който ще бъде не само „икономически най-изгоден“, но ще има и по-добри екологични показатели, тъй като в процеса на възлагане ще станат ясни и разходите за третиране на генерираните от него отпадъци, за спирането му от експлоатация и за унищожаването му, които в противен случай най-вероятно няма да бъдат отчетени.

Досегашно прилагане и бъдещи възможности:

Както европейското, така и българското законодателство, и свързаните с него документи, поощряват залагането на екологични критерии при възлагането на обществени поръчки. Такива документи са *Директивите за възлагане на обществени поръчки 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО*, хармонизираният с тях български *ЗОП*, *Националния план за действие за насърчаване на зелените обществени поръчки 2012-2014 г.*, *Наръчникът за екологичен характер на обществените поръчки на българската АОП* и не на последно място *Наръчникът за екологичните обществени поръчки, публикуван от ЕК*, цитиран по-горе.

Въпреки тези документи, в момента България е сред европейските страни, в които възложените зелени обществени поръчки имат най-малък дял. Иначе казано, в повечето случаи при възлагане на обществени поръчки у нас, препоръчителните екологичните критерии не се вземат предвид. Дори, обаче, и да се използва само критерият „най-ниска цена“, има достатъчно възможности за прилагане на мярката, напр. при поръчки на стоки и услуги, които попадат в групата на стоките и услугите, за които вече има разработени критерии от ЕК, като рециклирана хартия, офис и IT- оборудване, осветление, почистващи продукти и услуги и др.

Положението в общините е сходно с това, на централно ниво. Налице е широко поле за работа по възлагане на общински обществени поръчки със залагане и отчитане на екологични критерии и в частност, на ползите от предотвратяване на образуването на отпадъци, които могат да бъдат избегнати. В Националния план за управление на

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

отпадъците 2014-2020 г. е включена мярка за приемане на подзаконов нормативен акт за „зелени“ обществени поръчки, в който да се регламентират изисквания към възложителите (в т.ч. общините) за задължително включване на екологични критерии. Като пример е дадена Германия, в чийто ЗУО (Kreislaufwirtschaftsgesetz, § 45, ал. 1), е предвидено при възлагането на обществени поръчки да се изисква използване на продукти, които се характеризират с по-дълъг жизнен цикъл, удобни са за поправки и за повторна употреба, в сравнение с други такива, водят до по-малко количество образувани отпадъци или са произведени от рециклирани материали.

Подходяща мярка се явява и провеждане на обучение по прилагане на екологични критерии, в т.ч. и предотвратяване образуването на отпадъци, на служителите от общинската администрация, отговарящи за обществените поръчки.

Индикатори:

- Дял (по брой и/или стойност) на „зелените“ обществени поръчки от общия брой такива, възложени от общината;
- Брой проведени обучения по прилагане на екологични критерии в обществените поръчки и брой служители, участвали в тях.

5.1.6.6. Насърчаване повторната употреба на изхвърлени продукти/вещи и на техни части, чрез създаване на център за ремонт и подготовка за повторна употреба

Същност на мярката:

Повторната употреба е един от най-ефективните начини за предотвратяване на образуването на отпадъци. По този начин се удължава жизненият цикъл на продуктите и се намаляват генерираните отпадъци по цялата верига – производство, доставка и търговия. Пример за тази мярка е използването на прибори за многократна употреба вместо за еднократна при организиране на публични мероприятия. В чисто правен аспект подготовката за повторна употреба не спада към мерките за предотвратяване образуването на отпадъци, но нейният ефект е абсолютно същият – удължаване на жизнения цикъл и оттам и намаляване на количеството отпадъци. По тази причина, повторната употреба е включена в общинския план за управление на отпадъците в частта му за тяхното оползотворяване.

Досегашно прилагане и бъдещи възможности:

У нас традиционно съществува добре развита мрежа от предимно малки частни фирми, които извършват ремонти на широк кръг стоки – електроуреди, дрехи, обувки, мебели, велосипеди и др. За някои стоки, например дрехи и домакински електрически и електронни прибори, има и мрежа от магазини за повторна употреба. Популярни са и сайтовете (напр. „Продавалник“, „Базар“), чрез които гражданите взаимно си продават или дори подаряват широк кръг от стоки втора употреба.

Общината може да създаде и подпомага логистично и/или организационно дейността на център за ремонт, вкл. **доставките до и продажбите от** такъв център, като:

- Предостави общинско помещение специално за такъв център за ремонт;
- Създаде доброволен регистър на фирмите, предлагащи такива ремонтни дейности към общината;

- Популяризира положителните ефекти от повторната употреба;
- Създаде линк от сайта на общината към сайта на организациите, продаващи стоки втора употреба.

Подготовката на продукти и вещи за втора употреба създава допълнителна заетост за неквалифицирана работна ръка, тъй като подготовката на част от тези вещи (домакинска посуда, чаши и прибори, стари мебели, детски играчки, велосипеди, колички и т.н.) се свежда до почистване, подлепване и дребни поправки, т.е. нещо, което могат да вършат и хора без квалификация. Необходимо е само помещение с елементарни условия, в което да го правят.

Общинският център за ремонт на по-сложните стоки (електроуреди, дрехи, обувки, мебели, велосипеди и др.) може да бъде създаден като чисто общинска структура или като обект на публично-частно партньорство. Освен екологичен, създаването на такъв център има и социален ефект, поради откриването на нови работни места в сферата на услугите. За да подпомогне центъра за ремонт и повторна употреба, общината може да организира квалификационни курсове за техници и монтьори, които ще работят в ремонтните работилници. Финансиране на подобни курсове може да се осигури от ОП "Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 г.

Особено важно е да се води статистика за извършените услуги и на пласираните стоки за повторна употреба, за да може да се изчисли количеството спестени отпадъци, тоест да може да се направи точен и надежден индикатор за измерване на успехите на мярката.

Индикатори:

Успехът на тази мярка може да бъде оценен, ако се води статистика за следните показатели (или на част от тях):

- Наличие (или не) на създаден общински център за ремонти и/или за подготовка за повторна употреба;
- Брой продукти, пласирани за повторна употреба;
- Брой уреди и вещи, ремонтирани в общинския център за ремонти;
- Брой посещения в сайта на общината, препратени към сайтове за търговия със стоки за повторна употреба;
- Брой реализирани продажби в резултат на тези посещения (доколкото това е възможно);
- Брой общински мероприятия, проведени с използване на прибори за многократна употреба и с изчислено количеството предотвратени отпадъци;
- Брой проведени курсове за квалификация на техници и монтьори за работа в общинския център за ремонти.

План за действие към Подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	Намаляване количеството на образувателите на отпадъци; Обучаване и повишаване на капацитета на общинската администрация, ангажирана с управлението на околната среда и отпадъците	Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на включването на изисквания за предотвратяване на образуването на отпадъци в процедурите за възлагане на обществени поръчки	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за информационно осигуряване	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация, ангажирани с управлението на отпадъците и с провеждането на процедури по обществени поръчки	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички служители на общинската администрация, ангажирани с управлението на отпадъците, са преминали обучението	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
		Провеждане на разяснителна кампания и оказване на подкрепа на малкия и среден бизнес на територията на общината, относно начините за предотвратяване на образуването на отпадъци	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за разяснителни кампании	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини; Такси от участниците	Декември, 2016	Реализиран проект за разясняване на превенцията на отпадъците сред МСП, работещи на територията на общината	Брой малки и средни предприятия, обхванати от кампанията, спрямо общия брой малки и средни предприятия на територията на общината	70% от МСП на територията на общината са обхванати от разяснителната кампания по превенция на отпадъците	Общината	Съседни общини (при наличие на интерес); браншова организация или външна фирма, провеждаща обучението
	Повишаване на осведомеността на стопанския сектор и включването му в изпълнението на целите по намаляване на отпадъците	Използване на експертни групи на производители и/или потребители, секторни преговори и сключване на доброволни споразумения за предотвратяване на образуването на отпадъци	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за разяснителни кампании	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	Декември, 2016	Изпълнени проекти за дискусии и обучение, в които е включена темата за доброволни споразумения между държавни институции и браншови организации на бизнеса	Брой проведени дискусии и обучения по темата; Дял (в %) на предприятия, работещи на територията на общината, включени в споразуменията	Служители и представители на бизнеса са участвали в дискусии и обучения по въпросите на доброволните споразумения	Общината	Съседни общини (при наличие на интерес); браншова организация или външна фирма, провеждаща обучението
	Използване на обществените пръчки, като инструмент за намаляване на отпадъците; Намаляване количеството на образувателите на отпадъци	Актуализиране на общинските правила за тръжни процедури с включване в тях на икономически инструменти за стимулирането на „чисти покупки“ и за намаляване на отпадъците	15	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	Юни, 2017	Общинските тръжни правила са допълнени с изисквания за обявяване на очакваните количества отпадъци в тръжните оферти и с отчитането им при класиране на кандидатите	Количество изхвърлени отпадъци преди и след промяна на начина на изчисляване на таксата за ТБО	Одобрени общински тръжни правила с изисквания за обявяване на очакваните количества отпадъци в тръжните оферти и с отчитането им при класиране на кандидатите	Общината	Съседни общини (при наличие на интерес) и външна консултираща организация

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

	Намаляване количеството на образуваните отпадъци; Повишаване на осведомеността на населението по опазването на околната среда Намаляване количеството на образуваните отпадъци; Повишаване ефективността на механизма за възлагане на обществени поръчки, като инструмент за намаляване на отпадъците	Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост и към специфични групи от потребители, по въпросите на превенцията на образуването на отпадъци Включване на критерии за опазване на околната среда и за предотвратяване образуването на отпадъци, в обществените поръчки и в договорите с контрагентите на общината	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за разяснителни кампании 6	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини Общински бюджет и/или ОП „Добро управление“ 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020 Декември, 2019	Населението е наясно с ползите от превенцията на образуването на отпадъци Изготвени общински правила за провеждане на обществени поръчки и за сключване на договори, в които е регламентирано включването на екологични критерии	Всяка година се провеждат информационни дни, посветени на УО и в частност, на по превенция на отпадъците		20% от населените места в общината ежегодно са обхванати от кампанията за предотвратяване на образуването на отпадъци		Общината
							Брой проведени обучения по прилагане на екологични критерии в обществените поръчки; Дял (по брой и/или стойност) на „зелените“ обществени поръчки от общия брой такива, възложени от общината.	Към 2020 г. 20% от възложените обществените поръчки са с включени изисквания за опазване на околната среда и предотвратяване образуването на отпадъци	Кмет на общината и Председател на общинския съвет	Съседни общини (при наличие на интерес) и външна консултираща организация	
	Намаляване количеството на образуваните отпадъци; Откриване на нови работни места за ремонт на стари вещи/продукти и за подготовката им за повторна употреба	Насърчаване повторната употреба на изхвърлени продукти/вещи и на техни части, чрез създаване на център за ремонт и подготовка за повторна употреба	150	Общински бюджет и/или Програма за развитие на селските региони, Мярка М04 - Инвестиции в материални активи	Декември, 2020	Създаден общински център за ремонт на стари продукти и подготовката им за повторна употреба Създаден общински регистър на фирми, предлагащи ремонтни дейности и качен на сайта на общината	Брой продукти, пласирани за повторна употреба Брой уреди и вещи, ремонтирани в общинския център за ремонти Брой посещения в сайта на общината, препратени към сайтове за търговия със стоки за повторна употреба	Към 2020 г. е създаден общински център за ремонти и/или за подготовка за повторна употреба на стари продукти и вещи	Кмет на общината и Председател на общинския съвет	МОСВ и МТСГ	

5.1.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

5.1.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

Индикативните разходи за дейностите от подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци са **общо 171 хиляди лева**. Те са разпределени неравномерно през периода на действие на програмата, като най-големият разход е предвиден за 2020 година и е свързан със създаването на център за ремонт и повторна употреба на продукти/вещи. Неговата индикативна стойност е 150 хиляди лева, като се счита, че те ще бъдат изразходвани за ремонт и пригаждане на съществуваща общинска сграда за нуждите на този център, т.е. строителство на нова сграда не се предвижда.

5.1.7.2. Разходи за населението

Основната част от финансирането за дейностите по подпрограмата се очаква да постъпи по линия на оперативните програми, указани по-горе в таблицата, съфинансирането в размер 15% - 30%, т.е., между 25 и 50 хиляди лева общо за следващите 5 години или средно по **7000 лв/год. следва да бъдат осигурени от приходите от такса ТБО**.

5.1.7.3. Икономически инструменти

При намаляване на количествата депонирани отпадъци, платените от общината отчисления по чл. 64 от ЗУО ще бъдат по-малко, тъй, като са пропорционални на количеството депонирани отпадъци.

Подпрограма за разделно събиране и достигане целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и СТЪКЛО

5.2. Подпрограма за разделно събиране и достигане целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

5.2.1. Въведение: Законодателни изисквания, свързани с предотвратяване образуването на отпадъци

5.2.1.1. Законодателни изисквания

Законодателство на ЕС

Ключови разпоредби на Директива 2008/98/ЕО (Рамкова Директива за отпадъците)

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въведе и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- До 2020 г. да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- До 2020 г. да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- До 2014 г. страните-членки да разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- Най-късно до 2015 г. да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- Въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци
- Разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване
- Определя ясно разликата между „оползотворяване“ и „обезвреждане“ на отпадъци
- Въвежда „разширена отговорност на производителя“ като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита напълно и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл, включително тяхната поправка, повторна употреба, разглобяване и рециклиране, без да се възпрепятства свободното движение на стоки на вътрешния пазар.

Предложение за промяна на Директива 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки

- На 4 ноември 2013 г. ЕК прие предложение за намаляване употребата на полимерни торбички с дебелина под 50 микрона. Съгласно проекта за промени на Директивата от датата на влизането ѝ в сила страните-членки трябва да въведат в националното си законодателство изискванията в срок от 12 месеца, а до две години след влизането ѝ в сила – да я приложат на практика. Това означава, че страните-членки трябва да въведат мерки, които могат да бъдат икономически инструменти, национални цели за намаляване на количествата или пазарни ограничения, като се

спазват правилата на свободно движение на стоки и услуги. Целта на предложението е да се намали вредното въздействие от изхвърлянето на полимерните торбички върху околната среда и най-вече върху водните морски организми и се стимулира предотвратяването на отпадъците и по-ефективното използване на ресурсите.

Национално законодателство

ЗУО, в сила от юли 2012 г. въвежда изискванията на РДО 2008/98/ЕО, включително принципите „замърсителят плаща“, „разширена отговорност на производителя“ и йерархията на управление на отпадъците. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; урежда подхода за „край на отпадъка“ и „странични продукти“, определя детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

Ключовата разпоредба на ЗУО в конкретния случай е, общините да достигнат следните количества подготвени за повторна употреба и рециклирани отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, по години:

- До 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;
- До 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
- До 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

Това изискване определя и националните цели, които следва да бъдат постигнати за тези видове отпадъци.

5.2.1.2. Основни понятия

Европейското и националното законодателство въвеждат следните основни понятия, касаещи в най-висока степен разделното събиране и достигане целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло:

“Предотвратяване” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;

“Отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висок степен на защита на околната среда и човешкото здраве;

“Превантивност” – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;

“Близост” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване;

“Самодостатъчност” – отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на общността;

„Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им;

„Подготовка за повторна употреба“ включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на велосипеди, електрическо и електронно оборудване, мебели и др., които след като са поправени се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците;

„Рециклиране“ - Подходът при рециклирането е, че един материал се преработва с цел да се променят неговите физикохимични свойства и да се оползотворява повторно за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс.

5.2.2. Основни принципи при изготвяне на подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

5.2.2.1. Съобразяване с целите на национално ниво

Община Долни чифлик възприема като свои целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2020 г., са както следва:

- До 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;
- До 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
- До 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

Целите би следвало да се изпълняват от общините в РСО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

5.2.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС

5.2.3. Определяне на мястото на разделното събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, в йерархията на подходите по управление на отпадъците

В европейското и в националното законодателство се прилага като приоритетен ред следната йерархия на приоритетите при управление на отпадъците:

- а) предотвратяване;
- б) подготовка за повторна употреба;
- в) рециклиране;
- г) друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- д) обезвреждане.

Очевидно, в този ред разделното събиране, подготовката за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло се намират на

второ място. Тези отпадъци се рециклират сравнително лесно. За тях има пазар, както има пазар и за продуктите от тях, което ги прави особено ценни и от финансова гледна точка.

5.2.4. Цел на подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Целите на настоящата Подпрограма съвпадат с националните цели за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, определени в Закона за управление на отпадъците (вж. т. 5.2.2.1).

5.2.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента.

Към момента на разработването на настоящата Подпрограма общината има сключен договор с организация за оплзотворяване на опаковки от хартия, метали, пластмаса и стъкло, а също и от дърво. По този договор на територията на общината е изградена система за разделно събиране на отпадъци от гореспоменатите видове опаковки, като в населените места са разположени цветни контейнери.

За отпадъците от тази група, които не са опаковки, все още няма изградена система за разделно събиране и рециклиране. Това, обаче, се извършва изключително интензивно от т.нар. „неформален сектор“, който включва представители основно на ромското малцинство, но също и на фирми, които разделят и събират такива отпадъци от самото депо в гр. Долни чифлик. В най-голяма степен се събират и извозват пластмасовите отпадъци, но има интерес и към металните и стъклените, които, обаче, са доста по-малко.

Тази практика не се вписва в действащото законодателство, защото тя се реализира на самото депо в недопустими санитарно-хигиенни условия. В същото време, трябва да се отчете и фактът, че неформалният сектор извършва една дейност, която е обществено полезна и икономически изгодна за цялото общество, а не само за тези, които събират и продават за рециклиране отпадъци от хартия, пластмаси, стъкло и метали. Тези хора, обаче работят в недопустими условия, рискуват здравето си, принудени са да нарушават реда за достъп до депото и не получават никаква закрила от никаква държавна или общинска институция. Огледът на депото в гр. Долни чифлик показва, че те се справят доста добре с извличането на рециклируемите материали и макар и да са извън официалната система за управление на отпадъците, те подпомагат твърде успешно постигането на целите на общината по подготовка за повторна употреба и рециклиране. Освен това, те използват и свой транспорт, които допълнително намалява разходите на общината.

Въпросът за ролята на неформалния сектор при достигане на общинските цели за подготовка за рециклиране и повторна употреба е много важен и при съществуващата децентрализирана система на управление на отпадъците (при отсъствие на регионално депо), неговото значение непрекъснато ще расте. Недостатъци на дейността на неформалния сектор са високият здравен риск и невъзможността за отчитане на резултатите в общинската информационна система.

5.2.6. План за действие към Програмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

5.2.6.1. Определяне от общината на изискванията към пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло

Общината е длъжна да осигури площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други. Съгласно чл. 19, ал. (3), т. 11 от ЗУО, такива площадки се откриват задължително във всички населени места с население, **по-голямо от 10 000 жители**, а при необходимост и в други населени места. Очевидно е, обаче, че това е много висок праг, а на практика се налага броят на пунктовете за предаване на разделно събрани отпадъци да бъде много по-голям и да има такива и в доста по-малки населени места, с население от порядъка и на 1000 жители.

За площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон, намиращи се на територията на община, тя е длъжна **да води регистър** и да осигурява информация на обществеността за тяхното местонахождение на интернет страницата си и/или по друг подходящ начин.

В общинската Наредба за управление на отпадъците се определят условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци. С Наредбата се уреждат и **изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките.**

Съгласно л. 38 на ЗУО, дейностите с ОЧЦМ, отпадъци от метални опаковки, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС се извършват само на площадки, разположени на територии, за които съгласно устройствен план са допустими производствени и складови дейности, на пристанища за обществен транспорт с национално и регионално значение и на обекти на железопътната инфраструктура със стопанско предназначение. Всяка площадка трябва да отговаря на нормативните изисквания за опазване на човешкото здраве и околната среда.

Самите технически изисквания към площадките за извършване на дейности с ОЧЦМ, метални опаковки, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС са определени в *Наредба № 7 от 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци*. Тази Наредба регламентира изискванията към практически всички видове площадки за дейности с отпадъци, в т.ч. и към депата.

5.2.6.2. Определяне на един пункт в града и обявяване на график в населените места с над 1000 жители за приемане в подвижен пункт на разделно събрани едрогабаритни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата

Пунктът (и/или площадката) следва да бъдат определени в съответствие с изискванията към тях. За пункта и/или площадката задължително трябва да се изготви ПУП и да се включи в Общия устройствен план на общината при следващата му актуализация.

Съгласно изискванията на *Наредба 7*, площадките за третиране на отпадъци се отреждат с влязъл в сила подробен устройствен план (ПУП), изработен и одобрен по реда на *Закона за устройство на територията*. Влезният в сила ПУП е основание за разрешаване на съответните дейности по третиране на отпадъци. Получаването на разрешение за площадка за третиране на отпадъци се извършва в следната последователност:

- 1) Изработване на инвестиционно предложение;
- 2) Преценяване за необходимостта от оценка на въздействието върху околната среда или постановяване на решение по ОВОС;
- 3) Издаване на виза за проектиране;
- 4) Издаване на разрешение по чл. 37 ЗУО за извършване на дейности за третиране на отпадъци или издаване на комплексно разрешително по чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

Експлоатацията на площадка за третиране на отпадъци се допуска само ако предвидените съоръжения не предполагат въздействия, които водят до риск за човешкото здраве или до риск за увреждане на околната среда.

Препоръчително е, пункт за безвъзмездно предаване и съхраняване на едрогабаритни отпадъци от домакинствата да се отреди до бъдещата общинска претоварна станция. Мястото е достъпно и известно, а концентрацията на дейностите по отпадъците на едно място предлага възможност за по-комплексно третиране и оползотворяване. Не е без значение и факта, че при така концентрирани дейности, намаляват и транспортните разходи.

5.2.6.3. Публикуване на интернет страницата на общината и оповестяване по други подходящи начини на точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, какви отпадъци и в какви количества могат да се оставят на тези площадки

Местонахождението на всички площадки за отпадъци, към които общината има отношение, без разлика дали са на нейна територия или не (в т.ч. и Регионалният център за управление на отпадъци на РСО, на което общината е член), както и графичите за тяхната работа следва да бъдат доведени до знанието на населението. Най-лесният и ефективен метод за това е публикуването им на интернет страницата на общината.

5.2.6.4. Актуализиране на схемата за разполагане на цветни контейнери за метали, хартия, стъкло и пластмаси в населените места на територията на общината, съвместно от общината и организациите по оползотворяване

На този етап няма индикации за необходимост от нова схема за разполагане на цветни контейнери. Ежегодно общинската администрация и организацията по оползотворяване следва да правят оценка на събраните рециклируеми отпадъци от опаковки и при установяване на недостатъчен или излишен капацитет на контейнерите в даден район или населено място, да се направят нужните корекции. Дейността не е свързана с разходи.

5.2.6.5. Актуализиране на договорите с организациите по оползотворяване

Общината е длъжна да организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране, като сключва договори при условия и ред, определен с

решение на общинския съвет, със организации по оползотворяване, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета от ЗУО. Изискването за сключване на такива договори е регламентирано в чл. 20, ал. (1) на ЗУО.

В тези договори е необходимо да бъдат определени, като минимум следните условия:

- Изискванията към системата за разделно събиране на отпадъците от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;
- Количествените цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от домакинствата и подобни отпадъци, както и условията и редът за отчитане на тяхното изпълнение;
- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на общината;
- Задълженията за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за разделно събиране
- Задълженията за провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността.

Действащите в момента договори, сключени от общината с организации по оползотворяване на отговарят на тези условия и следва да бъдат актуализирани, като в тях се включат най-малко следните изисквания:

- 1) Организацията по оползотворяване (ОО) да предава в общинската информационна система цялата информация, която е необходима на общината, за да може тя да прецени, дали изпълнява целите си за рециклиране, приети с настоящата програма;
- 2) Да предоставя на общината възможност да контролира изпълнението на договора и на постигането на споменатите цели;
- 3) Програмата за управление на отпадъците на ОО да стане неотделима част от договора;
- 4) ОО да провежда разяснителни кампании на обществеността и на бизнес-клиентите си, ако има такива.

5.2.6.6. Провеждане на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост и към специфични групи по въпросите на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Това е изискване, което общината е длъжна да изпълни по закон и за което в настоящата програма има съответна под-програма. Задължението за провеждане на разяснителни кампании за населението е препоръчително да се изпълнява в тясно взаимодействие с оползотворяващите организации, с които общината има сключени договори, тъй като те също имат такова задължение.

5.2.6.7. Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Ежегодно минимум по трима служители на общинската администрация следва да преминават обучение по управление на отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло.

5.2.6.8. Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Анализът, направен в Приложение 4 на инвестиционните и оперативните разходи за транспортиране на отпадъците до завода в с. Езерово, община Белослав, **без използване на претоварна станция** и сравнение на същите с разходите за транспортиране до депото в с. Въглен, Община Аксаково **с използване на претоварна станция, на която е изградена и инсталация за разделяне, сортиране и подготовка за рециклиране** на смесено събраните отпадъци. При втория вариант отпадъците ще се предават **на депото до с. Въглен**, защото вече са преминали първична обработка и от тях са отделени рециклируемите материали, т.е., не е необходимо да преминават такава в завода в с. Езерово.

Количеството рециклируеми материали, отделени в инсталацията, отговаря на целите на общината за рециклиране – 50% от рециклируемите материали, което съгласно данните от морфологичния анализ представлява **19,5% от всички отпадъци**, генерирани в общината. Вследствие на това, до РЦУО в с. Въглен ще бъдат транспортирани оставащите **80,5%** от генерираните отпадъци или **4056 тона**.

За целите на общината ще бъде необходима малка инсталация за разделяне на смесено събраните отпадъци с капацитет от порядъка на 5 000 тона годишно, колкото са генерираните битови отпадъци.

Стойността на самата малка инсталация е от порядъка на 490 000 лв, а на халето, в което тя ще бъде монтирана – около 500 000 лв. Общо инвестиционните разходи на една малка инсталация за разделяне, сортиране и подготовка за рециклиране на смесено събрани отпадъци е от порядъка на **990 000 лева**.

Видно от изчисленията, направени в т. 8.1.3.1.3.3, оперативните разходи за разделяне, сортиране и подготовка за рециклиране на отпадъците, възлизат на **122 401 лв/год**.

От сравнението на разходите в таблицата е видно, че инвестиционните разходи на варианта с използване на ПСО и на инсталация за разделяне, сортиране и подготовка за рециклиране са по-големи с 1 760 000 лева, а годишните оперативни разходи на същия вариант са по-малки с 95 545 лв. При такава разлика, инвестиционните разходи за изграждане на претоварната станция и на инсталацията за разделяне и подготовка за рециклиране ще се изплатят за **18,5 години**, но по-важното е, че при този вариант, годишните оперативни разходи на общината ще бъдат с **34 407 лв по-малки**, отколкото при варианта с използване само на ПСО, но без инсталация за разделяне и подготовка за рециклиране.

План за действие към Програмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв.]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло Обучаване и повишаване на капацитета на общинската администрация, ангажирана с управлението на околната среда и отпадъците	Определяне от общината на изискванията към пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло. Актуализиране на общинската Наредба за управление на отпадъците с включване в нея на определените изисквания към площадките	3 (600 лв./год.)	-	Юни, 2016	Определени са изискванията към пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло	Поставена задача за определяне на изискванията към пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло	Определени са изискванията към пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло и са включени в общинската Наредба за управление на отпадъците	Общината	Сметосъбираща фирма и оползотворяваща организация, външни консултанти
	Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Определяне на един пункт в града и обявяване на график в населените места с над 1000 жители за приемане в подвижен пункт на разделно събрани едрогабаритни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата	0	-	Юни, 2016	В общината са определени пунктовете, в които ще се предават разделно събраните отпадъци от домакинствата	Поставена задача за определяне на изискванията към пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло	Издадена Заповед за определяне на изискванията към пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло	Общината	Сметосъбираща фирма и оползотворяваща организация

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

	Повишаване на осведомеността на населението по опазването на околната среда по въпросите на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Публикуване на интернет страницата на общината и оповестяване по други подходящи начини на точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, какви отпадъци и в какви количества могат да се оставят на тези площадки	0	-	Декември, 2016	Публикувани местонахождения на пунктовете и площадките за предаване на отпадъци от хартия, метали, стъкло и пластмаси на сайта на общината	Поставена задача за поставяне на информацията на сайта на общината	Количество събрани отпадъци от метали, стъкло, пластмаси и хартия преди и след откриването на пунктовете и площадките	Общината	Организация по оползотворяване, събираща едрогобаритни отпадъци, с която общината има сключен договор
	Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Актуализиране на схемата за разполагане на цветни контейнери за метали, хартия, стъкло и пластмаси в населените места на територията на общината, съвместно от общината и организациите по оползотворяване	0	-	Март, ежегодно	Броят на съдовете и схемите отговарят на количествата генерирани отпадъци от хартия, стъкло, пластмаси и метали	Издадена е заповед от кмета за разработване на нова схема за разполагане на цветни контейнери за рециклируеми отпадъци	Издадена е заповед за утвърждаване на новата схема и за включването ѝ в договорите на организациите за оползотворяване	Общината	Организации по оползотворяване
	Осигуряване на възможност на общината да контролира дейностите по отпадъците и да доказва изпълнението (или не) на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Актуализиране на договорите с организациите по оползотворяване (ОО) с включване на следните изисквания: 1) ОО да предава цялата необходима информация в общинската информационна система; 2) Да предоставя на общината възможност за контрол на изпълнението; 3) ПУО на ОО да стане част от договора; 4) ОО да провежда разяснителни кампании	0	-	Март, 2016	Договорите с ОО отговарят на ЗУО, а общината има възможност да контролира тяхното изпълнение и да доказва постигането (или не) на целите за рециклиране и повторна употреба	Подготвена актуализация на договорите с оползотворяващите организации	Подписани актуализирани договори с включени четирите указани изисквания	Общината	Организации по оползотворяване

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

	Повишаване на осведомеността на населението по опазването на околната среда по въпросите на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Провеждане на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост и към специфични групи по въпросите на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за разяснителни кампании	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Населението е наясно с ползите от повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Всяка година се провеждат информационни дни, посветени на УО и в частност, на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	20% от населените места в общината ежегодно са обхванати от кампанията за ползите и особеностите на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци	Общината	Оползотворяващи организации, съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
	Обучаване и повишаване на капацитета на общинската администрация, ангажирана с управлението на околната среда и отпадъците	Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за информационно осигуряване	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички служители на общинската администрация, ангажирани с управлението на отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, са преминали обучението	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
	Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Изграждане на инсталация за разделяне на смесено събраните битови отпадъци и подготвянето им за рециклиране. Инсталацията следва да се изгради на площадка в района на рекултивираното общинско депо, до бъдещата претоварна станция.	990	Общински бюджет и/или банков кредит и/или ПУДОС и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г.	30.06.2018	Изградена инсталация за разделяне и подготовка за рециклиране на смесено събраните общински битови отпадъци	Изпълнение на отделните етапи от процеса на проектиране, разрешаване, осигуряване на финансиране и изграждане на инсталацията	Разрешение и Заповед за въвеждане на инсталацията в експлоатация	Общината	МОСВ, РИОСВ-Вн
	Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Въвеждане на системата за разделяне на смесено събраните битови отпадъци и подготвянето им за рециклиране.	122,401 (ежегодно-оперативни разходи)	Общински бюджет	2019	Функционираща система за разделяне на смесено събраните битови отпадъци и подготвянето им за рециклиране	Всички смесено събрани битови отпадъци се обработват през инсталацията за разделяне и подготовка за рециклиране	Намаляване на годишните оперативни разходи на общината с 34 407 , в сравнение с варианта, при който се използва само ПСО, без инсталацията за разделяне	Общината	Сметосъбираща фирма

5.2.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

5.2.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Повечето дейности в тази подпрограма са с организационен характер, които следва да бъдат изпълнени от служители на общината и за тях няма предвидени разходи. Единственият разход, който може да се наложи да бъде направен е с индикативен размер от 3000 лева или средно по **600 лв/год.**, за външни консултанти, които да подпомогнат администрацията при определяне на изискванията към площадките за дейности с отпадъци и при актуализацията на общинската Наредба с тези изисквания.

Стойността на инсталацията за разделяне на смесено събраните отпадъци с капацитет от порядъка на 5 000 тона годишно е 490 000 лв, а на халето, в което тя ще бъде монтирана – 500 000 лв. Общо инвестиционните разходи на една малка инсталация за разделяне, сортиране и подготовка за рециклиране на смесено събрани отпадъци е от порядъка на **990 000 лева**.

Оперативните разходи на инсталацията са **122 401 лв/год.** По-подробна разбивка на инвестиционните и на оперативните разходи е дадена в т. 8.1.3.1.3.3 от анализа на инфраструктурното осигуряване.

5.2.7.2. Разходи за населението

Всички дейности по разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло се изпълняват по договори от организации по оплзотворяване, на които общината не заплаща нищо. Съответно, разходи, които трябва да се покриват от такса ТБО, събирана от населението, по тази подпрограма няма, освен **еднократен разход от 3000 лв за външни консултанти**, ако общината реши да наеме такива.

5.2.7.3. Икономически инструменти

При неизпълнение изискванията от страна на общините за определяне на площадки за дейности по отпадъците, **отчисленията по чл. 64 от ЗУО се увеличават с 15 на сто за периода до отстраняване на неизпълнението.**

Когато целите за повторна употреба и рециклиране в региона на РСО са изпълнени от общините-членки, **размерът на отчисленията за битови отпадъци по чл. 64 от ЗУО се намалява с 50%.**

Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и за биологичните отпадъци

5.3. Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и за биологичните отпадъци

5.3.1. Въведение: Законодателни изисквания и основни понятия

5.3.1.1. Законодателни изисквания

Разпоредбите на ЗУО изискват до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци **до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.** Тази цел е в съответствие и с изискванията в чл. 5, ал. (2) на европейската *Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците*.

В *Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО* се въвежда понятието „биоотпадъци“. Биоотпадъците са нова концепция в законодателството. Това са биоразградими отпадъци от паркове и градини, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от хранително-преработвателните предприятия. Те се разделят на **два основни потока: зелени отпадъци** от паркове и градини, които съдържат около 50-60% влага и повече дървесина и **кухненски отпадъци**, при които съдържанието на влага достига до 80%.

В биоотпадъците не се включват остатъци от горскостопанска или селскостопанска дейност, естествени торове, утайки от отпадъчни води или други биоразградими отпадъци като естествен текстил, хартия или обработена дървесина.

Съгласно *Рамкова директива за отпадъците 2008/98/ЕО* държавите - членки следва да предприемат мерки и да насърчат:

а) Разделното събиране на биоотпадъците, с цел компостиране и анаеробно разграждане на биоотпадъци;

б) Третирането на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда;

в) Използването на безопасни за околната среда материали, произведени от биоотпадъци.

Рамковата директива за отпадъците освен, че насърчава държавите-членки да събират разделно и да рециклират биоотпадъците, позволява и да ги включат при изчисляването на общата обвързваща цел за рециклиране на битови отпадъци. Освен това тази директива прави възможно да бъдат определени минимални изисквания в ЕС за управлението на биоотпадъците, както и критерии за качеството на компоста от биоотпадъци, включително изисквания за произхода на отпадъците и процесите на третиране. Тези критерии имат за задача да повишат доверието на потребителите и да укрепят пазара в полза на една икономика с рационално използване на материалите.

За управлението на биоотпадъци, които са отклонени от депа не съществува единствен модел, който да е най-добър за околната среда. Управлението на този вид отпадъци зависи от редица местни фактори, между, които системите за събиране на отпадъци, състава и качеството на отпадъците, климатичните условия, възможността за използване на различните продукти, получени от отпадъците като електроенергия, топлина, биогаз или компост.

Амбициозните изисквания на ЕС за оползотворяване на битовите биоотпадъци са транспонирани в *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците*, приета през

декември, 2013 г. Наредбата задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал. 9 от ЗУО да достигнат конкретни количества разделно събрани и оползотворени битови биоотпадъци през следващите 10 години (вж. по-долу т. 5.3.2.1).

Освен горните нормативни документи, одобрен е и *Национален стратегически план за поэтапното намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране до 2020 г.*

5.3.1.2. Основни понятия

„Биоотпадъци“:

В ДР, §1, т. 2 на ЗУО се дава следното определение на биоотпадъци: *"Биоотпадъци" са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.*

„Биоразградими отпадъци“:

В ДР, §1, т. 3 на ЗУО се дава следното определение на биоразградимите отпадъци: *Това са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.*

5.3.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за биоразградимите и за биологичните отпадъци

5.3.2.1. Съобразяване с целите за биоразградимите и за биологичните отпадъци, приети на национално ниво

В България по-голямата част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са биоразградими отпадъци, които с малки изключения все още се депонират. По тази причина в българското законодателство са въведени конкретни количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, както и цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата. Тези цели са както следва:

Цел за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци

Както бе указано по-горе, ЗУО изисква до 31 декември 2020 г. количеството депонирани биоразградими битови отпадъци да бъде сведено **до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.** Тази цел съвпада и с целта на *Европейската директива за депата за отпадъци.*

Цели за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците

Вече беше посочено, че в *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците* от декември 2013 г. се изисква кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал. 9 от ЗУО да постигнат следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите и биоотпадъците:

- До 31 декември 2016 г. – не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.;

- До 31 декември 2020 г. – не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.;
- До 31 декември 2025 г. – не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.

Тези цели следва да се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната РСО.

5.3.2.2. Съобразяване с добрите практики, прилагани от други страни в ЕС

В Европейския съюз биоотпадъците представляват обикновено между 30% и 40% от твърдите битови отпадъци. Засега добрите практики не са особено широко разпространени. Средно 41% от твърдите битови отпадъци се депонират, като в някои държави-членки (напр. Полша, Литва) този процент надхвърля 90 %. Страни-членки, които през 1995 г. са депонирали повече от 80 % от своите битови отпадъци, могат да отложат постигането на всяка от целите, посочени в чл. 5, ал. 2 на Директива 1999/31/ЕС (вж. т. 5.3.2.1) с не повече от четири години. Такива страни между старите страни-членки са Гърция и Великобритания. България попада в същата категория.

Депонирането, обаче, е свързано с рискове за околната среда, предизвикани от емисиите на парникови газове и замърсяването на почвите и подземните води. То отнема ресурс (компост, енергия) от икономическия и природен кръговрат. Депонирането нарушава основополагащите принципи на политиката на ЕС за отпадъците и устойчивото използване на ресурсите, най-вече "йерархията на приоритетите по управление на отпадъците", която са в основата на тази политика.

Рамковата директива за отпадъците определя минимални изисквания в ЕС за управлението на биоотпадъците и дава възможност за поставяне на критерии за качеството на компоста от биоотпадъци, включително изисквания за произхода на отпадъците и процесите на третиране. Тези критерии имат за задача да повишат доверието на потребителите и да укрепят пазара в полза на една икономика с рационално използване на материалите.

За управлението на биоотпадъци, които са отклонени от депа не съществува единствен модел, който да е най-добър за околната среда. Управлението на този вид отпадъци зависи от редица местни фактори, между които системите за събиране на отпадъци, състава и качеството на отпадъците, климатичните условия, възможността за използване на различните продукти, получени от отпадъците като електроенергия, топлина, биогаз или компост.

Към законодателните актове на ЕС, които имат отношение към управлението на биоразградимите отпадъци се отнасят и споменатите по-долу директиви, регламенти и решения.

Преразгледаната *Директива за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването* 96/61/ЕС, която постановява основните принципи за разрешаване и контрол на инсталациите за преработване на биоотпадъци, обхваща всяко биологично третиране на органични отпадъци с капацитет **над 50 тона дневно**. Изгарянето на биоотпадъци се регламентира от *Директивата за изгаряне на отпадъци* 2000/76/ЕС, докато здравните правила за обектите за компостиране и производство на биогаз, които

обработват остатъчни продукти от животински произход, са заложи в *Регламента за странични животински продукти* № 1774/2002.

В повечето държави-членки съществуват стандарти за използването и качеството на компоста, но те се различават съществено отчасти поради различията в политиките в областта на почвите. Въпреки че няма всеобхватно законодателство на Европейската общност, някои правила регулират специфични аспекти на преработване на биоотпадъците, производството на биогаз и използването на компоста.

Биоотпадъците могат да бъдат преобразувани в електроенергия, топлина или горива за транспорта на сравнително ниска цена, като така се ограничава употребата на изкопаеми горива. В *Директива 2009/28/ЕО за възобновяемите източници* са посочени ползите от употребата на отпадъци за произвеждане на горива за транспорт, като **техния принос за достигане на целта от 10% енергия от възобновяеми източници в транспорта е двоен**. Тази възможност следва да се има предвид при изготвяне на мерките за постигане на националната обвързваща цел за използване на енергия от възобновяеми енергийни източници за 2020 година.

Регламентът за биологичното земеделие № 889/2008/ЕО определя условията за използването на компоста при биологичното земеделие.

Решение 2006/799/ЕО и Решение 2007/64/ЕО за Екомаркировката за подобрителите на почвата определят границите за съдържанието на замърсителите и изискват компостът да е съставен **само от отпадъци**.

Тематичната стратегия за защита на почвите COM(2006)231 приканва към използването на компост като един от най-добрите източници на устойчива органична материя, от която може да се развие нов хумус в почви с влошено качество.

5.3.2.3. Съобразяване с прилаганите мерки и практики в страната до момента

В резултат на информацията от ЕВРОСТАТ може да се направи следното обобщение за съществуващото състояние по отношение на третирането на битовите отпадъци в България:

- Основната част от всички отпадъци постъпва за депониране;
- Дейностите компостиране и предварително третиране все още са слабо застъпени;
- Над 95% от градовете и около 33% от селата имат организирано сметосъбиране и транспортиране на отпадъците;
- Таксата "битови отпадъци" за домакинствата е около 1 % от нетния им доход;
- Във всички общини такса "битови отпадъци" се изчислява въз основа на данъчната оценка на обслужвания имот;
- На част от съществуващите общински депа за неопасни отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, информацията за състава и количеството на отпадъците, постъпващи за депониране, се основава на експертна и счетоводна оценка, поради липса на кантари и упражняване на входящ контрол;
- Броят на детайлните проучвания на морфологичния състав на отпадъците в различните райони на България е много малък, което затруднява определянето на морфологичния състав на национално ниво;
- В селските райони, голяма част от биоразградимите отпадъци се използват като храна за животни или се изгарят;

- През 2002-2003 г. нормата на натрупване на битовите отпадъци в селските райони е около 160 кг/ж.год., от които 50 кг са биоразградими;
- В градските райони битовите отпадъци, вкл. тези, от търговските обекти, са от порядъка 300 - 350 кг/ж.год., от които 140 кг/ж.год. са биоразградими;
- Количеството на биоразградимите отпадъци в България през 2001 година е било 1 048 000 тона (или 47% от генерираните битови отпадъци), като се приема, че в тази група попадат хранителните, хартиените, картонените, градинските и дървесните отпадъци, както и 20% от текстилните отпадъци, 25% от отпадъците от кожи и 25% други (неидентифицирани) отпадъци.

Практиките за управление на биоотпадъци у нас включват, освен предотвратяване на образуването на отпадъците, събиране (разделно или като смесени отпадъци), анаеробно разграждане и компостиране, изгаряне и депониране.

Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктурата и климата, както и от наличието на пазари за крайния продукт (енергия, компост и др.).

5.3.3. Определяне на мястото на разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биологичните отпадъци в йерархията на подходите по управление на отпадъците

Рамковата директива за отпадъците освен, че насърчава държавите-членки да събират разделно и да рециклират биоотпадъците, **позволява и да ги включат при изчисляването на общата обвързваща цел за рециклиране на битови отпадъци.**

5.3.4. Цел на подпрограмата за разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биологичните отпадъци

Стратегическа цел:

Предотвратяване на депонирането на генерираните в общината биоразградими и биоотпадъци.

Оперативни цели:

Както беше посочено по-горе, *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците* от декември 2013 г. изисква кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал. 9 от ЗУО да постигнат следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите и биоотпадъците в рамките на следващите десет години:

- До **31 декември 2016 г.** – не по-малко от **25%** от общото тегловно количество на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.;
- До **31 декември 2020 г.** – не по-малко от **50%** от общото тегловно количество на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.;
- До **31 декември 2025 г.** – не по-малко от **70%** от общото тегловно количество на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.

Няма нито някаква физическа причина, нито правна възможност, целите на подпрограмата за разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биоотпадъците да бъдат различни от националните такива, посочени по-горе.

Разпределението на задълженията между отделните общини в регионалното сдружение на общините (РСО) за съответния регион по се определя с решение на общото събрание на РСО.

5.3.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента за разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биологичните отпадъци

В общината няма въведена система за събиране и третиране на биоразградимите отпадъци и досегашната практика се изчерпва с депониране, изгаряне по дворовете и в много редки случаи – домашно компостиране в някои от дворовете по селата. Експерименти за въвеждане на разделно събиране и компостиране на биоразградими отпадъци засега не са провеждани.

Наличието на следните стратегически и нормативни документи и реализирани до момента мерки на национално ниво, обаче, са добра основа за постигане на целите на настоящата подпрограма:

- Одобрен е *Национален стратегически план за поетапното намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране до 2020 г.*;
- В ЗУО е определена ясно отговорността на общините за управление на отпадъците, включително набеязаните количествени цели за биоразградимите отпадъци и е налице и подзаконова нормативна уредба за биоотпадъците;
- Въведени са икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци, като тези от тях, които изпълняват посочените цели за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци за оползотворяване на биоотпадъците **се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране**;
- В София функционира съоръжение за оползотворяване на биоразградими отпадъци с производство на енергия и на компост;
- Инсталации за механично-биологично третиране (МБТ) функционират в Пловдив (с. Шишманци) и Варна (с. Езерово);
- В някои населени места на страната са реализирани и проекти за домашно компостиране;
- По линия на Асоциацията на еколозите от общините в България (АСЕКОБ) са проведени обучителни програми за общините с цел запознаването им с нормативната уредба за биоразградимите отпадъци и с добрите европейски общински практики в тази област;
- В Програмата на НПУО за достигане на целите и изискванията за биоразградими отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни и неинвестиционни. Включени са нови инвестиции свързани главно с:
 - Третия етап от интегрирания проект на Столична община за управление на отпадъците, съгласно който като гориво ще се произвежда в МБТ – инсталацията;
 - Изграждане на инсталации за компостиране и анаеробно разграждане както в РСО, в които се изграждат инсталации, но капацитетът им не

осигурява целия регион, така и в РСО, в които до момента няма реализирани инвестиционни проекти за компостиране и анаеробно разграждане;

- Закупуване и предоставяне на домакинствата на компостери за домашно компостиране;
- Закупуване на съдове за разделно събиране на биоотпадъци и транспортни средства за превоз на разделно събрани биоотпадъци.
- В приложение към НПУО е даден списък с индикативните райони, в които биха се изградили инсталации за компостиране и анаеробно разграждане;
- Също в приложение е даден и индикативен списък с районите, в които трябва да бъдат закупени и инсталирани компостери за домашно компостиране.

В НПУО не е предвидено изграждане на МБТ инсталации, но механизмите на публично-частното партньорство предлагат възможности на общините да изграждат подобни инсталации, в случай че желаят да постигат по-високи цели. Такъв пример е изградената и функционираща МБТ инсталация в с. Езерово до гр. Варна.

Реализацията на мерките от НПУО 2014-2020 гарантира поетапното намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци и насърчава разделното събиране на биоотпадъците с цел компостиране и анаеробно разграждане, както и за третиране на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда и за използването на безопасни за околната среда материали, произведени от биоотпадъци.

Осъществяването на програмата има значителен принос за изпълнение и на целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с *Третия национален план по изменение на климата до 2020 г.*, тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

5.3.6. Основни елементи и изисквания към процеса на компостиране и към пласирането на компоста, като търговски продукт

Съгласно чл. 5 от *Директива 1999/31/ЕС*, държавите членки на ЕС трябва да включат в националните си стратегии мерки за намаляване на количеството на биоразградимите общински (битови) отпадъци, по-специално посредством:

- Рециклиране;
- Компостиране;
- Производство на биогаз;
- Възстановяване на материали/енергия.

Вариантите за управление на биоразградимите отпадъци включват, освен предотвратяване на образуването на отпадъци, събиране (разделно или като смесени отпадъци), анаеробно разграждане и компостиране, изгаряне и депониране.

Мерките, предложени по-долу са съобразени с местните условия в общината, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и на наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост).

5.3.6.1. Разделно събиране на биоразградимите отпадъци от домакинствата и от заведенията и фирмите за производство на храни

Националният стратегически план за поетапно намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране до 2020 г. разделя условно България на три типа райони, във всеки от които разделното събиране на биоразградимите битови отпадъци се осъществява по различен начин:

- Район тип А – над 25 000 жители;
- Район тип Б – между 3 000 и 25 000 жители;
- Район тип В – под 3 000 жители.

За район от тип Б, какъвто е общината, е подходящо да се въведе **разделно събиране на биоразградимите битови отпадъци**. В този тип райони има индивидуални контейнери за събиране на отпадъците, което позволява осъществяване на добър контрол от населението и от контролните органи при въвеждане на системи за разделно събиране. Възможно е да се организира и разделно събиране на биоразградими битови отпадъци от домакинствата, **чрез поставяне на кафяв контейнер до контейнерите за общия битов отпадък**.

За район от тип Б сравнително лесно може да се организира и **система за разделно събиране на отпадъците от общинските зелени площи** (паркове и градини).

В таблицата по-долу са показани възможностите за въвеждане на разделно събиране в район от този тип:

Таблица Възможностите за въвеждане на разделно събиране в район тип Б

Мерки	Реализуемост
Разделно събиране на зелени отпадъци от общински паркове и градини	В средна до голяма степен
Разделно събиране на хартиени и картонени отпадъци (ХКО)	В голяма степен
Разделно събиране на биоразградими отпадъци с цел компостиране/ анаеробно третиране	В голяма степен

5.3.6.2. Рециклиране на биоразградимите битови отпадъци

През 2005 г. е приета *Тематична стратегия на ЕС за предотвратяване на образуването и рециклиране на отпадъци (COM(2005) 666)*. Тя се счита за допълнение на *Стратегията за устойчиво използване на ресурсите*.

Рециклирането и оползотворяването се прилагат все по-широко, но тези дейности покриват само ограничено количество и вид отпадъци. Различните директиви определят цели за рециклиране за отделни отпадъчни потоци и дават възможност на политиката по отпадъците на ЕС да намали влиянието върху околната среда, като се въведе разделяне при източника на образуване на отпадъчните потоци. **Рециклирането** на биоразградимите битови отпадъци, обаче, се отнася предимно за хартията и картона.

Компостирането на биоразградимите битови отпадъци и анаеробното разграждане **могат да се класифицират като „рециклиране“**, само когато компостът (или остатъкът от

разлагането) се използват за наторяване на земя или за производството на растежна среда. Ако не е предвидено подобно използване, то следва да се класифицира като „предварително обработване“ преди депониране или изгаряне. Рециклирането се подпомага от разделно събиране на биоразградимите битови отпадъци.

В съответствие с изискванията на *Рамковата директива за отпадъците 2008/98ЕС* са формулирани **количествени цели за рециклиране и оползотворяване на биоразградимите битови отпадъци**, което е практическа мярка за насърчване на процесите на рециклирането и оползотворяването на биоразградимите битови отпадъци.

5.3.6.3. Компостиране на биоразградимите битови отпадъци

Компостирането е най-често използвания вариант за биологично третиране. То е най-подходящо за зелените отпадъци от общинските паркове и градини. Технически, компостирането на зелени отпадъци от паркове и градини не е сложно и не изисква много средства. Съществуват различни методи: на открити площадки и в затворени обеми за компостиране, като „покритите методи“ са по-скъпи, но пък изискват по-малко пространство, процесът протича по-бързо и при тях има възможност за по-строг контрол на емисиите. С най-високия процент на компостиране на отпадъци в Европейския съюз са страни като Германия и Австрия.

В България компостирането е избрано за основен метод за третиране на биоразградимите битови отпадъци. То е евтино и се предпочита, когато в отпадъчния поток има много растителни компоненти и се извършва в инсталации с капацитет до 20 000 т/год.

Самите компостиращи инсталации биват два вида – за компостиране на открито и в затворени съоръжения:

- Открито компостиране – най-подходящо за зелени отпадъци от паркове и градини;
- Закрито (в съдове и тунели) – за компостиране на биоразградими битови отпадъци. В този вид инсталации се компостират кухненски биоотпадъци (от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти). В тези инсталации могат да се компостират и около 20% от текстилните отпадъци, и до 25% от отпадъците от кожи.

Основен проблем при третирането на биоразградимите отпадъци е елиминирането на неприятните миризми, които се отделят при тяхното компостиране. На практика, само при инсталации с капацитет над 20 000 т/год. процесът на компостиране (или поне интензивната му фаза) протича в закрити помещения и съоръжения, даващи възможност за улавяне и премахване на неприятните миризми. В нашия случай, обаче, потребността е **доста по-малка**.

С цел създаване на условия за разделяне на биоразградимите отпадъци, към регионалните депа и претоварните станции се изграждат инсталации за предварително третиране на отпадъците и площадки за компостиране на зелени отпадъци от паркове и градини. На почти всички регионални депа и на повечето претоварни станции, които се строят в момента у нас, е предвидено изграждането на такива съоръжения. Това значително облекчава задачата на общините за намиране на решение за третиране на биоразградимите отпадъци.

5.3.6.4. Домашно компостиране

В най-голяма степен домашното компостиране е подходящо за райони тип "В", но има добри условия за реализиране и в район тип "Б" (между 3 000 и 25 000 жители).

Домакинствата от тези райони често имат собствени градини, наясно са с потребностите на почвата и растенията от торовете и почвени подобрители и са склонни да събират и компостират биоразградимите отпадъци в домашни условия.

В системите за домашно компостиране безпроблемно могат да бъдат обхванати всички домакинства от селата в общината и от еднофамилните къщи в града.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. При липса на средства, такива контейнери могат да бъдат изработени и от самите стопани.

Домашното компостиране, обаче, се счита **не за компостиране**, а за **предотвратяване на образуването на отпадъци** и следва да се отчете към изпълнението на **целите за превенция на отпадъците**. По тази причина, за да може да се отчете ефектът от домашното компостиране, е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства **да бъде обвързано със своевременно събиране на информация от общината за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци**, постъпващи за депониране.

5.3.6.5. Създаване на пазар за компост

В процеса на компостиране и анаеробно третиране на разделно събраните биоразградими отпадъци се получават компост, мулч и други почвени подобрители с приложение в земеделието, цветарството, пътното строителство, рекултивацията и др. В случай, че не се оползотворят, те неминуемо се превръщат в "стабилизиран отпадък", който в крайна сметка се депонира. За да не се допусне подобен провал на политиката за оползотворяване на биоотпадъците, е необходимо да се положат усилия за създаване на пазар за произведените почвени подобрители. Едно от условията за създаване на такъв пазар е определяне на критерии за качество и стандартизиране на произведените почвени подобрители. Тъй като у нас използването на компост и др. почвени подобрители не е чак толкова разпространена практика, тези продукти трябва да се популяризират сред потенциалните потребители, като фермери, озеленителни и строителни фирми, оператори на депа (за компост с ниско качество, предназначен за запръстяване) и др. Това означава, че се налага да се обърне внимание и на стандартизирането на компоста, тъй като той бива различни видове и с различно качество. Изискванията към отпадъците, от които се произвежда компост и към качествата на произведения компост у нас са определени с *Наредбата за третиране на биоотпадъците (ДВ бр. 92/22.10.2013)*.

Възможните мерки, които могат да се приложат в помощ на разработването и развитието на пазара на компост не са сложни за изпълнение, но са пригодни по-скоро за случаите, когато е налице промишлено производство на компост, защото е неефективно и нецелесъобразно да се прилагат за малки количества. Най-често прилаганите мерки на национално ниво са следните:

- 1) Разработване на стандарти за компост – у нас това е налице;

- 2) Внедряване на системи за потвърждаване на качеството - сертифициране на цялостния процес: от произхода на влаганите материали, през всички етапи на третиране до крайния продукт;
- 3) Прилагане символ за качество: на продукта, отговарящ на определени стандарти, се поставят етикети за качество, като изрично се указва, че продуктът е произведен от отпадъци;
- 4) Информационни кампании с цел популяризиране производството и използването на компост. Трябва да се популяризира сред потенциалните потребители – селски стопани, озеленителни и строителни фирми, оператори на депа за компост с ниско качество, предназначен за запръстяване и др.

Втората, третата и четвъртата мярка могат да се приложат, но не от общината, а от регионалното депо, в състава на което е включено съоръжение за компостиране на биоразградими отпадъци.

Пазарните цени на компоста са пряко свързани с общественото настроение и с доверието на потребителите в продукта. Според данните от *Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране*, обичайната цена на компоста за използване в земеделието е символична (едва около 1 евро/тон), като тя може да включва дори транспорта и разстилането му. При такава цена ползата се състои в това, че отпадъкът, от който е произведен компостът не се депонира и не заема скъп обем от депото. Добре рекламираният компост с доказано качество, обаче, в някои страни от ЕС може да достигне и до 14 евро/тон, което автоматично прави производството му икономически обосновано.

5.3.6.6. Възможности за използване на компоста

Възможностите за оползотворяване на произведения компост, когато той е добре узрял и в него няма химични и механични замърсявания са най-разнообразни, в т.ч.:

- Рекултивация на запълнените клетки на депото, на тревни площи около уличните платна, на нарушени терени от минна дейност, на стари промишлени зони, на заблатени места, на свлачища и сипеи, и др.;
- Използване в земеделието (биологично и конвенционално): за овощни градини и лозя, фуражни и житни култури, повишаване на почвеното плодородие, намаляване на необходимостта от напояване, ограничаване влагането на изкуствени торове, подобряване структурата на почвата;
- Производство на смеси за саксии и за зеленчукови градини: съществуват множество различни смеси за повишаване плодородните качества, органичната материя, рН на почвата и други нейни компоненти;
- Разсадници/ горски култури: за производството на коледни дръвчета и др. бързо-растящи култури. Компостът може да поддържа почвеното плодородие и замества материала, който се губи при изкореняване на растенията;
- Оранжерии: в оранжерии е необходимо използване на компост с постоянно качество, особено за чувствителните млади растения. Компостът може да се използва за намаляване на нуждите от напояване, увеличава растежа и устойчивостта на кореновата система на растенията и осигурява предпазване от някои видове заболявания;

- Тревни площи (спортни игрища, обществени паркове): за формиране на здрава коренова система и повишаване устойчивостта на засушаване и подобряване оттичането на водите. Фино пресетият компост се използва за покриване на тревната площ с цел подхранване и аериране;
- Възстановителни работи при строителни обекти: за тревните площи около уличните платна, за озеленяване след строежи. Компостът участва в контрола на ерозията и бързото създаване на нова растителна покривка. Компост, използван за мулч, подпомага задържането на почвената влага и потиска растежа на плевели;
- Запръстяване на депа: при ежедневно запръстяване компостът има биофилтриращ ефект и намалява отделянето на неприятно миришещи газове и метан. Компост, включен в състава на горния изолиращ екран, ускорява появата на нова растителност и предотвратява вятърната и водната ерозия;
- Биофилтриране: за производства, които се нуждаят от пречистване на въздуха, могат да се използват биофилтри, конструирани с активен компост, което в много случаи е ефективно, ниско-технологично и сравнително евтино решение;
- Голф игрища: за отглеждане на здрав тревен чим и намаляване нуждата от напояване и подобряване поносимостта на тревата към засушаване.

Всички тези приложения са лесни и ефективни, но тяхната ефективност отново зависи от количеството произвеждан компост, поради което те са подходящи не за отделна община, а за регионалното депо, в състава на което е включено съоръжение за компостиране на биоразградими отпадъци.

5.3.6.7. Анаеробно разграждане на биоразградимите битови отпадъци

Анаеробното разграждане е особено подходящо за преработването на влажни биологични отпадъци, включително мазнини (напр. от кухненски отпадъци). В процеса на разграждане се получава смес от газове (основно метан — 50 до 75 %, както и въглероден двуокис) в контролирани реактори за производство на биогаз.

Приносът на биогаза за намаляване на емисиите на парникови газове е най-голям, ако той се използва като биологично гориво за нуждите на транспорта или директно се вкарва в разпределителната мрежа за природен газ. Използването му като биологично гориво може значително да намали емисиите на парникови газове, което представлява определено предимство в сравнение с другите транспортни горива. Засега, обаче, използването на метана от анаеробното разграждане, като енергиен източник има само теоретично значение. **Причината за липса на практическа приложимост са малките количества метан, които се генерират дори и от компостираща инсталация на регионално депо.** По тази причина метанът генериран от анаеробно компостиране с изгаря и не се използва, като енергоизточник. **Анаеробното разграждане на отпадъците, обаче позволява ефективно да се намалят емисиите на парникови газове.**

Произведеният компост в анаеробни инсталации има същите качества и може да се използва по абсолютно идентичен начин за целите, посочени по-горе в т. 5.3.6.6. И тук ефективността на прилагането зависи от количеството произвеждан компост, поради което възможните приложения са подходящи за регионалното депо, в състава на което е включено съоръжение за компостиране на биоразградими отпадъци.

5.3.6.8. Механично-биологично третиране на биоразградимите битови отпадъци

В механично-биологичното третиране (МБТ) се включват техники, които съчетават биологично обработване с механично третиране (сортиране) или по-точно предварителното обработване на смесени отпадъци с цел производството или на по-устойчиви отпадъци за депониране, или на продукт с подобрени горивни характеристики. Горимите отпадъци, сортирани чрез процеса на механично-биологично третиране, могат впоследствие да бъдат изгорени, като гориво. През последните 10 години МБТ се използва в целия Европейски съюз като предварително обработване с цел спазване на критериите за допускане на отпадъци до депата или за увеличаване на калоричността, в случаите на изгаряне на отпадъци. МБТ-инсталации има изградени на много места, в т.ч. и в с. Езерово, Община Белослав. Това по принцип са печеливши инсталации и общината би следвало да си продава, а не просто да предава отпадъците си на такава инсталация.

Различават се два основни варианта на тази технология:

- Класическите методи за МБТ произвеждат след отделяне на металите и високо енергийните материали една фракция, която след биологично третиране се депонира;
- Методите със стабилизиране, при които не се депонира нищо или много малка част, имат за цел производство на алтернативно гориво. Остатъчните отпадъци се изсушават под въздействие на топлината на реакциите за по-нататъшна преработка. Изсушените отпадъци се разделят на оползотворими фракции (алтернативно гориво, метали и др.).

И двата метода изискват потребност за съвместно изгаряне в промишлеността, където да бъдат оползотворени високо енергийните фракции (алтернативното гориво).

Фракциите метал, пластмаса, хартия, картон и текстил първо се разделят чрез пресяване и ръчно сортиране, а обогатените с органика, които могат да съдържат и инертни материали, се изпращат за биологично третиране (компостиране или анаеробна ферментация). При този метод на третиране, биологичната активност на отпадъците се намалява до 5 % в сравнение с тази на първоначалния материал и продуктът може да се депонира без по-нататъшни неблагоприятни ефекти за околната среда.

Основната задача на МБТ е да стабилизира биоразградимата фракция в отпадъците, тъй като при анаеробното разграждане в тялото на депото от тази фракция се образуват:

- Парникови газове, които ако не се улавят, се отделят в атмосферата;
- Инфилтрат, който ако не се третира е възможно да замърси повърхностни води и/или подземни водни хоризонти.

При МБТ се намалява обемът на депонираните отпадъци от 50 до 80 %, а в някои случаи и повече, в зависимост от технологичното решение и вида на отпадъците, а остатъчната фракция, предназначена за депониране, се уплътнява в по-голяма степен и по-лесно от нетретираните отпадъци.

При МБТ могат да се комбинират предимствата на термичното третиране на отпадъци за оползотворяване на енергията и биологичното разграждане на ниско калоричната фракция (фракция с високо водно съдържание). Предимствата на МБТ пред изгарянето са възможността да се прилага за немного големи количества отпадъци (25 000 - 50 000

тона/год.), или за области с население от около 150 000 жители, както и за големи количества отпадъци 200 000 – 300 000 т/год.

При такъв комбиниран подход различните фази на третиране на отпадъците могат да бъдат изпълнени на различни места. Обикновено инсталациите за МБТ се изграждат в близост до регионалното депо. Възможността за изпълнение на различните дейности на различни места прави системата гъвкава по отношение на променящи се по състав и количество отпадъци.

Инсталацията за МБТ не обезсмисля въвеждането на разделно събиране на биоотпадъците, в случай че общината, на по-късен етап, реши да произвежда компост с добро качество. Повечето инсталации за МБТ позволяват смесените биологични отпадъци да се третират на една поточна линия, а разделно събраните биологични - на друга. По този начин една и съща инсталация може да бъде използвана за различни по състав и произход входни материали.

Инсталация за МБТ може да изгради всяка една община, като най-функционалното ѝ разположение е в близост до претоварната станция. Този вид инсталации са печеливши и могат да бъдат изградени или чрез публично-частно партньорство, или с финансиране от ОП „Околна среда“. Друг възможен източник на финансиране е ПУДООС. Това е една от най-ефективните мерки, които общината би могла да приложи за третиране на биоразградими отпадъци и за общото намаляване на количеството депонирани всякакви други фракции.

5.3.6.9. Изгаряне

Изгарянето е метод, който се характеризира със **средна степен на приложимост за общини, тип „Б“ (от 3000 до 25000 жители)**. То може да се разглежда като производство на енергия или като обезвреждане на отпадъци, в зависимост от енергийния коефициент на полезно действие на този процес. Тъй като влажността на биологичните отпадъци намалява, енергийният коефициент на полезно действие при изгарянето им, може да е полезно отделянето на биоотпадъците от комунално битовите отпадъци. От друга страна, изгаряните биоотпадъци се считат за „възобновяемо“ гориво - биомаса, което не произвежда въглерод, по смисъла на *Директивата за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници 2009/28(ЕО)*. Делът на изгарянето на отпадъци достига 47 % в Швеция и 55 % в Дания. И в двете страни изгарянето на биоотпадъци, които не са разделно събрани, се извършва обикновено посредством комбинирано производство на електроенергия и топлина с кондензация на водната пара от димните газове, което води до висок коефициент на полезно действие к.п.д. и висока степен на оползотворяване на енергията.

Термичното третиране се извършва в инсталации за изгаряне на отпадъци. В тези инсталации биологични отпадъци се изгарят така, както са доставени от сметосъбирането. Най-често изгарянето се осъществява в скарова пещ. Негоримата фракция се отстранява от дъното като шлака. Генерираната енергия се оползотворява чрез производство на пара и електроенергия. След оползотворяване на енергията на димните газове и охлаждането им, те се очистват в газоочистващата система и се изпускат в атмосферния въздух чрез комин.

Твърдите остатъци са шлака и пепел. Шлакът (когато не съдържа тежки метали) може да се оползотворява като инертен материал, напр. в пътното строителство, или да се депонира на депа за битови отпадъци. Пепелите са остатъци от газоочистващата система. Пепелите са силно замърсени с тежки метали и трябва да се третират като опасен отпадък.

Поради високата си влажност, естествените органични отпадъци намаляват топлината от изгаряне. При горенето биоразградимата фракция се разрушава напълно, а получените пепели нямат по-нататъшен негативен ефект върху околната среда. Поради това и заради много строгите стандарти за газовите емисии, изгарянето се счита за чист метод за обезвреждане на отпадъците, вкл. и за органичните отпадъци, но в същото време е и най-скъпият. Същото се отнася и за другите системи за термично третиране, като напр. пиролизата.

Като метод за третиране, изгарянето на отпадъци следва да се има пред вид за бъдеще, но към настоящия момент е финансово неприложим за общината, защото не може да конкурира по стойност енергията, произведена от други енергоносители.

5.3.6.10. Информационни кампании

Успешното прилагане на мерките за отклоняване на биоразградимите битови отпадъци от депа е свързано с провеждането на информационни кампании сред жителите на общината. Информационната кампания за предотвратяване на образуването на отпадъци и за подобряване чистотата на биоразградимите битови отпадъци трябва да протича най-вече чрез радиоточки и чрез училищата. Като вспомогателно средство е задължително да се изготви брошура в достатъчен тираж, така че да достигне до всяко домакинство, съдържаща следната информация и разяснения:

- Необходимост от разделно събиране на биоразградимите отпадъци;
- Списък на органичните отпадъци, които могат да се събират отделно от общите;
- Списък на отпадъците, които по никакъв начин не трябва да се изхвърлят в контейнера за биоразградими битови отпадъци;
- Начини на събиране на биоразградими отпадъци в домовете (напр. поставяне на отпадъците в хартия, вместо в найлонови торбички и пр.).

Самата информационна кампания следва да се състои от няколко елемента:

- Повтарящи се репортажи по радиото;
- Материали за обучение, вкл. и чрез игри в училищата (децата обучават своите родители);
- Индивидуални посещения във всяко домакинство, за да се покаже колко е заинтересована общината от въвеждане на системата.

Освен общината, участие в кампанията (в, т.ч. и посещенията по домовете) следва да вземат и служители на фирмата, която се занимава със събиране на отпадъци, неправителствени организации, училищни клубове и др.

Тази мярка е задължителна, тъй, като е доказала своята ефективност в много държави, както и в много български общини.

5.3.6.11. Регионална система за третиране на битовите биоразградими отпадъци

До момента в България с изградени редица регионални депа в съответствие с изискванията на *Директива 1999/31/ЕС*: в Сандански, Гоце Делчев, Враца, Шумен, Харманли, Търговище, Мадан, Хасково, Петрич, Русе, Созопол, Монтана, Силистра, Севлиево, Троян, Оряхово, Карлово, Разград, Рудозем, Горна Малина, Омуртаг, Антоново, Пловдив – в Цалапица, Варна – в Аксаково, Добрич – в с. Богдан, София – в Суходол, Доспат. Тези депа са с общ

капацитет 12 735 425 т и на тях могат да се депонират битовите отпадъци от 4 132 557 жители (около 55 % от населението на страната). С всяко от тези депа, всяка една община може да сключи договор.

Предвидено е изграждане и на инсталации за компостиране и МБТ на биоразградимите отпадъци на територията на общините, на чиито регионални депа се депонират годишно над 20 000 тона отпадъци (повечето от тях са вече изградени). Общините, в които се предвижда изграждане на такива съоръжения са: Бургас, Добрич, Провадия, Велико Търново, Плевен, Видин, Враца, Стара Загора, Варна, Кочериново, Кърджали, Пазарджик, Перник, Ямбол, Монтана, Шумен, Хасково, Разград, Русе, Силистра, Смолян, София, Пловдив, Габрово, Костенец, Костинброд, Левски и Луковит.

Финансирането на 23 индикативни регионални системи за управление на отпадъците е осигурено от Оперативна програма "Околна среда 2007-2013".

5.3.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата

Възможните източници на финансиране за предложените по-горе мерки за събиране и третиране на биоразградимите отпадъци са следните:

- Общински бюджет
- Оперативна програма "Околна среда"
- Държавен бюджет
- Публично-частно партньорство.

С реализиране на проекти по линия на публично-частно партньорство е възможно да се редуцират първоначалните общински разходи чрез поемането им от частни дружества под формата на концесия. Предвидената МБТ-инсталация за смесени битови отпадъци, инсталациите за анаеробно третиране, както и за компостиране в затворени реактори, биха могли да представляват инвестиционен интерес за реализация на основата на публично-частно партньорство.

Оборският тор и утайките от ПСОВ могат да се третират съвместно с биоразградими битови отпадъци чрез анаеробна ферментация. Финансирането на инсталации за третиране на утайки и оборски тор може да стане по линия на фондовете за развитие на земеделието и селските райони, както и кредитната линия за енергийна ефективност и възобновяеми източници на енергия.

С оглед постигане на стандартите на Общността по отношение опазване на околната среда, в рамките на първата приоритетна ос на Стратегическия план, се предвижда изграждането на места за съхранение на оборски тор и пречиствателни съоръжения, особено в нитратно чувствителните зони.

Неопаковъчната хартия и картон могат да се събират съвместно с отпадъците от опаковки, при отчитане на съответните количества, на базата на доброволни споразумения между общините и организациите по оползотворяване. Системи за събиране на вестникарската хартия могат да се организират от издателите, на принципа "отговорност на производителя".

5.3.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и за биологичните отпадъци

Индикативни цени за разделно събиране и компостиране и на съоръжения за открито компостиране

В Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г. са дадени средните за страните от ЕС прогнозни финансови разходи за различни начини на третиране на 1 тон биоразградими отпадъци, с цел тяхното оползотворяване и предотвратяване на депонирането им на депо:

- Компостиране на "зелени" отпадъци, събиране на хранителни компостируеми отпадъци (ХКО) - до 50 евро/тон;
- Разделно събиране на биоразградими отпадъци, последвано от компостиране - от 35 до 75 евро/тон;
- Разделно събиране на биоразградими отпадъци, последвано от анаеробно разграждане - от 80 до 125 евро/тон;
- МБТ или изгаряне на смесени биоразградими отпадъци - над 90 евро/тон;
- Депониране на смесени отпадъци - 55 Евро/тон.

Инвестиционните разходи за изграждането на инсталации за биологично преработване са различни в зависимост от вида на инсталацията, използваната технология за намаляване на емисиите и изискванията за качеството на продукта. Прогнозните финансови разходи за изграждане на съвременни съоръжения компостиране са следните:

- При компостиране на открити площадки - 60-150 евро/тон;
- При компостиране в закрити съоръжения и разграждане в големи по размер инсталации 350-500 евро/тон.

Тъй, като стойността на съоръженията за компостиране зависи силно от техния капацитет, по-долу са посочени индикативните капиталови разходи за изграждане на съоръжения за компостиране с различна производителност:

Капацитет на съоръжението [т/год.]	Съоръжения за компостиране [евро]
< 1000	При такива потребности се препоръчва домашно компостиране, а не съоръжение
1 000 – 3 000	210 000
3 000 – 10 000	700 000
10 000 – 13 000	910 000
13 000 – 19 000	1 330 000
19 000 – 23 000	1 610 000
23 000 – 30 000	2 100 000
> 30 000	2 500 000

Горните данни са представени в Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране. Тези данни са приблизителни и могат да служат само за начална ориентация.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Индикативни цени за изграждане на съоръжение за открито компостиране на територията на общината и за въвеждане разделно събиране и компостиране

Съгласно морфологичния анализ градинските отпадъци съставят 26,18% от общото количество генерирани отпадъци в Община Долни чифлик, а хранителните отпадъци са 11,12%. Общо градинските и хранителните отпадъци съставят 37,3% от цялото количество отпадъци, генерирани на територията на общината или общо 1879 тона/годишно. Към тях могат да бъдат добавени и дървесните (2,18%), с които компостируемите отпадъци стават 39,48% или 1989 тона/годишно. Инсталацията за компостиране ще бъде малка, тъй, като в съответствие с поставените цели, подлежат на компостиране 50% от компостируемите отпадъци или 995 тона. Съответно, **капацитетът, който инсталацията за компостиране трябва да бъде от порядъка на 1000 тона/годишно**. По данни на различни източници, инвестиционните разходи за изграждане (СМР) на навеси и клетки за такава инсталация за компостиране са около 500 000 лева.

Разходите за самата инсталация за компостиране са 268 000 лв и включват:

- Машина за насипване и обръщане на компостни лехи - 200 000 лв;
- Мелница за дървесни и градски отпадъци (шредер) - 68 000 лв.

Общо инвестиционните разходи за инсталация за компостиране са **768 000 лева**.

Оперативните разходи на инсталацията за компостиране (дадени подробно в т. 8.1.3.1.3.4) възлизат на **56 426 лв/годишно**. Оперативните разходи са пресметнати при положение, че инсталацията за третиране на биоразградимите отпадъци е изградена до бъдещата претоварна станция, на площадка на територията на закритото и култивирано старо депо до в Долни чифлик, което в момента все още се използва.

За събирането на биоразградимите отпадъци е възможно да се разположат и 80 кафяви пластмасови контейнери до контейнерите за събиране на опаковки. Стойността на един такъв контейнер е 810 лв с ДДС, съответно сумата необходима за закупуване на контейнерите е **64 800 лв**. Тази сума може също да се осигури с финансиране от ПУДООС. Закупуването на кафяви контейнери за биоотпадъци, обаче, е опция, която следва да се осъществи само ако се докаже, че контейнерите за разделно събиране на биоразградимите отпадъци повишават съществено качеството на произведения компост. Т.е., тя е под въпрос и ще се реализира след изграждането на инсталацията за компостиране и след като се провери значението на разделното събиране на зелените отпадъци за качеството на компоста. Това може да стане ясно едва към края на периода на действие на настоящата Програма. **По тази причина, разходите за закупуване на кафяви контейнери за биоразградими отпадъци не са включена в Плана за действие на този етап.**

Индикативни цени за въвеждане на пилотно домашно компостиране в 30% от домакинствата в селата с население под 1000 души

В 30% от домакинствата в 12-те села с население под 1000 жители се въвежда пилотно домашно компостиране. Населението е 4 474 души. Приемаме, че едно домакинство е средно от 3 души, т.е. домакинствата са 1 491. За 30%а от тях се закупуват компостери, т.е. 450 компостера по 600 литра по средна цена от 100 лв плюс по един термометър на три компостера на цена от 23 лева за термометър (цените са с ДДС). Инвестиционните разходи за компостерите и термометрите са общо 48 450 лева. За въвеждането на системата ще се ползват външни консултанти, които ще трябва да посетят общо до три пъти всяко от 12-те

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

населени места, до проведат обучение, да помогнат на семействата да разположат и монтират компостерите и да направят повторно обучение, след като проверят качеството на компоста. Стойността на тази услуга е от порядъка на 16 000 лева или общо с инвестиционните разходи, **разходите по въвеждане на домашно компостиране ще бъде 64 450 лева**. Тези разходи могат да се направят в продължение на целия срок на действие на програмата.

Домашното компостиране може да намали количеството отпадъци, предавани за обработка и депониране с около 85 т/годишно, което представлява около 1,7% от цялото количество смесено събрани отпадъци, генерирано от общината. Сумата от отчисления за депониране, която ще бъде спестена в този случай, е 3060 лева. Очевидно, печалбата ще бъде много по-малка от разходите, което показва, че въвеждането на домашно компостиране в малките села ще има финансов смисъл за общината само ако инвестиционните разходи бъдат финансирани от ПУДООС или от ОПОС 2014-2020. В същото време, обаче, компостирането и намаляването на количеството депонирани отпадъци е висок държавен приоритет, поради което има шансове, ако общината да кандидатства за финансиране на такъв проект, да го получи.

5.3.7.2. Разходи за населението

Общо еднократните разходи по настоящата подпрограма възлизат на 580 000 лв за целия период на програмата. От тях за 550 хиляди ще се търси финансиране от ПУДООС и/или от ОПОС 2014-2020.

Както бе указано по-горе, сумата, която трябва да плаща населението годишно за оперативни разходи за разделно събиране и компостиране на биоразградимите отпадъци възлиза на **124 450 лева**.

Останалите 30 000 лв (средно по 6000 на година), заедно с ежегодните 137 950 лв за компостиране на биоразградимите отпадъци или **общо 143 950 лв по тази подпрограма ежегодно ще трябва да бъдат покривани от такса ТБО, заплащана от населението на общината**.

5.3.7.3. Икономически инструменти

Въведени са икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци, като тези от тях, които изпълнят посочените цели за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци за оползотворяване на биоотпадъците **се освобождават от 50% от дължимите по чл. 64 от ЗУО отчисления за депониране**.

Намаленията на отчисленията за рециклиране и за компостиране на отпадъци могат да се ползват независимо едно от друго.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.3.8. План за действие към подпрограмата за разделното събиране и предотвратяване на депонирането на биоразградимите и биологичните отпадъци

5.3.8.1. Допълване на общинската наредба за управление на отпадъците съдържаща изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците

В момента биоразградимите отпадъци се събират смесено с други отпадъци и се депонират. Общинската Наредба за отпадъците следва да бъде актуализирана с дейностите за разделно събиране и компостиране на биоразградимите отпадъци, в съответствие с настоящата програма.

5.3.8.2. Разработване и внедряване на модул от общинската информационна система за битовите отпадъци, отчитащ количествата формирани, събрани и оползотворени биоразградими и биоотпадъци

Предстои създаването на общинска информационна система, в която следва да постъпва информация за количествата събрани и компостирани биоразградими отпадъци. Информационната система е основното средство, подпомагащо общината при отчитане изпълнението на целите по всички видове отпадъчни потоци, в т.ч. и биоразградимите.

5.3.8.3. Подготовка на система за разделно събиране на хранителни биоотпадъци от обекти – генератори на такива (основно, заведения за обществено хранене)

Изграждането на система за събиране на хранителните отпадъци, най-вече от заведенията за обществено хранене е необходимо, за да се осигурят за целите на компостирането хранителните отпадъци, чийто дял в общите отпадъци, генерирани в общината е 11,12%. Системата изисква допълнителен ангажимент от сметосъбиращата фирма, който е препоръчително да се заплаща по пряк договор между нея и генераторите на хранителни отпадъци (заведенията за обществено хранене). При това положение, генераторите на хранителни отпадъци няма да плащат за услугата на общината, а директно на сметосъбиращата фирма. Тя от своя страна следва да им осигури съдове, в които те да събират и предават разделно събраните хранителни отпадъци.

5.3.8.4. Информационни кампании за предоставяне на информация за битовите отпадъци и насърчаване на населението да събира разделно биоразградимите такива

Не може да има успешна система за разделно събиране на който и да е отпадъчен поток, без жителите на общината да бъдат информирани и то нееднократно за начина, по който работи системата за разделно събиране и за действията, които се очакват от тяхна страна. За тази цел, общината съвместно със сметосъбиращата фирма следва да организират такива кампании ежегодно, през целия период на действие на настоящата програма.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.3.8.5. Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението на биоразградимите отпадъци

Всяка година по трима служители на общинската администрация трябва да преминават обучение по въпросите на разделното събиране и компостиране на биоразградимите отпадъци.

5.3.8.6. Актуализиране на договорите за оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, в съответствие с настоящата програма

Договорите за оползотворяване на битовите отпадъци от опаковки, изработени от хартия и картон следва да бъдат актуализирани в съответствие с настоящата програма. Причината е, че този вид опаковки също представляват биоразградими отпадъци. Необходимо е и да се оценят количествата събрани отпадъци от опаковки през 2015 г. които съгласно прогнозата в Програмата за управление на отпадъците на фирма ЕКОКОЛЕКТ АД възлизат на 18 700 тона годишно, а тази цифра надвишава повече от три пъти цялото количество отпадъци, генерирано на територията на общината.

5.3.8.7. Изграждане на открита инсталация за компостиране на биоотпадъците с капацитет 2000 т/год. в съседство с бъдещата претоварна станция на общината

За да се намалят разходите на общината за третиране на биоразградимите отпадъци и за превозването им на 50 км от общинския център, е препоръчително на нейна територия, в близост до претоварната станция, която предстои да бъде изградена на мястото на старото депо, да се построи и инсталация за компостиране от открит тип. Този тип инсталации са най-подходящи за компостиране на зелени отпадъци от паркове и градини.

Важно е да се знае, че компостирането на биоразградимите битови отпадъци и анаеробното разграждане **могат да се класифицират като „рециклиране”, само когато компостът (или остатъкът от разлагането) се използват за наторяване на земя или за производството на растежна среда.** Ако произведеният компостът се окаже негоден за подобно използване, то този процес няма да се класифицира като компостиране, а като **„предварително обработване” преди депониране или изгаряне.** За изграждането на открита инсталация за компостиране ще се търси финансиране от ПУДООС.

5.3.8.8. Разполагане на 80 кафяви контейнера за биоотпадъци до жълтите контейнери за събиране на опаковки

Рециклирането се подпомага от разделно събиране на биоразградимите битови отпадъци. За целта е необходимо да се разположат специализирани съдове за събиране на биоразградимите отпадъци, отделно от останалите, но в съседство с жълтите за пластмаси.

Задължението за тяхното извозване до инсталацията за компостиране, която ще бъде до общинската претоварна станция, ще бъде вменено на сметосъбиращата фирма, чрез актуализиране на нейния договор с общината.

Финансиране за закупуването на 80-те кафяви контейнери ще се търси от ПУДООС, в общ проект с изграждането на инсталацията за компостиране.

5.3.8.9. Въвеждане и прилагане на система за разделно събиране и компостиране на всички видове биоразградими отпадъци на изградената площадка за открито компостиране в съседство с бъдещата претоварна станция

Системата за разделно събиране и компостиране на биоразградимите отпадъци ще стане факт, когато бъде включена в общинската Наредба за управление на отпадъците и когато бъде актуализиран договора на сметосъбиращата фирма с новите задължения. За целта е възможно да се наложи общината да ползва външна консултантска помощ за обединяване на отделните компоненти на системата в общ механизъм с разпределение на задълженията между общината, сметосъбиращата фирма, жителите и корпоративните клиенти.

Важен елемент от системата и въпросът за използването и евентуално, продажбата на произведения компост. Пазарните цени на компоста са пряко свързани с общественото настроение и с доверието на потребителите в продукта. Според данните от *Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране*, обичайната цена на компоста за използване в земеделието е символична (**едва около 1 евро/тон**), като тя може да включва дори транспорта и разстилането му. При такава цена ползата се състои в това, че отпадъкът, от който е произведен компостът не се депонира и не заема скъп обем от депото. Добре рекламираният компост с доказано качество, обаче, в някои страни от ЕС може да достигне и до **14 евро/тон**, което автоматично прави производството му икономически обосновано.

Целият смисъл на въвеждането на система за разделно събиране и компостиране се свежда до създаването на възможност, общината да изпълни целите си по отношение на биоразградимите отпадъци. В същото време, обаче, съгласно ЗУО, целите по отделните отпадъчни потоци се изпълняват общо от всички общини, влизащи в състава на РСО и не трябва да се забравя, че разпределението на задълженията между отделните общини в регионалното сдружение на общините (РСО) за региона **се определя с решение на общото събрание на РСО**.

5.3.8.10. Въвеждане на система за домашно компостиране на зелените отпадъци в селата и в еднофамилните къщи в града

Домашното компостиране **се счита за предотвратяване на образуването на отпадъци и не влиза в изпълнението на целите за биоразградимите** такива. То, обаче, се явява висок държавен приоритет, поради което има шансове, ако общината да кандидатства за финансиране на такъв проект, да го получи.

Домашното компостиране се извършва по домакинства в компостери с различен обем – от 100 до 1200 литра. В случая, системата ще бъде базирана на компостери с обем от по 600 литра, които са оптимални за домакинства средно от по трима души, в селски условия.

В 30% от домакинствата в 12-те села в общината, чието население е под 1000 жители ще се въведе пилотно домашно компостиране. Населението в тези села е 4 474 души. Приемаме, че едно домакинство е средно от 3 души, т.е. домакинствата са 1 491. За 30% от тях се закупуват компостери, т.е. ще бъдат необходими 450 компостера по 600 литра и по един термометър за компост на всеки три компостера. Термометрите ще бъдат ползвани от домакинствата съвместно.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

За въвеждането на системата ще се ползват външни консултанти, които ще трябва да посетят общо до три пъти всяко от 12-те населени места, да проведат обучение, да помогнат на семействата да разположат и монтират компостерите и да направят повторно обучение, след като проверят качеството на компоста.

Инвестиционните разходи за компостерите и термометрите са общо 48 450 лева. Стойността консултантската ще бъде от порядъка на 16 000 лева или обща с инвестиционните разходи, разходите по въвеждане на домашно компостиране ще бъде 64 450 лева. Тези разходи могат да се направят в продължение на целия срок на действие на програмата.

Домашното компостиране може да намали количеството отпадъци, предавани за обработка и депониране с около 85 т/годишно, което представлява около 1,7% от цялото количество смесено събрани отпадъци, генерирано от общината. Сумата от отчисления за депониране, която ще бъде спестена в този случай, е 3060 лева. Очевидно, печалбата ще бъде много по-малка от разходите, което показва, че въвеждането на домашно компостиране в малките села ще има финансов смисъл за общината само ако инвестиционните разходи бъдат финансирани от ПУДООС или от ОПОС 2014-2020.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

План за действие към Подпрограма за разделно събиране и подобряване на управлението на биоразградимите отпадъци в т.ч. и на биоотпадъците

Стратегическа цел	Оперативна цел	Деятности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за населението и околната среда Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците	Достигане по години на количествените цели за разделно събиране и оползотворени биоразградими и биоотпадъци: - До 31.12.2016 – не по-малко от 25% от общото тегловно к-во на битовите биоотпадъци образувани в общината през 2014 г.; - До 31.12. 2020 – не по-малко от 50% от общото тегловно к-во на битовите биоотпадъци образувани в общината през 2014 г.; - До 31.12. 2025 – не по-малко от 70% от общото тегловно к-во на битовите биоотпадъци образувани в общината през 2014 г.	Допълване на общинската наредба за управление на отпадъците съдържаща изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците	3	Общински бюджет	2016	Общинската наредба за УО е допълнена с изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците	Изготвени допълнения за биоотпадъците	Приети допълнения в Общинската наредба за УО за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците	Общината	Външни консултанти
		Разработване и внедряване на модул от общинската информационна система за битовите отпадъци, отчитащ количествата формирани, събрани и оползотворени биоразградими и биоотпадъци	17	Общински бюджет	2016	Работещ модул за биоразградимите и биоотпадъците като част от общинската информационна система за битовите отпадъци	Етапи на възлагане и изпълнение на поръчката	Общината отчита изпълнението на целите за биоразградимите и биоотпадъците в съответствие с изискванията на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците	Общината	Всички оператори и организации, изпълняващи дейности по отпадъци на територията на общината, които подават информация в информационната система
		Подготовка на система за разделно събиране на хранителни биоотпадъци от обекти – генератори на такива (основно, заведения за обществено хранене)	10	Общински бюджет	2016	Списък на обекти, от които ще се събират разделно хранителните им биоотпадъци и разработена система за събирането им	Възложен анализ за въвеждане на система за разделно събиране на хранителните отпадъци	Издадена заповед от кмета на общината за обектите и за задълженията им по събиране и предаване на хранителни отпадъци	Общината	Сметосъбираща фирма и външни консултанти
		Информационни кампании за предоставяне на информация за битовите отпадъци и насърчаване на населението да събира разделно биоразградимите такива	Бюджетът е указан в ПД на Под-програмата за разяснит. кампании	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Населението е наясно с ползите от оползотворяването на биоотпадъците, с правилата и приетите материални стимули	Всяка година се провеждат информационни дни, посветени на УО и в частност, на биоразградимите отпадъци	20% от населените места в общината ежегодно са обхванати от кампанията за оползотворяването на биоотпадъците	Общината	Сметосъбираща фирма, съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

	Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението на биоразградимите отпадъци	Бюджетът е указан в ПД на Под-програмата за информация осигуряване	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на биоразградими отпадъци	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на био-отпадъци	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
	Актуализиране на договорите за оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, в съответствие с настоящата програма	0	-	2016 - 2020	Актуализиран е договорът с оползотворяващата организация с оглед настъпили промени в условията в общината (ако има такива)	Договорът с ОООО се актуализира всяка година	Договорът и задълженията на оползотворяващата организация съответства на интересите и на условията в общината	Общината	Организациите по оползотворяване
	Изграждане на открита инсталация за компостиране на биоотпадъците с капацитет 1000 т/год. в съседство с бъдещата претоварна станция на общината	768	ПУДООС и съфинансиране от общинския бюджет	2019	Изградена открита инсталация за компостиране на биоразградими отпадъци, чрез която се намалява количеството на депонираните такива	Изпълнени етапи: 1) Възложена обществена поръчка за изграждане на инсталация компостиране; 2) Изградена инсталация за компостиране	Въведена в експлоатация инсталация за компостиране с капацитет 2000 т/год. в съседство с бъдещата общинска претоварна станция	Общината	Общини от РСО
	Разполагане на 80 кафяви контейнера за биоотпадъци до жълтите контейнери за събиране на опаковки	65 (еднократно, след 2020 г.)	ПУДООС и съфинансиране от общинския бюджет	След 2020, поради което, разходът не е включен в настоящата Програма	Организирана система за събиране на биоотпадъци	Изпълнени етапи: 1) Възложена обществена поръчка за кафяви контейнери з биоотпадъци; 2) Доставени и разположени 80 контейнера	Разположени 80 кафяви контейнера за биоотпадъци	Общината	Сметосъбираща фирма
	Въвеждане и прилагане на система за разделно събиране и компостиране на всички видове биоразградими отпадъци на изградената площадка за открито компостиране в съседство с бъдещата претоварна станция	56,426 (ежегодно-оперативни разходи))	Общински бюджет	2019	Биоотпадъците се събират разделно от всички обекти, включени в системата	Всички обекти, включени в системата, разполагат със съдове за разделно събиране и с инструкции и график за събиране на биоотпадъците	Издадена заповед от кмета на общината за обектите и фирмите, и за задълженията им по събиране и предаване на всички видове биоразградими отпадъци	Общината	Сметосъбираща фирма

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Въвеждане на пилотна система за домашно компостиране на зелените отпадъци в селата и в еднофамилните къщи в града Внимание: това се счита за предотвратяване на образуването на отпадъци и не влиза в изпълнението на целите за биоразградимите!!!	66 (за целия период на програмата)	ОПОС 2014 – 2020, ПУДООС и общински бюджет	2016 - 2020	В селата и в еднофамилните домове в града е въведено домашно компостиране в компостери	Всяка година се обхващат общо по 70 нови домакинства къщи, от различни население места в общината	В края на периода са обхванати общо 350 домакинства, субсидирани от общината и още 350 на доброволен принцип (със свои средства)	Общината	Жителите на малките населени места и еднофамилните къщи в града
--	--	--	---------------------------------------	--	-------------	--	---	--	----------	---

Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради (ОСР)

5.4. Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради (ОСР)

5.4.1. Въведение: Законодателни изисквания, свързани с прилагането на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Съгласно данните, публикувани от Европейската агенция по околна среда използването на природни суровини е около 15-16 тона на жител годишно в 15-те страни членки (UK, Франция, Австрия, Холандия, Дания, Германия, Люксембург, Италия, Швеция, Ирландия, Белгия, Финландия, Испания, Малта, Португалия). Една трета от тези ресурси се превръщат в отпадъци и вредни емисии. В страните-членки се генерират около **4 тона отпадъци на жител за година**. Съгласно информацията от Европейската статистика (ЕВРОСТАТ), 48% от образуваните отпадъци са отпадъци от строителство и разрушаване, а 15% са отпадъци, образувани от минната индустрия, добив на скални материали и изкопни земни маси. Годишното количество на тези отпадъци за 25-те страни - членки е 1 750 - 1 900 млн. тона. С оглед опазване на околната среда и здравето на хората и осигуряване на устойчиво икономическо развитие, ЕС си постави за цел да ограничи използването на природни ресурси и в най-висока степен да използва материали, получени от рециклиране и оползотворяване на образуваните отпадъци.

5.4.1.1. Законодателни изисквания

Рамкова Директива 2008/98/ЕО за отпадъците

Правните норми на Европейския съюз за управление на отпадъци са регламентирани с *Рамкова Директива 2008/98/ЕО за отпадъците*, която отменя Директива 75/439/ЕИО за обезвреждането на отработени масла, Директива 91/689/ЕИО за опасните отпадъци и Директива 2006/12/ЕО (досега действащата Рамкова директива за отпадъците). *Директива 2008/98/ЕО* въвежда в законодателството и в политиката за предотвратяване и управление на отпадъците петстепенната йерархия на подходите при управлението на отпадъците в добре известния приоритетен ред:

- а) Предотвратяване;
- б) Подготовка за повторна употреба;
- в) Рециклиране;
- г) Друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- д) Обезвреждане.

Подготовката за повторна употреба (като една от дейностите по оползотворяване), се поставя на второ място преди рециклирането в йерархията при управление на отпадъците.

Директивата разграничава понятието „отпадък“ от „неотпадъчен продукт“, чрез въвеждане на нови категории - „странични продукти“ (преди превръщане на предмета или веществото в отпадък) и „край на отпадъка“ (за продуктите, получени от отпадъци, отговарящи на определени изисквания и критерии). Уточнява се и в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, чиято главна цел не е производството на такива вещества или предмети, представляват "странични продукти", а не отпадъци, както и в кои случаи определени отпадъци престават да бъдат отпадъци, като се въвеждат критерии за "край на отпадъка". Съгласно *Директива 2008/98/ЕС*, определени отпадъци **престават да**

бъдат отпадъци, когато отговарят на специфични критерии, разработени в съответствие със следните условия:

- а) Съществува обичайна практика за използването на веществото или предмета за специфични цели;
- б) Съществува пазар или търсене на това вещество или предмет;
- в) Веществото или предметът отговарят на техническите изисквания за специфичните цели и са в съответствие със съществуващото законодателство и стандарти, приложими към продуктите;
- г) Употребата на веществото или предмета няма да доведе до цялостно вредно въздействие върху околната среда или човешкото здраве.

Критериите включват пределно допустими стойности на замърсяване, когато това е необходимо, като се вземат предвид и всички възможни неблагоприятни въздействия върху околната среда.

Директивата има за цел да доближи на ЕО към т. нар. „рециклиращо общество“, което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да ги използва като ресурс.

Методология за изчисляване на целите за рециклиране на отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР)

Във връзка с установените цели в *Рамковата Директива 2008/98/ЕС за отпадъците*, Европейската Комисия разработва и проект на *Решение за установяване на правила и изчислителни методи за проверка на съответствието с целите, зададени в член 11, параграф 2 от Директивата*. По отношение на ОСР, за изчисляването на поставените цели в Директива 2008/98/ЕО, държавите-членки прилагат метода на изчисляване, определен в Приложение III към Решението. В Решението е въведена дефиниция за ОСР, според която: „отпадъци от строителство или от разрушаване“ означават отпадъци, съответстващи на кодовете на отпадъци от глава 17 от приложението към *Решение 2000/532/ЕО*, с изключение на опасните отпадъци и естествено съществуващите материали, дефинирани в категория 17 05 04 почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03 (17 05 03* почва и камъни, съдържащи опасни вещества). С Решението се въвежда и формулата, по която се извършва изчисляване на целите за рециклиране на ОСР. Същата формула е въведена и в *Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали*, в Приложение 9:

$$\begin{array}{c}
 \boxed{\text{Степен на рециклиране на отпадъците от строителство и разрушаване в \%}} \\
 \hline
 \text{= } \frac{\boxed{\text{Количество на материално оползотворените отпадъци от строителство и разрушаване}}}{\boxed{\text{Количество на отпадъците от строителство и разрушаване, генерирани съгласно посоченото в Регламент (ЕО) № 2002/2150}}} \times 100
 \end{array}$$

Материално оползотворяване, съгласно формулата включва всички операции по оползотворяване на ОСР, с изключение на енергийното оползотворяване и преработването в материали, които се използват като гориво.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Към материалното оползотворяване се включва и подготовката за повторно използване, рециклирането и оползотворяване чрез обратни насипи.

Единни европейски стандарти, допускащи и регламентиращи употребата на рециклирани добавъчни материали (РДМ) в строителството:

Различните практики в Европейските страни и натрупаният опит от използването на рециклирани строителни материали под формата на (РДМ) в отделните страни, са довели до създаването на следните единни европейски стандарти, транспонирани и в БДС:

Номер и заглавие на стандарта	Степен на използване в България
БДС EN 12620:2002+A1:2008 Добавъчни материали за бетон	Разглежда РДМ като равноправни на естествените скални материали. Няма практика по прилагането му по отношение на РДМ, ограничено е прилагането му и към естествените скални материали поради наличието на много нови параметри.
БДС EN 12620:2002+A1:2008/НА Добавъчни материали за бетон. Национално приложение (НА) към БДС EN 12620:2002+A1:2008	Национално приложение (НА) към БДС EN 12620:2002+A1:2008. Базов стандарт за добавъчни материали за бетон, тъй като е основан на методики и спецификации от предишните БДС стандарти. На практика НЕ разглежда РДМ.
БДС EN 13043:2005+АС Скални материали за битумни смеси и настилки за пътища, самолетни писти и други транспортни площи	Разглежда РДМ като равноправни на естествените скални материали. Не е залегал като референция в последното издание на Техническите спецификации на АПИ.
БДС EN 933-11:2009 Изпитвания за определяне на геометричните характеристики на скалните материали. Част 11: Изпитване за класификация на съставните части на едри рециклирани скални материали	Не е известно да се използва в строителната практика, още повече, че е наличен само на английски език. Дори заглавието му на български е подвеждащо - терминът "рециклирани скални материали" е некоректен, защото изключва рециклирания бетон, асфалтобетон и керамика, а именно количеството на тези и други компоненти се оценява.
БДС EN 13242:2007 +A1 Скални материали за несвързани и хидравлично свързани смеси за използване в строителни съоръжения и пътно строителство	Разглежда РДМ като равноправни на естествените скални материали. НЕ е залегал като референция в последното издание на ТС на АПИ.
БДС EN 13139:2004 Добавъчни материали за разтвор	Разглежда РДМ като равноправни на естествените скални материали. Няма сведения за използването на РДМ за направата на строителни разтвори. Вероятно поради липсата на индустриално производство на РДМ със сертифицирани качества.
БДС EN 13108-8:2009 Асфалтови смеси. Изисквания за материалите. Част 8: Асфалт за рециклиране	Специфицира изискванията към рециклирания асфалт като съставен материал за горещи асфалтови смеси. В България има ограничена практика при използването на рециклиран асфалт за горещи смеси, но тя е отпреди въвеждането на този стандарт. Не е залегал като референция в последното издание на ТС на АПИ.

Закон за управление на отпадъците:

В българския закон за управление на отпадъците са определени целите, които трябва да бъдат постигнати по отношение на рециклирането и използването ОСР. В чл. 32 на закона е указано, че системите за третиране на строителни отпадъци следва да осигурят най-късно до 1 януари 2020 г. повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци в количество, не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват незамаърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Указаните цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци, на неопасни строителни отпадъци, с изключение на почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние, несъдържащи опасни вещества, се постигат поетапно, както следва:

- до **1 януари 2016 г.** - най-малко **35% от общото тегло** на отпадъците;
- до **1 януари 2018 г.** - най-малко **55% от общото тегло** на отпадъците;
- до **1 януари 2020 г.** - най-малко **70% от общото тегло** на отпадъците.

За обезвреждане на отпадъци на регионално или общинско депо за неопасни и строителни отпадъци се правят отчисления, с цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. Отчисленията се определят в лева за един тон депонирани отпадъци и се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Така натрупаните средства се изразходват за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона. Средствата могат да бъдат изразходвани за извършване на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на отпадъци.

5.4.1.2. Основни понятия

В европейското и националното законодателство са въведени следните базови понятия, свързани със строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване (ОСР):

„Отпадъци от строителство или от разрушаване“ означава отпадъци, съответстващи на кодовете на отпадъци от глава 17 от приложението към *Решение 2000/532/ЕО*, с изключение на опасните отпадъци и естествено съществуващите материали, дефинирани в категория 17 05 04 почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03 (17 05 03* почва и камъни, съдържащи опасни вещества).

„Рециклиране на строителни материали“ означава всяка дейност по оползотворяване на строителните материали, посредством която ОСР се преработват в продукти, материали или вещества, за първоначалната им цел или за други цели. Тази дейност включва преработването на ОСР, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности.

„Подготовка за повторна употреба на ОСР“ означава дейности по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, посредством които строителните продукти или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, за да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е друга предварителна обработка.

„Обратно насипване“ означава дейност по оползотворяване, при която подходящи отпадъци се използват с цел възстановяване на материалите в изкопните зони или за инженерни цели в ландшафтната архитектура и когато отпадъците са заместител на материали, които не са отпадъци.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Количеството ОСР, използвани за обратни насипи, **трябва да се докладва отделно** от количеството отпадъци, подготвени за повторна употреба или рециклиране или използвани за други дейности по оползотворяване на материалите.

5.4.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

При определянето и приоритизацията на мерките, заложи в настоящата подпрограма за ОСР, са спазени основните принципи за управление на отпадъците регламентирани в България, в съответствие с общата европейска и националната политика в тази област.

Основните принципи, на които се основава Подпрограмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са както следва:

- Устойчиво развитие;
- Принцип на предотвратяването;
- Принцип на самодостатъчност и близост при управление на отпадъците;
- Спазване на йерархията на препоръчителните приоритети при управление на отпадъците;
- Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи;
- Пълна отговорност на замърсителите;
- Интегрирано управление на отпадъците.

5.4.2.1. Съобразяване с целите за строителните отпадъци, приети на национално ниво

Както бе указано по-горе, ЗУО изисква системите за третиране на ОСР да осигурят най-късно до 1 януари 2020 г. тяхната повторната употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци в количество, не по-малко от 70 на сто от общото им тегло. От това тегло се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Указаните цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали се постигат поетапно, както следва:

- **до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;**
- **до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;**
- **до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.**

В по-голяма степен на подробност сроковете за достигане на целите по материалното оползотворяване на различните видове строителни отпадъци са определени в Приложение 8 на *Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали*:

**Количествени цели за материално оползотворяване по видове
строителни отпадъци**

Код на отпадъка	Години						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
17 01 01 бетон	85%	85%	85%	85%	85%	85%	85%
17 01 02 тухли	30%	37%	43%	50%	57%	63%	70%
17 01 03 керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия	30%	37%	43%	50%	57%	63%	70%
17 02 01 дървесен материал	60%	63%	67%	70%	73%	77%	80%
17 02 02 стъкло	27%	36%	44%	53%	62%	71%	80%
17 02 03 пластмаса	47%	52%	58%	63%	69%	74%	80%
17 04 05 желязо и стомана	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
17 04 01 мед, бронз, месинг	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
17 04 02 алуминий	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
10 04 03 олово	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
17 04 04 цинк	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
17 04 06 калай	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
17 04 11 кабели, различни от упоменатите в 17 04 10	90%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
17 03 02 асфалтови смеси, съдържащи др. вещества, различни от упоменатите в 17 03 01	53%	58%	62%	67%	71%	76%	80%
Пътен сектор [т.]	60%	63%	67%	70%	73%	77%	80%
ЖП сектор [т.]	60%	63%	67%	70%	73%	77%	80%

5.4.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани у нас и в други страни от ЕС

5.4.2.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъците от строителство и разрушаване от домакинствата

Управлението на отпадъци от строителство, ремонт и поддръжка на сгради в домакинствата в България се извършва съгласно общинските наредби за управление на отпадъците. Почти цялото количество от ОСР се депонира на депата за битови отпадъци и на все още съществуващите в голяма част от общините площадки, нар. „депа за строителни отпадъци“. Такива депа, обаче, официално узаконени няма.

Съществуващите практики по събиране и транспортиране на ОСР от домакинствата в отделните общини са много различни. В по-голяма част от общините домакинствата, които правят ремонти, заплащат за услугите по транспортиране и депониране на образуваните ОСР, на фирми, които извършват тази услуга. В много общини това се извършва от така наречените местните битово комунални стопанства (БКС) или от фирмите, които събират и транспортират битовите отпадъци.

В някои общини, събирането и транспортирането на отпадъците от ремонт и поддръжка на сгради до депата се извършва безплатно. Тези общини полагат минимални грижи за т.нар. „депа за строителни отпадъци“ и не остойностяват разходите за депониране. Тази практика за практически нелегално депониране на ОСР на места, които не са пригодени за такава цел следва да бъде прекратена, най-късно след пускане в експлоатация на всички регионални депа за битови отпадъци и закриване на всички нерегламентирани депа за битови и строителни отпадъци.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Съществува и друга негативна общинска практика, малките количества отпадъци от ремонт и поддръжка на сгради (до около 100 кг) да се изхвърлят в контейнерите за битовите отпадъци, а по-големите количества да се оставят до контейнерите и впоследствие да се транспортират от фирмите, извършващи сметосъбирането. Често се случва тези отпадъци да се трупат в междублокови пространства за неограничено време.

5.4.2.2.2. Строителни отпадъци от ново строителство и ремонт, поддръжка на сгради и от индустриални предприятия

Отпадъците, които се получават на площадки, на които се извършва строителна дейност, както и от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения могат да бъдат инертни, неопасни или опасни. Количеството на земните маси засега се докладва като част от ОСР, което е некоректно.

Голяма част от отпадъците, образувани от тези дейности, съдържащи изолационни материали, гипс, опаковъчно фолио, малки количества бетон, натрошени тухли и керемиди, хидроизолационни материали, дървесни отпадъци, пластмасови остатъци от ВиК мрежата, остатъци от мазилки и др. се депонират или се използват за обратни насипи.

Въпреки, че съществуват изисквания по ЗУТ за приемане на обектите (издаване на разрешения за въвеждане в експлоатация), където в съответните актове да бъде посочена площадката, на която са предадени отпадъците, процедурата се свежда само до изпълнение на изискванията, заложи в общинските наредби и констатация, че отпадъците са предадени за депониране.

Засега само част от големите индустриални предприятия, които извършват строителство на сгради или ремонт на собствените площадки са направили класификация на отпадъците и докладват редовно образуваните ОСР.

5.4.2.2.3. Строителни отпадъци от разрушаване на сгради

Разрушаването на сгради е дейност, при която се образува значително количество отпадъци, голяма част от които имат висок потенциал за рециклиране.

Към момента, в Р България съществуват над 50 фирми, които извършват дейности по разрушаване на сгради. Дейността е регламентирана в раздел III на ЗУТ. Големите фирми, които извършват тези дейности, разполагат и със съвременен оборудване за разрушаване на бетонни и тухлени сгради и съоръжения, включително организиране и изпълнение на процесите по разрушаване, разчистване, и извозване на строителните отпадъци.

Някои от тези фирми притежават трошачки за натрошаване на материалите, които могат да бъдат използвани повторно и вложени за определени строителни цели.

В зависимост от типовете на постройките (предназначение, етажност, носеща конструкция, година на застрояване и др.), които се разрушават, се образуват и различни видове отпадъци от:

- промишлените постройки/сгради се образуват огромни количества отпадъци от бетон, които най-често се натрошават на място и се продават нерегламентирано на определени потребители или се оставят на възложителите на разрушаването за повторна употреба на място;

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

- разрушаването на жилищни постройки (предимно нискоетажни сгради с тухлена носеща конструкция или стоманобетонен скелет и тухлени стени), практиката е малко по-различна, тъй като отпадъците, съдържащи бетон, са в по-малки количества.

В някои случаи при разрушаването на сградите се отделят на място тухлите, металите и дървесните отпадъци, и др. В последствие металът се предава за скрап, дървените отпадъците се изгарят, а тухлите се използват повторно, т.е. на практика при тях се извършва селективно разрушаване, сортиране и оползотворяване на ОСР. Практиките на повторна употреба обаче не са широко застъпени и голяма част от отпадъци от разрушаване на жилищни сгради се депонират на депата за неопасни битови отпадъци.

Цените за депониране на смесени строителни отпадъци варират от 0 до 18 лв. за тон (3.60 лв./т е примерната цена на депо Враждебна). Ниските цени не стимулират притежателите и генераторите на ОСР да сепарират отпадъка. Цената за третиране е включена в цената за разрушаване на сградата.

В последните години на строителния пазар се наблюдава търсене на инертни материали и на практика се създава нерегламентиран пазар на рециклираните материали, без да се извършва необходимия контрол за качеството. В случаите на натрошаване на отпадъците на мястото на разрушаване не се извършва изпитване на отпадъците за доказване на техническите им параметри. В същото време, в Приложение 12 към *Наредбата за строителни отпадъци* са въведени изискванията за контрола на процеса на рециклиране на ОСР. В случай че на площадката се произвеждат продукти от оползотворени ОСР, операторът на площадката за подготовка за оползотворяване и/или рециклиране (в случая производител) трябва да създаде и да поддържа и система от техническа документация съгласно изискванията на *Регламент (ЕС) 305/2011 г. на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 г. за определяне на хармонизирани условия за предлагането на пазара на строителни продукти*.

5.4.2.2.4. Строителни отпадъци от пътища

Изграждането и ремонтът на пътища са дейности, при които се образува голямо количество рециклируеми отпадъци, като същевременно това е дейност със значителен потенциал за влагане на рециклирани строителни материали. За използването на рециклирани материали в пътищата има съществуващи стандарти и евронорми (EN), приети и като български (БДС EN), и разработени технически спецификации на Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ).

У нас, обаче, има ограничени примери за оползотворяване на рециклиран асфалт по горещ и студен способ.

Дейностите по управление на отпадъци, образувани от ремонт и изграждане на пътища в много малка степен или частично са обхванати от системата за управление и контрол на отпадъците в Р България. Съществуващата практика на управление на строителните отпадъци от пътния сектор е свързана с тяхното превозване до временни площадки (обикновено стопанисвани от Областните пътни управления и/или от изпълнителя на съответния пътен проект), с оглед повторна употреба (предимно за ниско отговорни цели като временни пътища) и частично рециклиране (което се извършва с налична механизация, без наличието на специално разрешение и без да е декларирано от фирмите). Поради това

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

е особено трудно да се проследят точните количества генерирани отпадъци, дори и за един отделен пътен проект.

Наредба № 1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри въвежда механизми за проследимост на образуваните отпадъци, които са задължителни за спазване от възложителите и изпълнителите на строителство и ремонтни работи, генериращи строителни отпадъци.

За голяма част от площадките на пътните управления е направена класификация на отпадъците, съгласно нормативните изисквания, но е необходимо цялостната дейност по ремонт и изграждане на пътища да бъде разгледана в контекста на законодателството по управление на отпадъците. Прегледът на съществуващите технически спецификации на АПИ показва, че към момента в тях не са отразени изискванията на Закона за управление на отпадъците.

5.4.2.2.5. Строителни отпадъци от строителство и ремонт на железопътни линии

В дейностите по ремонт на железопътни линии има създадени положителни практики по повторна употреба и рециклиране на около 80% от образуваните отпадъци. При ремонта на релсовия път се използват специални мобилни съоръжения, движещи се по релсовия път, за рециклиране на баласта. Съществува ведомствена нормативна база, която регламентира използването на рециклирани материали в ремонта на релсовия път.

Излезлите от употреба дървени импрегнирани траверси се предават за изгаряне, но тази практика не е решение на проблема, тъй като те се класифицират като опасен отпадък и изгарянето им следва да се извършва в инсталации, които притежават съответното разрешение за дейности с опасни отпадъци. Отпадъците, представляващи пластмасови елементи се използват повторно или се предават за рециклиране на предприятията от които са закупени. Гумените подложки се съхраняват и депонират, но тази практика също така не е добра, защото могат да се предават за изгаряне в циментовите заводи.

Стоманобетонните траверси се използват повторно, но част от тях също се предават за депониране. Причината е, че поради високата им якост (предвид използването на предварително напрегнатата армировка) тяхното натрошаване е затруднено.

Негодните за употреба метални релси след изчерпване на потенциала им за използване се предават на фирми, които притежават лиценз за събиране на скрап.

Национална компания железопътна инфраструктура (НКЖИ) има издадено разрешение за дейности с отпадъци, но то не обхваща всички видове/кодове на отпадъците, образувани от дейността на НКЖИ, включително и тези, които се рециклират. Необходимо е в разрешението за дейности с отпадъци да бъдат обхванати всички отпадъци, които са посочени в *Решение на Европейската Комисия за установяване на правила и изчислителни методи за проверка на съответствието с целите, зададени в член 11, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета*, като те следва да бъдат обект на прецизно докладване.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.4.2.2.6. Съществуваща система за третиране на отпадъци от строителство и разрушаване в Р България

Депонирането на ОСР остава основния метод за обезвреждане на ОСР в страната. Все още съществува практиката за нерегламентирано изхвърляне на ОСР на неразрешени за целта места, които най-често са разположени в покрайнините на населените места.

От действащите депа за отпадъци, единствено регионалните депа са изградени и се експлоатират в съответствие с нормативните изисквания, определени в отменената вече *Наредба № 8 от 24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (ДВ, бр. 83/2004)*. За експлоатацията на регионалните депа са издадени съответните комплексни разрешителни (КР), по реда на Глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда. В издадените КР на Регионалните депа за отпадъци в страната е разрешено приемането за депониране на битови, производствени и строителни отпадъци. Допълнително в КР е разрешено на операторите на депата да приемат следните отпадъци (основно строителни) за извършване на дейности по тяхното оползотворяване:

- 17 01 01 Бетон;
- 17 01 02 Тухли;
- 17 01 03 Керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия;
- 17 01 07 Смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06;
- 17 05 04 Почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03;
- 17 05 06 Изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05;
- 20 02 02 Почва и камъни.

Оползотворяването на подходящи фракции от посочените отпадъците включва основно дейности, свързани с подравняване и запръстяване на отделните пластове натрупани отпадъци (дневните работни участъци) в клетките за неопасни отпадъци при експлоатацията на съответното регионално депо. Част от посочените отпадъци, в случаи че са подходящи, биха могли да се използват и за дренаж на газови кладенци, изграждане на временни пътища за достъп и рампи, както и при рекултивацията на регионалното депо. От направеното проучване на практиките в други страни - членки на ЕС се вижда, че практиката за използване на ОСР в инженеринговите дейности на депата е много разпространена.

Количеството на използваните отпадъци за запръстяване на натрупаните в депото отпадъци не може да надвишава 10% от обема на отпадъчното тяло в клетката, тъй като технологията за депониране на отпадъци предвижда, при натрупване на отпадъци във височина от 1,8 м, същите да се запръстват с пласт от 0,2 м.

С използването на подходящи отпадъци за запръстяване на дневните работни участъци в клетките на депото ще се спести използването на природен ресурс, като почва и земни маси.

Съществуващите общински депа за отпадъци не отговарят на нормативните изисквания и подлежат на закриване след въвеждане в експлоатация на съответното Регионално депо. На тези депа постъпват ОСР, образувани предимно от строителна дейност, извършвана от юридически лица. Малка част от тях са формирани от физически лица, вследствие на ремонтни дейности. Много често, населението събира смесено строителните с битовите отпадъци.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

В повечето случаи, при постъпване на ОСР на общинските депа, същите се използват за уплътняване и запръстяване на отпадъчното тяло, формирано от битовите отпадъци. Част от ОСР, постъпващи от строителни фирми и инвеститори се използват от операторите като материали за укрепване на вътрешните обслужващи пътища на територията на депата.

С използването на инертни ОСР като бетон, тухли, керемиди, плочки, керамични изделия, почва и камъни за запръстяване на натрупаните в депото битови отпадъци се допринася за ограничаване на:

- емисиите от миризми и прах от депото;
- разнасяните от вятъра отпадъци;
- запалванията на отпадъците в депото.

След закриване на съществуващото общинско депо и пренасочване на отпадъците към регионално депо, **транспортирането на ОСР от общината до регионалното съоръжение може да се окаже икономически необосновано** и да се наложи търсенето на друг подход за управление на ОСР.

Специализираните съществуващи общински депа за ОСР са предназначени да приемат само ОСР. Тези депа се обявяват като депа за инертни отпадъци, но също като съществуващите общински депа за битови отпадъци не отговарят на нормативните изисквания, тъй като на тях освен инертни ОСР се депонират и неопасни ОСР, смесени с битови или производствени отпадъци, а в някои случай се депонират и опасни отпадъци. Едно от основните несъответствия с нормативните изисквания на съществуващите общински депа за ОСР е свързано с липсата на входящ контрол на постъпващите отпадъци, който да гарантира, че на депото се обезвреждат единствено инертни отпадъци. Това от своя страна е довело до смесване на ОСР с други видове отпадъци и рециклирането на повечето от досега натрупаните ОСР на тези депа се оказва неосъществимо.

Фактът, че депата за отпадъци не отговарят на нормативните изисквания, предопределя ниска цена за депониране на отпадъците, което от своя страна не създава необходимите условия за въвеждане на практики по рециклиране на ОСР.

Последващите действия на операторите на съществуващите депа са свързани с извършване на рекултивация на депата, чрез полагане на рекултивиращ пласт от земни маси. В тази връзка голяма част от операторите на депата са отправили запитвания към съответната общинска администрация, на чиято територия е разположено съществуващото депо, за възможността за осигуряване/пренасочване на земни маси от строителна дейност към съответното депо, с цел използването им за рекултивация на депото.

Част от общините са предприели действия при наличие на излишни изкопни земни маси от строителна дейност на територията на съответната община да бъдат насочвани за съхраняване на терен, разположен в непосредствена близост до съществуващото общинско депо, като същите в последствие се използват за рекултивация на депото. По този начин се намаляват част от разходите за доставка на земни маси, необходими при реализирането на бъдещ проект за рекултивация на съществуващото общинско депо.

На практика в много общини търсенето на земни маси значително надхвърля количествата на тяхното образуване.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.4.2.2.7. Съществуващи практики по третиране на опасни отпадъци от строителство и разрушаване и препоръки за подобряването им

Отпадъци от строителство и разрушаване, замърсени с опасни вещества

Съществуващата практика в страната по отношение на управлението на ОСР, замърсени с опасни вещества основно е свързана с изпълнението на програмите за отстраняване на екологичните щети, настъпили от минали действия и бездействия до момента на приватизация. Изпълнението на тези програми се финансира със средства от държавния бюджет.

В зависимост от очакваните количества на ОСР, замърсени с опасни вещества и наличните особености на конкретната площадка са предприемани различни варианти за третиране на отпадъците.

По програмите за отстраняване на минали екологичните щети в Област Варна са били обезопасявани „Агрополихим“ АД - гр. Девня, „Стар содов завод“ - гр. Девня, площадка на „Индустриална зона Варна запад“ ЕООД - гр. Девня. Там са реализирани мерки по разрушаване на стари производствени сгради и площадки, замърсени с опасни вещества, с последващо депониране на ОСР в новоизградени депа за опасни отпадъци, отговарящи на нормативните изисквания.

Може да се предполага, че поради липса на депа за опасни отпадъци в страната, през изминалите години при образуване на ОСР, замърсени с опасни вещества, същите са се депонирали на съществуващите общински депа за битови отпадъци.

Отпадъци от строителство и разрушаване, съдържащи азбест

Азбестосъдържащите материали са забранени за употреба в страните - членки на ЕС, което предопределя невъзможността за рециклиране или оползотворяване на ОСР, съдържащи азбест.

На територията на България единственият засега приложим начин за обезвреждане на съдържащите азбест отпадъци е депонирането им в депа за отпадъци, отговарящи на изискванията на *Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.*

Основни генератори на ОСР, съдържащи азбест са големите предприятия от енергетиката (електроцентрали), химическата промишленост, металургията и др., които изпълняват проекти, свързани с реконструкции, разширения и обновяване на съществуващи производствени мощности. Значителни количества ОСР, съдържащи азбест, се генерират и при извършване на дейности по подмяна на **стари водопроводни системи, изградени от етернитови тръби**, както и при **ремонт на покриви, изпълнени с етернитови вълнообразни листове.**

ОСР, съдържащи азбест се класифицират като опасни отпадъци, съгласно Приложение № 1 от *Наредба № 2 за класификация на отпадъците* със следните кодове и наименования:

- 17 06 01* Изолационни материали, съдържащи азбест;
- 17 06 05* Строителни материали, съдържащи азбест.

За да се пристъпи към обезвреждане на азбестосъдържащи ОСР чрез депониране е необходимо притежателят на отпадъците да извърши предварително третиране на

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

отпадъците преди депонирането им, в съответствие с изискванията на *Наредба № 6 от 27 август 2013 г.*

Основната цел на предварителното третиране на азбестосъдържащите отпадъци е намаляване на риска за човешкото здраве чрез предотвратяване разпиляване на азбестови влакна. В България най-често прилаганите методи за предварително третиране на азбестосъдържащи ОСР са свързани с тяхното овлажняване и/или пакетиране в полиетиленови чували тип "Big-bag".

В издадените комплексни разрешителни по реда на ЗООС на повечето регионални депа за отпадъци в страната, които към настоящия момент са в експлоатация, е разрешено приемането за депониране и на азбестосъдържащи ОСР в клетките за неопасни отпадъци, в които основно се депонират битови отпадъци, при спазване на следните специфични изисквания:

- отпадъците да не съдържат други опасни вещества освен свързан азбест;
- отпадъците да се депонират на предварително определени работни участъци, които да са разположени във възможно най-голяма степен непосредствено до вътрешните склонове и дъното на съответната клетка за неопасни отпадъци;
- с цел предотвратяване разпиляване на азбестови влакна, участъка за депониране да се покрива с подходящ материал (напр. земни маси) ежедневно и преди всяка операция по уплътняване, а когато отпадъците не са пакетираны да се оросяват редовно с вода;
- на участъка за депониране на отпадъците да не се извършват никакви дейности, които биха довели до отделяне на азбестови влакна (напр. пробиване на дупки).

Действащите регионални депа в страната, за които е разрешено депонирането на съдържащи азбест ОСР са следните: **Добрич, Аксаково, Силистра, Русе, Разград, Шумен, Търговище, Севлиево, Хасково, Омуртаг, Харманли, Карлово, Доспат, Горна Малина, Монтана, Оряхово, Троян, София (Суходол), Гоце Делчев, Петрич и Сандански**. Към регионалните депа в Севлиево и Русе има изградени клетки за опасни отпадъци, за които също е разрешено депонирането на азбестосъдържащи отпадъци.

През последните години ОСР, съдържащи азбест са се депонирали на съществуващи депа, които не са отговаряли на нормативните изисквания. Тези депа са с преустановена експлоатация и по-голяма част от тях са рекултивирани.

Други опасни отпадъци

Към момента не е намерено устойчиво решение за отделяне и третиране на редица други опасни вещества, съдържащи се в ОСР. Съдържанието на **полиароматни въглеводороди** е сериозен проблем при управлението на ОСР – **катранът от износващите слоеве на пътища** трябва да бъде отстранен от веригата, тъй като вече не отговаря на изискванията за ОСР, заради съдържанието на полиароматни въглеводороди в него.

Други опасни отпадъци, които трябва да бъдат отделени в процеса на разрушаване и ремонт на сгради са: някои добавки към цимента, съдържащи опасни вещества, минерални влакнести материали, луминесцентни лампи, бои, лакове и адхезиви, електрооборудване, съдържащо **ПХБ** (например кондензатори), бутилки за различни газове под налягане, системи за климатизация, съдържащи **хлорфлуорвъглеводороди**.

5.4.2.3. Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента и с прогнозите, посочени в Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.

Мерки и практики, прилагани в общината за управление на строителните отпадъци до момента:

Към момента общината няма своя утвърдена практика за управление на строителните отпадъци.

Прогноза за количествата ОСР, които се очаква да се формират в България до 2020 г., посочена в Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.:

Националният стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г. дава следната прогноза за количествата на различните видове ОСР в България към 2020 година:

**Вероятни количества на различните видове ОСР към 2020 г.
в тонове**

Видове ОСР	Вероятни количества, в тонове (от - до)	
Скални материали	630 000	700 000
Бетон/стоманобетон	1 125 000	1 250 000
Керамика	1 125 000	1 250 000
Асфалтобетон	540 000	600 000
Смесени минерални (мазилки и др.)	405 000	450 000
Други рециклируеми (дървесина, хартия, метали)	180 000	200 000
Опасни	45 000	50 000
Смесени неретикулируеми	450 000	500 000
ОБЩО	4 500 000	5 000 000

Отпадъците от строителството и разрушаването подлежат на рециклиране и повторна употреба във висока степен, при условие че не се допуска смесването и замърсяването им с други отпадъци.

Предизвикателство представлява рециклирането и оползотворяването на тези ОСР по най-целесъобразен начин, от икономическа и техническа гледна точка, едновременно със строго съблюдаване на изискванията за опазване на околната среда.

Едновременно с това, други съпътстващи видове отпадъци ще бъдат металите (предимно армировъчна стомана), пластмасите, хартията и стъклото, които имат също добър потенциал за рециклиране и оползотворяване.

Количествата на подлежащите на рециклиране ОСР (по различни причини: опасни, смесени, или малки количества от другите, чиито разделяне е нецелесъобразно) трябва да бъдат прогнозираны за всеки обект, още преди тяхното физическо генериране.

Модел за управление на ОСР, предложен в Националният стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.

Националният стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г. стъпва върху **модел за управление на строителните отпадъци**, който постига въведените в законодателството изисквания за оползотворяване и рециклиране посредством:

- Въвеждане на практика за селективно разрушаване на сгради, с отделяне на основните компоненти на строителните отпадъци;
- Разделяне на отпадъците на материали по време на извършване на строителните и ремонтните дейности;
- Рециклиране на бетона, керамиката, асфалта и минералните компоненти посредством инсталации за натрошаване;
- Осигуряване на рециклирането/оползотворяването на металите, хартията, пластмасата, дървесината и стъклото.

Какъвто и модел да бъде приложен, той винаги ще изисква разделяне при източника на образуване и доставяне на ОСР на площадката за трошене и сепариране, разделени по видове.

Предполага се, че с постепенното увеличаване на цената за депониране, с въвеждането на нормативните задължения по управление на ОСР, както и с повишаването на степента на прилагането на тези задължения, ще нарастват количествата ОСР, които ще се доставят до инсталацията за рециклиране и ще се подобри качеството на постъпващите ОСР (по отношение на разделяне на различните видове ОСР и недопускане на замърсяване).

Следователно, в началните години, когато отчисленията за депониране са ниски и прилагането на новото законодателство е в начална фаза, на площадките ще бъде доставян сравнително нисък процент от образуваните отпадъци, но впоследствие количеството и качеството на приеманите отпадъци ще се повишава.

Националният стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г. дава следната прогноза за **дела на приеманите на площадките отпадъци спрямо общо образуваните**:

**Прогноза за дела на приеманите на площадките отпадъци
спрямо общо образуваните количества ОСР**

Година	ОСР генерирани от бита, при			ОСР генерирани от индустрията, включително от пътни и железопътния сектори, при		
	строителство	ремонт	разрушаване	строителство	ремонт	разрушаване
2015	33%	11%	44%	36%	22%	46%
2016	44%	17%	53%	47%	31%	55%
2017	56%	23%	62%	58%	39%	63%
2018	67%	29%	71%	69%	48%	72%
2019	79%	34%	81%	79%	56%	81%
2020	90%	40%	90%	90%	65%	90%

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Според *Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.* се очаква на площадките за рециклиране във Варненска област до 2020 г. да бъдат доставени следните количества ОСР от бита и индустрията по години:

Източник	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ОСР общо от бита и индустрията [т]	195 664	249 966	307 440	368 088	431 909	498 904
ОСР само от бита [т]	75 285	98 772	123 935	150 773	179 286	209 475

С оглед на тази прогноза *Националният стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.* предвижда на територията на Варненска област да се изградят две площадки за рециклиране на отпадъци от строителство и разрушаване, всяка с капацитет от по 100 000 т/годишно. Едната от тези площадки е изградена в Регионалното депо в с. Вълген, Община Аксаково, а втората би следвало да се изгради в Регионалното депо в с. Войводино, Община Вълчи дол.

Както липсата на утвърдени практики по управление на ОСР в общината, така и състоянието на организацията за изграждане на регионален център за отпадъци в с. Войводино, Община Вълчи дол показват еднозначно, че през предстоящия период до 2020 г. за рециклиране на своите строителни отпадъци общината ще трябва да разчита на инсталацията за строителни отпадъци, изградена на регионалното депо в с. Вълген, Община Аксаково.

5.4.3. Прогноза за количеството отпадъци от строителство и разрушаване, образувани на територията на Община Долни чифлик

В Община Долни чифлик, обаче, строителните отпадъци не са обхванати от системата за сметосъбиране и сметоизвозване и за тях не се води статистика. Тъй, като количеството генерирани строителни отпадъци на територията на общината не се следи и измерва пряко, налага се то да бъде определено по косвени показатели.

По тази причина, са използвани данните, заложиени в *Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.* за количествата ОСР от бита по години, които се очаква на площадките за рециклиране във Варненска област до 2020 г. Изчисленията са направени в Приложение 8.2.3, където е определена норма на натрупване за Варненска област, която е коригирана от гледна точка на особеностите в по-малките общини с население до 20 000 жители.

Следва да се укаже, че в прогнозните данни на *Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.* е предвидено много сериозно нарастване на количествата ОСР от бита по години. В Плана е указано, че през 2020 г. се очаква количеството генерирани ОСР във Варненска област да нарасне близо 3 път в сравнение с 2015 година. Независимо от прогнозата на Националния план за ОСР за бързо нарастване на ОСР, доставени на площадките за рециклиране във Варненска област, икономическите перспективи пред общината показват, че няма никакви изгледи количествата от Община Долни чифлик да нараснат с такава скорост. По тази причина приемаме, че количествата генерирани отпадъци ще се запазят на нивото от 2015 година. Според тази прогноза, през целия период на действие на настоящата Програма от бита в общината ще се формират и

ще постъпват на площадката за рециклиране общо по **1835 тона/годишно отпадъци от строителство и разрушаване**. Прогнозните данни за строителните отпадъци и такива, от разрушаване, генерирани на територията на Община Долни чифлик, са представени в следния табличен формат:

Прогнозни данни за строителни отпадъци и такива, от разрушаване, генерирани на територията на община Долни чифлик

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Норма на натрупване [кг/жители/година]	94,8	94,8	94,8	94,8	94,8
Годишно количество строителни отпадъци [тон/година]	1835	1835	1835	1835	1835

Тази прогноза е много висока за Община Долни чифлик и едва ли скоро такова количество ОСР ще бъдат генерирани на нейна територия, но опирайки се на официалната национална и местна статистика, по-ниска няма как да бъде направена.

5.4.4. Определяне на мястото на изискванията за строителни отпадъци в йерархията на подходите по управление на отпадъците

Отпадъците от строителство и разрушаване се третират при спазване на следната йерархия на отпадъците:

- 1) Предотвратяване образуването на ОСР;
- 2) Подготовка за повторна употреба;
- 3) Рециклиране на отпадъците, които не могат да бъдат повторно употребени;
- 4) Материално оползотворяване;
- 5) Оползотворяване за получаване на енергия от отпадъците, които не могат да бъдат рециклирани и материално оползотворени и
- 6) Обезвреждане на отпадъците, които не могат да бъдат повторно употребени, оползотворени и/или рециклирани по предходните точки.

За отделните видове строителни отпадъци се прилагат специфични методи за рециклиране и оползотворяване. В по-голямата си част (около 80% по маса), ОСР са неорганични и нетоксични и подлежат на повторна употреба или рециклиране. Степента на рециклируемост на ОСР зависи от множество фактори - дял на различните видове ОСР, степен на предварително третиране (сортиране), замърсеност с вредни или опасни вещества, която зависи както от процесите на генериране на ОСР (например селективно или не, разрушаване), така и от строителното проектиране и практика (например полагането на мазана битумна хидроизолация върху бетона ограничава областите на приложение на рециклираните материали, т.е. степента на рециклируемост).

Потенциалът за рециклиране на ОСР следва да се отчита в контекста на устойчивото развитие – освен екологичния, трябва да се разглеждат още социалния и икономическия аспекти. В този смисъл, депонирането следва да се разглежда като разумна опция за тези видове ОСР, рециклирането на които е технически възможно, но е трудно, скъпо или твърде енергоемко.

5.4.5. Цел на подпрограмата за прилагането на изискванията за строителни отпадъци

Подпрограмата за прилагане на изискванията за управление на ОСР преследва няколко цели, които са в унисон с главните стратегически цели на общинската Програма за управление на отпадъците. Тези цели са следните:

- Предотвратяване и намаляване на количеството на образуваните ОСР;
- Въвеждане на практики на селективно разрушаване, както и разделно събиране и съхраняване на ОСР на строителната площадка по начин, осигуряващ в максимална степен тяхното икономически и технически целесъобразно рециклиране и оползотворяване;
- Създаване на условия за рециклиране и оползотворяване на ОСР и подпомагане достигането до 2020 г. на целта на Директива 2008/98/ЕС за рециклиране на 70% от образуваните в страната ОСР;
- Създаване на условия за разширяване на пазара на рециклираните строителни материали;
- Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципа "замърсителят плаща" при интегрирано управление на отпадъците;
- Укрепване на административния капацитет на общината за управлението на ОСР и подобряване на взаимодействието със съседните общини и с държавните институции;
- Промяна в поведенческите нагласи на всички участници в процесите на изграждане, експлоатация и управление на сградите и съоръженията на територията на общината.

Преследвайки горните цели, подпрограмата за управление на строителните отпадъци се ръководи от следните приоритети в работата на общината:

- Оптимизиране и ускоряване на процеса по закриването на нерегламентираните депа и площадки за отпадъци;
- Намаляване на необходимостта от изграждането на нови депа за ОСР;
- Ограничаване негативното въздействие върху околната среда от добив на кариерни материали посредством частичната им замяна с рециклирани такива, добити от строителни отпадъци;
- Усъвършенстване на общинската нормативна уредба, добавяйки в нея специфични разпоредби, регулиращи управлението на ОСР и употребата на рециклираните строителни материали на територията на общината;
- Въвеждане на изисквания за ефективно управление на ОСР (селективно разрушаване, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците от строителство и разрушаване) които да осигуряват в максимална степен целесъобразното им рециклиране и оползотворяване;

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

- Осигуряване на гъвкавост на системата за рециклиране на ОСР с оглед минимизиране на транспортните разстояния, свързани както с ОСР, така и с употребата на рециклираните материали;
- Създаване на условия за по-широка употреба на рециклирани строителни материали в проектите, финансирани с общински и държавни средства.

5.4.6. Мерки и практики, прилагани в общината до момента и възможности за прилагане на някои от мерките, посочени в Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.

Както бе посочено по-горе, към момента на разработването на настоящата Подпрограма, общината няма своя утвърдена практика за управление на строителните отпадъци. Съществуващите начини за третиране на този вид отпадъци са по-скоро негативни, поради което вниманието е насочено към прилагането на територията на общината на следните мерки, заложи в *Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.*:

5.4.6.1. Административни и нормативни мерки

Препоръчително е в общинската наредба за управление на отпадъците да се въведат задължения на всички участници в строителния процес: възложител, проектант, консултант, строителен надзор, строител. Основната отговорност за изпълнение на специфичните за проекта цели за материално оползотворяване на ОСР и влагане на рециклирани строителни материали (PCM) следва да бъде вменена на възложителя на строителните работи.

За осигуряване постигането на целите за материално оползотворяване, се препоръчва да бъде въведен механизъм за отчитане на количествата на образуваните ОСР и на отделените и предадени за рециклиране отпадъци от етапа на проектиране на строително - монтажните работи до оползотворяването на ОСР, повторната употреба, влагането на PCM и депонирането на ОСР. Този механизъм включва въвеждане на изискване за разработване на План за управление на отпадъци за съответния проект, който е изискуем от *Наредбата за строителни отпадъци*.

Планът за управление на отпадъци за съответния проект следва да е проектно ориентиран и да обхваща управлението на отпадъците чрез повторна употреба, рециклиране, оползотворяване, депониране, както на строителните площадки в обхвата на проекта, така и на други площадки. Този план следва да бъде разработван за големи проекти, свързани със строително ремонтни дейности и разрушаване на обекти от техническата инфраструктура, основни ремонти, премахване на строежи и др. на територията на общината.

В съответствие с издадения от Европейската комисия препоръчителен документ - „Наръчник за екологичния характер на обществените поръчки“ следва да бъдат разработени указания в общинските тръжни процедури за предимство за участниците, които са изпълнили изискванията за влагане на PCM в различни инфраструктурни проекти. Договорните клаузи могат да включват екологични съображения на етапа на проектиране и строителство, начин на третиране на отпадъците, транспортиране и др.

В общинската нормативна уредба могат да бъдат въведени задължения за разделяне на отпадъците на място, при източника на образуване (по време на извършване на строителни дейности и разрушаване на сгради).

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

За осигуряване постигането на целите за рециклиране и оползотворяване, следва да бъде въведен механизъм за отчитане на количествата на образуваните ОСР и на отделените и предадени за рециклиране отпадъци.

Възможно е общината да отказва разрешение за строеж в случай, че в проекта липсва прогноза за количеството на образуваните отпадъци и не се предвиждат мерки за рециклирането им в съответствие с целите, заложи в нормативната уредба.

Възможно е да се отказва издаване на разрешение за ползване на строеж в случай, че не са представени документи, доказващи предаването на образуваните отпадъци за рециклиране (съобразно нормативно определените цели) и обезвреждане.

За да бъдат постигнати към 2020 г. целите за рециклиране на 70% от ОСР, е уместно да се въвеждат цели за рециклиране по проекти, т.е. да се заложи изисквания за влагане на определен процент РСМ. Тези изисквания следва да се формират в зависимост от конкретните проекти, типа на постройката и др. Степента на употреба на РСМ се изчислява като отношение на вложените РСМ в строителния обект към общо използваните строителни материали (по маса). Изискването за влагане на РСМ може да бъде най-лесно приложено при общинските публични проекти, като % на влаганите РСМ се заложи още на етапа изготвяне на тръжни документи. Би могло да се предложи известно предимство в тръжните процедури на участниците, които са изпълнили изискванията за влагане на РСМ в различни инфраструктурни проекти.

Тъй като в процесите по управление на ОСР и пускане на пазара на РСМ са включени много задължени лица, които непрекъснато трябва да бъдат информирани и обучавани за огромния набор от изисквания и условията, при които се извършват дейностите, е необходимо разработване на обучителни материали, насочени към общинската администрация и бизнеса на територията на общината.

5.4.6.2. Технически мерки

Само когато РСМ съответстват на изискванията на техническата нормативна уредба в т.ч. стандарти, технически одобрения и други спецификации, те могат да бъдат влагани в строежите като алтернатива на природните строителни материали. По тази причина, особено внимание следва да се отдели на системата за правилното разделяне на строителните отпадъци на мястото на тяхното формиране. Необходимо е се предотврати възможност за попадане на замърсени строителни отпадъци на площадката за рециклиране, от които биха се получили РСМ, които не отговарят на екологичните и/или технически изисквания.

Поради горната причина е необходимо да се разработи набор от инструкции и указания към строителните фирми и инвеститорите, свързани с управление на ОСР и влагане на РСМ за строителни цели, които да им бъдат давани от общинската администрация при получаване на разрешението за проектиране или за строителство. Този набор от инструкции и указания следва да покрива темите:

- селективно разрушаване на сгради, с описание на добри Европейски практики в областта на идентифициране на методите, с оглед постигане на висока степен на отделяне на различните видове ОСР;
- третиране на ОСР и системи за производствен контрол;

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

- технически изисквания към площадки за събиране, съхраняване и предварително третиране на ОСР;
- разработване на планове за управление на ОСР;
- влагане на рециклирани строителни материали за строителни цели, със систематизиране на възможните приложения на РСМ и идентифициране на свързаните с тяхното използване технически спецификации и нормативни документи;
- изискванията за употреба на РСМ в тръжна документация за общинските обществени поръчки.

По тези въпроси и по въпросите за правилното разделяне на строителните отпадъци на мястото на тяхното формиране и предотвратяването на възможност за попадане на замърсени строителни отпадъци на площадката за рециклиране, следва да се провеждат периодично обучителни мероприятия, насочени към всички участници в процеса на управление на ОСР и строително-инвестиционния процес на територията на общината.

5.4.6.3. Икономически условия

В *Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.* е посочено, че цената на РСМ би следвало да е значително по-ниска от тази на материалите, получени от природни суровини. Отчитайки размера на нормативно въведените отчисления за депониране на ОСР, направените финансови анализи показват, че при планираната технология на рециклиране е възможно цените на произвежданите фракции от РСМ да бъдат с до 30% по-ниски от цените на съответните фракции, получени от първични суровини.

С оглед на това, въвеждането на изискване в общинските строежи, финансирани с публични средства, да бъдат задължително влагани РСМ, е важен икономически инструмент за стимулиране на използването на материали, получени от рециклиране на ОСР.

5.4.6.4. Партньорство със заинтересованите лица

Доброто партньорството между общинската администрация, бизнеса и държавните институции в областта на управление на ОСР е предпоставка за устойчивостта на предлаганата система за управление на ОСР. Сътрудничеството трябва да е насочено в осъществяването на следните дейности:

- Съвместно разработване на ръководства за приложение на РСМ;
- Разработване на технически спецификации за най-добрите техники и технологии за рециклиране на ОСР;
- Поддържане на регистър на обектите, които търсят РСМ;
- Консултации по всички проблеми на рециклирането на ОСР;
- Осигуряване на информационни материали, включително и най-добрите европейски практики;
- Защита на браншовите интереси и комуникация с различните държавни и местни органи на управление и др.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.4.7. План за действие към Програмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

В плана за действие са включени следните мерки:

- 5.4.6.1. Допълване на общинската наредба за управление на отпадъците с изисквания за разделно събиране и оползотворяване на ОСР съгласно препоръките в раздел 5.4.5.1. Административни и нормативни мерки и съобразно целите в Приложение 8 на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.
- 5.4.6.2. Разработване и внедряване на модул от общинската информационна система за отпадъци от строителство и разрушаване, отчитащ количествата формирани, събрани и оползотворени ОСР
- 5.4.6.3. Допълване на общинските правила за провеждане на тръжни процедури с изискване за влагане на рециклирани строителни материали съгласно препоръките в раздел 5.4.5.1. Административни и нормативни мерки
- 5.4.6.4. Разработване на набор от инструкции и указания към строителните фирми и инвеститорите, свързани с управление на ОСР и с влагане на РСМ за строителни цели, съгласно раздел 5.4.5.2 Технически мерки
- 5.4.6.5. Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението на строителните отпадъци и влагане на рециклирани строителни материали в строителството
- 5.4.6.6. Изграждане на претоварна станция за всички видове отпадъци, в т.ч и ОСР на територията на общинското депо, подлежащо на закриване
- 5.4.6.7. Включване в системата за сметосъбиране на ОСР, чрез разполагане в селата и на определени места в града на 65 бр. 4 м3 контейнери и закупуване на 1 товарен автомобил за тяхното превозване
- 5.4.6.8. Установяване на контрол съвместно с другите общини от РСО върху цените на рециклираните строителни материали, произвеждани от центъра за ОСР на Регионалното депо, с цел те да не превишават 75% от цените на новите материали
- 5.4.6.9. Установяване на партньорство с бизнеса (Съюз на архитектите, Камара на строителите и др.) и държавните институции в област Варна, с цел осъществяване на дейностите, указани в раздел 5.4.5.4. Партньорство със заинтересованите лица
- 5.4.6.10. Изграждане на инсталация за рециклиране на строителни отпадъци до претоварната станция

Параметрите на включените в подпрограмата мерки са указани по-долу в таблицата:

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

План за действие към Подпрограма за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване; Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда; Цел 3: Управление на отпадъците, което	Достигане на количествените цели за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на неопасни строителни отпадъци, с изключение на почви, земни и скални маси по години: - До 01.01.2016 – най-малко 35% от общото тегло на ОСП образувани в общината; - До 01.01.2018 – най-малко 55% от общото тегло на ОСП образувани в общината; - До 01.01.2020 – най-малко 70% от общото тегло на ОСП образувани в общината.	Допълване на общинската наредба за управление на отпадъците с изисквания за разделно събиране и оползотворяване на ОСП съгласно препоръките в раздел 5.4.5.1. Административни и нормативни мерки и съобразно целите в Приложение 8 на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	3	Общински бюджет	2016	Общинската наредба за УО е допълнена с изисквания за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от строителство и разрушаване, съгласно препоръките в т. 5.4.5.1 и целите в Приложение 8 на НУСОВРСМ	Изготвени допълнения за ОСП	Приети допълнения в Общинската наредба за УО за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от строителство и разрушаване	Общината	Външни консултанти
		Разработване и внедряване на модул от общинската информационна система за отпадъци от строителство и разрушаване, отчитащ количествата формиращи, събрани и оползотворени ОСП	11	Общински бюджет	2016	Работещ модул за ОСП като част от общинската информационна система за битовите отпадъци	Етапи на възлагане и изпълнение на поръчката	Общината отчита изпълнението на целите за ОСП в съответствие с изискванията на НУСОВРСМ	Общината	Всички оператори и организации, които подават информация в информационната система, външни консултанти
		Допълване на общинските правила за провеждане на тръжни процедури с изискване за влагане на рециклирани строителни материали съгласно препоръките в раздел 5.4.5.1. Административни и нормативни мерки	2	Общински бюджет	2016	Общинските тръжни правила са допълнени с изисквания за влагане на РСМ, съгласно препоръките в т. 5.4.5.1	Етапи на възлагане и изпълнение на поръчката	Прието допълнение на общинските правила за провеждане на тръжни процедури с изискване за влагане на РСМ	Общината	Камера на строителите, Съюз на архитектите, Общини от РСМ и външни консултанти

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

гарантира чиста и безопасна околна среда;	•	Разработване на набор от инструкции и указания към строителните фирми и инвеститорите, свързани с управление на ОСР и с влагане на РСМ за строителни цели, съгласно раздел 5.4.5.2 Технически мерки	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за информационно осигуряване	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Инвеститорите и строителните фирми са информирани за изискванията на общината за оползотворяването на ОСР и влагане на РСМ	Копие от набора от инструкции се дава на инвеститорите и строителните фирми при получаване на разрешението за проектиране и/или за строителство	Разработен е набор от инструкции и указания към строителните фирми и инвеститорите за управление на ОСР и влагане на РСМ в ново строителство	Общината	Съседни общини от РСООУ (при наличие на интерес), Камара на строителите, Съюз на архитектите и външни консултанти
		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението на строителните отпадъци и влагане на рециклирани строителни материали в строителството	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за информационно осигуряване	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на ОСР и влагане на РСМ в строителството	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на ОСР	Общината	Съседни общини от РСООУ (при наличие на интерес), Камара на строителите, Съюз на архитектите и външни консултанти
		Изграждане на претоварна станция за всички видове отпадъци, в т.ч и ОСР на територията на общинското депо, подлежащо на закриване	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за смесено събрани отпадъци	-	2016 - 2020	Създадени условия за предварителна обработка и за окрупнен транспорт на ОСР до центъра за третиране на Регионалното депо	Етапи на осигуряване на финансиране и на възлагане и изпълнение на поръчката	Изградена претоварна станция за всички видове отпадъци, в т.ч. и за ОСР на терена на старото общинско депо	Общината	Сметосъбираща фирма
		Включване в системата за сметосъбиране на ОСР, чрез разполагане в селата и на определени места в града на 65 бр. 4 м ³ контейнери и	47 (ежегодни разходи)	Общински бюджет	Февруари, 2019	ОСР се събират от всички населени места и райони, обхванати от организираното сметоизвозване	Всички населени места и райони, включени в системата, разполагат със съдове за ОСР и с инструкции и график за тяхното събиране	Издадена заповед от кмета на общината за местата на 4 м ³ –те контейнери и за задълженията на сметосъбиращата фирма по събиране и предаване ОСР	Общината	Сметосъбираща фирма
		Закупуване на 65 бр. 4 м ³ контейнери	56,150	ПУДООС или Ос 6 на ОПОС 2014-2020	Декември, 2018	Разположени 65 контейнера	Етапи на възлагане на поръчката	Закупени контейнери	Общината	Сметосъбираща фирма
		закупуване на 1 товарен автомобил за тяхното превозване	140	ПУДООС или Ос 6 на ОПОС 2014-2020	Декември, 2018	Закупен контейнеровоз за 4 м ³ контейнери	Етапи на възлагане на поръчката	Закупен контейнеровоз	Общината	Сметосъбираща фирма

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Установяване на контрол съвместно с другите общини от РСО върху цените на рециклираните строителни материали, произведени от центъра за ОСР на Регионалното депо, с цел те да не превишават 75% от цените на новите материали	0	-	2018	В договора с оператора на центъра за ОСР на Регионалното депо е указан таван на цените на рециклираните строителни материали	Етапи по преговорите между общините от РСО и оператора на центъра за ОСМ	Договорът с оператора на центъра за ОСР на Регионалното депо е с указан таван на цените на РСМ	Общината	Общините от РСО
		Установяване на партньорство с бизнеса (Съюз на архитектите, Камара на строителите и др.) и държавните институции в област Варна, с цел осъществяване на дейностите, указани в раздел 5.4.5.4. Партньорство със заинтересованите лица	0	-	2016 - 2020	Създаден е Обществен съвет по управление на строителните отпадъците към Кмета на общината, в който са поканени представители на бизнеса и външни експерти	Всяка година се провеждат по две заседания на Обществения съвет	Заповед на кмета на общината за създаване на Обществен съвет по управление на строителните отпадъци	Общината	Камара на строителите, Съюз на архитектите, общини от РСО, жители на малките населени места, външни експерти

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.4.8. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

5.4.8.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Индикативни цени за вариант с рециклиране на строителните отпадъци в инсталацията на РЦУО до с. Въглен

Индикативни инвестиционни разходи:

За да се въведе и реално да функционира система за събиране и оползотворяване на строителни отпадъци, е необходимо да се разположат метални контейнери с обем 4 м³ във всички населени места с приблизителна плътност по 1 контейнер на 100 домакинства (на 300 души). За населението на общината това означава разполагане на общо 65 контейнера. Цената на един такъв контейнер с ДДС е 864 лв с ДДС, а общият разход за закупуването на контейнерите ще бъде **56 150 лв.**

За да бъдат превозвани контейнерите до инсталацията за рециклиране на строителни отпадъци на РЦУО, от общинския бюджет е необходимо да се закупи товарен автомобил с механизъм за контейнер (контейнеровоз), чиято средна цена е **140 000 лв.**

Общо, за периода на действие на програмата еднократните инвестиционни разходи по варианта с рециклиране в РЦУО до с. Въглен, възлизат на 196 150 лева или средно по **19 650 лв/годишно**, ако бъдат закупени от общината с 10-годишен кредит.

Ежегодни оперативни разходи:

Основният оперативен разход, който общината трябва да прави, е свързан с обслужването на контейнерите и с транспорта на строителните отпадъци до регионалния център, който е снабден с инсталация за тяхното третиране.

Според *Националния стратегически план за строителните отпадъци 2011-2020 г.* се очаква на площадките за рециклиране във Варненска област през 2015 г. да бъдат доставени следните количества строителни отпадъци от бита и индустрията:

Източник	2015
ОСР общо от бита и индустрията [т]	195 664
ОСР само от бита [т]	75 285
Население (прогноза на НСИ)	476 661
Норма на натрупване [кг/ж.г.]	158
Прогнозна норма на натрупване за община под 20 000 ж. [кг/ж.г.]	94,8

Според горната прогноза, от бита в общината ще се формират годишно общо по 1835 т отпадъци от строителство и разрушаване. Еднократното обслужването на един 4-кубиков контейнер (вдигане на камион и почистване около него) струва 1,90 лева. При 1835 т строителни отпадъци и 80% запълване на контейнерите стойността на обслужването им е 1090 лв/годишно или **1308 лв/год. с ДДС.**

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Транспортните разходи за 574 курса на 80% запълнени 4-кубикови контейнери от населените места в общината до площадката за рециклиране на РЦУО са 574 курса X 0,45 лв/т.км X 50 км = 12 915 лв/годишно. С отчитане на разстоянията от населените места до общинската претоварна станция, разходите стават 16 800 лв/година или **20160 лв/год. с ДДС.**

Оферираната цена на приемане на 1 тон строителен отпадък в РЦУО до с. Въглен е 1,45 лв с ДДС. За очакваните 1835 т/г това прави **2 660 лева/годишно с ДДС.**

Общо оперативните разходи за рециклиране на строителните отпадъци в инсталацията на РЦУО до с. Въглен възлизат на 24 128 лв/год. с ДДС.

Общо оперативните и инвестиционните разходи, които трябва да бъдат покрити от такса ТБО по варианта рециклиране в инсталацията на РЦУО до с. Въглен, възлизат на 43 778 лева/годишно с ДДС.

Останалите разходи за еднократните дейности, заложи в подпрограмата, възлизат на **16 000 лева** за целия период на нейното действие или средно по **3200 лв годишно**. Те също трябва да бъдат покрити от бюджета на общината и с тях общата сума на годишните разходи по този вариант става **46 978 лева**. Тази сума представлява 11,4% от годишния приход на общината от такса ТБО.

Индикативни цени за вариант с рециклиране на строителните отпадъци в собствена инсталация, изградена до претоварната станция в Долни чифлик

Друг подход за управление на ОСР е изграждането на център за рециклиране на строителни отпадъци в близост до претоварната станция с външно финансиране.

Индикативни инвестиционни разходи:

Индикативната инвестиционна стойност на такъв център е от порядъка на **800 000 лв.** Поради високата му стойност, неговото изграждане може да бъде оправдано единствено, ако той ще обслужва и съседните общини, които ще ползват претоварната станция.

И по този вариант се запазват разходите за метални контейнери с обем 4 м³ във всички населени места с приблизителна плътност по 1 контейнер на 100 домакинства (на 3-ма души). Общият разход за закупуването на контейнерите ще бъде **56 150 лв.**

За да бъдат превозвани контейнерите до инсталацията за рециклиране на строителни отпадъци е необходимо да се закупи и товарен автомобил с механизъм за контейнер (контейнеровоз), чиято средна цена е **140 000 лв.**

Общо инвестиционните разходи по този вариант възлизат на **996 150 лева**. Поради големите инвестиционни разходи, този вариант не може да бъде осъществен от общинския бюджет, с взет кредит, а само чрез безвъзмездно финансиране от ПУДООС или ОПОС 2014-2020.

Ежегодни оперативни разходи:

Еднократното обслужване на един 4-кубиков контейнер (вдигане на камион и почистване около него) струва 1,90 лева. При 1835 т строителни отпадъци и 80% запълване на контейнери стойността на обслужването им е 1090 лв/годишно или **1308 лв/год. с ДДС.**

Към оперативните разходи следва да се добавят и амортизационните отчисления за 4-кубиковите контейнери и за контейнеровоза. Както контейнерите, така и контейнеровозът

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

имат среден период на експлоатация между 11 и 12 години, т.е. тяхната обща начална стойност 196 150 лв трябва да се натрупа за 11 години, което означава, че амортизационните отчисления за тях ще бъдат **17 832 лева/год. с ДДС.**

Амортизационните разходи на площадката при 20 годишна експлоатация ще бъдат **40 000 лева/годишно.**

Транспортни разходи от населените места до инсталацията в района на претоварната станция ще бъдат от порядъка на 3 880 лв/годишно или **4656 лв/год. с ДДС.**

Стойността на обработване на 1 тон строителен отпадък и тук ще бъде 1,45 лв с ДДС. За очакваните 1835 т/г това прави **2 660 лев/годишно с ДДС.**

Общо оперативните и инвестиционните разходи, които трябва да бъдат покрити от такса ТБО по втория вариант, с рециклиране в собствена инсталация, ще бъдат 66 456 лева годишно.

От сравнението между двата варианта е видно, че годишните разходи по варианта с рециклиране на собствен център в близост до претоварната станция са с 22 678 лв по-високи от разходите по първия вариант, с рециклиране в инсталацията на РЦУО до с. Въглен. Това прави втория вариант с изграждане на собствена инсталация за рециклиране на строителни отпадъци неприложим.

Останалите разходи за еднократните дейности, заложи в подпрограмата, възлизат на 16 000 лева за целия период на нейното действие или средно по **3200 лв годишно.**

5.4.8.2. Разходи за населението

Разходите, които трябва да бъдат покрити от такса ТБО, т.е. от населението по първия вариант на тази подпрограма (с рециклиране на строителните отпадъци в инсталацията на РЦУО до с. Въглен), възлизат на **46 978 лева/годишно.** Тази сума следва да се покрие от населението и представлява 12,3% от годишния приход на общината от такса ТБО.

Разходите, които трябва да бъдат покрити от такса ТБО, т.е. от населението по втория вариант на тази подпрограма (с рециклиране на строителните отпадъци в собствена инсталация, изградена до претоварната станция), възлизат на **69 656 лева/годишно** и представляват 18,2% от приходите от такса ТБО. Този вариант е по-скъп и по-сложен, и не е приемлив, дори и да бъде осигурено безвъзмездно финансиране от външна за общината програма.

5.4.8.3. Икономически инструменти

Специални икономически инструменти, насочени към стимулиране на рециклирането на ОСР в момента няма. **Цените за депониране на смесени строителни отпадъци варират от 0 до 18 лв/тон (3.60 лв/т е примерната цена на депо Враждебна).** Ниските цени не стимулират притежателите и генераторите на ОСР да сепарират отпадъка.

Основният стимул остава намаляването на общото количество депонирани отпадъци (т.е. намаляването на сумата, която общината плаща, като отчисления за депонирани отпадъци) и приходите от евентуалната продажба на вторични материали.

Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци (МРО)

5.5. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци (МРО)

5.5.1. Въведение: Законодателни изисквания, свързани с рециклиране и оползотворяване на МРО

5.5.1.1. Законодателни изисквания

Съгласно чл. 19, ал. (3) от ЗУО, общините отговарят за организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказват съдействие на организациите за оползотворяване на МРО. Във втория случай кметът определя със заповед местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци. ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС се приемат само на площадки, разположени на територии, за които съгласно устройствен план са допустими производствени и складови дейности. Всяка площадка трябва да отговаря на нормативните изисквания за опазване на човешкото здраве и околната среда. Техническите изисквания към площадките за извършване на дейности с ОЧЦМ, метални опаковки, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС се определят в наредбите за съответния вид МРО.

Кметът на общината има и задължението да сключи договор за организиране на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци със:

- С организация по оползотворяване на съответния вид МРО, притежаваща разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III от ЗУО, и/или
- С друго лице, притежаващо разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на МРО на територията на общината и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС.

Съгласно специализираните наредби за отделните видове МРО, с договора следва да се уредят задължително следните въпроси:

- Изискванията към системата за разделно събиране на МРО, в т.ч. обслужвано население, брой и разположение на съдовете (където са необходими такива) и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;
- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на съответния вид МРО на територията на съответната община;
- Задълженията и начинът за предоставяне на информация на гражданите на съответната община по прилагане на системата за разделно събиране на съответния вид МРО, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;
- Задължение за предоставяне в определен срок най-малко веднъж годишно на информация за разделно събраните портативни и автомобилни НУБА на територията на общината.

Съгласно ЗУО, длъжностно лице от общинската администрация, което има задължението да организира управлението на МРО (или кметът, ако няма такова лице) подлежи на наказание (глоба до 4000 лв или по-тежко), ако не организира дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци или не определи местата за разполагане на

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

необходимите елементи на системите за разделно събиране и/или местата за предаване на МРО.

5.5.1.2. Основни понятия

ЗУО въвежда следните дефиниции на понятията „масово разпространени отпадъци“ и „организация по оползотворяване“:

"Масово разпространени отпадъци" са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

"Организация по оползотворяване" е юридическо лице, регистрирано по Търговския закон или съгласно националното му законодателство, което не разпределя печалба и което управлява и/или самостоятелно извършва дейностите по разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци.

5.5.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на МРО

5.5.2.1. Съобразяване с целите за рециклиране и оползотворяване на МРО, приети на национално ниво

Целите, приети на национално ниво за събиране, оползотворяване и рециклиране на масово разпространените отпадъци са, както следва:

За отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори:

Цели по събиране:

- Ежегодно да се събират разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори.
- За отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА) – ежегодно да се събират разделно мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключване на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната.

Цели по рециклиране:

Съгласно Чл. 18, ал. (2) от *Наредбата за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори, лицата, които пускат на пазара батерии и акумулатори*, включително вградени в уреди и в моторни превозни средства, предприемат мерки за постигане на следните цели:

- 1) Рециклиране на не по-малко от 65% от теглото на материалите, съдържащи се в оловно-киселите батерии и акумулатори, и възможно най-висока степен на рециклиране на оловото, което се съдържа в тях, като същевременно се избягват прекомерните разходи;
- 2) Рециклиране на не по-малко от 75% от теглото на материалите, съдържащи се в никел-кадмиевите батерии и акумулатори, и възможно най-висока степен на рециклиране на кадмия, който се съдържа в тях, като същевременно се избягват прекомерните разходи;
- 3) Рециклиране на 50% от теглото на другите НУБА.

Гореуказаните цели се постигат ежегодно в срок до 31 декември на съответната година.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

За отпадъци от автомобилни гуми:

Цели по оползотворяване:

Ежегодно се оползотворяват мин. 65% от количеството гуми, пуснати на пазара през предходната година.

Цели по рециклиране:

- през **2014 г.** да се рециклират **мин. 20% от количеството гуми**, пуснати на пазара;
- през **2015 г.** да се рециклират **мин. 25% от количеството гуми**, пуснати на пазара;
- през **2016 г.** да се рециклират **мин. 30% от количеството гуми**, пуснати на пазара;
- през **2017 г.** да се рециклират **мин. 35% от количеството гуми**, пуснати на пазара;
- през **2018 г.** да се рециклират **мин. 40% от количеството гуми**, пуснати на пазара;
- през **2019 г.** да се рециклират **мин. 45% от количеството гуми**, пуснати на пазара;
- през **2020 г.** да се рециклират **мин. 50% от количеството гуми**, пуснати на пазара.

За отпадъци от отработени масла:

Ежегодно да се събират и оползотворяват **мин. 40% от количеството масла**, пуснати на пазара през текущата година.

За излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО):

- през **2016 г.** разделно да се събере **мин. 41% от средното тегло** на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години;
- през **2017 г.** разделно да се събере **мин. 48% от средното тегло** на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години;
- през **2018 г.** разделно да се събере **мин. 55% от средното тегло** на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години;
- през **2019 г.** разделно да се събере **мин. 60% от средното тегло** на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години;
- през **2020 г.** разделно да се събере **мин. 65% от средното тегло** на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години.

За излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС):

Съгласно чл. 8, ал. (1) от *Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства*, **оползотворяващите организации на ИУМПС** са длъжни да постигнат следните цели:

- 1) Ниво на повторна употреба и оползотворяване, **не по-ниско от 95% от теглото на всяко прието ИУМПС**;
- 2) Ниво на повторна употреба и рециклиране, **не по-ниско от 85% от теглото на всяко прието ИУМПС**.

5.5.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС

Масовата практика, прилагана от други общини и въобще в Европейския съюз, е свързана с използване на системата на оползотворяващите организации. Изключения са случаите, когато местни органи на властта се ангажират със самостоятелно организиране на събиране и предаването за преработка или обезвреждане на масово разпространени отпадъци.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.5.2.3. Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента

В общината има създадена практика, която съответства на изискванията на ЗУО – налице е сключен договор с оползотворяваща организация за ИУМПС, ИУГ, НУБА, масла, ИУЕЕО и са определени пунктове за събиране на ОЧЦМ. Тази практика би следвало да продължи и в бъдеще, през целия период на действие на настоящата програма.

5.5.3. Определяне на мястото на рециклиране и оползотворяване на МРО в йерархията на подходите по управление на отпадъците

В европейското и в българското национално законодателство е приета следната йерархия на приоритетите при управление на отпадъците:

- а) предотвратяване;
- б) подготовка за повторна употреба;
- в) рециклиране;
- г) друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- д) обезвреждане.

В този ред на приоритети рециклирането и оползотворяването на МРО са на трето и четвърто място. Тези отпадъци се събират и обработват по-трудно от останалите, но за тяхното рециклиране има изградени промишлени мощности, които се контролират от производителите и/или вносителите на МРО. За продуктите от ИУМПС, НУБА, ОЧЦМ, ИУГ и ИУЕЕО има и пазар, което създава допълнителен финансов стимул за тяхното събиране и преработване.

5.5.4. Цел на подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на МРО

Наредбите за ИУМПС, за ИУЕЕО, за ИУГ, за НУБА и за *Отработените масла и отпадъчните нефтопродукти*, както и *Националния план за управление на отпадъците* вменят горните количествени цели на производителите и вносителите, които те са длъжни да изпълнят в национален мащаб с помощта на оползотворяващи организации (вж. т. 5.5.2.1). Тъй, като общините в общия случай не се ангажират сами да събират, оползотворяват и рециклират МРО, а сключват договори с оползотворяващи организации, не е реалистично да им се вменят цели, чието постигане зависи от дейности, които те не управляват пряко. Ангажиментите на общините следва да се изчерпват с техните задължения по ЗУО за отреждане на площадки за дейности по МРО, със съблюдаване на изискванията към площадките, със сключване на договори с оползотворяващи организации и с контрола по изпълнението на договорите от страна на оползотворяващите организации.

Община Долни чифлик има сключен договор с фирма БУЛКРЕДО ЕООД, която има лиценз за събиране и третиране на отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излязло от употреба електронно и електрическо оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба гуми (ИУГ), излезли от употреба моторни масла, както и всички останали отпадъци, генерирани от разкомплектоването на ИУМПС.

На дружеството е предоставена площадка в гр. Долни чифлик, Промислена зона, кв. 137 за изпълнение на дейностите, за които то има разрешение.

От представените Годишни доклади за 2010 г. и за първото полугодие на 2011 година е видно, че годишно дружеството събира и предава около 200 т метални отпадъци и не

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

повече от 10 т хартия. От отчетите, обаче, не става ясно в кои общини са събрани тези отпадъци, тъй като то има площадки за упражняване на дейността си във Варна, в с. Игнатиево, Община Аксаково и в Добрич. По всяка вероятност количествата от гореспоменатите видове отпадъци, събрани в Община Долни чифлик са много малко или никакви. За това свидетелства и липсата на информация за дейността на дружеството в общинската администрация.

Тъй, като данните за образуваните масово разпространени отпадъци в България са твърде противоречиви, за целите на експертна оценка на количествата МРО, генерирани в Община Долни чифлик, са използвани данни на НСИ за 2013 г. и прогнозни данни за ИУМПС на КАТ и на ИАОС. Използвайки тези прогнози за ИУМПС и данните на НСИ, получаваме следните количества генерирани масово разпространени отпадъци общо за Р. България, а посредством нормата на натрупване – и за Община Долни чифлик:

Експертна оценка на количества образувани масово разпространени отпадъци в България и в Община Долни чифлик, по данни на НСИ за 2013 г. и на КАТ, и ИАОС

НАИМЕНОВАНИЕ НА ОТПАДЪКА	Количество в България [тона]	Норма на натрупване средно за България [кг/жител/година]	Количество в Община Долни чифлик [тона]
ИУЕЕО (опасни и неопасни)	11 902	1,653	31,813
ИУМПС (опасни и неопасни)	63 094	8,763	168,645
НУБА (опасни и неопасни)	2 728	0,379	7,292
Използвани масла (опасни)	9 847	1,368	26,320
Отпадъци от гума	11 007	1,529	29,421
ОБЩО	98 578		263,491

В Методиката за установяване на подробни правила за мониторинг на целите, определени по отношение на повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране в Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на съвета относно излезлите от употреба превозни средства е използвана предоставена информация от фирмите, както и резултати от посещения на място за определяне на компонентния състав на разкомплектованите в страната ИУМПС. Резултатите за компонентния състав са представени в следващата таблица:

Компонентен състав на разкомплектованите в България ИУМПС

Материали	Процент, %
Черни метали	77.05
Цветни метали	4.84
Пластмаса	3.97
Гуми	3.69
Стъкло	1.86
Катализатори	0.15
Маслени филтри	0.13

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Течности (без гориво)	0.85
Акумулатори	0.82
Други	6.64
Общо	100.00

Както бе споменато по-горе, за спрените от движение МПС не се заплаща годишен данък, но няма изискване те да бъдат задължително предавани за разкомплектоване, нито забрана собствениците им да ги съхраняват в частен имот. Съхраняването им в частни имоти или на такива, които са общинска или държавна собственост, може да има особено негативно екологично въздействие. Терените, върху които се съхраняват автомобилите, като правило не са пригодени за събиране на течности и разливи. По тази причина този начин на съхраняване нерядко причинява значими екологични щети, тъй като течните и опасни отпадъци от автомобила се отвеждат директно в канализационната мрежа или попадат в почвите или водоемите.

По тези причини за Общината е важно да стимулира собствениците на излезли от употреба МПС да ги предават на специално отредените площадки за разкомплектоване и правилно третиране.

5.5.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента

Към момента на разработването на настоящата Подпрограма Общината има сключен договор с организация за разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), в т.ч. и стари автомобилни гуми, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО). На територията на общината има отредена площадка за разкомплектоване на ИУМПС.

Прилаганите до момента практики обхващат част от хартиените, металните, пластмасовите и стъклените отпадъци от опаковки, от ИУМПС, НУБА и ИУЕЕО, както и отпадъците от черни и цветни метални от всички останали източници, предавани от населението. Част от същите отпадъци постъпват на общинското депо за битови отпадъци.

На територията на общината са отредени площадки за изкупуване на черни и цветни метали.

5.5.6. План за действие към Програмата за рециклиране и оползотворяване на МРО

В плана за действие са включени следните мерки:

5.5.6.1. Актуализиране и допълване на общинската наредба за управление на отпадъците с изисквания за разделно събиране и оползотворяване на МРО в съответствие с последните редакции на наредбите за ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, ИУГ и за отработени масла.

Актуализирането на общинската Наредба изисква автоматично актуализиране и на договорите между общината и оползотворяващите организации и привеждането им в съответствие с изискванията на закона и на настоящата програма.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

- 5.5.6.1. Разработване и внедряване на модул от общинската информационна система за масово разпространени отпадъци.
- 5.5.6.1. Проверка на съответствието на площадката за дейности с масово разпространени отпадъци на нормативните изисквания и включване на същата в Общия устройствен план на общината, като елемент от общинската екологична инфраструктура.
- 5.5.6.1. Издаване на заповед за определяне на търговските обекти, в които се събират негодни за употреба портативни батерии и акумулатори.
- 5.5.6.1. Обучения с цел повишаване административния капацитет на служителите в общината, участващи в управление на масово разпространените отпадъци.
- 5.5.6.1. Осъществяване на контрол върху изпълнението на договорите, сключени от общината с оползотворяващи организации и въвеждане на данните за резултатите от дейността на последните в общинската информационна система за управление на отпадъците.
- 5.5.6.1. Информирание на обществеността за местоположенията на пунктовете за предаване на масово разпространени отпадъци, за графика на тяхната работа и за задълженията на населението, свързани с МРО.

В таблицата по-долу са указани параметрите на мерките, включени в подпрограмата:

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

План за действие към Подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на МРО

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване; Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда; Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;	Достигане на количествените цели за събиране, оползотворяване и рециклиране на масово разпространени отпадъци, указани по-горе в раздел 5.5.2.1.	Актуализиране и допълване на общинската наредба за управление на отпадъците с изисквания за разделно събиране и оползотворяване на МРО в съответствие с последните редакции на наредбите за ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, ИУГ и за отработени масла.	3	Общински бюджет	Юни, 2016	Общинската наредба за УО е допълнена с изисквания за разделно събиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци, съобразно целите, указани в раздел 5.5.2.1.	Изготвени допълнения за МРО	Приети допълнения в Общинската наредба за УО за разделно събиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци	Общината	Външни консултанти
		Разработване и внедряване на модул от общинската информационна система за масово разпространени отпадъци.	7	Общински бюджет	Декември, 2016	Работещ модул за МРО като част от общинската информационна система управление на отпадъците	Етапи на възлагане и изпълнение на поръчката	Общината отчита изпълнението на целите за МРО в съответствие с изискванията на наредбите за МРО	Общината	Всички оператори и организации, които подават информация в информационната система
		Проверка на съответствието на площадката за дейности с масово разпространени отпадъци на нормативните изисквания и включване на същата в Общия устройствен план на общината, като елемент от общинската екологична инфраструктура.	0	-	Март, 2016	Съответствието е проверено и площадката е включена в ОУП на общината	Етапи на възлагане и изпълнение на ОУП	Прието допълнение на общинския ОУП с елементите на екологичната инфраструктура	Общината	Оползотворяващи организации, с които работи общината и екип по ОУП
		Издаване на заповед за определяне на търговските обекти, в които се събират негодни за употреба портативни батерии и акумулатори.	0	-	Юни, 2016	Издадена заповед за определяне на търговските обекти, в които се събират негодни за употреба портативни батерии и акумулатори	Актуализирана схема на търговските обекти, в които се събират негодни за употреба портативни батерии и акумулатори	Издадена заповед за определяне на търговските обекти, в които се събират негодни за употреба портативни батерии и акумулатори	Общината	Търговци и управители на магазини, в които се събират портативни негодни за използване батерии

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Обучения с цел повишаване административния капацитет на служителите в общината, участващи в управление на масово разпространените отпадъци.	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за информац. осигуряване	Общински бюджет и ПУДООС	2016 - 2020	Служителите, ангажирани с УО са преминали поне веднъж обучение по управление и на МРО	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на МРО	Общината	Външни консултанти, други общини от РСО
		Осъществяване на контрол върху изпълнението на договорите, сключени от общината с оползотворяващи организации и въвеждане на данните за резултатите от дейността на последните в общинската информационна система за управление на отпадъците.	0	-	2016 - 2020	Изпълнение на целите на оползотворяващите организации, съгласно собствените им програми за управление на отпадъците	Ежегодно се извършва проверка на данните от отчетите, подавани в общината от оползотворяващите организации	Коректно сключени и изпълнявани без нарушения договори	Общината	Общината и оползотворяващи организации
		Информирание на обществеността за местоположенията на пунктовете за предаване на масово разпространени отпадъци, за графика на тяхната работа и за задълженията на населението, свързани с МРО.	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за разясн. кампании	Общински бюджет	Декември, 2016	МРО се предават и събират от всички населени места и райони, обхванати от договорите с оползотворяващите организации.	Всички населени места и райони, включени в системата, са известени за местоположението на пунктовете и за графика на тяхната работа	Въведена е работеща и ефективна система за събиране, оползотворяване и рециклиране на масово разпространени отпадъци в общината	Общината	Оползотворяващи организации, външни консултанти

5.5.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци

5.5.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци

По тази подпрограма общината следва да извърши няколко еднократни неголеми по размер разходи. Основните разходи за изпълнението на целите по рециклиране на масово разпространените отпадъци се извършват от оползотворяващите организации, с които общината има сключени договори.

Индикативните разходи за еднократните дейности, заложи в подпрограмата, възлизат на 10 000 лева за целия период на нейното действие или средно по **2000 лв на година**. Тези разходи следва да бъдат покрити от бюджета на общината.

5.5.7.2. Разходи за населението

Разходи за еднократните дейности, заложи в подпрограмата, възлизащи на 2000 лв средно годишно следва да бъдат финансирани от общинския бюджет, т.е. от населението, чрез такса ТБО.

Тези разход са поносими и могат да бъдат покрити от населението.

Подпрограма за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

5.6. Подпрограма за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

5.6.1. Въведение: Законодателни изисквания, свързани със закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация

5.6.1.1. Законодателни изисквания

Съгласно Член 14 на *Директива 1999/31/ЕО за депонирането на отпадъци*, държавите-членки на ЕС следва да предприемат мерки, за да могат депата, които са в експлоатация към момента на въвеждане на тази директива да продължат да действат (т.е. да се приведат към технико-санитарните изисквания) само ако въпросните мерки се приложат най-късно до 26.04.2001 г. Ако това не се случи, държавите-членки следва да предприемат мерки, за закриване на депата, които не са получили разрешително за продължаване на дейността.

5.6.1.2. Основни понятия

Директива 1999/31/ЕО за депонирането на отпадъци въвежда следните основни понятия, които имат ключово значение за депонирането на отпадъци и за правната отговорност относно въздействието върху околната среда в резултат на депонирането на отпадъци:

„Депа“ са места за депониране на отпадъци и за тяхното съхраняване на или в земята (т.е. под земята), включително:

- вътрешни площадки за депониране на отпадъци (т.е. депа, където се складира отпадъци от техния производител на мястото на тяхното производство), и
- постоянни площадки (т.е. за повече от една година), които се използват за временно складиране на отпадъци, с изключение на:
- съоръжения, където се разтоварват отпадъците, за да бъдат подготвени за по-нататъшно транспортиране с цел обезвреждане, преработване или депониране на друго място, и
- складове, където се съхраняват отпадъци преди тяхното обезвреждане или преработване, по правило за период по-малко от три години, или
- складове, където се съхраняват отпадъците преди тяхното депониране, за период по-малко от една година;

„Оператор“ е всяко физическо или юридическо лице, което отговаря за депата съгласно вътрешното законодателство на държавата-членка, където се намират депата; те могат да бъдат различни от фазите на подготовката до полагането на последващи грижи;

„Компетентен орган“ е органът, който е посочен от държавата-членка като отговарящ за задачите, които произтичат от настоящата директива;

„Изолирано селище“ е:

- селище с не повече от петстотин жители на община или селище с не повече от пет жители на квадратен километър, и
- селище, при което разстоянието до най-близкото градско населено място с най-малко двеста и петдесет жители на квадратен километър е не по-малко от петдесет километра или със затруднен шосеен достъп до най-близкото населено място, дължащ се на сурови метеорологични условия през по-голямата част от годината.

5.6.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

5.6.2.1. Съобразяване с целите на национално ниво за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

За да бъдат изпълнение изискванията на *Директива 1999/31/ЕО за депонирането на отпадъци*, към юни 2009 г. в България би трябвало да бъдат изградени 57 съвременни регионални депа, което да доведе до промяна на схемата на депониране, която се изразява в следното: на регионалните следва да се депонират отпадъците от няколко населени места, а старите сметища, които не отговарят на изискванията и към средата на 2009 г. наброяват около 200, би трябвало да бъдат закрити.

През февруари 2014 г. е съставен национален график за закриването на оставащите към него момент 104 стари депа в България, съгласно който:

- до декември 2014 г. - трябва да бъдат закрити 61 депа;
- до януари 2015 г. - трябва да бъдат закрити 9 депа;
- до юли 2015 г. - трябва да бъдат закрити последните 34 депа.

В момента страната изостава от този график, тъй като за периода 2012 - 2015 г. у нас са открити 7 нови регионални депа, които са недостатъчни за постигането на горните цели.

Третият национален план по изменение на климата също изисква да се минимизира рискът за околната среда и да се намалят емисиите на парникови газове чрез закриване и рекултивация по екологичните стандарти на всички депа за битови отпадъци с прекратена експлоатация.

В момента в страната е налице изоставане от сроковете по изпълнение на ангажиментите, свързани със закриване на общинските депа, неотговарящи на изискванията. Това се отнася и за нашата община и особено за малките населени места в нея, в почти всяко от които има по едно нерегламентирано депо, което населението епизодични или постоянно използва.

Тази ситуация създава определен риск за налагане на санкции на българската държава от страна на ЕС, поради неспазване сроковете по закриване на старите депа, неотговарящи на изискванията.

Същият риск съществува и за кмета на общината, като в случая санкцията ще бъде наложена от компетентния орган, а при преценка за извършено престъпление, виновните лица могат да бъдат предадени и на прокуратурата.

Процесът по закриване и рекултивация на общински депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, стартира през 2009 г. Според данните в НПУО, досега са закрити изцяло депата на територията на 19 общини. В процес на изпълнение са дейностите по техническата и биологичната рекултивация в още 7 общини, като общата площ на депата, които ще бъдат рекултивирани, е 688 дка. В процес на оценяване на оферти за избор на изпълнител и стартиране на обществена поръчка за рекултивация на депа са още 11 общини, като общата площ на депата, които ще бъдат рекултивирани, е около 537,6 дка.

Загубата на вторични ресурси при закриването и рекултивацията на стари общински депа без оползотворяване на поне част от отпадъците се счита за слаба страна на този процес. Затова НПУО предвижда отдаване на предимство за подготвените и възлагани от общините проектни решения за закриване на депа и рекултивиране на терените, включващи оползотворяване на подходящите за целта депонирани битови отпадъци и въобще на полезните компоненти, в т.ч. и на биогаза.

Приоритетно е предвидено да продължат усилията за изграждане на съоръжения за третиране на отпадъците в регионалните системи при спазване на следните приоритети:

- Довършване на проектите за закриване и рекултивация на стари общински депа, финансирани от ОПОС 2007-2013 г. и от ПУДООС;
- Подготовка на проекти за закриване и рекултивация на останалите общински депа за битови отпадъци с прекратена експлоатация или чиято експлоатация предстои да се преустанови в следващите три години, финансирани от Държавния бюджет и общинските бюджети. Отдаване на приоритет на проектите, които включват оползотворяване, там където е възможно, и на полезните компоненти в отпадъците преди извършване на рекултивационните дейности.

В рамките на НПУО се предвиждат инвестиции за реализиране на проекти за закриване и рекултивация на общински депа за битови отпадъци с прекратена експлоатация или чиято експлоатация предстои да бъде преустановена с оползотворяване на натрупаните в тях отпадъци, където е възможно, на обща стойност 176,6 млн.лв. Целта е да се ограничи вредното им въздействие върху здравето на хората и околната среда и същевременно да се премине към повторната им употреба, с което ще се намали ползването на първични природни ресурси.

5.6.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС

Всички добри практики в контекста на намаляване негативното въздействие от депониране на отпадъци на старите и неотговарящи на изискванията депа, се свеждат до една: тяхното закриване.

5.6.2.3. Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента

В общината е изготвен проект за закриване и рекултивиране на най-голямото старо депо и програмата е съобразена с това.

5.6.3. Определяне на мястото на закриването и рекултивацията на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци, в йерархията на подходите по управление на отпадъците

Закриването и рекултивацията на депата с преустановена експлоатация представлява мярка за опазване на околната среда, а не начин или подход за управление на отпадъци. По тази причина, закриването на старите депа няма отношение към йерархията на подходите при управление на отпадъците.

5.6.4. Цел на подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

Стратегическата цел на подпрограмата е да се постигна намаляване и до колкото това е възможно, предотвратяване на риска от депонирани отпадъци.

Оперативната цел на подпрограмата е **закриване на 100% от старите и неотговарящи на изискванията депа на територията на общината.**

5.6.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента

В общината е изготвен проект за закриване и рекултивиране на най-голямото старо депо на нейна територия, а останалите незаконни депа се почистват периодично, тъй като населението продължава да ги използва въпреки забраната.

5.6.6. План за действие към подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

5.6.6.1. Изисквания към проектите за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация

Според изискванията на *Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* закриване на депо или на участък или клетка (подобект) на депо **започва, когато е налице един от следните случаи:**

- 1) Изпълнени са съответните условия за закриване, посочени в разрешението за извършване на дейности с отпадъци или комплексното разрешително;
- 2) Компетентният орган се е произнесъл с положително решение по заявление на оператора на депото, с което иска прекратяване на дейността;
- 3) Компетентният орган се е произнесъл с мотивирано решение за закриване на депото, което съдържа данни за местоположението на депото, неговия оператор и собственик.

Депото или участък или клетка от него се считат за закрити **единствено след писмено потвърждение от компетентния орган до оператора въз основа на извършена проверка на място и оценка на изпълнението на плана за закриване на депото**, при които се констатира:

- съответствие на изпълнението на плана за закриване на депото или на клетка от него със заложените в него мерки;
- извършен е демонтаж на изградените постоянни съоръжения (в случай, че се предвижда такава дейност в плана за закриване на депото), които не са свързани с опазване на околната среда и с бъдещото функционално предназначение на терена;
- извършена е техническа рекултивация на депото съгласно проекта за рекултивация;
- извършен е първи етап от биологичната рекултивация, включващ затревяване и залесяване на технически рекултивираното депо или на клетка от него (засаждане на тревни смеси, храстова и дървесна растителност), съгласно проекта за рекултивация.

Закриването на депата се извършва по предварително изготвен план, като основните етапи в него се определят с инвестиционния проект на депото (ако някога е бил изготвян такъв). Планът за закриване на депото включва дейности по:

- 1) Демонтаж на изградените постоянни съоръжения, които не са свързани с опазване на околната среда и с бъдещото функционално предназначение на терена, като в плана се посочват графикът на техния демонтаж, технологията за демонтаж и необходимата квалификация на специалистите и работниците, ангажирани с демонтажа;
- 2) Повърхностно запечатване на депото, което се извършва в съответствие с проекта за изграждане на горния изолиращ екран, включително техническата и биологичната рекултивация и предвидените противоерозионни и противосвлачищни мероприятия.

Закриването на депото не освобождава оператора от задълженията му, произтичащи от условията на разрешението за извършване на дейности с отпадъци или на комплексното разрешително. Операторът трябва да осъществява поддръжката и следексплоатационните грижи за площадката на депото, в т.ч. контрол и наблюдение на параметрите на околната среда, за срок не по-кратък от 30 години след закриване на депото или за друг срок, определен по преценка на компетентния орган с условията на разрешението за извършване на дейности с отпадъци или на комплексното разрешително, като се отчита потенциалната опасност от депото за човешкото здраве и околната среда.

Наблюдението на параметрите на околната среда, свързани с поддръжката и следексплоатационните грижи за площадката на депото, се извършва от неговия оператор в съответствие с плана за контрол и мониторинг, който се изготвя, като част от проекта за закриване на депото.

Всеки проект за закриване на депо задължително съдържа две части:

- 1) „Техническа рекултивация“;
- 2) „Биологична рекултивация“.

Съгласно *Landfill Directive 99/31/EC*, гореният изолационен екран (покриваща система) заедно с долния изолационен екран се изискват за отделяне на депонираните отпадъци от околната среда. Предназначението на горния изолиращ екран е да минимизира инфилтрацията на атмосферни води в отпадъците; да повиши повърхностния дренаж и да увеличи оттичането; да контролира миграцията на газовите емисии (сметищен газ); и да осигури физическото разделяне между отпадъците и растителния и животински свят. Тези изисквания се съдържат и в българската *Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*.

Що се касае до биологичната рекултивация, в зависимост от избраната в технологично отношение рекултивираща система и изхождайки от специфичните характеристики на района на депото, за него може и да не се предвижда земеделско ползване или залесяване. Съгласно нормативните изисквания, биологичната рекултивация на нарушени терени обхваща комплекс от мелиоративни, селскостопански, горскостопански и други дейности, изпълнението на които води до възстановяване на нарушените терени и до подобряване на ландшафта с основна цел, възстановяване годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване.

Съгласно изискванията на *Наредба 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт*, когато нарушеният терен се рекултивира за друг вид ползване, той се подравнява във вид, незагрозяващ ландшафта, като разстилане на хумусен пласт се допуска единствено върху площи, предвидени за озеленяване.

Предвид конкретните условия на площадката (депото) и в частност наличието на външни откоси, е наложително провеждането на противоерозионни мероприятия. В тази връзка, биологична рекултивация се свежда единствено до затревяване на билото и откосите на депото.

Биологичната рекултивация изпълнява защитна екологична функция. Тя се изразява в противодействие на водната и ветрова ерозия, причинена от повърхностните води по откосите на депото и преобладаващите северни и северозападни ветрове. В тази връзка, задължително външните откоси и билото трябва да бъдат затревени с подходящи растителни видове, устойчиви на екстремни климатични условия.

Освен чисто утилитарната екологична функция, биологичната рекултивация изпълнява и естетическа, ландшафтноустройствена функция.

Основните почвени типове, които се предвиждат да бъдат използвани включват:

- 1) Вегетационен (повърхностен) почвен слой с ниско до средно съдържание на хумус > 1 %;
- 2) Подхумусен почвен слой с ниско съдържание на хумус > 0.5 %.

Като алтернативно решение може да бъде предложено **използването на утайки от пречистване на битови отпадъчни води в състава на вегетационния слой**. Замяната на средно хумусни почви с утайки от пречистване на отпадъчни води, до голяма степен намалява себестойността на рекултивиращата система, като същевременно ще спомага и за изпълнение на част от мерките заложи в *Националната стратегия за поетапно намаляване количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране, октомври 2006 г. МОСВ*, както и целите в *Националната програма за управление на дейностите по отпадъците*.

При възприемане на алтернативен вариант с използване на стабилизирани утайки от пречистване на битови отпадъчни води в горния рекултивиращ пласт, **задължително преди полагането им трябва да бъдат извършени в пълен обхват всички анализи** изискващи се съгласно Приложения № 2, 3 и 4 от *Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието*.

5.6.6.2. Депа с преустановена експлоатация на територията на общината, подлежащи на закриване и рекултивация

На територията на община Долни чифлик съществуват следните стари депа, подлежащи на закриване и рекултивация:

1. Депо Долни чифлик - за съществуващото общинско сметище е отредена площ 35,238 дка, а действително са заети само 19,661 дка. Ползва се и в момента, но подлежи на закриване. Има изготвен проект за техническа и за биологична рекултивация, одобрен за финансиране от ПУДООС. Не е известно, дали срокът за започване на работа и за отпускане на средствата вече не е изтекъл.

2. Незаконни стари сметища в района на гр. Долни чифлик:
 - a. Сметище до мост при река Кривинска по пътя към Марин тепе – площ 3 дка.
 - b. Сметище в местност „Пирамидата” – площ 2 дка. Ситуацията е аналогична, както и при предходното сметище.
 - c. Терен около входа на Турското гробище – площ около 0,5 дка.
 - d. Дере до околоръстен път – площ 0,2 дка.
 - e. Отбивка до овощната градина – площ 0,2 дка.

Тези 5 сметища са почиствани многократно от общината със собствена техника и хора, но поради близостта им до жилищни квартали с преобладаващо ромско население биват замърсявани непрекъснато. Поставени са табели с текст „Забранено е изхвърлянето на отпадъци”.
3. Сметище в с. Булаир – площ 0,5 дка. Сметището е забранено за ползване.
4. Сметище в с. Бърдарево – площ 0,5 дка. Сметището е забранено за ползване.
5. Сметище в с. Голица – площ 1,0 дка. Бивше селско сметище, забранено за ползване. Наблюдават се единични изхвърляния предимно на градински и смесени битови отпадъци. Периодично се почиства от общината.
6. Незаконни стари сметища в с. Горен чифлик:
 - a. Терен по „Канарата” с площ 3 дка. Това е бивше селско сметище, забранено за използване. Наблюдават се единични замърсявания с изхвърлени отпадъци, предимно градински и смесени битови, които периодично се почистват от общината. Поставени са табели с текст „Забранено е хвърлянето на отпадъци”
 - b. Терен до околоръстен път – площ 0,3 дка;
 - c. Мост върху канал на околоръстния път – площ 0,1 дка;
 - d. Терен на изхода от селото, м. „Дуанка” – площ 0,2 дка.

Тези 4 забранени за ползване стари сметища се замърсяват многократно с градински и битови отпадъци. Почиствани са многократно от общината със собствена техника и хора. Поставени са табели с текст „Забранено е изхвърлянето на отпадъци”.
7. Незаконно сметище в с. Гроздьово – площ 5 дка. Забранено е за ползване. Замърсява се с изхвърлени битови и градински отпадъци, Почиствано е многократно от общината със собствена техника и хора. Поставени са табели с текст „Забранено е изхвърлянето на отпадъци”.
8. Незаконно сметище в с. Кривни – площ 1,0 дка. Забранено е за ползване. Замърсява се с изхвърлени смесени битови и градински отпадъци, Почиства се периодично от общината със собствена техника и хора. Поставени са табели с текст „Забранено е изхвърлянето на отпадъци”.
9. Незаконно сметище в с. Ново Оряхово, в района на казана – площ 1,0 дка. Забранено е за ползване. Замърсява се с изхвърлени смесени битови и градински отпадъци, Почиства се периодично от общината със собствена техника и хора. Поставени са табели с текст „Забранено е изхвърлянето на отпадъци”.
10. Незаконни стари сметища в с. Пчелник:
 - a. Терен в м. „Блатото” – площ 7 дка. Това е бивше селско сметище, забранено за ползване. Почиствано е през 2006 г. чрез изгребване на отпадъците. Към момента се наблюдават единични случаи на изхвърлени отпадъци, предимно

- градински и смесени битови. Почиства се периодично от общината. Поставени са табели, указващи забраната за изхвърляне на отпадъци.
- b. Старо сметище до околоръстен път – площ 0,1 дка. Забранено за ползване. Често замърсяван терен, поради непосредствената му близост до ромската махала. Почиства се периодично от общината.
 - c. Бивше селскостопанско летище – площ 0,1 дка. Често замърсяван терен, предимно с градински и смесени битови отпадъци. Периодично се почиства от общината.
11. Бивше селско сметище в с. Солник – площ 1,0 дка. Забранено за ползване. Замърсява се епизодично, предимно с градински и смесени битови отпадъци. Периодично се почиства от общината.
12. Незаконни стари сметища в с. Старо Оряхово:
- a. Дре, преминаващо през регулацията на селото – площ 2 дка. Преминава по цялата дължина на ромската махала и често бива замърсявано с градински и битови отпадъци. Периодично се почиства от общината. Има поставена табела, указваща забраната за изхвърляне на отпадъци.
 - b. Бивше селско сметище – площ 5 дка. Забранено за ползване. Замърсява се периодично с градински и смесени битови отпадъци. Почиства се от общината.
13. Незаконни стари сметища в с. Шкорпиловци:
- a. Старо сметище до кланицата – площ 3 дка. Забранено за ползване.
 - b. В района на реката – площ 0,2 дка. Забранено за ползване. Замърсява се периодично с градински и смесени битови отпадъци. Почиства се от общината.
 - c. Терен до околоръстния път – площ 0,2 дка. Често замърсяван терен с битови отпадъци, поради непосредствената му близост до ромската махала. Почиства се периодично от общината. Има поставени табели, указващи забраната за изхвърляне на отпадъци.
 - d. Мост на р. „Фъндъклийска“ в посока към вилната зона – площ 0,1 дка, Замърсява се предимно с градински отпадъци. Почиства се периодично от общината.
14. Бивше селско сметище в с. Юнец – площ 1,0 дка. Забранено за ползване. Към момента се наблюдават единични изхвърляния предимно на градински и смесени битови отпадъци. Периодично се почиства от общината.

5.6.6.3. Мерки, включени в подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

- 1) Издаване на заповед от кмета за забрана използването на всички стари депа на територията на общината, неотговарящи на изискванията
- 2) Обозначаване на всяко закрито депо с табела, указваща номера на заповедта и санкцията, която се предвижда за нейното нарушаване

Такива табели в момента има, но те не съдържат необходимата за случая информация.

- 3) Подготовка на работни проекти за закриване и за рекултивация на общински депа за битови отпадъци с прекратена експлоатация или чиято експлоатация предстои да бъде преустановена. Където е възможно, проектите включват оползотворяване на полезните компоненти на депонираните отпадъци. Проектите съдържат част за техническа и за биологична рекултивация.
- 4) Изготвяне на проекти за кандидатстване за финансиране на закриване и рекултивация на общински депа за битови отпадъци с прекратена експлоатация, а където е възможно – и с оползотворяване на полезните компоненти на депонираните отпадъци

Проектите за кандидатстване за финансиране от ПУДООС се изготвят с финансиране от общината. Тяхната индикативна стойност е 28 000 лева. Тези проекти трябва да бъдат изготвени най-късно до края на 2016 година, тъй като срокът за тяхната рекултивация и закриване е изтекъл, а за незакриването им се търси наказателна отговорност от кмета на общината.
- 5) Реализиране на проектите за закриване и рекултивация на стари общински депа за битови отпадъци, с отдаване на приоритет на проектите с включено оползотворяване на полезните компоненти в натрупаните отпадъци
- 6) Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението и контрола на отпадъците, в т.ч. и на нерегламентираните сметища и ликвидиране на стари замърсявания
- 7) Информирание на обществеността за промените в системата за управление на отпадъци и за вредата върху околната среда от използването на нерегламентирани депа
- 8) Изпълнение на програмите за мониторинг и след-експлоатационни грижи в продължение на 30 г. след закриването на всяко едно депо.
- 9) Разясняване предимствата на откритите площадки за нискобюджетно компостиране и проучване на желанието на отделните населени места, кои от старите депа биха желали да бъдат превърнати в такива площадки
- 10) Изготвяне на технически проекти и изграждане на площадки за нискобюджетно компостиране на местото на стари депа, при положение, че бъде проявен интерес от страна на жителите на съответното населено място

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

План за действие към Подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;	Закриване на 100% от старите депа, неотговарящи на санитарно-техническите изисквания, на територията на общината	Издаване на заповед от кмета за забрана използването на всички стари депа на територията на общината, неотговарящи на изискванията	0	-	2016	Издадена заповед за забрана на използването на всички стари депа на територията на общината	Промяна на схемата на управление на ТБО, изключвайки от нея старите депа	Жителите на населените места, използвали закритите площадки са спрели да ги използват и да депонират незаконно	Общината	Населението
		Обозначаване на всяко закрито депо с табела, указваща номера на заповедта и санкцията, която се предвижда за нейното нарушаване	5	Общински бюджет	2016	Поставени табели	Етапи на възлагане и изпълнение на поръчката	Поставени табели на местата на всички закрити стари депа	Общината	Сметосъбиращата фирма
		Подготовка на работни проекти за закриване и за рекултивация на общински депа за битови отпадъци с прекратена експлоатация или чиято експлоатация предстои да бъде преустановена. Където е възможно, проектите включват оползотворяване на полезните компоненти на депонираните отпадъци. Проектите съдържат част за техническа и за биологична рекултивация.	145	Общински бюджет и ПУДООС	2018	Изготвени проекти за закриване и рекултивация на общински депа и обявени поръчки	Брой разработени технически и рекултивационни проекти за стари депа, неотговарящи на техническите и санитарно-хигиенни условия	Разработени проекти за закриване и рекултивация на всички общински депа за битови отпадъци с прекратена експлоатация или чиято експлоатация предстои да бъде преустановена	Общината	МОСВ

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Изготвяне на проекти за кандидатстване за финансиране на закриване и рекултивация на общински депа за битови отпадъци с прекратена експлоатация, а където е възможно – и с оползотворяване на полезните компоненти на депонираните отпадъци	28	Общински бюджет и ПУДОС	Декември 2016	Спечелени проекти за финансиране на закриването и рекултивацията на общински депа и обявени поръчки	Брой подадени поетапно проекти	Брой спечелени проекти за финансиране на закриването и рекултивацията на общински депа и обявени поръчки	Общината	МОСВ
		Реализиране на проектите за закриване и рекултивация на стари общински депа за битови отпадъци, с отдаване на приоритет на проектите с включено оползотворяване на полезните компоненти в натрупаните отпадъци	2 070	Общински бюджет и ПУДОС	2016 - 2020	Изпълнени проекти за закриването и рекултивацията на общински депа и обявени поръчки, където е възможно – с оползотворяване на полезните компоненти	Брой договори за изпълнение на обществените поръчки за рекултивация на старите депа са окончателно изпълнени и разплатени	Всички договори са коректно сключени и изпълнявани, без нарушения; Проектите за закриване и рекултивация на общински депа за битови отпадъци са реализирани	Общината	Сметосъбираща фирма и населението
		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението и контрола на отпадъците, в т.ч. и на нерегламентираните сметища и ликвидиране на стари замърсявания	Бюджетът е указан в ПД към Под-програмата за информац. осигуряване	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на нерегламентирани депа и ликвидиране на стари замърсявания	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на нерегламентирани депа и ликвидиране на стари замърсявания	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
		Информирание на обществеността за промените в системата за управление на отпадъци и за вредата върху околната среда от използването на нерегламентирани депа	Бюджетът е указан в ПД към Под-програмата за разясн. кампании	Общински бюджет	Декември, 2019	Населението спира окончателно използването на старите, закрити депа за отпадъци и използва всички възможности на променената система за сметосъбиране и сметоизвозване	Всички населени места и райони, включени в системата, са с ликвидирани стари депа за отпадъци	Въведена е работеща и ефективна система за управление на отпадъци в общината, с намален риск за състоянието на околната среда и за здравето и живота на населението	Общината	Сметосъбираща фирма и населението

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Изпълнение на програмите за мониторинг и след-експлоатационни грижи в продължение на 30 г. след закриването на всяко едно депо.	Съгласно проекта за закриване	Общински бюджет	2020-2050	Закритите депа не оказват нежелани въздействия върху околната среда и здравето на населението	Всички закрити стари депа за отпадъци се наблюдават и за тях се полага грижи съобразно проекта за закриването им	Въведена е работеща и ефективна система за наблюдение и опазване на околната среда и здравето на населението	Общината	Сметосъбираща фирма, населението и външни консултанти
		Разясняване предимствата на откритите площадки за нискобюджетно компостиране и проучване на желанието на отделните населени места, кои от старите депа биха желали да бъдат превърнати в такива площадки	Бюджетът е указан в ПД към Под-програмата за разясн. кампании	Общински бюджет	Декември, 2017	Определени са старите депа, които могат да бъдат превърнати в открити площадки за нискобюджетно компостиране	Брой определени стари депа за превръщане в площадки за компостиране	Оценени са разходите за превръщане на депата в площадки за компостиране	Общината	Сметосъбираща фирма, населението и външни консултанти
		Изготвяне на технически проекти и изграждане на площадки за нискобюджетно компостиране на местото на стари депа, при положение, че бъде проявен интерес от страна на жителите на съответното населено място	Съгласно броя и стойността по проект	Общински бюджет	2017	Изградени са площадки за компостиране на мястото на депата	Етапи на възлагане и изграждане	Населението е спряло да ползва старите депа и получава компост	Общината	Сметосъбираща фирма и населението

5.6.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

5.6.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци

Общата площ на 27-те стари депа с преустановена експлоатация на територията на община Долни чифлик, подлежащи на закриване и рекултивация е 73,4 дка. За всички тях следва да бъдат изготвени проекти за закриване и рекултивация, чиято индикативна стойност е **145 000 лева**. Индикативната стойност на инвестиционните разходи за закриването и рекултивацията на всички депа на територията на общината е **2 070 000 лева**.

Разходите за закриването и рекултивацията на старите депа с преустановена експлоатация следва да бъдат осигурени от ПУДООС, за което трябва да бъдат подготвени проекти за кандидатстване. Индикативната стойност на тези проекти е **28 000 лева** или средногодишно 5600 лева/год. за периода на действие на програмата.

Проектите за кандидатстване пред ПУДООС следва да бъдат финансирани от общината и по-точно, от приходите от такса ТБО. По принцип, ПУДООС отпуска финансиране на общини и на регионални сдружения по отпадъците в размер до 100%, на в зависимост от политиката към момента на кандидатстване не е изключено да се постави условие и за съфинансиране от страна на общината. Засега е валиден принципът за 100% финансиране на общински проекти, поради което се счита, че разходи от страна на общината, освен за подготвяне на проекти за кандидатстване, няма да се правят.

5.6.7.2. Разходи за населението

Разходите, които ще да бъдат направени от общината за разработване на проекти за кандидатстване за финансиране от ПУДООС в размер на 5600 лева/год. следва да бъдат покрити от приходите от такса ТБО, т.е. от жителите на общината.

5.6.7.3. Икономически инструменти

За изпълнението на дейностите по тази подпрограма няма предвидени икономически инструменти, но има предвидени финансови санкции и наказателна отговорност.

Неспазването на сроковете по закриване на старите депа, неотговарящи на изискванията е свързано с риск от налагане на санкции на българската държава от страна на ЕС.

Същият риск съществува и за кмета на общината, като в случая санкцията ще бъде наложена от компетентния орган, а при преценка за извършено престъпление, виновните лица могат да бъдат предадени на прокуратурата.

Подпрограма за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ

5.7. Подпрограма за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ

5.7.1. Въведение: Законодателни изисквания, свързани с управлението на утайките от ПСОВ

5.7.1.1. Законодателни изисквания

Основната правна рамка за използването на утайки от отпадъчни води в ЕС е поставена от *Директива 86/278/ЕИО за утайките от отпадъчни води*. При условие, че употребата им е съобразена с определени изисквания, тази директива дава право на всяка държава – членка да оползотворява утайки от отпадъчни води в земеделието. С цел предотвратяване на вредното въздействие върху хората и околната среда, както и върху качеството на почвите, надземните и подпочвените води в резултат на използването на утайки, директивата определя и гранични стойности за концентрации на тежки метали в почвата (Приложение IА на директивата, в утайките (Приложения IБ на директивата) и гранични стойности за количествата тежки метали, които могат да бъдат добавяни ежегодно в почвата (Приложение IВ на директивата).

Следвайки европейския правен опит в сферата на защитата на околната среда и отпадъците, България също регулира използването на утайки от отпадъчни води върху земеделски почви в национален мащаб. Сега действащото национално законодателство въвежда *Директива 86/278/ЕИО за утайките от отпадъчни води* на територията на страната чрез *Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието*, приета на 23.12.2004 и актуализирана през 2011 г.

Главният предмет на последните поправки в българските разпоредби са промените, свързани с приемането на по-стриктни гранични стойности за концентрациите на тежки метали. Други изменения касаят въвеждането на нови предпазни мерки за контрола върху органичните съединения, както и бактериологичните и паразитологични изисквания, на които трябва да отговарят третираните утайки. Тези мерки не са включени в предишната версия на Българската наредба за утайките от отпадъчни води. За разлика от нея, обновената наредба следва международната тенденция, като включва допълнителни мерки за предотвратяване на рисковете и предприема постепенната им преработка на база предложените през 2003 г. изменения на Европейската директива за утайките от отпадъчни води и някои нейни поправки.

5.7.1.2. Основни понятия

Понятия, въведени от Директива 86/278/ЕИО за утайките от отпадъчни води:

„Утайка“ означава:

- 1) Остатъчна утайка от пречиствателни станции, преработващи битови или градски отпадъчни води, и от други пречиствателни станции за отпадъчни води, преработващи отпадъчни води със състав, подобен на битовите и градските отпадъчни води;
- 2) Остатъчна утайка от септични ями и други подобни инсталации за преработката на отпадъчни води;
- 3) Отпадъчна утайка от пречиствателни станции, различни от посочените в (1) и (2).

„Обработена утайка“ означава утайка, която е преминала през биологична, химична и термична обработка, дълготрайно депониране или всякакъв друг процес, така че значително е намалила способността си за ферментация и за причиняване опасности за здравето, произтичащи от употребата ѝ.

Понятия, въведени от Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието:

„Оползотворяване на утайки в земеделието“ са дейностите по разстилане, заораване или инжектиране на утайките върху или в почвата, или всеки друг вид операции с код R10 по смисъла на § 1, т. 17, буква "к" от допълнителните разпоредби на ЗУО.

„Потребители на утайки“ са всички физически и юридически лица, които оползотворяват в земеделието и за рекултивация на нарушени терени утайки от пречистването на отпадъчни води.

„Производители на утайки“ са всички физически и юридически лица, при чиято дейност се образуват утайки от пречистването на отпадъчни води.

„Предварително третиране на утайки“ е биологично, химично или термично въздействие върху утайките, дългосрочното им съхраняване или всеки друг подходящ процес, намаляващ значително тяхната ферментационна способност, както и опасността за човешкото здраве и околната среда, произтичащи от употребата им.

„Представителна проба от почва“ се получава при смесване на 20 съставни проби, равномерно покриващи площ до 5 ha, която се използва за същите цели. Пробите се вземат от слой 0 - 25 cm, а ако дълбочината на слоя е по-малка от тази стойност, дълбочината на вземане на проби трябва да е не по-малка от 10 cm.

„Рекултивация“ е комплекс от инженерни, мелиоративни, селскостопански, горскостопански и други дейности, чието изпълнение води до възстановяване на нарушените терени и до подобряване на ландшафта.

„Устойчиви органични замърсители“ са полицикличните ароматни въглеводороди (ПАВ) и полихлорираните бифенили (ПХБ).

5.7.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за предотвратяване образуването на отпадъци

5.7.2.1. Съобразяване с целите за предотвратяване на отпадъците, приети на национално ниво

Националната програма за управление на отпадъците въвежда четири под-цели във връзка с утайките от пречиствателни станции:

Под-цел 1: Създаване на адекватна система от съоръжения и практики за предварително третиране на утайки от ПСОВ

Съществува законово изискване за недопускане на обезвреждането чрез депониране на течни отпадъци, и отпадъци отделящи неприятен мирис. Поради това суровите утайки от ПСОВ трябва първо да бъдат стабилизирани и обезводнени. Трябва да се вземат и допълнителни мерки за контрол на отделяните неприятни миризми и да се намали образуването на биогаз и инфилтрат при депониране.

Един от начините за намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране, е намаляването на органичните материали, получени от ПСОВ. Изискването се прилага в еднаква степен за всички видове биоразградими фракции, отиващи в депата, включително и за утайките, които попадат в тази категория отпадъци. Възможностите по това направление са няколко:

- Намаляване на биомасата;
- Намаляване на количествата на депонираните утайки и депониране с предшестващо допълнително третиране;
- Въвеждане на други видове инсталации за обезвреждане на утайките за:
 - анаеробно разграждане при повишена температура /35°/, с период на задържане поне 15 дни, последвано от механично обезводняване и обезвреждане на депо;
 - термофилно анаеробно разграждане /55°/, последвано от механично обезводняване и обезвреждане на депо;
 - аеробна стабилизация на утайката, последвана, от механично обезводняване и обезвреждане на депо или използване за други цели;
 - механично обезводняване на утайки, последвано от компостиране с насипни целуозни маси и последващо използване в селското стопанство или обезвреждане на депо;
 - изгаряне на утайки, получени от механично обезводняване, последвано от обезвреждане на депо на пепелите и другите твърди отпадъци получени от газоочистката.
- Развитие на земеделието като потенциална алтернатива за използване на утайките. Това ще изисква инвестиции в инсталации за стабилизиране и дезинфекциране. От друга страна индустрията следва да развива подходи за намаляване натоварването на градските жкканализации със замърсители и особено с тежки метали.
- Развиване за възстановяването на терени, като потенциална алтернатива за използване на утайките, а това също означава предварително стабилизиране на утайките преди употребата им.
- По-добро предварително третиране на отпадъчни води, характеризиращи се с високи стойности на БПК₅ преди заустването им в канализационната мрежа.

Ефективните стратегии за намаляване на биоразградимите фракции на битовите отпадъци, предназначени за депониране, повлияват и на обезвреждането на други видове отпадъци. Ако е налице инсталация за компостиране на битови отпадъци, това е възможност и за третиране на утайки.

Под-цел 2: Развиване на възможности за обезвреждане на утайки и на свързаната с това инфраструктура

Националната програма за изграждане на градски ПСОВ ще доведе до увеличаване на образуваните количества утайки до около 250 000 тона суха маса в периода 2015-2020г. След минимално предварително третиране тези обеми следва да се обезвредят на санитарните депа или да имат други алтернативни решения. Засега депонирането е единствената прилагана възможност за обезвреждане на утайките. Други алтернативи представляват използването им за рекултивация на увредени терени и използването им в селското стопанство.

Под-цел 3: Намаляване на съдържанието на тежки метали в утайките

При спазване на нормативните изисквания за качеството на заустваните отпадъчни води в канализацията на населените места, респективно в ПСОВ, не би следвало да има наднормено замърсяване на формираната в процеса на пречистване утайка с тежки метали. За целта е необходим строг контрол по управлението на водите, чрез което ще се гарантира формирането на утайки, отговарящи на нормативните изисквания за съдържание на тежки метали и др. вредни вещества.

Отпадъчните производствени води зауствани в градската канализационна система респективно ПСОВ е необходимо да отговарят на изискванията за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализацията на населените места.

Всички локални пречиствателни съоръжения за отпадъчните замърсени води от промишлените предприятия следва да се поддържат в добро състояние, за да се гарантират необходимите качества на пречистените води, зауствани в градската канализация.

Наднормено замърсени отпадъчни производствени води не би следвало да се заустват в градската канализация.

При възникване на аварийни ситуации в отделни производствени звена, операторите на ПСОВ са длъжни да извършват експресни анализи на формираната утайка и в случай на завишени нива на замърсяване, същата да се депонира на временно депо. Ако се установят сериозни продължителни нива на замърсяване, трябва да се вземат мерки за минимизиране на депонираните утайки.

Под-цел 4: Създаване на институционална структура, която да контролира разпределянето на утайките върху селскостопански земи

Създаването на такава структура с обучен и достатъчен персонал, както изграждането на необходимия капацитет на операторите от частния сектор са части от институционалната рамка за добро управление на утайките от ПСОВ. Добрите практики за управление на утайки към момента са:

- Безопасно депониране;
- Използване в селското стопанство
- Използване за рекултивация на увредени терени.

Басейновите дирекции в страната също играят роля в институционалната схема за управление на утайките от ПСОВ.

5.7.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС

В периода 2004-2009 г. у нас се наблюдава увеличаване с над 300% на количеството образувани утайки от ПСОВ. Образуваните годишно утайки от ПСОВ на жител в страната са едни от най-ниските в ЕС. През това време Способите на обезвреждане и оползотворяване на утайките от ПСОВ са се разширили спрямо 2006 г., когато депонирането на утайки от отпадъчни води е съставлявало 60% от общото им количество. През 2012 г. този процент е намалял на 11% от общото им количество.

Националният план за управление на утайките от отпадъчни води в България включва цял набор от мерки за обезвреждане и оползотворяване на утайките от ПСОВ до 2020 г.

Съществува, обаче, известно противоречие между новите проекти за управление на утайките при изграждане и модернизация на ПСОВ и вижданията в *Националния план за управление на утайките*. В първите е включена възможността за депониране на утайките, докато в Националния план този способ не се насърчава. Анализът на възможностите за оползотворяване на утайките от ПСОВ показва, че има възможност голяма част от утайките от ПСОВ да бъдат оползотворени в земеделието и при рекултивацията на нарушени терени.

Националният план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г. предлага дългосрочен подход към този вид отпадъци в България. Планът прогнозира количествата утайки, които се очаква да бъдат генерирани в резултат на пречистването на отпадъчни води до 2020 г., определя възможностите за оползотворяването им и поставя цел до 2020г. този поток отпадъци да бъде 100% оползотворен по екологосъобразен начин, вместо да се депонира.

Планът идентифицира недостатъците и пречките, които трябва да бъдат премахнати и преодолени, за да се осъществи въпросната цел. Разработен е практически възможен и финансово достъпен план за обезвреждане на утайките от отпадъчни води в страната в съответствие с европейските стандарти. Основните мерки са насочени към преодоляване на пречките за оползотворяване на продуктите от третиранияте утайки от ПСОВ, в т.ч. обучение на оператори на ПСОВ, земеделски производители и други потребители, осигуряване на качеството на продуктите и на процесите, разпространение на информация с цел подпомагане на реализацията на продуктите от утайки. Вече е изготвено ръководство в помощ на операторите на ПСОВ.

Голяма част от мерките са интегрирани в НПУО с цел съвместяването им с други подобни мерки от НПУО, като общи обучителни програми за земеделските производители за използване на продуктите от третиране на утайки от ПСОВ и от биоотпадъци за подобрения на почвата; проучване за поемане на функциите за осигуряване на качеството на утайките, използвани в земеделието от Националната организация за осигуряване на качеството на компоста, проектите за финансиране на бизнеса за акредитация по системите за управление на околната среда и др.

Третият национален план по изменение на климата от своя страна констатира, че при третирането на отпадъчните води в големи ПСОВ (обслужващи над 50 000 е.ж.) е технологично възможно и икономически целесъобразно произвеждането на топлинна и електроенергия от отделения при стабилизирането на утайките в метан-танкове биогаз за покриване на основната част от енергийните нужди на станциите. До момента, обаче, това се извършва само в 4 станции в страната. По тази причина основните мерки за сектор „Отпадъци“ в *Третия национален план по изменение на климата*, наред с ограничаване на депонирането на битови отпадъци, преустановяване на експлоатацията на депа, неотговарящи на изискванията и закриване на депата с преустановена експлоатация, са насочени и към улавяне и изгаряне на биогаза от утайките от ПСОВ.

5.7.2.3. Съобразяване с прилаганите мерки и практики в общината до момента

Независимо, че няма ПСОВ и съответно, утайки, общината има изготвен Инвестиционен проект „Интегрирано управление на водите на гр. Долни чифлик“ собствена програма за управление на утайките. Съгласно тази програма се очаква годишно да се формират:

- 1) Отпадъци от сита и решетки с код 19 08 01 – 163 м³/годишно;
- 2) Отпадъци от пясъкозадържателя с код 19 08 02 - 315 м³/годишно;
- 3) Утайки от пречистване на фекални води с код 19 08 05 – 7 м³/дневно.

Независимо, че тези утайки все още не са факт, общината трябва да се подготви за тях, защото те са обект на строг контрол, а постигането на нужните концентрации на вредни вещества и най-вече на тежки метали е сложен процес и изисква доста усилия.

Оползотворяване на утайките чрез компостиране и последваща употреба в земеделието

Стабилизираните утайки могат да се компостират съвместно с кори от дърво, дървесни стърготини, сортирани БО или други обемни целулозни отпадъци, с което се подобряват качествата им на почвен подобрител.

Редът и начина за оползотворяване на утайките от ПСОВ са регламентирани в *Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистване на градски отпадъчни води чрез употребата им в земеделието*. Основното изискване, за да се използва този начин на третиране на утайките е да бъде гарантирано, че те няма да имат вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда, включително и върху почвата.

За да се използва утайката за подобряване качеството на почвата следва да бъдат спазени следните ограничения:

- Утайките да нямат качества на опасни отпадъци;
- Концентрациите на тежките метали в почвата преди и след влагане на утайките да не превишават ПДК, указани по-долу в таблицата:

pH	ПДК [mg/kg сухо вещество]							
	Cd	Cu	Ni	Pb	Zn	Hg	Cr	As
6 - 7,4	2.0	100	60	80	250	1	200	25
>7,4	3.0	140	75	100	300	1	200	25

- Концентрациите на един или повече тежки метали – арсен и устойчиви органични замърсители в утайките да не надвишават ПДК, дадени в таблицата по-долу:

Параметри	ПДК [mg/kg сухо вещество]
Кадмий	30
Мед	1600
Никел	350
Олово	800
Цинк	3000
Живак	16
Хром	500
Арсен	25
ПАВ (полициклични ароматни въглеводороди)	6,5
ПХБ (полихлорирани бифенили)	1

Генерираните утайки в ПСОВ е необходимо да са предварително третирани, а условието за киселинността им е $pH > 6$ (т.е., да нямат киселинен характер). Те следва да не замърсяват прилежащите повърхностни и подземни водни обекти.

Не се допуска оползотворяване на утайки върху:

- пасища или площи засети с фуражни култури, ако се използват за паша или фуражите се прибират в срок по- кратък от 45 дни, след употребата на утайките;

- почви върху които се отглеждат овощни, зеленчукови и други култури и лозя с изключение на овощни дървета;
- почви предназначени за отглеждане на овощни, зеленчукови и други култури, които са в директен контакт с почвата и се консумират в сурово състояние, за период 10 месеца преди и по време на събиране на реколтата;
- крайбрежни заливаеми ивици, речни русла и защитни и диги;
- пояс I и пояс II на санитарно – охранителни зони на водоизточниците и съоръженията за питейно - битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

Микробиологичните и паразитологични изисквания, които трябва да бъдат удовлетворени при третиране на утайки, предназначени за оползотворяване в земеделието са следните:

Показател	Единица мярка
Salmonella spp.	не се допуска в 20 g
Escherichia coli титър	над 1 g
Clostridium perfringens титър	над 1 g
Жизнеспособни яйца на хелминти	1 на 1 kg сухо вещество

Депониране на утайките

Депонирането на утайки, макар и най-използваният метод, не е най-доброто решение за тяхното обезвреждане, тъй като те са отпадъци с високо съдържание на органични вещества и в условията на депото, ако не са достатъчно стабилизирани, продължават да ферментират.

Основните недостатъци на депонирането са:

- неприятните миризми и образуване на биогаз, допринасящ за “парниковия ефект”;
- затрудняването на работата на уплътняващите машини на депото;
- при недостатъчно третирана утайка се увеличава инфилтратът, който може да замърси подпочвените и повърхностни води;
- утайките са обемни и заемат много място;
- изграждането на депо за отпадъци е много голяма инвестиция.

Съществуват няколко технологични решения за съвместно депониране на БО и утайки от ПСОВ:

- Утайки + битови отпадъци – депонират се предварително смесени с битови отпадъци утайки. Сместа се разстила, уплътнява и запръстява.
- Утайка + пръст – утайките се смесват с пръст и се използват като материал за запръстяване върху битовите отпадъци.

Съотношението утайка/битови отпадъци варира, в зависимост от съдържанието на сухо вещество в утайките по следния начин:

Сухо вещество в утайките	Отношение утайка/БО
3 – 10 %	1/7
10 – 17 %	1/6
17 – 20 %	1/5
> 20%	1/4

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Депониране на утайка може да започне, само след като се депонират поне 3 метра основен пласт от битови отпадъци.

Утайките трябва да се разстилат на пластове с малка дебелина. В зависимост от начина, по който утайката се смесва с БО, се използват различни методи за вграждане на утайките в депото:

- „Купово“ депониране – утайката се депонира на купове с височина 60-90 см, покрити с 1.10-1.30 м. БО. Количеството на утайката е 20-25% от купа;
- Смесено депониране – утайката се разстила на тънък слой (около 25 см) между битовите отпадъци, при което дебелината на пластове отпадъци трябва да бъде не по-малка от 1 м.;
- Депониране с балирани отпадъци.

Разумен подход от икономическа и от екологична гледна точка е намаляване обема на утайките и стабилизирането им преди депониране, както и търсене на алтернативни методи за тяхното оползотворяване.

5.7.3. Определяне на мястото на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията на подходите по управление на отпадъците

В европейското и в българското национално законодателство е приета следната йерархия на приоритетите при управление на отпадъците:

- а) предотвратяване;
- б) подготовка за повторна употреба;
- в) рециклиране;
- г) друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- д) обезвреждане.

В този ред на приоритети, използването на утайките от ПСОВ, с всичките свои известни практики се отнася към четвъртото ниво – оползотворяване, в т.ч. и за получаване на енергия, а депонирането им попада най-малко желания подход – обезвреждане.

5.7.4. Цел на подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

Целта на подпрограмата е да се осигури оползотворяване на 100% от формираните утайки от ПСОВ на територията на общината за рекултивиране на увредени терени и в земеделието. Депонирането на утайки, въпреки че е възможен метод не се препоръчва.

5.7.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента и възможности за прилагане на някои от примерните мерки, посочени в Приложение № 4 на ЗУО

Общината има разработен план за управление на утайките, но той е ориентиран към ПСОВ, която до настоящия момент все още не е изградена, поради което няма и създадена практика в тази област.

5.7.6. План за действие към подпрограмата за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ

Въпреки, че общината все още няма съвременна ПСОВ и че реалистичната опция към момента е депониране на утайките от ПСОВ, тяхното компостиране и оползотворяване в бъдеще е много важно за запръстяване на действащи депа, за рекултивиране на закрити такива и за подобряване на почвите в увредени терени и в общински зелени площи. По тази причина и в съответствие с изискванията на *Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г.*, оползотворяването е включено в Подпрограмата.

В подпрограмата за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ са включени следните мерки:

- 1) Установяване на контрол върху качеството на битовите отпадъчни води, с цел да се гарантира в ПСОВ формиране на утайки, отговарящи на изискванията за съдържание на тежки метали и др. вредни вещества и на възможност за тяхното последващо компостиране и използване за рекултивация и торене

В момента общината отговаря за емшера на бившата фабрика на „Алфа Уудс“, през който се пречистват водите на град Долни чифлик и носи отговорност за неговото почистване и за третирането на утайките, извадени от него. За да контролира състава им, общината ще трябва да сключи договор с акредитирана лаборатория за пробовземане и за изпитване на пробите от утайките и за установяване в тях на евентуално замърсители, които правят недопустими тяхното компостиране и използване.

- 2) Определяне на служител в общинската администрация, който да контролира използването на компоста, произведен от утайки от ПСОВ на Регионалното депо, за закриване и рекултивация на старите депа и на други увредени терени, и при торене на общинските зелени площи и на селскостопански земи

Използването на компост с нерегламентиран състав за цели, различни от запръстяване на депа крие висок риск за здравето на хората. Необходим е административен контрол на качеството и на използването на компоста от утайки.

- 3) Изготвяне на работен проект за модул за компостиране на утайки от ПСОВ, като част от инсталацията за компостиране на общинската претоварна станция, с включена лаборатория за изследване на състава на получения компост и оценка на неговата пригодност за рекултивиране на закритите стари депа и за торене на общински зелени площи и селскостопански земи

- 4) Изготвяне на проект за кандидатстване по ОПОС за финансиране на модул за компостиране на утайки от ПСОВ и на лаборатория за изследване на получавания компост, като част от инсталацията за компостиране

Препоръчително е, този проект да се изготви съвместно и с останалите общини от РСО, които ползват общинската претоварната станция и имат собствени ПСОВ.

- 5) Включване на компоста от утайките от ПСОВ, произвеждан от инсталацията за компостиране на общинската претоварна станция, като материал, за рекултивация на закритите стари депа за битови отпадъци. Използване на компоста за подобряване на почвата на общинските зелени площи.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

- 6) Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на използването на компоста от утайки за рекултивация и торене на зелени площи и на земеделски земи
- 7) Информирание на обществеността относно правилата за ползване на общинската канализационна система и за вредата от тежките метали и токсични химикали върху утайките от ПСОВ и върху използването им за рекултивация и торене
- 8) Изпълнение на програмите за мониторинг и след-експлоатационни грижи в продължение на 30 г. след закриването на всяко едно депо, с наблюдение и на въздействието на компоста от утайки от ПСОВ.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

План за действие към Програмата за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;	● Намаляване на съдържанието на тежки метали в утайките от ПСОВ ● Създаване на институционални условия за контролиране на използването на утайките върху общински зелени площи, увредени терени и селскостопански земи	Установяване на контрол върху качеството на битовите отпадъчни води, с цел да се гарантира в ПСОВ формиране на утайки, отговарящи на изискванията за съдържание на тежки метали и др. вредни вещества и на възможност за тяхното последващо компостиране и използване за рекултивация и торене	1 (ежегодно)	-	2016-2020	Намаляване на съдържанието на тежки метали в утайките от ПСОВ	Брой годишно изследвани проби и брой места на пробовземане	Издадена заповед за вземане на проби и за контрол на качеството на отпадъчните води	Общината	РЗИ-Варна
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда.	● Създаване система от съоръжения и практики за третиране на утайки от ПСОВ	Определяне на служител в общинската администрация, който да контролира използването на компоста, произведен от утайки от ПСОВ на Регионалното депо, за закриване и рекултивация на старите депа и на други увредени терени, и при торене на общинските зелени площи и на селскостопански земи	-	Общински бюджет	2016	Създаване на институционални условия за контролиране на използването на утайките върху общински зелени площи, увредени терени и селскостопански земи	Внасяне в Общ. Съвет на структура с включен съответен експерт	Утвърдена структура на общината с включен съответен експерт	Общината	РЗИ-Варна, РИОСВ-Варна

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

Развиване на възможности за използване на третиран утайки от ПСОВ за рекултивация на увредени терени, за общински зелени площи и за селскостопански земи	Изготвяне на работен проект за модул за компостиране на утайки от ПСОВ, като част от инсталацията за компостиране на общинската претоварна станция, с включена лаборатория за изследване на състава на получения компост и оценка на неговата пригодност за рекултивиране на закритите стари депа и за торене на общински зелени площи и селскостопански земи	60	Общински бюджет и ПУДОС	Декември 2018	Работен проект за модул за компостиране на утайки от ПСОВ и на лаборатория	Текущи етапи на възлагане и проектиране	Разработен работен проект за модул за компостиране на утайки от ПСОВ, като част от инсталацията за компостиране на Регионалното депо, с включена лаборатория	Общината	РИОСВ-Варна, МОСВ и останалите общини от РСО
	Изготвяне на проект за кандидатстване по ОПОС за финансиране на модул за компостиране на утайки от ПСОВ и на лаборатория за изследване на получавания компост, като част от инсталацията за компостиране, изградена на общинската претоварна станция	25	Общински бюджет и ПУДОС	2018	Спечелен проекти за финансиране на модул за компостиране на утайки от ПСОВ и на лаборатория, като част от инсталацията за компостиране, изградена в района на претоварната станция	Подаден проект	Спечелен проект за финансиране на модул за компостиране на утайки от ПСОВ и на лаборатория, като част от инсталацията за компостиране на Регионалното депо	Общината	РИОСВ-Варна, МОСВ и останалите общини от РСО
	Включване на компоста от утайките от ПСОВ, произвеждан от инсталацията за компостиране на общинската претоварна станция, като материал, за рекултивация на закритите стари депа за битови отпадъци; Използване на компоста за подобряване на почвата на общинските зелени площи	0	-	2016 - 2020	Изпълнени проекти за закриването и рекултивацията на общински депа и обявени поръчки, с оползотворяване на произведения компост от утайки; Ползване на компост и за зелените площи	Брой договори за изпълнение на обществените поръчки за рекултивация на старите депа с ползване на компост от утайки; Процент от зелените площи, третиран с компост	Всичкият произведен компост от утайки от ПСОВ е използван за рекултивация на стари депа и за общински зелени площи и увредени терени	Общината	Сметосъбираща фирма и населението

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на използването на компоста от утайки за рекултивация и торене на зелени площи и на земеделски земи	Бюджетът е указан в ПД към Под-програмата за информац. осигуряване	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Служителите, ангажирани с УО са преминали поне веднъж обучение по управление на утайки от ПСОВ и по използването на компоста от тях	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на утайки от ПСОВ и по използването на компоста от тях	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
		Информирание на обществеността относно правилата за ползване на общинската канализационна система и за вредата от тежките метали и токсични химикали върху утайките от ПСОВ и върху използването им за рекултивация и торене	Бюджетът е указан в ПД към Под-програмата за разяснит. кампании	Общински бюджет	Декември, 2019	Населението спира изливането и в канализацията на отпадъчни продукти, съдържащи тежки метали и токсични химикали	Всички населени места и райони, включени в ПСОВ, са с проведени информационни кампании	Въведена е работеща и ефективна система за управление на отпадъчните води в общината, с намален риск за състава на утайките от ПСОВ и за здравето и живота на населението	Общината	РЗИ-Варна, РИОСВ-Варна и външни консултанти
		Изпълнение на програмите за мониторинг и след-експлоатационни грижи в продължение на 30 г. след закриването на всяко едно депо, с наблюдение и на въздействието на компоста от утайки от ПСОВ.	Съгласно проекта за закриване	Общински бюджет	2020-2050	Закритите депа не оказват нежелани въздействия върху околната среда и здравето на населението; Същото се отнася и за зелените площи	Всички закрити стари депа за отпадъци се наблюдават и за тях се полага грижи съобразно проекта за закриването им	Въведена е работеща и ефективна система за наблюдение и опазване на околната среда и здравето на населението	Общината	Сметосъбираща фирма, РЗИ-Варна, РИОСВ-Варна

5.7.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ

5.7.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ

Разходът, който следва да се прави всяко година от общинския бюджет, е за лабораторните анализи на утайките, в размер на **1000 лв/годишно**.

Разходите за работен проект за модул за компостиране на утайки от ПСОВ, като част от инсталацията за компостиране на общинската претоварна станция, с включена лаборатория за изследване на състава на получения компост и оценка на неговата пригодност за рекултивиране на закритите стари депа и за торене на общински зелени площи и селскостопански земи следва да се разработи с финансиране от ПУДООС. Неговата индикативна стойност е **60 000 лв**.

Експлоатационният срок на модула за компостиране на утайки е 20 години, при което ежегодните амортизационни отчисления за неговата експлоатация ще възлизат на **3000 лева/годишно**.

Изготвянето на проект за кандидатстване по ОПОС за финансиране на модул за компостиране на утайки от ПСОВ и на лаборатория за изследване на получавания компост, като част от инсталацията за компостиране, изградена на общинската претоварна станция би следвало да се финансира изцяло от общината. Индикативната стойност на този проект е 25 000 лева, който се прави от общината еднократно, но средногодишно за периода на действие на програмата неговата стойност е **5 000 лв/годишно**.

5.7.7.2. Разходи за населението

Разходите, които трябва да бъдат покрити от приходите от таксите за ТБО възлизат на **11 000 лева/годишно**. Това са разходите за лабораторните анализи на утайките, за изготвянето на проект за финансиране на модул за компостиране на утайки от ПСОВ към инсталацията за компостиране, която е предвидено да бъде изградена на общинската претоварна станция и за амортизационни отчисления за модула при 20-годишен експлоатационен период.

5.7.7.3. Икономически инструменти

Икономически инструменти за подобряване управлението на утайките не са въведени, но стимулът за тяхното компостиране е сравнително евтиният компост който се получава, с практически неограничена перспектива за използване, най-малко като материал за запръстяване на отпадъците в депото.

Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на Общината по управление на отпадъците

5.8. Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на Общината по управление на отпадъците

5.8.1. Въведение: Законодателни изисквания, свързани с информационното осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

5.8.1.1. Законодателни изисквания

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците, са ЗУО и Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени с Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. и в наредбите по чл. 43, алинеи 4, 5 и 6 от ЗУО. Това са наредбите по следните дейности:

- Управлението на строителни отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали;
- Дейностите по събиране и третиране на биоотпадъци, методиката за изчисляване изпълнението на целите по чл. 31, ал. 1 и разпределение на тези цели спрямо регионите по чл. 49, ал. 9;
- Управление на утайки от пречистване на отпадъчни води.

Общините също така имат задължения за събиране на информация от организациите, извършващи дейности с отпадъци.

5.8.1.2. Основни понятия

"Водене на отчетност" е попълване на отчетни книги, идентификационни документи и отчети, определени с тази наредба.

"Информационна система" е съвкупност от системен и приложен софтуер, хардуер, мрежи и комуникации, използвани за регистриране, събиране, обработка, натрупване, съхранение, търсене и използване на информацията от документите по чл. 3, осигуряващи изпълнение на изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис.

"Товародател" е едноличен търговец или юридическото лице, регистрирани по ЗТР, предаващо отпадъци за транспортиране.

"Превозвач" е едноличен търговец или юридическото лице, извършващо транспортиране на отпадъци между площадките на товародателя и товарополучателя.

"Товарополучател" е едноличен търговец или юридическото лице, приело отпадъци за третиране.

"Отчети" са годишните отчети съгласно чл. 44, ал. 6 ЗУО и информация за продуктите, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци съгласно наредбите по чл. 13, ал. 1 ЗУО.

"Отчетна книга" е документ за водене на отчетност, в който се записва в хронологичен ред информация за количеството, естеството и произхода на отпадъците, както и други данни, определени с тази наредба.

„Съоръжение“ е техническо средство за осъществяване на една или повече дейности с отпадъци, както и всякакви други дейности, има техническа връзка с други дейностите на този обект и би могло да повлияя върху замърсяването на околната среда.

„Инсталация“ е система от съоръжения за осъществяване на дейности с отпадъци.

5.8.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

5.8.2.1. Съобразяване с целите за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците, приети на национално ниво

Информационното осигуряване се придържа към един принцип и преследва само една цел: изпълнение на изискванията на действащото законодателство. Задълженията по отчетността и по информационното осигуряване са ясно регламентирани и тяхното изпълнение не е свързано с допълнителни тълкувания.

5.8.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини и от други страни членки на ЕС

В момента в България много на брой различни институции събират информация, касаеща управлението на отпадъците, но все още няма изградена интегрирана национална информационна система. Информацията, събрана от една институция, не винаги е достъпна за ползване от звена от друга институция, което възпрепятства ефективното управление на отпадъците и осъществяването на контрол на протичащите процеси. Част от събираната информация, която е публична по своя характер, не е налична онлайн или в друг подходящ за аналитични цели вид.

Предстояща задача на национално ниво е, да се увеличи обемът на информацията, която се събира от различни източници, като в общините, например, бъде събирана информация за обектите в по-големите населени места, които генерират големи количества хранителни биоотпадъци, както и за зелените площи в населените места и кварталите, от които се генерират зелени отпадъци и т.н.

Получаваната информация в различните звена на отговорните институции не е достъпна за лицата, които впоследствие ще я използват за изпълняване на възложените им функции. Наличната информация често е организирана по различен начин в различните институции, което не позволява сравнителен анализ на данните.

Значителна стъпка към подобряване на информационното осигуряване, свързано с управлението на отпадъците, представлява приемането през 2014 г. на новата *Наредба 1 по чл. 48, ал 1 от ЗУО за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, и реда за водене на публичните регистри.*

5.8.3. Определяне на мястото на информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината в йерархията на подходите по управление на отпадъците

Информационното осигуряване представлява подпомагащ инструмент, а не метод/подход за пряко управление на отпадъците. Поради тази причина то е несъотносимо към йерархията на приоритетите на подходите при управление на отпадъците.

5.8.4. Цел на подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

Както бе посочени по-горе, информационното осигуряване се придържа към един принцип и преследва само една цел: изпълнение на изискванията на действащото законодателство.

5.8.5. Мерки и практики, прилагани в общината до момента

Към момента Община Долни чифлик изпълнява действащото законодателство, но не е изградена вътрешна общинска информационна система за управление на отпадъците. За ефективното управление на отпадъците е необходимо изграждането на общинска информационна система, която да включва пълния набор от данни и информация, необходими както за изготвяне на анализи и прогнози, така и за проследяване на напредъка по изпълнението на настоящата Програма. НПУО 2014-2020 и Програмата за предотвратяване образуването на отпадъците (ППОО). За да се изгради системата са необходими няколко начални стъпки:

- създаване на архитектурата на информационната система;
- систематизиране на наличните данни и включването им в информационната система;
- набиране на базовите данни/информация за включване в информационната система, каквито към момента не са налични.

По-голямата част от предложените в програмата мерки са обединени около посочените по-горе стъпки. Мерките съчетават неинвестиционен и инвестиционен компонент, като покупката на оборудване (сървъри, компютри и т.н.) не е изведена отделно, а е включена в рамките на съответната мярка.

5.8.6. План за действие към Програмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

5.8.6.1. Дейности на общината за информационно осигуряване съгласно действащото законодателство

Задължения на общината за информационно осигуряване по НАРЕДБА № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри

Съгласно изискванията на НАРЕДБА № 1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри, лицата и фирмите, сключили договор с общината за изпълнение на

дейности с отпадъци на нейна територия имат следните задължения за подаване на информация:

- Лицата, чиято дейност е свързана с подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на отпадъци с произход от бита (т.е., сметосъбиращите фирми, работещи по договор с общината) представят **Годишен отчет по образец съгласно Приложение № 20 от Наредба 1;**
- Фирмите, събиращи и подготвящи за оползотворяване или обезвреждане масово разпространени отпадъци (ИУМПС, ОО, НУБА, ИУГ, ИУЕЕО, отработени масла), които работят по договор с общината, също представят **Годишен отчет по образец съгласно Приложение № 20 от Наредба 1;**
- Лицата, които депонират отпадъци, предоставят **Годишен отчет по образец съгласно Приложение № 31 от Наредба 1;**
- Регионалните сдружения (PCO) предоставят **Годишен отчет по образец съгласно Приложение № 32 от Наредба 1;**
- Лицата, които се занимават с компостиране, анаеробно разграждане и механично-биологично третиране на биоотпадъци, предоставят **Годишен отчет по образец съгласно Приложение № 33 (те не попълват Годишен отчет по Приложение 20).**

Освен на компетентния орган, Годишните отчети по Приложения 20, 31, 32 и 33 следва да се представят и на кмета на общината. Това задължение трябва да бъде указано в договорите, които общината е сключила със съответните фирми, а за отчети на PCO – в дружествения договор на сдружението. Тези отчети се изготвят ежегодно и ангажиментът за предаването им на кмета на общината трябва да бъде уреден в договорите за целия срок на действие.

Задължения на общината за информационно осигуряване по Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците

Общинските администрации имат важни задължения за информационно осигуряване, произтичащи от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците. Те са свързани с факта, че по тази наредба се отчита и изпълнението на целите по разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците. Отчитането се усложнява от обстоятелството, че кметовете на общините във всеки от регионите на PCO следва да осигуряват съвместно, а не поотделно постигането на регионалните цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци.

По силата на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците, общината следва да извършва на всеки 5 години морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на нейната територия, спазвайки Методиката, утвърдена със заповед на министъра на околната среда и водите.

Както бе указано по-горе, фирмата, извършваща дейности по договор с общината с битови отпадъци, в т.ч. и биоотпадъци, е длъжна да води отчетни книги и да предоставя **Годишен отчет съгласно образца по Приложение 33** на Наредба № 1 от 2014 г. Ако сключеният договор включва и задължение на фирмата-изпълнител да постигне и **изпълнението на целите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци** (което се подразбира), в него следва се укажат и **сроковете за предоставяне на информация** съгласно изискванията на Приложение № 1 и Приложение № 2 на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Със своя Заповед от 14.11.2014 г. Министерът на ОСВ е постановил, за метод за изчисляване на изпълнението на целите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци да се ползва **Метод No. 4 по образец No 1 от Приложение No 2 на Наредбата**. Това е най-опростеният метод от всички, включени в Приложение 2 и в табличен вид изглежда по следния начин:

Метод No. 4 по образец No 1 от Приложение No 2 на Наредбата за биоотпадъците, определен от Министъра на ОСВ за изчисляване на изпълнението на целите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци

Метод 4	Степен на рециклиране на битовите отпадъци в %		
Само отпадъци от домакинствата и подобни източници	ОБЩО (образувани)	ОБЩО количество на отпадъците, предадени за рециклиране	Степен на рециклиране
Отпадъци	тон/година	тон/година	%
ОБЩО рециклирани отпадъци			

По силата на чл. 13 от *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците*, ежегодно в срок до 10 септември **общината има задължението да изчисли изпълнението на целите по биоотпадъците за предходната календарна година**, следвайки Приложение 1 от Наредбата и използвайки горната методика. Общината следва да предостави на председателя на РСО на хартиен и електронен носител **следната информация**:

- 1) Информацията съгласно таблици 1 - 5 по Приложение No 2 от Наредбата;
- 2) Отчет за изпълнението на цели, по образец No 1 и образец No 2 от Приложение No 2 (изчислени по Метод No. 4);
- 3) Информация за дела от домакинствата, които не са включени в общинската система за разделно събиране на биоотпадъците и извършват компостиране на място;
- 4) Информация за изпълнението на мерките по чл. 10, ал. 3 и 4 от *Наредбата*;
- 5) Информация за изпълнение на задълженията по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО;
- 6) Друга информация, определена с решение на общото събрание на РСО.

От своя страна, в срок до 20 септември председателят на РСО изчислява изпълнението на целите по разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците за предходната календарна година за съответния регион, съгласно изискванията на Приложение No 1 и методиката по Приложение No 2 *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците* и предоставя на министъра на околната среда и водите **доклад на хартиен и електронен носител**. Този доклад трябва да бъде получен и от общината.

Задължения на общината за информационно осигуряване по Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали

По тази Наредба общината има конкретни задължения за информационно осигуряване, тогава, когато премахва принудително незаконни строежи. В случаите, когато общината сама премахва незаконни строежи или възлага премахването на друга организация, тя има следните информационни задължения:

- Да изготви **Транспортен дневник на строителните отпадъци**, съгласно изискванията на Приложение 6 от *Наредбата*, в който да даде информация за лицата, които извършват транспортирането и за тези, на които се предават СО;

- Да изготви **Отчет за изпълнение на плана за управление на строителните отпадъци**, съгласно Приложение 7 от Наредбата.

Тези документи общината следва да представи на компетентните органи.

Задължения на общината за информационно осигуряване по Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието

В момента, в който общината „произведе“ утайки от ПСОВ и/или започне да ги „употребява“ по някой от предвидените в закона начини, за нея възникват следните информационни задължения по Наредбата за утайките, които тя трябва да изпълни:

- Да заведе **Отчетна книга**, като производител и/или потребител на утайки;
- Да изготви **Годишен отчет** съгласно изискванията на НАРЕДБА № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците;
- Да приложи копие от **документите, удостоверяващи направените изпитвания** по чл. 8 ал. 1 от Наредбата за утайките, както и информация за метода на извършеното третиране;
- Да представи в Министерството на земеделието и храните **информация за направените изпитвания** по чл. 8, ал. 1 в съответствие с честотата съгласно приложение № 6 с цел попълване на регистъра по чл. 4, ал. 2 Закона за опазване на земеделските земи.

От всичко казано по-горе е видно, че задачите на общината по предоставяне на информация и отчети са много сериозни и изискват съответна численост на персонала, който освен всичко останало, трябва да бъде добре обучен и да познава изискванията на цитираните по-горе наредби и съответните европейски директиви, транспонирани в българското законодателство чрез тези наредби.

Добра практика е, кметът да изготвя ежегоден **Доклад до общинския съвет за дейностите по управление на отпадъците на територията на общината**.

5.8.6.2. Дейности за запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

В почти всички предишни подпрограми са включени дейности, насочени към запазване и подобряване на капацитета на общинската администрация по управление на отпадъците. Тези дейности за обучение и за подобряване на капацитета са обединени в настоящата подпрограма:

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

План за действие към Програмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда. Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците	● Реализиране на законовите задължения на общината за информационно осигуряване и за изготвяне на изискуемите отчети и документи ● Подобряване на административния капацитет на общината в сферата на управление на отпадъците	Създаване на общинска информационна система за управление на отпадъците, включваща пълния набор от данни и информация, необходими за изготвяне на анализи и прогнози и за проследяване на напредъка по изпълнението на настоящата Програма	15 (Сумата е за хардуер и за архитектура. Сумите за специалните модули са в съответните подпрограми)	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016	Изграждане на общинска информационна система за управление на отпадъците	Етапи от възлагането – изготвяне на задание, обявяване на обществена поръчка, възлагане, разработване и изграждане	Издадена заповед за въвеждане в действие на общинската информационна система за управление на отпадъците	Общината	Останалите общини от РСО, РИОСВ-Варна и външни консултанти
		Включване в договорите с фирмите, събиращи отпадъци, на задължение да представят на кмета Годишните си отчети по Приложения 20, 31, 32 и 33 от Наредба № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците	0	-	2016	Събиране на информацията, която следва да се въведе в общинската информационна система за управление на отпадъците	Подготвяне на анекси към съществуващите договори или сключване на изцяло нови такива	Налице са подписани договори с фирмите, събиращи отпадъци на територията на общината с включени задължения за предаване на кмета на Годишните отчети по Приложения 20, 31, 32 и 33 от Наредба № 1 от 2014	Общината	Фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци по договори с общината
		Изпълнение на задължения на общината по информационното осигуряване, произтичащи от Наредба № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците	0	-	2016-2020	Изпълнени общински задължения по информационното осигуряване в съответствие с Наредба 1 от 2014 г. през целия период 2016-2020 г.	Информацията, необходима за изготвяне на документите и отчетите по Наредба 1, е въведена в общинската информационна система	Документите и отчетите, изискуеми по Наредба 1, са изготвени правилно и са приети без забележки	Общината	РИОСВ-Варна, МОСВ и останалите общини от РСО

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Изпълнение на задължения на общината по информационното осигуряване, произтичащи от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците	0	-	2016-2020	Изпълнени общински задължения по информационното осигуряване в съответствие с Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците през целия период 2016-2020 г.	Информацията, необходима за изготвяне на документите и отчетите по Наредбата за биоотпадъците, е въведена в общинската информационна система	Документите и отчетите, изискуеми по Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците, са изготвени правилно и са приети без забележки	Общината	РИОСВ-Варна, МОСВ и останалите общини от РСО
		Изпълнение на задължения на общината по информационното осигуряване, произтичащи от Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материал	0	-	2016-2020	Изпълнени общински задължения по информационното осигуряване в съответствие с Наредбата за строителните отпадъци през целия период 2016-2020 г.	Информацията, необходима за изготвяне на документите и отчетите по Наредбата за стр. отпадъци, е въведена в общинската информационна система	Документите и отчетите, изискуеми по Наредбата за строителните отпадъци, са изготвени правилно и са приети без забележки	Общината	РИОСВ-Варна, МОСВ и останалите общини от РСО
		Изпълнение на задължения на общината по информационното осигуряване, произтичащи от Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистяването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието	0	-	2016 - 2020	Изпълнени общински задължения по информационното осигуряване в съответствие с Наредбата за утайките. през целия период 2016-2020 г.	Информацията, необходима за изготвяне на документите и отчетите по Наредбата за утайките, е въведена в общинската информационна система	Документите и отчетите, изискуеми по Наредбата за утайките, са изготвени правилно и са приети без забележки	Общината	РИОСВ-Варна, МОСВ и останалите общини от РСО
		Ежегодно изготвяне на Годишен доклад от кмета до общинския съвет за изпълнението на дейностите по отпадъците на територията на общината за всяка предходна година	0	-	2016 - 2020	Общинският съвет е информиран за изпълнението на дейностите по отпадъците	Разпореджване и текущи етапи на изготвянето на отчета	Годишният доклад на кмета за предходната година е внесен в общинския съвет до края на март	Общината	Фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци по договори с общината

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Обучения с цел повишаване капацитета на служителите в общината, участващи в осигуряването на информация, документи и отчети, свързани с управлението на различните видове отпадъчни потоци	5	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014- 2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по осигуряване на информация за управлението на различните видове отпадъчни потоци	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по осигуряване на информация за управлението на различните видове отпадъчни потоци	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консультанти
		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на включването на изисквания за предотвратяване на образуването на отпадъци в процедурите за възлагане на обществени поръчки	5	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014- 2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация, ангажирани с управлението на отпадъците и с провеждането на процедури по обществени поръчки	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички служители на общинската администрация, ангажирани с управлението на отпадъците, са преминали обучението	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консультанти
		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	5	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014- 2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички служители на общинската администрация, ангажирани с управлението на отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло, са преминали обучението	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консультанти
		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението на биоразградимите отпадъци	5	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014- 2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на био- разградими отпадъци	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на био-отпадъци	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консультанти

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Разработване на набор от инструкции и указания към строителните фирми и инвеститорите, свързани с управление на ОСР и с влагане на РСМ за строителни цели, съгласно раздел 5.4.5.2 Технически мерки в Подпрограмата за строителни отпадъци	10	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОР 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2017	Инвеститорите и строителните фирми са информирани за изискванията на общината за оползотворяването на ОСР и влагане на РСМ	Копие от набора от инструкции се дава на инвеститорите и строителните фирми при получаване на разрешението за проектиране и/или за строителство	Разработен е набор от инструкции и указания към строителните фирми и инвеститорите за управление на ОСР и влагане на РСМ в ново строителство	Общината	Съседни общини от РСОР (при наличие на интерес), Камара на строителите, Съюз на архитектите и външни консултанти
		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението на строителните отпадъци и влагане на рециклирани строителни материали в строителството	5	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОР 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на ОСР и влагане на РСМ в строителството	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на ОСР	Общината	Съседни общини от РСОР (при наличие на интерес), Камара на строителите, Съюз на архитектите и външни консултанти
		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението на масово разпространените отпадъци.	Бюджетът е указан в Плана за действие към Под-програмата за информационно осигуряване	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОР 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на МРО	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на МРО	Общината	Съседни общини от РСОР (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на управлението и контрола на отпадъците, в т.ч. и на нерегламентираните сметища и ликвидиране на щетите от стари замърсявания	5	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОР 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Реализиран проект за обучение на служители на общинската администрация по управление на нерегламентирани депа и ликвидиране на стари замърсявания	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на нерегламентирани депа и ликвидиране на стари замърсявания	Общината	Съседни общини от РСОР (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Организиране на обучение на общинската администрация по въпросите на използването на компоста от утайки за рекултивация и торене на зелени площи и на земеделски земи	5	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Служителите, ангажирани с УО са преминали поне веднъж обучение по управление на утайки от ПСОВ и по използването на компоста от тях	Всяка година минимум по трима общински служители преминават обучение	Всички общински служители, ангажирани с УО, са преминали обучение по управление и на утайки от ПСОВ и по използването на компоста от тях	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
--	--	---	---	---	-------------	---	--	--	----------	--

5.8.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

5.8.7.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

Индикативната стойност на мерките, заложи в подпрограмата за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците, възлиза общо на 60 000 лева за целия период на действие на програмата. Ако към тези дейности се присъединят и други заинтересовани съседни общини от РСО, за всички мерки може да се търси финансиране от ПУДООС и/или от ОПОС 2014-2020 г. Мерките, обаче, могат да бъдат и изцяло финансирани от общинския бюджет. Във втория случай средногодишният разход за тяхното изпълнение ще възлезе на 12 000 лева/годишно.

5.8.7.2. Разходи за населението

Разходите, които трябва да бъдат покрити от приходите от такса ТБО, т.е. от населението на общината, са 12 000 лева/годишно.

5.8.7.3. Икономически инструменти

Икономически инструменти за информационно осигуряване, за запазване и за подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците не са въведени, но има законови изисквания, които задължават общините да изпълняват тези мерки.

Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

5.9. Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

5.9.1. Въведение: Законодателни изисквания, свързани с разяснителните кампании и с информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Законът за управление на отпадъците задължава кметовете на общините, когато сключват договори с организации по оползотворяване или с други лица за извършване на дейности по събиране, транспортиране и рециклиране на отпадъци на територията общината, да включват в договорите и задължение за предоставяне на информация на гражданите за начина на прилагане на системата за разделно събиране, за провеждане на образователни и информационни кампании и за работа с обществеността. Това изискване е отразено в член 20 на ЗУО.

5.9.2. Основни принципи и етапи при изготвяне на подпрограмата за разяснителните кампании и информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

5.9.2.1. Съобразяване с целите на управление на отпадъците, приети на национално ниво

Под-програмата за организиране на разяснителни кампании и за информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците в най-голяма степен обслужва третата и четвъртата от приетите цели на национално ниво:

- Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;
- Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

5.9.2.2. Съобразяване с добри практики, прилагани от други общини

Важна предпоставка за постигане на заложената цел е опитът от предприеманите ежегодни кампании за почистване от отпадъци чрез участие на доброволци и регулярните информационни дейности на организациите по оползотворяване.

В изпълнение на информационно-разяснителната политика на държавата, на национално ниво ежегодно се провежда конкурс за общини „За чиста околна среда”.

5.9.3. Определяне на мястото на разяснителните кампании и на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Разяснителните кампании и информирането на обществеността са подпомагащ инструмент, а не метод/подход за пряко управление на отпадъците. Поради тази причина тези дейности не са относими към йерархията на приоритетите при управление на отпадъците, заложен в европейското и в националното законодателство.

5.9.4. Цел на подпрограмата за разяснителните кампании и за информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Включените в под-програмата мерки за повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи и на бизнес организациите са важни за подобряване на резултатите от управлението на отпадъците. Настоящата програма предвижда разширяване на обхвата на информационните дейности за обществеността и бизнеса, дейности, които традиционно се подценяват от местните власти.

Под-програмата от мерки има за цел да подпомогне връзката между отделните дейности по управление на отпадъците, с цел да се постигне по-добра ефективност на всяка една от тях. В нея могат да се включат мерки, които имат за цел отчитането на мнението на хората и бизнеса и прякото им привличане в процеса на вземане на управленски решения, например:

- Провеждане на социологически проучвания за проучване мнението и нагласите на жителите на общината;
- Осъществяване на консултации с обществеността на местно ниво при разработването на общинската програма за управление на отпадъците.

Освен мерките насочени пряко в двете основни направления – информиране и включване на обществеността при вземане на управленски решения в областта на управление на отпадъците, в под-програмата могат да се включат и мерки, които имат по-друга насоченост и произтичат от празнотите в управлението на отпадъците и от необходимостта от тяхното преодоляване. Такива мерки са провеждането на тематични информационни, на доброволчески кампании, предоставянето на информация за особеностите на битовите отпадъци в общината и др.

Под-програмата за подобряване информираността и участието на населението и бизнеса относно дейностите по управление на отпадъците има важно значение за общото подобряване на управлението на отпадъците и на практика подпомага, всички останали под-програми чрез разширяване на кръгозора на населението и включване на субективния фактор за подобряване резултатите от дейностите по управление на отпадъците.

Същевременно редица мерки, включени в другите под-програми също допринасят за постигането на целта за превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията приоритетите в управление на отпадъците. Мерки, като публикуването на интернет страницата на общината на информация за местоположението, вида и условията за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата и юридическите лица, провеждането на обучителни програми за бизнеса за предотвратяване генерирането на отпадъци и ефективното им използване като ресурс, създаването на интернет платформа за обмен на добри бизнес практики и др. са обичайни мерки, които могат да се включат и в настоящата под-програма.

5.9.5. План за действие към подпрограмата за разяснителните кампании и за информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

План за действие към Подпрограмата за прилагане на разяснителни кампании и информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда. Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците	•Подобряване осведомеността на населението и бизнеса и засилване на участието им в дейностите по управление на отпадъците •Превръщане на обществеността във важен фактор в управлението на отпадъците	Провеждане на проучване на мнението, нагласите, осведомеността и желанието за разширяване участието на гражданите в системите за разделно събиране на отпадъците	8	Общински бюджет	2016	Общината получава информация, необходима за вземането на управленски решения, съобразени с мнението на гражданите	Етапи от възлагането: изготвяне на задание, обявяване, възлагане и провеждане на проучването	Проведено социологическо проучване	Общината	Фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци по договори с общината, външни консултанти
		Създаване на "зелен" телефон и е-мейл адрес, на който гражданите да могат да подават сигнали за нарушения на нормативните изисквания за отпадъците, както и на предложения за подобрения на политиките по отпадъците	0	-	Май, 2016	Подобренa работа на общината по управление на отпадъците в резултат на получените сигнали и предложения	Създаден „зелен“ телефон и електронен адрес за сигнали и предложения	Издадена заповед на кмета за създаване на телефон и ел. адрес с график за дежурство и ред за обработка на сигналите и предложенията	Общината	Фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци по договори с общината
		Актуализиране на договорите с фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци за общината, с включване на задължение, фирмите да провеждат и разяснителни кампании по УО за обществеността, съгл. чл. 20 на ЗУО и съгл. настоящата подпрограма	0	-	2016	Проведени обществени кампании по УО от фирми, имащи договори с общината за изпълняване на дейности по отпадъци	Подготвени нови договори за фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци на територията на общината	Подписани договори, с включени задължения за провеждане на обществени кампании, съгласно чл. 20 от ЗУО и съгл. настоящата подпрограма	Общината	Фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци по договори с общината
		Промяна в общинската Наредба за управление на отпадъците и въвеждане на задължение за провеждане на информационни кампании, свързани с управление на отпадъците	0	-	2016	Променена общинска наредба за УО с включено задължение за информационни кампании	Подготвен проект за изменение на Наредбата за отпадъците и внесен в общинския съвет	Утвърдена общинска наредба с включено задължение за информационни кампании	Общината	Фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци по договори с общината и външни консултанти

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Промяна на общинската Наредба за отпадъците и въвеждане на изискване за публикуване на План-сметката за разходите на общината, въз основа на които се определя ТБО, както и на и отчета за разходите за управление на отпадъците за предходната година, спрямо одобрената план-сметка	0	-	2016	Променена общинска наредба с включени указанията задължения	Подготвен проект за изменение на Наредбата за отпадъците и внесен в общинския съвет	Утвърдена общинска наредба с включено задължение за публикуване на План-сметката и на отчета за разходите за ТБО	Общината	Външни консултанти
		Включване под патронажа на общината, на училища, НПО и местни бизнес организации в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	15 (ежегодно по 3)	-	2016 - 2020	Общинският съвет е информиран за изпълнението на дейностите по отпадъците	Разпореждане и текущи етапи на изготвянето на отчета	Годишният доклад на кмета за предходната година е внесен в общинския съвет до края на март	Общината	Фирмите, изпълняващи дейности по отпадъци по договори с общината
		Провеждане на разяснителна кампания и оказване на подкрепа на малкия и среден бизнес на територията на общината, относно начините за предотвратяване на образуването на отпадъци	12	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини; Такси от участниците	Декември, 2016	Реализиран проект за разясняване на превенцията на отпадъците сред МСП, работещи на територията на общината	Брой малки и средни предприятия, обхванати от кампанията, спрямо общия брой малки и средни предприятия, на територията на общината	70% от МСП на територията на общината са обхванати от разяснителната кампания по превенция на отпадъците	Общината	Съседни общини (при наличие на интерес); браншова организация или външна фирма, провеждаща обучението
		Използване на експертни групи на производители и/или потребители, секторни преговори и сключване на доброволни споразумения за предотвратяване на образуването на отпадъци	6	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	Декември, 2016	Изпълнени проекти за дискусии и обучение, в които е включена темата за доброволни споразумения между държавни институции и браншови организации на бизнеса	Брой проведени дискусии и обучения по темата; Дял (в %) на предприятия, работещи на територията на общината, включени в споразуменията	Служители и представители на бизнеса са участвали в дискусии и обучения по въпросите на доброволните споразумения	Общината	Съседни общини (при наличие на интерес); браншова организация или външна фирма, провеждаща обучението
		Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост и към специфични групи от потребители, по въпросите на превенцията на образуването на отпадъци	15 (ежегодно по 3)	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Населението е наясно с ползите от превенцията на образуването на отпадъци	Всяка година се провеждат информационни дни, посветени на УО и в частност, на по превенция на отпадъците	20% от населените места в общината ежегодно са обхванати от кампанията за предотвратяване на образуването на отпадъци	Общината	Съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Провеждане на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост и към специфични групи по въпросите на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	15 (ежегодно по 3)	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Населението е наясно с ползите от повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Всяка година се провеждат информационни дни, посветени на УО и в частност, на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	20% от населените места в общината ежегодно са обхванати от кампанията за ползите и особеностите на повторната употреба и рециклирането на битовите отпадъци	Общината	Оползотворяващи организации, съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна и външни консултанти
		Информационни кампании за предоставяне на информация за битовите отпадъци и насърчаване на населението да събира разделно биоразградимите такива	15 (ежегодно по 3)	Общински бюджет и/или Ос 6 на ОПОС 2014-2020 г., при по-голям проект, включващ и съседни общини	2016 - 2020	Населението е наясно с ползите от оползотворяването на биоотпадъците, с правилата и приетите материални стимули	Всяка година се провеждат информационни дни, посветени на УО и в частност, на биоразградимите отпадъци	20% от населените места в общината ежегодно са обхванати от кампанията за оползотворяването на биоотпадъците	Общината	Сметосъбираща фирма, съседни общини от РСО (при наличие на интерес), РИОСВ-Варна
		Информирание на обществеността за промените в системата за управление на отпадъци и за вредата върху околната среда от използването на нерегламентирани депа	5	Общински бюджет	Декември, 2019	Населението спира окончателно използването на старите, закрити депа за отпадъци и използва всички възможности на променената система за сметосъбиране и сметоизвозване	Всички населени места и райони, включени в системата, са с ликвидирани стари депа за отпадъци	Въведена е работеща и ефективна система за управление на отпадъци в общината, с намален риск за състоянието на околната среда и за здравето и живота на населението	Общината	Сметосъбираща фирма и населението
		Разясняване предимствата на откритите площадки за нискобюджетно компостиране и проучване на желанието на отделните населени места, кои от старите депа биха желали да бъдат превърнати в такива площадки	8	Общински бюджет	Декември, 2017	Определени са старите депа, които могат да бъдат превърнати в открити площадки за нискобюджетно компостиране	Брой определени стари депа за превръщане в площадки за компостиране	Оценени са разходите за превръщане на депата в площадки за компостиране	Общината	Сметосъбираща фирма, населението и външни консултанти

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Информирание на обществеността относно правилата за ползване на общинската канализационна система и за вредата от тежките метали и токсични химикали върху утайките от ПСОВ и върху използването им за рекултивация и торене	5	Общински бюджет	Декември, 2019	Населението спира изливването и в канализацията на отпадъчни продукти, съдържащи тежки метали и токсични химикали	Всички населени места и райони, включени в ПСОВ, са с проведени информационни кампании	Въведена е работеща и ефективна система за управление на отпадъчните води в общината, с намален риск за състава на утайките от ПСОВ и за здравето и живота на населението	Общината	РЗИ-Варна. РИОСВ-Варна и външни консултанти
--	--	--	---	-----------------	----------------	---	--	---	----------	--

5.9.7. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за прилагане на разяснителни кампании и информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

5.9.7.1. Индикативни разходи за прилагане на разяснителни кампании и информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Индикативната стойност на мерките, заложи в подпрограмата за разяснителни кампании и информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците по управление на отпадъците, възлиза общо на 105 000 лева за целия период на действие на програмата. Ако към тези дейности се присъединят и други заинтересовани съседни общини от РСО, за всички мерки може да се търси финансиране от ПУДООС и/или от ОПОС 2014-2020 г. Мерките, обаче, могат да бъдат и изцяло финансирани от общинския бюджет. Във втория случай средногодишният разход за тяхното изпълнение ще възлезе на 21 000 лева/годишно.

5.9.7.2. Разходи за населението

Разходите, които трябва да бъдат покрити от приходите от такса ТБО, т.е. от населението на общината, са 21 000 лева/годишно.

5.9.7.3. Икономически инструменти за управление на биоразградимите отпадъци

Икономически инструменти за информационно осигуряване, за запазване и за подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците не са въведени, но има законови изисквания, които задължават общините да изпълняват тези мерки.

Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на смесено събраните отпадъци

5.10. Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на смесено събраните отпадъци

5.10.1. Законодателни изисквания, свързани с третирането на смесено събраните отпадъци

Съгласно чл. 30 от Закона за управление на отпадъците, лицата, при чиято дейност се образуват, събират, транспортират или третират отпадъци, са длъжни да предприемат необходимите мерки за оползотворяване на отпадъците в съответствие с йерархията на приоритетите при тяхното управление. Това изискване на закона задължава общините да подлагат битовите отпадъци, генерирани на тяхна територия на предварителна обработка, с цел, повторно използване, рециклиране и оползотворяване, преди да ги депонират. В момента Община Долни чифлик няма технически вариант да извърши предварителна на битовите отпадъци на своя територия, поради отсъствие на необходимата инфраструктура. Такава е било планирано да се изгради първоначално в Община Провадия с разчет да се обслужват група общини, сред които и Община Долни чифлик, но по ред причини, регионален център за управление на отпадъци там не се изгражда. По тази причина, всички общини, участващи регионалното сдружение – Регион Провадия в момента не са в състояние да закрият собствените си депа и да пристъпят към изпълнението на целите на НПУО 2014-2020 г. Ситуацията на процедурата по изграждане на РЦУО, провеждана от РСУО – Регион Провадия в момента е следната:

- Изготвен е идеен проект за регионално депо близо до гр. Провадия. Ползвана е техническа помощ и съдействие от МОСВ. Проекта е приет от Областния експертен съвет през 2006 г.
- Изготвен е доклад по ОВОС, който е отхвърлен с Решение № II-8/2010 г. на Висшия експертен съвет. С Решението по ОВОС площадката в Провадия се определя като неприемлива.
- На 31.08.2010 г. МОСВ прекратява договора за финансиране.
- На 21.07.2011 г. е взето решение за прекратяване и ликвидация на акционерното дружество.
- На 30.09.2010 г. в МОСВ е изпратено писмо от община Вълчи дол с Решение от заседание на кметовете на заинтересованите общини и Областния Управител с предложение за депо да се ползва резервната площадка до с. Войводино.
- На 20.04.2011 г. е проведено общо събрание за учредяване на регионално сдружение за изграждане на Регионална система за управление на отпадъците на общините Вълчи дол, Аврен, Бяла, Ветрино, Девня, Долни Чифлик, Дългопол, Провадия и Суворово. Направени са постъпки за придобиване на собствеността на терена за депото от община Вълчи дол, която е водеща в сдружението. Земята е пасище, мера - държавна собственост.
- С проведената на 12.04.2012 г. работна среща на представителите на Регионалното сдружение са приети Вътрешните правила за работа на сдружението по чл. 19 б, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).
- На проведена работна среща на 06.07.2012 г. се взема решение за комплектуване на необходимата информация по Общини и предоставянето ѝ на консултантска фирма

за актуализиране с цел възлагане изготвянето на Доклад за ОВОС за инвестиционно предложение „Регионално депо за отпадъци - регион Провадия“.

- От община Вълчи дол е изпратено писмо до МЗХ с изх. № РД 0400-42/10.02.2012 г. за даване на съгласие за провеждане на процедура за безвъзмездно предоставяне на собствеността на избрания имот № 000019 в землището на с. Войводино, успоредно с процедурата по ОВОС
- Със свое писмо изх. № 91- 531/09.03.2012 г. МЗХ дава съгласие за безвъзмездно предоставяне на собствеността над имот № 000019 на Общинска служба по земеделие и гори - гр. Вълчи дол след положително Решение по ОВОС. Процедурата е прекратена, което допълнително забавя изграждането на Регионалната система.
- С писмо изх. № РД 08-01-1098/13.05.2014 г. до Министъра на Земеделието и храните отново е поискано откриване на процедура за безвъзмездно прехвърляне правото на собственост върху имот № 000019 по КВС на с. Войводино, община Вълчи дол, актуван с АДС № 8323 от 10.10.2012 г., начин на трайно ползване - пасище, мера и площ 735 272 кв.м. на РСУО-регион Провадия. Отговор от министерството до момента няма.

Видно от горното, перспективите за скорошно изграждане на РЦУО в с. Войводино засега са нищожни, което поставя като първа задача пред Община Долни чифлик въпроса за излизане от РСУО – Регион Провадия и влизане в друго такова, което би предоставило възможност на общината да си изпълнява нормално задълженията.

Най-добър вариант към момента се явява **РСО – Регион Варна**, което разполага с Регионален център за управление на отпадъци в с. Вълген, Община Аксаково, а в с. Езерово, Община Белослав е изградена и функционира **предприятие за сортиране и предварителна подготовка на ТБО**. С преминаването на битовите отпадъци през предприятието в с. Езерово и обработката им в него се удовлетворяват изискванията на закона и НПУО 2014-2020, да се депонират само отпадъци, които са били предварително третирани.

5.10.2. Основни съображения и принципи при изготвяне на подпрограмата за управление на смесено събраните отпадъци

Анализът на техническите параметри и на разходите показва, че поради голямото разстояние между Община Долни чифлик и инсталацията за предварително третиране на ЕКОИНВЕСТ АСЕТС АД в с. Езерово, Община Белослав, е по-изгодно да се приложи схема за управление на смесено събраните отпадъци с използване на претоварна станция. Претоварната станция е най-удобно да бъде изградена на старото депо в гр. Долни чифлик, където могат да бъдат изградени инсталация за сортиране на смесено събраните отпадъци и инсталация за компостиране. Важен въпрос за работата на бъдещата претоварна станция е възможността за ползването ѝ от съседните общини Бяла и Аврен и проучването на интереса към нея от тяхна страна.

Анализът на целесъобразността от изграждане на претоварна станция за отпадъци (ПСО) на площадката на сегашното общинско депо, извършен в т. 8.1.3.1.3.2 показва, че използването на такава е финансово изгодно, защото води до намаляване на транспортните разходи. От сравнението на инвестиционните и оперативните разходи за транспортиране от населените места до завода в с. Езерово по вариантите с и без използване на ПСО Долни чифлик (но без предварително разделяне рециклиране и без компостиране на територията на Общината) е видно, че инвестиционните разходи на варианта с използване на ПСО са по-големи със

770 000 лева, а годишните оперативни разходи на същия вариант са с 61 138 лв по-малки. Ако цялото количество битови отпадъци, генерирани в общината през 2015 г. (5038 т/год.) се транспортира до с. Езерово и се предава на завода за обработка, то инвестиционните разходи за изграждане на претоварна станция ще се изплатят за **12,6 години**.

Анализите, представени в т. 8.1.3.1.3.3 и т. 8.1.3.1.3.4 показват, че най-изгоден от гледна точка на оперативните разходи е вариантът с използване на претоварна станция, изградена на площадка на сегашното депо, в близост до което са изградени и инсталация за разделяне на смесено събраните отпадъци и инсталация за компостиране. Този вариант е с най-големи инвестиционни разходи и се изплаща за **25 години**, но при него **оперативните годишни разходи, които плаща общината за управление на отпадъците всяка година, са най-малки**. По тази причина, именно този вариант е заложен в настоящата Подпрограма за управление на смесено събраните отпадъци.

Инсталацията за разделяне на смесено събраните отпадъци е заложена в Подпрограмата за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло.

Инсталацията за компостиране е заложена в Подпрограмата за разделно събиране и достигане целите за биоразградимите и биологичните отпадъци.

5.10.3. План за действие към Програмата за управление на смесено събраните отпадъци

Основните действия, които следва да бъдат предприети в рамките на тази подпрограма, са уреждането на въпросите, свързани с излизането на Община Долни чифлик от регионалното сдружение – Регион Провадия и присъединяването към аналогичното за Регион Варна, в което в момента членуват три общини: Аксаково, Белослав и Варна.

Следващата задача, която трябва да бъде решена е разработването на модул за смесено събраните отпадъци към информационната система за управление на отпадъците, каквато Общината към момента няма изградена.

Последните два въпроса са изграждането на претоварната станция за отпадъци (ПСО) на територията на депото, което към момента на строителството следва да бъде затворена и рекултивирано и на двете инсталации: за разделяне на смесено събраните отпадъци и за компостиране на биоразградимите такива.

Тъй, като претоварната станция представлява междинен пункт между населените места и депото в с. Вълген, следва да бъде организирано и осигурено с технически средства и транспортирането на битовите отпадъци от населените места до ПСО.

В таблицата по-долу са представени времевите и финансовите параметри на отделните задачи от Плана за действие.

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

План за действие към Подпрограма за подобряване на управлението на смесено събраните отпадъци

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (Мерки)	Бюджет [хил. лв]	Източници на финансиране	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
							Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда	Достигане на количествените цели за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на рециклируеми отпадъци;	Излизане от на общината от РСУО и влизане в РСО – регион Варна, в което в момента членове са общините Аксаково, Белослав и Варна	0	-	Март, 2016	Общината става член на РСО – регион Варна	Изготвени предложения за освобождаване на общината от РСУО – Провадия и за приемане в РСО - Варна	Получени положителни решения на управителните съвети на двете регионални сдружения по отпадъците	Общината	РСУО – регион Провадия; РСО – регион Варна/Аксаково
	Намаляване на разходите за третиране на смесено събраните отпадъци	Получаване съгласие от страна на общините Аксаково и Бяла да ползват претоварната станция и останалите съоръжения в близост до нея	0	-	Март, 2016	Получено съгласие за съвместна експлоатация на претоварната станция	Изготвени предложения за съвместно ползване към общините Аврен и Бяла	Получени положителни решения от двете общини	Общината	Община Бяла и община Аврен
		Разработване и внедряване на модул от общинската информационна система за управление на смесено събраните отпадъци	11	Общински бюджет	2016	Работещ модул за смесено събраните отпадъци, като част от общинската информационна система за битовите отпадъци	Етапи на възлагане и изпълнение на поръчката	Общината отчита изпълнението на целите в съответствие с изискванията на НПУО 2014-2020	Общината	Всички оператори и организации, които подават информация в информационната система, външни консултанти
		Изграждане на претоварна станция за всички видове отпадъци, в т.ч и ОСР на територията на общинското депо, подлежащо на закриване	850	ПУДООС и/или ОПОС 2014-2020 и/или Програма за развитие на селските региони, Мярка М04 - Инвестиции в материални активи	2016 - 2020	Създадени условия за предварителна обработка и за окрупнен транспорт на смесено събраните отпадъци до инсталацията за предварително третиране в Езерово	Етапи на осигуряване на финансиране и на възлагане и изпълнение на поръчката	Изградена претоварна станция за всички видове отпадъци на терена на старото общинско депо	Общината	Сметосъбираща фирма
		Закупуване на три контейнера с обем 40 м³, един автомобил-контейнеровоз, мини челен товарач и ел. автокантар	260	ПУДООС или Ос 6 на ОПОС 2014-2020	2016-2020	Създадени условия за окрупнен транспорт на смесено събраните отпадъци до инсталацията за предварително третиране в Езерово	Етапи на осигуряване на финансиране и на възлагане и изпълнение на поръчката	Закупени три контейнера с обем 40 м³, един автомобил-контейнеровоз, мини челен товарач и ел. автокантар	Общината	Сметосъбираща фирма

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

		Въвеждане в действие на претоварната станция за транспортиране до депото в с. Вълген на остатъка от битовите отпадъци след като от тях са отделени рециклируемите отпадъци и биоразградимите, подлежащи на компостиране.	153,393 (ежегодни оперативни разходи на ПСО и транспортни до с.Вълген) 172,075 (отчисления за депониране) 231,153 (ежегодни транспортни разходи от населените места до ПСО)	Общински бюджет	2019	Функционираща претоварна станция за отпадъци (ПСО) за транспортиране на остатъка за депониране до депото в с. Вълген, Община Аксаково	Всички смесено събрани битови отпадъци постъпват в ПСО, обработват се в инсталацията за разделяне и остатъкът се транспортира от ПСО до депото в с. Вълген	Намаляване на годишните оперативни разходи на общината със 101 203 лв , в сравнение с варианта, при който не се използват ПСО и инсталации за разделяне на рециклируемите и за компостиране на биоразградимите битови отпадъци	Общината	Сметосъбираща фирма
--	--	--	--	-----------------	------	---	--	---	----------	---------------------

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

5.10.4. Финансова рамка за изпълнението на подпрограмата за управление на смесено събраните отпадъци

5.10.4.1. Индикативни разходи за дейностите от подпрограмата за управление на смесено събраните отпадъци

По-долу са сравнени разходите за транспортиране на цялото количество отпадъци, генерирано във всички населени места на общината до предприятието за предварителна обработка на отпадъци на ЕКОИНВЕСТ АСЕТС АД в с. Езерово при два варианта:

I. С използване на претоварна станция за отпадъци;

II. Без използване на такава.

Тези разходи са пресметнати в т. 8.1.3.1.3.2 в приложенията, при положение, че цялото генерирано количество отпадъци се транспортира до с. Езерово, без предварително разделяне и подготовка за рециклиране и компостиране на територията на общината.

Ако отпадъците бъдат подложени на предварително третиране в самата община, това ще намали количеството на транспортираните до предприятието и съответно, ще намали и разходите.

Към оперативните разходи за транспорт са добавени и разходите за заплащане на обработката в завода за отпадъци в с. Езерово по 73,37 лв/т или общо **369 638 лева**.

Сравнението на разходите е дадено по-долу в таблицата:

Сравнение на инвестиционните и оперативните разходи за транспортиране от населените места до завода в с. Езерово по вариантите с и без използване на ПСО Долни чифлик, без рециклиране и без компостиране

Видове разходи	С използване на ПСО	Без използване на ПСО	Разлика
БЕЗ РАЗДЕЛЯНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ, И БЕЗ КОМПОСТИРАНЕ			
1. Инвестиционни разходи [лв]	1 450 000	680 000	770 000
1.1. СМР за ПСО	850 000	0	
1.2. Оборудване от ПСО до завода в с. Езерово	260 000	510 000	
1.3. Оборудване от населените места до ПСО	340 000	170 000	
2. Оперативни [лв/год.]	774 513	835 651	- 61 138
2.1. Транспорт от ПСО до завода в с. Езерово	173 722	278 503	
2.2. Транспорт от населените места до ПСО	231 153	187 510	
2.2. Обработка и депониране на отпадъците	369 638	369 638	

От сравнението на разходите в таблицата е видно, че инвестиционните разходи на варианта с използване на ПСО са по-големи със 770 000 лева, а годишните оперативни разходи на същия вариант са с 61 138 лв по-малки. Ако цялото количество битови отпадъци, генерирани в общината (5038 т/год.) се транспортира до с. Езерово и се предава на завода за обработка, то инвестиционните разходи за изграждане на претоварна станция ще се изплатят за **12,6 години**.

Следващото сравнение е на инвестиционните и оперативните разходи за транспортиране на отпадъците до завода в с. Езерово, община Белослав, без използване на претоварна станция, с разходите за транспортиране до депото в с. Въглен, Община Аксаково с

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

използване на претоварна станция, на която е изградена и инсталация за разделяне, сортиране и подготовка за рециклиране на смесено събраните отпадъци. При втория вариант отпадъците се предават на депото до с. Вълген, защото вече са преминали първична обработка и от тях са отделение рециклируемите материали.

Сравнение на инвестиционните и оперативните разходи за транспортиране от населените места до РЦУО в с. Вълген по вариантите без използване на ПСО и с използване на такава, на която има изградена инсталация за разделяне

Видове разходи	С използване на ПСО	Без използване на ПСО	Разлика
С РАЗДЕЛЯНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ, БЕЗ КОМПОСТИРАНЕ			
1. Инвестиционни разходи	2 440 000	680 000	1 760 000
1.1. СМР за ПСО	850 000	0	
1.2. Оборудване от ПСО до с. Езерово/Вълген	260 000	510 000	
1.3. Оборудване от населените места до ПСО	340 000	170 000	
1.4. СМР за инсталация за разделяне	500 000	0	
1.5. Оборудване инсталация за разделяне	490 000	0	
2. Оперативни	740 106	835 651	- 95 545
2.1. Транспорт от ПСО до с. Езерово/Вълген	162 805	278 503	
2.2. Транспорт от населените места до ПСО	231 153	187 510	
2.3. Инсталация за разделяне и сортиране	122 401	0	
2.4. Депониране на отпадъците (4056 т.)	223 747	369 638	

В този случай до депото в с. Вълген ще се транспортира не цялото количество генерирани отпадъци в общината, а 80,5% от него (4056 тона), тъй като 19,5% ще бъдат предадени за рециклиране. След като отпадъците са подложени на предварително третиране, те могат да бъдат предадени за депониране на направо на депото в с. Вълген по цена 55,17 лв/тон, в която съгласно оферта, дадена от Община Аксаково от 27.11.2015 г., са включени и отчисленията по Наредба 7, внасяни по сметка на РИОСВ. При транспорта от ПСО до с. Вълген (което е на същото разстояние, както и с. Езерово) горивото намалява с 19,5% и от 55 983 лв стойността му става 45 067 лева. С тази разлика се намаляват и оперативните разходи за транспорт в т. 2.1, които от 173 722 лв (вариант само с използване на ПСО) стават 162 805 лева.

Последното сравнение е на инвестиционните и оперативните разходи за транспортиране на отпадъците до завода в с. Езерово, община Белослав, без използване на претоварна станция, с разходите за транспортиране до депото в с. Вълген, Община Аксаково с използване на претоварна станция, на която са изградени и Инсталация за разделяне, сортиране и подготовка за рециклиране на смесено събраните отпадъци, и Инсталация за компостиране. При втория вариант отпадъците се предават на депото до с. Вълген, защото вече са преминали първична обработка и от тях са отделение рециклируемите материали.

Количеството рециклируеми материали, отделени в инсталацията, отговаря на целите на общината за рециклиране – 50% от рециклируемите материали, което съгласно данните от морфологичния анализ представлява **19,5% от всички отпадъци**, генерирани в общината.

Количеството биоразградими отпадъци, преработени в инсталацията за компостиране, също е в съответствие с целите на общината – 50% от биоразградимите отпадъци, което

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

съгласно данните от морфологичния анализ представлява **18,6% от всички отпадъци**, генерирани в общината.

Общо извлечените и обработени рециклируеми отпадъци представляват **38,1%** от цялото количество отпадъци, генерирани в общината. Вследствие на това, до РЦУО в с. Въглен ще бъдат транспортирани оставащите **61,9%** от генерираните отпадъци или **3119 тона**.

Сравнение на инвестиционните и оперативните разходи за транспортиране от населените места до РЦУО в с. Въглен по вариантите без използване на ПСО и с използване на такава, на която има изградена инсталация за разделяне и инсталация за компостиране

Видове разходи	С използване на ПСО	Без използване на ПСО	Разлика
С РАЗДЕЛЯНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ, И С КОМПСТИРАНЕ			
1. Инвестиционни разходи	3 208 000	680 000	2 528 000
1.1. СМР за ПСО	850 000	0	
1.2. Оборудване от ПСО до с. Езерово/Въглен	260 000	510 000	
1.3. Оборудване от населените места до ПСО	340 000	170 000	
1.4. СМР за инсталация за разделяне	500 000	0	
1.5. Оборудване инсталация за разделяне	490 000	0	
1.6. СМР за инсталация за компостиране	500 000	0	
1.7. Оборудване инсталация за компостиране	268 000	0	
2. Оперативни	734 448	835 651	– 101 203
2.1. Транспорт от ПСО до с. Езерово/Въглен	152 393	278 503	
2.2. Транспорт от населените места до ПСО	231 153	187 510	
2.3. Инсталация за разделяне и сортиране	122 401	0	
2.4. Инсталация за компостиране	56 426	0	
2.5. Депониране на отпадъците (3 119 т.)	172 075	369 638	

В този случай до депото в с. Въглен ще се транспортира не цялото количество генерирани отпадъци в общината, а 61,9% от него (3 119 тона), тъй като 38,1% ще бъдат предадени за рециклиране. Тъй, като отпадъците са подложени на предварително третиране, те могат да бъдат предадени за депониране на направо на депото в с. Въглен по цена 55,17 лв/тон, в която съгласно оферта от Община Аксаково от 27.11.2015 г., са включени и отчисленията по Наредба 7, внасяни по сметка на РИОСВ. При транспорта от ПСО до с. Въглен (което е на същото разстояние, както и с. Езерово) горивото намалява с 38,1% и от 55 983 лв стойността му става 34 653 лева. С тази разлика се намаляват и оперативните разходи за транспорт в т. 2.1, които от 173 722 лв (вариант само с използване на ПСО) стават 152 393 лева.

5.10.4.2. Разходи за населението

Всички дейности по транспортиране на отпадъците по от населените места, по разделяне на смесено събраните отпадъци и подготовката им за рециклиране, по компостиране на биоразградимите и по транспортирането им от ПОС до депото в с. Въглен, се заплащат общината от приходите, събрани от такса битови отпадъци. Съответно, разходите, които трябва да се покриват от такса ТБО, събирана от населението, по тази подпрограма възлизат на 1 677 621 лева, в които влизат и средствата, необходими за изграждане и оборудване на ПСО. В случай, че за последните бъде осигурено финансиране от ПУДООС, то с приходите от

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

такса ТБО събрана от населението ще бъде покрити оперативните годишни разходи в размер на **567 621 лева**.

5.10.4.3. Икономически инструменти

При неизпълнение изискванията от страна на общините за определяне на площадки за дейности по отпадъците, **отчисленията по чл. 64 от ЗУО се увеличават с 15 на сто за периода до отстраняване на неизпълнението.**

Когато целите за повторна употреба и рециклиране в региона на РСО са изпълнени от общините-членки, **размерът на отчисленията за битови отпадъци по чл. 64 от ЗУО се намалява с 50%.**

Оценка на финансовите средства, необходими за осъществяване на плана

5.11. Оценка на финансовите средства, необходими за осъществяване на плана

В различни стратегически документи са заложили разни прогнози за количеството отпадъци, генерирано общо в рамките на една година в община Долни чифлик. общото Данните за действително събраните и депонирани отпадъци в периода 2010 – 2014 г. показват, че количествата варират от 6188 т до 4882 т (последната цифра е за 2014 г.). Съгласно приетите на национално ниво норми на натрупване, прогнозното количество за 2015 г. би трябвало да бъде 5038 т. С оглед леко намаляващото население и практически запазващата се норма на натрупване приемаме за реалистична дългосрочната прогноза за общо количество формирани отпадъци 5000 т/год. На тази прогноза са направени разчети за разходите, които следва да бъдат покривани ежегодно от общината и инвестиционните потребности от други фондове и програми.

В следващата таблица са представени резултатите от изчисленията за разходите, които следва да бъдат правени ежегодно от общината, за да се поддържа такава система за управление на отпадъците, която да осигурява изпълнението на целите, заложили в НПУО 2014-2020 и в настоящата общинска Програма:

No.	Подпрограма	Ежегодни разходи на общината, осигурявани от приходите от такса ТБО [лева/година]	Индикативни разходи от други източници на финансиране		
			Размер [лева]	Предназначение на финансирането	Потенциален източник
1	Подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци	7 000	150 000	Създаване на център за ремонт и повторна употреба на продукти и вещи	Общински бюджет и/или Програма за развитие на селските региони, Мярка М04 - Инвестиции в материални активи
2	Подпрограма за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	600	неизвестен	Събиране на отпадъци от опаковки от хартия, метали, пластмаса и стъкло	Организация за оползотворяване на отпадъците от опаковки „ЕКОКОЛЕКТ“ АД
		122 401 (оперативни разходи на инсталация за разделяне и сортиране)	500 000	СМР за изграждане на хале на инсталация за разделяне на смесено събрани отпадъци	ПУДООС
			490 000	Оборудване за инсталация за разделяне	ПУДООС
3	Подпрограма за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО 2014-2020 за биоразградимите и за биологичните отпадъци	56 426 (оперативни разходи на инсталация за компостиране)	500 000	СМР за изграждане на инсталация за открито компостиране	ПУДООС
			268 000	Оборудване за инсталация за открито компостиране	ПУДООС
			64 800 (разходът е след 2020 г.)	Закупуване на 80 кафяви контейнера за биоразградими отпадъци	ПУДООС
4	Подпрограма за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	46 978	56 150	Закупуване на 65 метални контейнера за строителни отпадъци с обем 4м³	ПУДООС или Ос 6 на ОПОС 2014-2020
			140 000	Закупуване на контейнеровоз за 4-кубикови контейнери	ПУДООС или Ос 6 на ОПОС 2014-2020

Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД	Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020	Декември 2015
---	--	---------------

No.	Подпрограма	Ежегодни разходи на общината, осигурявани от приходите от такса ТБО [лева/година]	Индикативни разходи от други източници на финансиране		
			Размер [лева]	Предназначение на финансирането	Потенциален източник
5	Подпрограма за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци	2 000	неизвестен	Събиране на отпадъци от ИУМПС, ИУГ, НУБА, ИУЕЕО, ОЧЦМ	„БУЛКРЕДО“ АД - организация по оползотворяване на ИУМПС, ИУГ, НУБА, ИУЕЕО, ОЧЦМ
6	Подпрограма за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска за околната среда от депонирани отпадъци	5 600	2 070 000	Закриване и рекултивация на 27 стари депа с преустановена експлоатация и обща площ 73,4 дка	ПУДООС
7	Подпрограма за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ	11 000	60 000	Изграждане на модул за компостиране на утайки от ПСОВ, като част от инсталацията за компостиране, с включена лаборатория за изследване състава на получения компост	ПУДООС
8	Подпрограма за информационно осигуряване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците	12 000	Съществува възможност за тези мерки да се търси външно финансиране, за цялата сума за 5-те години (60 000 лева), вместо да бъдат покривани от такса ТБО	Информационно осигуряване и обучения за повишаване капацитета на общинската администрация управление на отпадъците	ПУДООС и/или ОПОС 2014-2020
9	Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	21 000	За тези мерки може да се търси външно финансиране за цялата сума за 5-те години (105 000 лева), вместо да се покриват от такса ТБО	Разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	ПУДООС и/или ОПОС 2014-2020
10	Подпрограма за управление на смесено събраните отпадъци	152 393 (оперативни разходи на ПСО и транспортни от ПСО до с. Вълнен)	850 000	СМР за изграждане на претоварна станция на съществуващото депо	ПУДООС и/или ОПОС 2014-2020 и/или Програма за развитие на селските региони, Мярка М04 - Инвестиции в материални активи
		172 075 (отчисления за депониране)	260 000	Три 40 м³ контейнера, 1 камион-контейнеровоз, мини челен товарач и кантар за ПСО	
		231 153 (транспортни разходи от населените места до ПСО)	340 000	Два сметовоза 9м³ за транспорт на ТБО от населените места до претоварната станция	
	ОБЩО	840 626	5 684 150		

От сумарните ежегодни разходи, които следва да прави общината и които се осигуряват от приходите в общинския бюджет от такса ТБО е видно, че за да бъдат събрани приходи в размер на **840 626** лева годишно, такса ТБО трябва да бъде увеличена със **120%**. Алтернативата на такова драстично повишение е разходите да се дофинансират от общинския бюджет.

6. Координация с други общински и регионални планове и програми

Настоящата Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик е координирана с мерките и дейностите, заложиени в следните други общински, областни и национални планове:

1. Национален план по управление на отпадъците 2014-2020 г.;
2. Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.;
3. Национален план за управление на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води в България, 2013 г.;
4. Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011-2020 г.;
5. Актуализиран национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България, 2012 - 2020 г.;
6. Областна стратегия за развитие на област Варна за периода 2014-2020 г.;
7. Общински план за развитие на Община Долни чифлик 2014-2020 г.;
8. Общ устройствен план на общината 2008 г.;
9. Общинска Програма за управление на околната среда 2008-2018 г.;
10. Програма за управление на утайките от ПСОВ по проект Подготовка на инвестиционен проект „Интегрирано управление на водите на гр. Д. Чифлик, 2008 г.

7. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците

В настоящия раздел е описан планираният подход за мониторинг, контрол, отчитане и оценка на нейното изпълнение и за актуализация. Във всяка една от подпрограмите са дадени очакваните резултати, и текущите и целевите индикатори. Дадени са и сроковете за изпълнение на всяка една предвидена мярка.

Наблюдението и оценката на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на Община Долни чифлик е от ключово значение, с оглед проследяване на напредъка по постигане на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките и постигане на програмните цели, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация на Програмата.

Мониторингът представлява текущо наблюдение чрез събиране на информация, свързана с изпълнението на мерките от Програмата, и анализиране и оценка на степента на изпълнение на целите, както и на проблемите при изпълнението и причините за тях. Информацията следва да се събира по план, през редовни интервали. Общинското звено, натоварено с управлението на отпадъците, ще изготви процедурни правила за наблюдение и оценка и ще събира и систематизира информация от всички звена, които имат отношение към изпълнението на конкретните програмни мерки. За всяка една от мерките в отделните подпрограми са посочени очаквани резултати от изпълнението, както и индикатори за измерване на изпълнение за мярката, за които следва да се събира необходимата информация. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на графика, както и изразходваните средства. Отделът, натоварен с управлението на отпадъците ще анализира напредъка по изпълнение на мерките, причините за неизпълнение или за изоставане в изпълнението и ще изготвя годишен доклад за напредъка по изпълнение на мерките и програмните цели.

Контролът върху изпълнението на Програмата за управление на отпадъците се осъществява от общинския съвет. Системата за отчет и контрол на изпълнението на програмата се състои в изготвянето на годишен доклад от кмета на общината до общинския съвет, в който се отчита изпълнението на отделните мерки, в съответствие с индикаторите и с очакваните резултати. До края на месец февруари всяка година административното звено, натоварено с управлението на отпадъците, ще изготвя и представя на кмета на общината Годишния доклад за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците на община Варна за предходната календарна година. Кметът на общината ще представя доклада пред общински съвет Варна в срок до 31 март.

Докладът на кмета следва да бъде оповестен и до него да бъде осигурен достъп за обществеността, чрез публикуването ми на интернет сайта на общината.

Необходимо е да бъде дадено достатъчно време на всички заинтересовани страни и на всички, които проявяват интерес да се запознаят с него и да имат възможност да направят своите коментари и евентуално да дадат предложения за работата през следващата календарна година.

Системата за оценка на постигнатите резултати и в зависимост от това, за актуализация на плана е въпрос на решение на общинския съвет. Тази задача може да бъде изпълнена от самите общински съветници, а ако бъде преценено, че е необходима квалифицирана

<i>Консултираща организация КЦУР Геопонт-Интерком ООД</i>	<i>Програма за управление на отпадъците на Община Долни чифлик 2015-2020</i>	<i>Декември 2015</i>
---	--	----------------------

помощ, оценката може да бъде възложена и на външни експерти. Възможни са и междинни варианти, когато оценката на постигнатите резултати се извършва от смесена комисия от общински съветници, представители на общинската администрация и от външни експерти.

Винаги би било от полза, при оценката на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците да бъдат канени и специалисти от РИОСВ, които имат отношение към всички проекти, финансирани от ПУДОС и от ОПОС 2014 – 2020 г.